

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מה שלמד
בעולם הזה
(שיחות הר"ן כח)

על ידי
לימוד
שיעורים אלו
אנו נותנים
את החומש
ואת המעשר
להקדוש
ברוך הוא
(עצתו אמונה)

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגדאוו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גורפס ע"י

קורן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

שביעות שתיים - פרק ראשון דף י עמוד ב - מתוך מהדורות "אבן ישראל" (שטיינזלץ) רש"י תוספות

אותה לא משמע ליה - ואם תאמר: אם כן מנלן דמכפר אפין בה ואין בה? דלמא לא מכפר אלא אדרשא חודש גרידא. דהיינו טודור שאכל את הטמא, ולא נטא שאכל את הקדוש ודשבלמא לרבי שמעון, כיון דלרבי "אותה" על כרחך מיבעי ליה לאוקומה כפרה דרגלים אפין בה ואין בה ברכותה לעיל. ודרבי שמואל נמי, אף על גב דלא דריש "אותה" אתי שפיר, דהא דריש טעא שאין מכיר בו אלא ה, וגם

אית ליה גורא שוה דיעון? עיין מציץ, ורפינן כולוה דראש חודש. אבל לרבי שמעון כן יודעה דלא דריש "אותה", ולא דריש נמי טעא שאין מכיר בו אלא ה, דהא קאמר דראש חודש לא מפתרת אלא על טודור שאכל את הטמא. קשה ויש לומר: דלענין זה דאי דריש "אותה", כיון דלרגלים אין להם כפרה אחרת אלא זאת, אבל בשיש לרגלים כפרה אחרת, דהיינו אין בה ואין בה - מכפר נמי אדרשא חודש. ולא פשיטא ליה דרשה ד"אותה", וסבירא ליה דאין סברא למעט שלא אתר אחרות קען, דאין בשאינו נטא אלא ען זה. והשתא אתי שפיר את דפריך לעיל: אלא דרגלים אמאי לא מכפר אדראש חודשים, פירושו: אמאי לא מכפר נמי אדראש חודשים. ולא פשיטא ליה דרשה ד"אותה", כיון כיש לון כפרה אחרת כדפרישית. מיהו גבי דרשה ד"אחת בשנה" דפשיטא ליה טפי מדרשה ד"אחת יכפר", צריך לפרש כדפרישית לעיל. ועוד יש לומר: דלרבי שמעון כן יודעה איחושק שיערי רגלים לשעיר החיצון, מה חיצון מכפר על דבר שיש בו כרת, דהיינו טמאת מקדש קדושי - אף שיערי רגלים כן.

קדושת שבהן לחיכין הלכה - ואם תאמר: הא בפרק בתרא דלכותות (קה, א) אמר רדייני גזירות נוטלין שוכרם מתרומת הלשכה, וכן (שם, ק) אמר גמדיה פסרים, וטובא חשיב התם - אלמא לא בית דין מנתנה פקלין, ומאי קשיא ליה הכא? ויש לומר: דשאני התם דלא קדש קדושת הגוף.

מותר הקטורת - פירש הקונטרס: מותר מעלשה מנין יתיריים בכל שנה ממלוא חפנים ביום הכפורים, דאי אפשר שיכנסו כולם בחפנים. ויבואם פירש כן, דכלאו הכי יש מותר, שכלל שנה היו מפטמין שלש מאות ששים וחמשה עשר למנין ימות הלשכה ושלושה שנים לחפני כהן גדול ביום הכפורים, ומשלש מאות ששים וחמשה ימים נשאר בלא שנה פשוטה אחד עשר שנים, כנתיב חתמה יתיריה על שנות

הלכנה. ואף על פי שהיו צריכין למלואות כהן לשנים מעבורות, שהן גיזא יא יד יד יט, מכל מקום צריכין היו לחדש בראש חודש ניסן כדי שיהיו מתרומה חודשה. ומיהו, הא דתניא בפרק קמא דברכות (ו, א) דאחת לשבעים ושתים שנה היו בו חציאים של שריים - אי אפשר לפרש אלא ממותר שלשה מנים של יום הכפורים, שהרי כל מתור של אחד עשר של שנה פשוטה היו צריכין למלואות במעבורות, ובסוף המבורר מזה הלכנה שוין רק שנה אחת וארבע שנים שמונים וחמשה חלקים. אלא הכוונה שלשה מנים היה שנה, ולא היה כנסו בחפניו אלא חצי מנה, ושני מנים וחצי נשאר בכל שנה, נמצא לשבעים ושתים שנה מאה ושמונים מנים, ועוד חסר ארבעה מנים לפלא דשלש מאות ששים ושמונה, ולא דק. וכן ספרינו דרבי גרסי "שתיים", אלא "אחת לשבעים שנה" ותו לא, וכן יש בירושלמי פרק טרף בלפ"ה. ונראה טפי לממרא דלא דק, דאי גרסינן "שתיים" לא נראה כל כך, ובפסות הקטורת הכותוב מפורסם גרס: אחת לששים שנה או לשבעים שנה, ויכול להיות כשכללים ששים שנה בשתי שנים פשוטות זו אחת זו.

מפרישין - לא גרסינן "מקנה", שבתרומת הלשכה היו מפרישין, והתם במסכת שקלים (ו, א) לא איירי בתרומת הלשכה, ומאי "ממנה" שייך. **מפרישין** שבר האומנין - פירש הקונטרס: שמוכרין לון על ידי אחד מן הגבורין, ולפירושו, הא דקאמר בסוכה: ומחללין אותה על מנת דאומנין - היינו מודיעין, מאורח שכבר רבו בקין, ומיהו לשון "מפרישין" לא משמע אלא הפרשה בעלמא. וקאמר נמי: ונתנן לאומנין בשכרן - משמע שעדיין לא זכו בשכרן, ולכך נראה דאין לון מתנה עליהן ובתפרשה בעלמא ידיו חולין, ואין תאמר: ולמה לון כולי האי? ותיקא תרומת הלשכה בשכרן מיהו, כדן עזאי דאמר במסכת שקלים בפרק "התרומה" (שם) דאין הקדש מחלל על המלאכה, נידא, ואפילו לרבי שקייבא נמי דאמר: נמי מחלל על המלאכה - הני מילי בקטורת דידיה, כגון במקדיש נכסיו והיו כהן דברים הראים לקרבות צבור, דגבי הני מיתניא, אבל בקטורת של צבור דחמירו טפי. אי נמי, הכא איירי בשכר פטוס אומני הקטורת של שנה חדשה, וצריך ליתן לון מתרומה חדשה. ולמאי דאמרין במעילה בפרק "ולך חטאת" (יו, ב) דהני אומנין באומני חבנין, מכל מקום אין לכולין לתת הקטורת בשכרן, דאין נתנן שכרן אלא מקדושת דאד הבית. **ובי** תימא דכל קדושת דמים נפסל בטבול יום - ואם תאמר: בלא תנינה למכתשת נמי תיפסל, דמעיקרא נמי קדושת דמים הוא ויש לומר: דאפילו קדושת דמים לא פסלה בטבול יום אלא בתנינה למכתשת וכתישה שראוי להקריב, אבל קודם כתישה לא.

וחטאת יום הכפורים היינו פר כהן גדול ושעיר, וכיון דבשעיר הפנימי כתיב וחיצון איחשק לפנימי - דרשינן נמי איחצון שאין אחר מכפר בפרתו. אבל "אחת" דרישיה דקרא, דרשינן מניה דהוא אינו מכפר כפרת אחרים - לא מדריש איחצון, דהא לא בשעיר כתיב אלא במזבח כתיב: וכפר אחין על קרנותיו של מזבח הפנימי אחת, הלכך ששעיר החיצון לא מימעט מהכא, דלאו למזבח איחשק. תמידים שלא הוצרכו לצבור -

שלחום ממעות תרומת הלשכה, ותנן (ערכין ג, א) אין פוחתין מששה סלעים, סלעים המוכרין בלשכת הטלאים, ובשמעוני ראש חודש ניסן לא היו מקריבין שוה קרבתו צבור ממעות התרומה שאחשק, כדאמר במסכת ראש השנה (ו, א), "חדש בחדש" - חדש רובא קדש, וכיון שתרומה חדשה, וגמזאו בכל שנה ושנה ארבעה סלעים בלשכת הטלאים ממעות התרומה הישנה, והיינו לא הוצרכו לצבור להקריב בשנה שבערה. נפיון תמידים - להבשרין בשנה זו מחללין אותן על מעות חולין, ואותם המעות ילכו למותר התרומה ישנה, ששנושין מהן קדושי חפים צפוי לבית קדש הקדוש כרתאן במסכת שקלים (פרק ד קדוש ד, ו) וכיון שגזרא חולין - חוזרים ולוקחים אותם ממעות תרומה חדשה וקורבו בשנה זו. ואף על גב שאין בהמה קדשי יאמר, מה מחללל בלא מום, כדקיימא לן (מנחות קא, א) מיאם לא בהמה טמאה, דאמר מר: בבעלי צפורי שנפדו הכתוב מדבר - אלו של צבור נפדים. ולקמיה מפרש טעמא, וכלא חולין אי אפשר לפדות ממעות תרומה החדשה, שאין הקדש מתחלל על הקדש. הא מילתא קטא כהא משום דמותביה לקמן ממתניתין. קדושת שבת - קדושת הגוף שבת, דקסן לן שאינה מתחללת בלא מום, היכן הלכנה ואת לא תסבאר - דבמידא צדבור לא אמרין קדושה לחיכין הלכה, היכא דחילול לצורך תקנה? מותר הקטורת - דתנור בלא שנה מתרומה ישנה. מה היו עושין בה - להכשירה לשנה הבאה. דאין קל שנה שנה אלא מותר קטורת משלשה מנים יתיריים שפמטין בכל שנה למלוא חפנים ביום הכפורים ואי אפשר שיכנסו כולם בחפניו, כדכתיבין בבריתא (ו, ב) אחת לששים או לשבעים שנה אחת חציה של שריים. **מפרישין** שבר האומנין - מתרומת הלשכה, שבר אומני יאמר בארבעים מפתמי הקטורת, דאמר במסכת יומא (לא, א) שהיו נוטלין בכל שנה שנים עשרה מנים. ומחללין אותה על שבר מעות האומנין - מוכרין המעות לאומנין על ידי אחד מן הגבורים ודיון חולין, ואחר כך יחללו הקטורת עליהם ונתנן אותה לאומנין ודיון חולין, וחוזרים ולוקחים אותה מתרומה חדשה. והכי צנוע מילתא טפי, ולא למכרה ולחזור ולקטורה, דזילא מילתא, ונמצא קדושת שבת לחיכין הלכה - דסלקא דעתיה דאבומכשת כלי שרת הוא, ויכול קדושה לה בכלי היא לא קדושת הגוף, ואולי מידא דידחד קדוש בכלי אין לו פרוין.

קדושת קדושת שבת לחיכין הלכה - ואם תאמר: הא מילתא קטא כהא משום דמותביה לקמן ממתניתין. קדושת שבת - קדושת הגוף שבת, דקסן לן שאינה מתחללת בלא מום, היכן הלכנה ואת לא תסבאר - דבמידא צדבור לא אמרין קדושה לחיכין הלכה, היכא דחילול לצורך תקנה? מותר הקטורת - דתנור בלא שנה מתרומה ישנה. מה היו עושין בה - להכשירה לשנה הבאה. דאין קל שנה שנה אלא מותר קטורת משלשה מנים יתיריים שפמטין בכל שנה למלוא חפנים ביום הכפורים ואי אפשר שיכנסו כולם בחפניו, כדכתיבין בבריתא (ו, ב) אחת לששים או לשבעים שנה אחת חציה של שריים. **מפרישין** שבר האומנין - מתרומת הלשכה, שבר אומני יאמר בארבעים מפתמי הקטורת, דאמר במסכת יומא (לא, א) שהיו נוטלין בכל שנה שנים עשרה מנים. ומחללין אותה על שבר מעות האומנין - מוכרין המעות לאומנין על ידי אחד מן הגבורים ודיון חולין, ואחר כך יחללו הקטורת עליהם ונתנן אותה לאומנין ודיון חולין, וחוזרים ולוקחים אותה מתרומה חדשה. והכי צנוע מילתא טפי, ולא למכרה ולחזור ולקטורה, דזילא מילתא, ונמצא קדושת שבת לחיכין הלכה - דסלקא דעתיה דאבומכשת כלי שרת הוא, ויכול קדושה לה בכלי היא לא קדושת הגוף, ואולי מידא דידחד קדוש בכלי אין לו פרוין.

קדושת קדושת שבת לחיכין הלכה - ואם תאמר: הא מילתא קטא כהא משום דמותביה לקמן ממתניתין. קדושת שבת - קדושת הגוף שבת, דקסן לן שאינה מתחללת בלא מום, היכן הלכנה ואת לא תסבאר - דבמידא צדבור לא אמרין קדושה לחיכין הלכה, היכא דחילול לצורך תקנה? מותר הקטורת - דתנור בלא שנה מתרומה ישנה. מה היו עושין בה - להכשירה לשנה הבאה. דאין קל שנה שנה אלא מותר קטורת משלשה מנים יתיריים שפמטין בכל שנה למלוא חפנים ביום הכפורים ואי אפשר שיכנסו כולם בחפניו, כדכתיבין בבריתא (ו, ב) אחת לששים או לשבעים שנה אחת חציה של שריים. **מפרישין** שבר האומנין - מתרומת הלשכה, שבר אומני יאמר בארבעים מפתמי הקטורת, דאמר במסכת יומא (לא, א) שהיו נוטלין בכל שנה שנים עשרה מנים. ומחללין אותה על שבר מעות האומנין - מוכרין המעות לאומנין על ידי אחד מן הגבורים ודיון חולין, ואחר כך יחללו הקטורת עליהם ונתנן אותה לאומנין ודיון חולין, וחוזרים ולוקחים אותה מתרומה חדשה. והכי צנוע מילתא טפי, ולא למכרה ולחזור ולקטורה, דזילא מילתא, ונמצא קדושת שבת לחיכין הלכה - דסלקא דעתיה דאבומכשת כלי שרת הוא, ויכול קדושה לה בכלי היא לא קדושת הגוף, ואולי מידא דידחד קדוש בכלי אין לו פרוין.

הכשור

שבועות. שבועות שתיים – פרק ראשון דף יא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ) רש"י תוספות

דקדושת דמים – אין בה אלא קדושת דמים, שלקחה מתרומות הלשכה. אבל בכלי לא קדשה דתקדש קדושת הגוף, דמכתשת שנשחקה בה לאו כלי שרת היא. במבול יום – אם נגע בה. המנחות – מנחת יחיד. מועלין בהן משהוקדשו – דקדושת דמים בת מעילה היא. קדשו בכלי – הביא לעזרה ותנה בכלי שרת. הוכשרה – נגמרה קדושתה ליפסל

בטבול יום. וכל לשון הכשר לשון חיקוק,
שמתקנו ומזמניו לכך. הקוץ - כי שמתקן יחד.
והלבונה - כי שמתקן יחד. ומנחת כהנים -
שדאי כביל ואינה נמנחת. ומנחת כהן משוח -
כתבתי כהן גדול שבכל יום, מנחיתה בבוך
ומנחיתה ברביע. ומנחת נסכים - הבאה עם
הבחמה, שלשה עשרונים שלש ושני עשרונים
לאיל עשרון ככשו, וזה כולן כביל. קדשו כביל
כו' - וזה דפליג לה בהרתרי בבי, וזה וזה לדליל
המנחות מועלין בזה כו' - משום דבסיפא ש
חילוק בניהם לבמיל אחרתאי במוסכת מעילה,
בהדאי אכלהו כלי קנה: וחיובי בעל משום
פיגול וותר טומא בקדושת כלי עד שירבך
הקומץ, ובהגן שכולן כביל קנה בקדושת כלי
דידה: וחיובי משום וותר ומושום טומא.
קנה מידא עשרה. וקנהי 'קדשו כביל', ועל
כרח מתניתין לעיל גבי קדושת מכתשת חנא
נפסלת בטבול יום ולא תנא ליה והבא חנא
לינה - שמע מינה קדושת כלי דהא לאו
מכתשת חנא כלי שבועת הקטרה, ודמיא
דקומץ ולבונה ושאר המעשרים כאן עמה. אלא
מכתשת לא מקדשא ליה קדושת הגוף. הואיל
וזה - אינה שונה תא מריהות, הלכך אף
על גב קדושת הגוף היא לא מייפסלת בלינה.
ומיהו, משקדשה כביל ליקרב וזה ברא
פסול לינה, דלמא אתי לאבשורי בשאר
המתקדשים כביל. מכל מקום קשיא קדושת
הכלי וזהו חילוק.

ליקדשו קדושת הנוף אלא הצריכן לשנה. וכל מידי דציבור נותנין ביה דין לב. והא מר
הוא דאמר – במסכת תמורה. הקדיש ובר לזיו – הקדיש איל לזמיו. קדוש קדושת הנוף
– ואינו נמכר, אלא ששקדשו והוא עצמו ראוי להקדיש ואין יוצא מידי זמנו. והוא
גמי, למאזי מהני תנאה דלב ביה דין? כי אמרינן גמי ירו לדמיון, קדיש ירו לטעמיהו
הוא

דמצי למימר בדקרתא אפילו לא קדשו בכלי נפסלת בטבול יום, הא דנטק קדשו בכלי עזר;
 שפיר: לא קדשו – לא, אטבול יום. ד'קדשו בכלי' קאי אטבול יום ומחוסר כפורים ולינה. דאם
 כפורים ובלילה מצי נתקדשה המנחה בסיסא, בדתני לעיל: המנחות מועלין בתוך. ודא הנאם
 דלויכא, וליכא במנחה דרוחא הדין לא קדשו ונטק שיעור מנחת כרנים וכו'. וכו'. דאם כן
 מנחת טענה נתינת הדין, שדרי ויהי עשרה אותה בחלתה לעצור כל השנה. לא מציית
 פסול לינה כלל. **הואיל** וצורתה כל השנה בולה – פירש בקונטרס: שאין מראיתה משתנה
 רבנן לינה. דלמא תאי לאפשרו בשאר קרבנות ומתקדשים בכלי. ולפירושו אי אפשר לה ליה
 מרזו? ופשיט ליה דמא דהערב רבי עקיבא: הסלת והלחנה והגזילה והקדושת שאם נגע טבול יום
 והקדשה בקונטרס שם, דאמאי לא מציית רזאיו מהבא דפסלה ליה? וליכא למימר דהתם
 דקדושת הדבא ע' בתוך אל פסלא אלא מראיתא רבנן כן גרוא לפרש: שאני קדושת הוואל וזה
 אפשר דמיפסלא מדאורייתא בשאר קרבנות. ועוד, כיון דיש שיעור להקדשת קטורה, פרס שר
 (נ. א.) אי, ימנ, אין כל שרת מקדשים אלא מנזון אפילו ליפסל, בדמבוח כפיר פיר' 'שתי הלח'
 (נ. א.) אי אפשר למראיתא בשבת, גפי מכתשת חשיב אפילו, והשתא תני שפיר, לא מצי לא
 אטבול יום דפסל מלאויות, מדפסל אפילו על ידי צירוף כלי, וקא על נה טבול יום דמיסל
 לומר: דלאו מדפסול טבול יום דייק פסול לינה. אלא כלומר, מדפסול על ידי צירוף כלי – אלא
 תקון אלא בעצור כללי מדאורייתא. וכן דבעי לאם כן פסלה לינה. בדיקתין כפר' 'התם'
 קשה: ותפשטו מסיפא דהבא דפסלא דאורייתא. דקשה: חייבין עילתן משום נותר, דמשמע
 'תיפוק ליה עליו פסול מחשבת. **בבב** כלי שרת' – תמהו אי מנחתו מתקדש קדושת
 של מצי להו ותקנהו? האמר בבבוחם (פח. א.) כלי שרת שנשבר אין מתקנין אותו, ושניקיא
 מפטמת ביותר, ויש מפרשים דודאי לא היתה כלי שרת. אלא שהקדושת היה קדוש קדושת
 שהיה ראוי להקטיר, כמו בהמנה שהיא קדושת שאמור 'יהא זה עולה' ידאן זה לחטאת
 לא חיל עלה קדושת הגוף. **פר** ושעיר של יום הכפורים – פירש בקונטרס: ידאן כלי – דל
 אלא מסקין דלא בעינן חדשה אלא למצו

הוכשרו ליפסל בטבול יום - ואם תאמרו: כי לא קדשו בכלי נמי ליפסל בטבול יום, מיד דהוה אחילק שנעשו על טהרת הקדש ומיפסל בטבול יום, כדומכות סוף נדה (עא, ב). דתנן: ויחשבת על דם טהור מערה להם לפסול, ודייקנא מפר, אהרן, ונוגע, לא, דחולין שנעשו על טהרת קדש כקדש דמו! וזה לומר: דהיינו דאבד הכר לא קדשו דמו, כי חולין לומר: דהתם, דהרי הוא כבנוע טמא מת בקדשים ולא לחילוק, אי נמי, הכא מיררי מדאורייתא, והוא דרין דמקדש לכן מיפסל מדרבנן, ואם תאמר: אם כן, נמי פריך לעילי נמיא דקדושת דמים! אהרן דקדתי נפסלת בטבול יום היינו מדרבנן, וכשנעה ראשונה דהתם דסברה דבקדש רמזו יום לומר: דאי מפסול דבקדש דמו מיפסלת בטבול יום, אם כן, אטע לך נהנה במכשתנא נמי, ודיקן מדרבנן מיפסלת אפילו אינה ראייה להקרב נמי, או שזא קטרת לא מיפסלת משום חולין שנעשו על טהרת קדש, דלא שייך בהו הא טעמא כיון דלוא בו אבילה דמים, אבל לעיל קדשו שפי, וכי קדשו בו קדושת דמים מיפסלת בטבול יום, ולא קשה ליה: אפילו לא נהנה במכשתנא נמי, דלא מופסלת קדושת דמים כל זמן שחוסר מעשה בנפול, דרדושת חתישה, והשתא נמי ניתא מה שנקשה דמאיזא לא פריך מנפול דהנה לעיל מוך דהנענות כו' דימיתי הכא ובפרק שני מעילה (ט, א) שתי הלחם ולחם חפתים מועילין ברם משהדוקר, קרמו בתור הוכשרו ליפסל בטבול יום, קרמו אי, כל קרמו לא וליפי מה שפרישתי, דקדושת דמים לא מיפסלת בטבול יום כל זמן שחוסר מעשה בנפול, לא הוה מצי למיפרך מרישא, דאפילו נהנה בתנור אבות מחוסר קרימה, ובשחוסר עילין חובה אור דקרימה שהיא אפיי.

פִּרְשֵׁי אֲחֵרִים תַּחֲתֵיהֶם, וכן
ש-מע מינה דכלי דהבא לא מוכתש היא. אבל לא הו' מתניתין דמייח' מברייחא גופה
במוכתשת דקתני' טבול יום ולא קתני' לינה' לא מצי למיפרך'. דאיבא למימא' אנה טבול יום
הוא דהין לינה'. אנה תאמר: ותקשה ליה מוטבול יום גופיה'. דבבריייתא קתני' דמכ' נהם
למוכתשת פסלה בטבול יום, ואילו כהן: קדוש בכלי ובחורש' פסל בטבול יום. דהיינו
כלי דבשעת הקטרה - אין, לא קדוש - לא ויש לומר: דהא לא הוה קשה ליה כלי האי,
והיו - לא נקט אלא משום מנחת דברים ומנחת דין משוח השנינים כאן. ואבל לעיל דיק
כ' בתנן נקט יום.אין, תדע, דהא קומץ נמי אפילו לא קדוש בכלי נפסל בטבול יום ובחורש
ה' בדרין ג' - משום פסל דקתני' דחייבין משום חור ומנוט. דקדא אכלולא. אבל מליה פ' ג'
ואי תנא כלל קטורת בהדיה? ועוד יש לומר: דהא פשיטא ליה דאין קטורת נפסלה בלינה
מנחתין אלא דשייך פסול לינה בקטורת. דאי לאו מנחתין קדוש פשיטא דאין שייך בקטורת
כל' אף על גב דקדושתא קדוש היא לא מיפסלה בלינה. מיהו דקדושתא בכלי קדוש גזור גבה
אין לא קדושה: דבפרק ר' עזריאל (א, ע"ז מה) א', ביה דכפא: דשעש בחיבת קטורת.
מקצת פסל את כולן, ומדפסל טבול יום פסלה נמי לינה, ומדפסלה לינה פסלה נמי מחשבה.
היאח מדאורייתא פסל לינה, ומכאן לכאן דפסלה מדאורייתא. דהא לעיל פ' ג'
אין לא השנה כולל - שייך במצתה כולל לעשותה כולה בתחתיה השנה. ולאחר קידוש
ופסר ערביא. אין בלי שרת מקדשה לא מדעת, בדמשמע דקדוש פסל פרק "לולב וערבה" וסבה
במנחת (א, א) אף על גב דבסוף פרק "לולב וערבה" צריך לומר דמילוי ערב שבת חשיב בזמנן
מכאן דפסלה לינה מדאורייתא. אבל מהחיה מוכח שפיר דפסלה מדאורייתא. מיהו דהא
לינה משנתה למאכשת, קידוש פסל חשיב לגבי לינה בנתינה למאכשת לטבול יום, ועוד יש
צריך לקדושה לכל. בדשאין צריך לכל - אין בלי מערפה, אפילו ליה צירוף בלי בידרוב.
(שם א, א) "על מחבת" - מלמד שטעונה כלי, דאפי' לה מאתמול מיפסלה בלינה. אבל
נמי אקטורא ועוד. דקתני' ויפול אין כלי לפי שאין עול מתירין. ואי לא מיפסל מחשבה
אם לא חזי אומר בדיק' (ג' גבי במכתשת שניקבה ונשרפה ושחלו ואמנא מלכסנדראי
ויכין לתובה אלא) אלא ענינה במקום עשרתו: שיש לומר: במכתשת של ששה שאני, שזהה
ב' דבריו דאמר "הא זה קטורת" היה חל עליה קדושת הגוף אחר כתישה במכתשת
ש' ענינו: ללינה שאני קטורת דקדושת דמים היא, ויזמר, בדשאמר "הא זה לקטרת"
ל' לשנה הבאה משום תרומה ישנה. ובפרק "שני ערביי" (אומר מה, ב) ליתא למסנחא דקא
עגמא דיתור - משום דחיישנין חתלקה.

רבן שעירי עבודה זרה שאבדו – למאן דמפרש בפרק "הוציאו לו" (יומא נ, א) דפר דקתי
הבא הוא פר העלם דבר של צבור – נידא. אבל למאן דאמר פר כהן גדול – תימיה:
אמאי לא תני ליה פר העלם דבר בהדי שעירי עבודה זרה, שרגיל לשנותם יחד, כדקתני ליה
התם אמילתא דאחרים? ועוד תימיה: מאי שנא דלא קתני "פרי העלם דבר" בלשון רבים,

בדקתני "שעירי" לשון רבים: מדקתני "שעירי" אע"פ שיש קשר בין שני עשר שבטים במדינת שנים עם קשרים - אבל בני מיתו שנים עשר פרים, שנתקן קשר בדקתני פירוש דורותי (ו, ה) - **א** ה"ב נשחטה תפרה הא בעינן העמדה והערכה - תמימה: בשמעת דא קריש מבזה היא ואלא, - הא ר' יוחנן אית ליה בפרה בתא דמורה דהא דא דאחור ווא אחדו זה היו בכלל העמדה והערכה ומידו יש לתור: דוך סוגיא אתאי ברש לקיש, דאמר: לרבנן קריש מבזה לא היו בכלל העמדה והערכה. אבל קשה: דמקראי פריך דלא אמר לב בית דין מתנה עילוף, ולבסוף פריך דאפילו במדי דלא שכיח אמר לב בית דין מתנה עילוף, ועוד, דסבר דפרה קריש מבזה אתא, וכן במסקנא, ובכל דוכתא מסקינן: שאני פרה דקריש בדרבית אתא, וסומאנה דלחולמד פרה אמר דחולץ (יא, א) מפרש דטרפות פוסל בפרה משום דהשתי קרייה רחמנא: לכן נראה דאביי ידע דאית דפרה קריש - דרבית אתא, ומכל מקום סבר דאין נפיתא אלא מחמת לב בית דין מתנה עילוף, לחכי פריך: דחרי פרה דלא שכיח, פירוש: שימצאו נאה ממנה, אפילו דאב מוסק דעתיה ואמר לב בית דין מתנה עילוף משום דקריש - ובית דין מתנה אלא מחמת לב בית דין מתנה עילוף - אלא כן בקריש מבזה נמי, אי אמר לב בית דין מתנה עילוף אית לן למימר אפילו במילתא דלא שכיחא ומשני: שאני פרה דקריש בדרבית אתא, ואין ללכת בית דין מתנה עילוף: דא ר' יוחנן שחטה פרתא אי אמרת בשלמא דמכח לב בית דין נפית - כן דעתם לתתנה: ואי לאו - אתא דלמי נסכים, דהי כבעל מום מעיקר דמודי ביה רב ונאמר: ואי קריש העמדה והערכה - שפיר, ואו אמרת: ואי קריש בדרבית אתא, הכי פריך בסמוך: וכי פרתא אתא הקריש לתאכסולי כלביש: אתא של דרבית אתא פרתא, דהא דאין פרתא נפק לן מדרביתא: ואי פרתא, דרבית (יב) דרבית בפסולי המוקדשים של מנחה, כדמוכח במסכת שני בברכות (טו, טז) אמר ר' יהודה קרא נפק לן גיהה וחלב של קריש בדרבית מותרים, ואפילו דין הקדשין למזמן נותח מותרין: אלא דין פרתא בגיהה ועבודה, ובודאי קתני חתם: אם מתי פרתא יש שלמה: מדוברגן אסורי, כדמוכח פירוש "שה" (פסחים לב) של חזקוני של הקדשה, וכן קתני: אם מתי פרת - הינו מדאורייתא, **פ**רה

מטמאה טומאת אוכלין – מפורש במקום אחר. **ובי** פודין את הקדשים – ואף על גב דפלוטאות היא בפרק שני דבבורות (טו, ב) אפילו בקדם הקדישין למזמן, מכל מקום סתם קשה להם (ד, א) ובפרק "חורוני" (תולין קל, א) במאן דאמר אין פודין. **משום** ערה – המשה ערה רבינו מרדכי: מאי ער מהא דאמרזו (ובחסין) (קב, ג) בבור שנטרף קוברים או ער ער לפי שאין פודין את הקדשים אלא בקדם לבד, ולא מאי פודי שמוס ערזו ולמאי דפרשית שאין פודין מדרבנן בקדשי ארבע הבית, נתיא, ולפיכך פודי ליהנות מערזה. אבל להם, דאין פודין מדאורייתא – אסור גם העור. **רבי** שמעון לית ליה כל בית דין מתנה עליהם – ולא צמי לשני: אבהין שאני, דאמרין דלעיל היא לא כשיחיה, דהנחריה שמחן ביהוה לפי שקדושתו מרובה, שמעון כנס לא לפנים. אי, נמי איתרו ופודיאו ולא כשיחיה, דכל העיר על פי הכתובים אינו אלא עמם אחת בשנה. וכן שנינו ערזה ורור לא כשיחיה ורור.

אבל הכא, אף על גב דמיירי נמי בשעיר החיצון של יום הכ

הא דאמר לרמי עולה – כי אמרי
בדמיו עולה, רבין דאיהו חזי ל
אף על גב דנסכים נמי למזבח וקד
וכל שכן היכא דמתנו בית דין

שֶׁאֵבְדוּ וְהַפְרִישׁ אַחֲרֵיהֶם
רַבִּי יְהוֹדָה, רַבִּי אֱלֶעָזָר
עַד שֶׁסִּתְּמָבוּ, וּמִכְרוּ
בְּחֵטָא צָבוּר מִתָּה;
מִתְּנֶה עֲלֵיהֶם! - אַבְדִּין
שְׂכִיחֵי - הֵרִי פֶרֶה דְּלֹא
עַל כָּל פְּסוּל שְׂבֵהָ, מִתָּה
מִצָּא אֲחֵרֶת נֹאֵה הִימָנָה
עֲרֻכְתָּה - אִין לָהּ פְּרִיָּה
שֶׁ בְּרַק הַבֵּית הִיא - אִי
דִּהָ? הָא בְּעִינֵי הַעֲמֻדָּה
וּמַעֲוֵן הִיא, דְּאָמַר: קֲרִישׁ
עֲרֻכָּה, קֲרִישׁ בְּרַק הַבֵּית
נִרְכָּה. - אִי רַבִּי שְׁמַעוֹן,
מִשְׁנֵרְכֻתָּה, אִין לָהּ פְּרִיָּה
עוֹלָא אֹמַר: פֶּרֶה כְּמֵה פְּרִיָּה
לָהּ שְׁעַת הַחֹשֶׁךְ; וְאָמַר
שְׁמַעוֹן: פֶּרֶה נִפְרִית עַל
פֶּרֶה, הוּאִיל וְדַמְיָה יִקְרִין.
וְכִי פוֹרֵדִין אֶת הַתְּרִשִׁים
מִשְׁרָשָׁא: מִשּׁוּם עֲרֻכָּה.
עֲקֵתָא דְּעוֹרָה? אָמַר רַב
אֲבִינָה, אִיתִיבִיחָה, אָמַר
יְבִי זֶה בִּזְוָה? אָמַר לָהּ:
אִין כִּפְרִתָּן שׁוֹת, הִיאֵד
בְּאִין לִכְפֹּר עַל טוֹמְאוֹת
מָא: לֵב בֵּית דִּין מִתְּנֶה
תָּ? רַבִּי שְׁמַעוֹן לִית לִיה
דְּאָמַר רַב אִידִי בַר אֲבִין
נִמְנָן: תַּמְדִּין שְׁלֵא הוֹצִרְבוּ
- אִין נִפְרִין תַּמְיִמִים,
מִים. וְרַבֵּנן דְּפִלְגִי עֲלֵיהּ
אִי נִמְא רַבֵּנן דְּלִקְטֹרֶת
שְׁוִי

– לכן, ואמר ריש לקיש – מהו ששנשטה כהלכתה על גב מערכת שמען העמוד לפדות כפודי דמי אלא – לא תוקמה כרבי שמעון. ודין מתנה עליה, אף על גב דלא "האי תנא סבירא ליה" וכו' ע"י ר' משום הצלה פורתא דדמי עורר לא יקריב ברגל זה יקריב ברגל זה ב? (מכאן שייך לעמוד הבא) דלי דאית ליה תשתא ברעייא

שם בית דין דעתידיהו להתנות עליהו.

אנא קדוש קדושת הגוף – הרכב דאמר 'יהא ליחא להביא' ויבי אלא ובמניין ליה, אבל אמר 'יהא לדימי נסכים', ושתייהו דמיין להדיה, וכן דלא להביא חזי – מדרבן, יהיו לדימי מותר הרומה שיהא לרקיעי פחים. וישערי של יום הכפרים – שהן חטאות הפנימיות. (עד כאן שייך לעמוד א.) וכן שיערי עבודה ויה – צבור שהטאו בעבודה וזה בהוראת ריה – שכן מציאן פיר לעולה ושערי לחטא, כדכתיב בפרשת 'שלח לך', ואותו שערי מתן דמו על הפירות ועל מזבח הזהב, כדאמר בזבחים בפרק 'בית שמאי' (לט, ב.) בזין 'ימיו' – דלא דמי לשערי לחטא דתקן בהו במתניתין; לא קריב ברגל זה וקריב ברגל אחר. אבל אלו אינן ראיין עד יום הכפרים לשנה הבאה, ובכר עברה לה שנה והיו חטא מנורונה ישנה, והכלל ימיוהו בידן חטא שכפרו בעליה, שהחלה למשה מסיני חמש חטאות ממות וזו אחת מהם, שאין החטא צבור פתח – לא נאמרה הלכה דחמש חטאות אלא ביחוד. (וטעמו דרבי.) לימא לב בית דין פתנה (ב) ובמורה (דב, ב.) לימא לב בית דין פתנה עליוהן – שיפדו בלא מום. דלא שביב – הילכך לא חשוב ביה דין להחנות עליוהן, והרי פשה – אדומה, דלא שכיחא – בכל ימי בית ראשון ובית שני לא עשו שלא שבע. עק כל פסול שבה – אם אירע בה שום פסול תפדה. נשחטה פשה – נשחטה חיה למקומה. ועל גבי מערכתה – בהבשרה, בחר המזבח. ומהלך הדבור דין מקרב התורום, כדאמר בפרק ברתא דובחסי (קג, א.) אין לה פרייה עולמית מאחר שנעשית בהבשר גנאי הוא להוציאה לחולין. וקדושתו בקד הבית היא – כלומר אינה מקדשה מזבח לקדש קדושת הגוף, לפיכך נפרית בלא מום ואינה צריכה לב בית דין. הנקטה והקשרה – שתעמוד על רגליה ועירבינה בחוקן, כדכתיב (ויקרא כז) 'וזהעמידו לה בתחמה לפני הבית והעריך הבית' וגו'. דרבי שמעון – במסכת תמורה בפרק ברתא (לב, ב.) פרה מנפחא מנפחא אוכלין – אף על גב דאית ליה לרבי שמעון איסורא תנאה אן מנפחאן מנפחא אוכלין, וליה ליה מילה האובל אשר יאכל', אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים קרי אוכל ושאתה יכול להאכילו לאחרים אן קרי אוכל. במסכת מנחות בפרק 'המנחות והנסכים' (פא, ב.) ופרה איסורי תנאה היא. מנפחאן מנפחא אוכלין – אם גנע שרץ בבשרה וחזר וגנע בשרה באוכלין טימאנה, והואלי יוש ליה שעת הכושר שעת הכושר שלה. אושר חיה רבי שמעון פה – נפריה – אם מצא נאה הימנה. ובספרי ליה לרבי יהואלי ליה אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים. ואי דקתני מצא נאה הימנה תפדה שמום דלכ בית דין, וביאיר דרמיה קרי מסקי ארעיתיהו לא ואתני. ואין מטימאנה – לא נסבין, ובי קיימו בית דין ואתני. גימא – לחו רבי שמעון; לב בית דין מתנה שאם ולמה ליה לשנוי שנייה דחיקא; כולן באין לכפר תתקנוהו ברעיה – הילכך מתנו עלה. אבל מטימאן, ששמויהו פירם – אי צמיק ביה דין ומתנו,

454

שאוני

שבועות שטים - פרק ראשון דף יב עצמא - מתוך מהדורת "אבן שירא - (שטינזילן) רלא רש"י

אלא רבנן דאמרי לו - במתניתין, ודבי אמרי ליה: הואיל ואין בפרתן שוה, ולית לך לב בית דין מתנה שאם אבד בזה יקרב לזה לכפרה אחרת, היאך הן קריבין? מפני דרבי יהודה - קאמר ליה, דאית ליה שם אין בפרתן שוה ררבי שמעון, ומשום לב בית דין מתנה הוא דקא מתקין עולה, ודבי קאמר ליה בשלמא בר. דלפא רבי מאיר - קאמר לה, דאית ליה בפרתן שוה, ודבי קאמר ליה בר. מאי עביד

לח - למתניין שלא הוצרכו לצבור. מקצין בן את המזבח - כשהמזבח בטל מקריבין אותו עולה לזבח צבור, בדשמיטתין ליה לרבי שמעון דאמר במתניתין גבי שיער שלא קרב בזה יקרב בזה משום טעמא דכולן כאין לכפר על טומאת מקדש וקדשיו. אלמא אף על גב דלאו היינו דהדיא כפרה גופה, כיון דרשיבא מזהבא - קרב לה. הכי נמי אלו שלוקחו לצורך תמידין ולא הוצרכו יקרבו לקצין המזבח, שדרי לשם עולה וקדשו, וקצין נמי עולה הוא. ולמקן מפרש מזה שלשון קצין, מזה רבי שמעון בשעירי חטאות - שנקנו מתרומת הלשכה של שנה זו וניתנה, כגון שיער של ראש חדש אדר שאבד ונמצא בניסן, שאינו ראוי לקרב עד לחזרת צבור הורא וקצין המזבח - מזה הוא שאין מקצין בגופו לקרב הוא עולה, אלא בדמיו, שירעה ולבשיטום יקחו בדמיו עולה לקצין המזבח. ה"ם - הוא, גבי תמידים שאלה הוצרכו, קאמר רבי שמעון במקציהם בגופן, דמעיקר לשם עולה נלקחו והשתא נמי לעולה קרבי. אבל הכא גזירה לאחר כפרה אטו קודם כפרה - אי אכשרת צבור לקרא צבור עולה לאחר שנתכפר צבור באחד, וניתן לו קצין המזבח - אית לכאשרי נמי לעולה קודם כפרה, שסתמו לשם חטאת עומד. אף אגן נמי תנינא - לרבי שמעון, דאין מקציהם בגופי חטאות שניתונו ואף שמקציהם בדמיהן, והשני ירעה - במסכת יומא (סב, א) גבי שני שעירי יום הכפורים, שמת המשתלח והוצרכו להביא שני שעירים אחרים להגדיל עליהם, וישתלח אחד. ונמצאו שנים לשם אף חזא מוזה ראשון ואחר. מוזה שני, אחד קצין לשעירי תעשה בפניהם, והשני ירעה ויפלו דמיו לגדבה, שאין חטאת צבור מתה - ומאן שמעת ליה דאמר אין חטאת צבור מתה - ריעה - שמעון, וקאמר ירעה, חטאת קאמר יקרב לגדבה, וכל "פלו לגדבה" דקאמר רבי שמעון בכל דוכתא - לקצין המזבח הוא. אשם שחטו בעליו או שנתכפרה - באחר, דאילו בחטאת כי האי גונא מתה - רבי שמעון רועה, דהכי גמרינן בהלכתא: כל שבתחטא מתה באשם רועה. וכל הדורען דמדין ונפלים לגדבה, שכן מדרשו של יהודה הכון במסכת תמורה (כג, ב) רבי אליעזר אומר ימות - רבי

אלעזר אז לא ליה אשם בחטאת לכל דבר, אף שאם שחטו שלא לשמו פסול בפרק קמא דובחים (ב, א) וכן לענין שאם נבסג דמו להכייל פסול. רבי יהושע אומר יבא בדמיו עולה - בעל האשם יבא בדמיו עולה. וה"ם מפרשי, ודלא אף גרבה וידה - האי, מה בין דרבי רבי יהושע לרבי חכמים? ודלא באה גרבת ידו - סומך עליה ושוחטה ונכסיה בשלל. ודלא באה גרבת ידו - סומך עליה, ותכסיה קריבין משל צבור. תניא נמי הכי - כדאמר לעיל: מותרות לרבי שמעון מקצין בן את המזבח. מה הן מביאין מן המותרות - של צבור שנתותרו משנה לשנה.

שאינן קטורות, דלא בר רעיה היא! אלא רבנן דפרה - דלמא שאני פרה, דדמיה יקרינן! ואלא רבנן דאמרי לו - מפני דרבי יהודה היא, והכי קאמר ליה: בשלמא לרבי דאמינא לב בית דין מתנה עליה - אטו לרבי דאמינא אלא לרבי דרבי דאמר לא, אפאי יקרב? ודלמא רבי מאיר היא, והכי קאמר ליה: בשלמא לרבי דאמינא כל השעירים בפרתן שוה - משום הכי יקרב, אלא לרבי דרבי דאמר לא, אלא רבי יוחנן גמרא גמיר לה: לרבי רבי שמעון - אין נפדין, לרבי חכמים - נפדין. ולרבי שמעון דלית ליה לב בית דין מתנה עליה, מאי עבידן להו? אמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן: מקצין בן את המזבח. אמר רבי שמואל בר רב יצחק: ומזה רבי שמעון בשעירי חטאות - שאין מקצין בגופן אלא בדמיהן, הכא הוא דמעיקר עולה והשתא עולה, אבל ה"ם דמעיקר חטאות והשתא עולה - גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה. אמר אביי, אף אגן נמי תנינא: פר ושעיר של יום הכפורים שאבדו והפריש אחרים תחתיהם, וכן שעירי עבודה וזה שאבדו והפריש אחרים תחתיהן - כולן ימותו, דברי רבי יהודה. רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים: ירעה עד שיסתאב, וימכרו ויפלו דמיהן לגדבה, שאין חטאת צבור מתה? ואמאי? נקרב איהו גופיהו עולה! אלא לאו שמע מינה? גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה. אמר רבא, אף אגן נמי תנינא: והשני ירעה עד שיסתאב, וימכרו ויפלו דמיו לגדבה? ואמאי? יקרב איהו גופיה עולה! אלא לאו שמע מינה? גזירה אחר כפרה אטו לפני כפרה. אמר רבא, אף אגן נמי תנינא: אשם שחטו בעליו או שנתכפרו בעליו - ירעה עד שיסתאב, וימכרו ויפלו דמיו לגדבה. רבי אליעזר אומר: ימות. רבי יהושע אומר: יבא בדמיו עולה! וליקרב הוא גופא עולה! אלא לאו גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה, שמע מינה? תניא נמי הכי: מה הן מביאין מן המותרות?

קץ

אי בעי עקירה כד משום הכי בעי ניתוק, דעבד רבנן דהירא, דעל ידי כך יבטל לעוקרו. אבל כיון דלא בעי עקירה, לא ניתק נמי ומשני: גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה. ותניא: דברקא קמא ודבחים (ב, ה) ובפרק קמא דמנחות (ו, א) אמר רב הונא: אשם שנתקל לרעה כד, ניתק - אף, לא ניתק - לא. מאי טעמא? אמר קרא "והוא" בחיותיה היא, ופריש שחטו: קונטריס. בחיותיה היא - עד שניתק. ועל כרחך דרשה מגורה היא, דקראו להם: אלא "והוא" למע לי. ואמר רבינו חסד: דלא גרסינן להם "ניתק אין לא ניתק לא". ובתמורה פרק "אלו קדשים" (יה, א) אינו בשום ספר, ואפילו גרס ליה - לא קאי דרשה דקרא לפרש טעמא דלא ניתק. לא אלא לפרש מאי טעמא כשר כשחטו סתם בלא עקירה - אמר קרא "והוא" בחיותיה היא, כלומר אחת הויתיה חטאתה סתם פלוה, דהיינו עולה, דהכי גמיר שקרב עולה - באותה

קץ

היה יזא מתחלה בלא עקירה. ואף על גב דקרא קאי אלתלכא, אשכחן כי האי גונא בפרק שני דבכורות (טז, א) דמקיש דבר הבא ממעלה גרה. פירוש: תמורת פסולי דמוקדשים, לרבי הבא ממפריש דפריסה - דעש חטאות המותרות, וגמר מהם: מה דהם מביאת, אף על גב דהם הלכתא היא. תניא נמי הכי מה הן מביאין - כי - נראה דמיתני סייטתא דגורגין אטו קודם כפרה, מדלא קתי' מה הן עושין מן המותרות, אלא "מה הן מביאין" - משמע מדמדימם אבל לא מגופן. ובמותר חטאת ואשם מיירי ולא במותר עולה, דסתם מותר בובחים ובתמורה בחטאת ואשם מיירי.

שבועות. ט
תוספות

בבנות שוח לאדם – משמע שחקן טובות. ובקרא נמי כתיב (בראשית ג) "כי טוב העץ למאכל", והיינו בנות שוח כדמשמע בבראשית רבה כי גרמו שוחה לאדם, אי נמי

בנות שבע שגרמו שבעה ימי אבילות. וקשה לרבינו תם: דבפרק קמא דעבודה זרה (יד, א) ממשמע דלא חזו לאבילה כל כך, דקתני גבי שביעית: הוסיפו עליהן אלכסוסין ואיצטרוכלין

1 מוֹסְכִין וְנוֹת שׁוּחַ – אֲבָל מוֹעִיקָר לֹא הָיָה בָּרוּ
 2 שְׁבִיעִיתָ. שְׁמַעַם דְּרִיעִיָּה וְחִירָב רִבִּינוּ תָּמָּה; וְדָאוּ
 3 מִשּׁוּם דְּרִיעִיָּה, אֲלֵא שְׁמִעוֹנוּ מִבְּרִית שְׁבִיעִית; (פֶּרֶק
 4 הַמִּשְׁנָה א'; בְּנוֹת שׁוּחַ שְׁבִיעִית שִׁלְחָן שִׁנִּיה,
 5 שְׁנוּרִשְׁיָן לִשְׁלֹש שָׁנִים; וְכַסְפֹּהֲרִי חֲנֻמָּה בְּשִׁבְעִית
 6 אֵין גִּנְגַם עַד שֶׁנָּה שִׁנִּיה לִשְׁלֹש שְׁמִיטָה; וְהִשְׁתָּא
 7 מוֹעִיקָרָא סְבִיר דְּאִוּלֵּינָן בְּרוּ לִקְרֹטֵה וּבִסְפֹּר סְבִיר
 8 מְגֻלִּילִין בְּתַר חֲנֻשָּׁה; וְעוֹד תִּירִץ רִבִּינוּ תָּמָּה; דְּרַס
 9 בְּפִירָק בְּלֵא דְּעִבְדוּתָה דְּרֵי (שֵׁם) "מִכְסוֹסִין בְּנוֹת
 10 שׁוּחַ" כִּי ר'ו', וְפִרִי אַחַת הָרֹא, הִדּוּא גֵרֵעַ, וְאֵינוּ
 11 שְׁמִעוֹנוּ שְׁמִעוֹנוּ בְּנוֹת שׁוּחַ גִּירָדָא; כִּינָן מִבְּרִית פֶּרֶק
 12 קָמָא דְּבִכְרוּתָה (ת' א') דְּרִשְׁנֵיהּ הֵם, דְּהָא אִמְרַ: הָאֵב
 13 הִדְרִי לִשְׁלֹש שָׁנִים וְכִנְגוֹן בְּבִינֵי שׁוּחַ; חֲנֻשָּׁה
 14 לִשְׁבַע שָׁנִים, אֲלֵא רֹאשׁוֹ רִשְׁעֵל לֹא מִצִּיט שׁוּחַ סָבִיר,
 15 וְשֵׁם אִמְרוּרֵ: מִכְסוֹסִין בְּנוֹת שׁוּחַ; וְנִדְּחוּ בְּפִירָק
 16 "כִּידְרִי מִבְּרִיךְ" (בְּרִכּוֹת מ' ב') שְׁמַעַם דְּבִנְתָּה שׁוּחַ
 17 חִירָבִי, קִינָן חֲנֻשֵׁר עֲלִיחָן עֲמִי אֲרִיָּה; דְּחִשְׁבִּי
 18 לִלְחֹז גָּבִי קִלְיָן שְׁבִיטָמָא; וְשִׁמָּא ר'ו' הָאֵב
 19 בִּיעֵרֵם מִבְּנוּ עֲלִיחָן דְּחִשְׁבִּי בִּיהִידִיָּה; וְלִפִּי מִצְוָה
 20 עֲלִיחָן מִן הַחֲפָקָא לֹא נִחְשֹׁל שְׁלֵא לְעֵשֶׂר הַדְּרָל
 21 בְּגִנְזוֹתָיו וּבְפִרְדִּירוֹתָיו; לֹא מִפְּנֵי שְׁהוּא גֵרֵעַ.
 22 אִיכָא – תְּרִימָה: הִכִּי סֵלֵק עֲדֵיק דְּרִיעִיָּה וְחִירָבִי
 23 בְּעוֹף; הָאִמְרַ: הַזֶּה מִרְדֵּשׁ דְּרִשׁ הִיחִידֵה חֲפָקָה שְׁמִיטָה
 24 חֲסִיתָא וּמוֹתָר אֲלֵא הִזֵּה לְדִבְרֵת בְּרִית שְׁמִעוֹנוּ
 25 דְּכַתִּיב (וִיקָרָא ה') "לֵךְ לִכְחֹן", אִיזוּדָה דְּבִר שְׁהוּא
 26 הִזֵּה לִכְחֹן – הִזֵּה אִיזוּדָה בְּנוּ עֲלֵיהָ, שְׁבִיעִי עֲלֵה
 27 כּוֹלָה לְה' הִזְחִיָּה הַעוֹר לִכְחֹן, וְבִעוֹף אֵין לִכְחֹן
 28 חֲלֵק בּוֹ וִישׁ לִמּוֹר: הִדְחֵם בְּמוֹתָר מַעֲוֵת; כִּנָּן
 29 פִּרְשִׁי מַעוֹת לִחְזָתָא וְאִשָּׁם כְּדַתְכִּיב (מַלְכִּים ב'
 30 ב') "כֶּסֶף אִשָּׁם כֶּסֶף חֲסִיתָא", הָאֵב כְּשִׁנְתוֹתָר נָף
 31 אִשָּׁם.
 32 **וְאֵין** עוֹף בְּצִבּוֹר – מִשּׁוּם דְּכַתִּיב בִּיה' "נֶפֶשׁ",
 33 דְּמַשְׁעֵי בִידּוּד אֲרִיעָא; וְאֵם אֲתָמֹר: דְּמִשְׁעֵי
 34 בְּפִירָק "קִלְפִּי" (יִזְמָא אֵם: ב' א') אֵין חִירָבִי
 35 אַחַת, אִי עֲלֵה זָבִן – עֲלֵה אוּלַּא לְדִנְבָה; וִישׁ
 36 לִמּוֹר: דָּאן לִקְרֹטֵה עוֹף מִבְּנֵית שְׁנִתוֹתָר, אֵם אָךְ
 37 זָבִבָּא וְאֵין לִפְנֵינוּ מִקְרִיצִים ב' דְּמֵה יַעֲשֶׂה מַמְנוֹ.
 38 (ב' סְמוּלָא אֵב סַל – פִּרְשׁוּ בְּקוֹרְטוּס: לֹאֵת
 39 דְּאִמְרַר דְּלִרְבִּי שְׁמַעוֹנוּ מִקְרִיצִין בְּחֹן הַמּוֹמֵת, דְּאִמְרַר
 40 מִשּׁוּם: אֵלֵא מִשְׁכִּרִין, פִּירִישׁ: כִּינָן שְׁהוּשׁוֹת חֲסֵם
 41 מִשּׁוּשְׁתָּא לִקְרֹב שְׁדוּרִשְׁרֵשׁ מִתּוֹחֵל לִכְן, כִּנָּן
 42 עֲלִיחָת מְבִיד לְעֵלֵת קִיָּה, אֵם עַל פִּי אִיזוֹן אָךְ אוֹתוֹ
 43 לִקְרֹב עֲצֻמָּה, כִּינָן דְּמַעֲיָקָר אֲלֵה הַשְׁתָּא עֲלֵיהָ.
 44 וְקִשְׁטָה; דְּבִפְרִק קָמָא דְּוִידִים (א' ב') חֲסִיתָא מִדְּלִילָתָא
 45 וְכִינָן אֲלֵה דְּרִבִּי שְׁמַעַם; וְאֵין לִיזוֹר לִיזוֹר לִיזוֹר לִיזוֹר

ידן מנתה לעילון ואמאי דרס בסמוך "תניא נמי הכי" קשה. דומתנין הוה ליה לאיתנין? ודליתין כן. דטרס משכן לסכין אין לומר איזה תמיד איזה מוסק, אלא תליון ועומדן בתנאי לב משמש. ה' כסין לשדועת תמיד הדי איזה תמיד, ואם למוסק – מוסק, הדי סייעתא לרבי יוחנן. ד"ר "תניא נמי הכי", אלא "תניא". ור' שפרמיש "תניא נמי הכי" אדרב ששואל בר רב יצחק גפסין, דכסין בראש חודש? וב' אלא וק' תמיד הכפופים קריב, ברגל, פסח, בכסותו, ואם לא מרגל יאור, הדיני פסח ובא – לא מצי לאקריבי לעופי, יהוה ליה פרומה ישנה. ואלא לא אפשר לשנות בנדבדא, אלמא אין מקצין גופא אלא בדמיון, אבל קשה דאמאי נטר עד דבדמתנין מפרש: משום דבאין לכפר על טומאת מקדש וקדוש – תרתי בעינן, מקדש וקדוש. כפרה הוי מקצין אפילו במותר אחת הפנימי, היינו משום דהכי גמירי דמותר חטאת צבא בדפרישותי לעיל, אי נמי, בראש חודש וטאת למודי. **ל**א ו' משום ד ששחולל – ואם אפילו באמר נמי מבוסת נתיגה (ה' א), כל תועבה רב' מותרת וטאת למודי, ואם אפילו באמר

– מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ) רש"י

קִיץ בְּנֵנוֹת שׁוֹחַ לְמוֹבָח – כָּאִדָּם שֶׁמִּבְּיָא בְּקִינוֹחַ סְעוּדָה מִיְּמֵי מַתִּיקָה. וְהוּא לְשׁוֹן קִיץ, בְּדַכְתִּיב (שְׁמוּאֵל ב טז) "הִלָּחֵם וְהִקִּץ לֵאכּוֹל לְנַעֲרִים". וְכֵן דְּבִשׁ – וְכֵן מִיְּמֵי פִירוֹת הָאֵילָן

בבבל. אין מקיצין בעולות העוף – אין לוקחין בדמי הנדבה עולת העוף. **הא בורבא** – דבר הקבדו מן הלב, דמנא לך הא. **לנדרת צבור אזלא** – כדרבנן דפליגי עליה דרבי אליעזר.

ואין עולת הקורבן צבצור. דתניא תורת הכהנים
 ודוקריבין מן ה"תורים" – הדידין מבינין עוף ואין
 הצבור מבינין עוף. למה דביי – דביי – דאמר
 לעיל: תמידין שלא הוצרכו, לרבי שמעון דלית
 ליה כל בית דין מתנהב. מקיצין בזה את המזבח
 בגופן ואין צריכין רעה. סבין מושבתיין למה שחן
 סבין השוחטין עוף. ומשכבתיין לקרבן שדורש
 מתחלה לכהן, ואפילו אין זה אותו קרבן עצמו,
 ובגון עלית תמיד עליה לקיץ אם אינו ראוי
 לתמיד. מודה רבי שמעון בן – ומסקנא דטעמא
 כדחלולו לא בא אלא לכפר על מובח
 החיצון. אלמא הוא הוה דקדישא, שיקרב על –
 מובח החיצון לכפר מקצת דבר שדוקדש לו
 חטאת, דטעמא דמקדש תהיב טעמא דמקדש
 על שאף על פי שאין שפירתו שוה. הכי נמי ללועז
 שדוקדש לעולה יקרב, ובכפר על הקדש –
 בשעיר הפנימי כתיב. היינו קלות היינו עשה ולא
 תעשה. כלומר, זה נידון קלות – עשה ולא
 תעשה. אמאי נידון זהו תורה? היינו דריות
 היינו הודע – קא סלקא דעתך הודע – שידע
 ועשה. דהיינו מויד. דהוא ליכא למימר, דהוה –
 שזעזעה לו שבגנו, בדפרשין דליה בכל הדוכה –
 דאם כן הוה ליה חטאות ואשמות ודאין, ותגן
 במסכת ברייתא (בה, א.) חייבי חטאות ואשמות
 ודאין שעבר עליהן יום הכפרים – חייבין
 להביא אתר יום הכפרים. אמר רב יוחנן ב – ויהיה כן –
 סיפא דמתניתין מפרשא ליה לירשא, וכולהו
 פירוש דקלות המזרות הוא. בין ששעשאן בשוגג
 – האי שוגג דהבא ליכא לפרוש אלא דבר
 שאם שגגו חטאת, אלא אשם תלוי, כגון חלב –
 אחת משתי חתיכות אחת של חלב ואחת של
 שומן ואינו יודע איזה ספק. בין שזעזע לו ספקין
 – שזעזע לו שזאב אדיר ספק חלב, בין שזעזע
 לו – לפניו כל הכפרים שכל ספק חלב – אק –
 צריך להביא אחד יום הכפרים אשם תלוי. והכי
 נמי תגן ברייתא (שם.) חייבי חטאות תליין
 שעבר עליהן יום הכפרים פטרין, וליקח לה
 היום מקריא. אמר רבי – דמכפר עליה יום
 הכפרים. היכי דמי אי דלא עשה תשובה –
 שאינו תודע על חטאו. אמר כתיב וזה שעשע
 תעזבה – ודאי מכפר עליה קרבן יום הכפרים?
 ואי דעבד תשובה – למה לו יום הכפרים? כל
 יומא נמי תשובה מכפרא עליה, דתניא: לא אז
 משם עד שמהלך לו

יפרשו הערוך, "יפרש 'סבין מושכתן למה שהם': אם תמידים אם מוספין – סבין מושכתן
הי. דאף על פי שאמרו שהן תמידים, אם ירצו להקדישן לשם זבח אחר – רשאי, לפי שבזמן
תמידין שלא הוצרכו לבגדור לדבר ירבו נפדין ממימים, שהרי עדיין לא משכן לסבין. ולא
מה: מודה רבי שמעון בשערי חזאת, שהיו מקציצין בגופן. דקתני: ארבעה קבין ברגל, כלומר
ברגל לא על סתוכות יקרב אחרת, היינו משני צדדי חזאת רוב לפני עצמו. אבל שפי
גופו – שפי שמתחלה לא יקדשש אלא לכפר על מנחת החיצון, כלומר לכפר בחזאתו. ואם
לעיל הזה ליה לאיתוי. **שמתחלה** לא בא אלא לכפר על מנחת החיצון – אף על גב
שהחיצון, לאפקי שיער הפנימי. ואף על גב דמשמע לעיל דאי לאו משום גזירה אטו לפני
והול. וזון טומאת מקדש וקדשיו – אין זה שתי כפרות אלא מה שקרבן אחר מכפר
ועל מנחתיתן בפרס תבא דיומא (פא, ב) על עשה ואל תחשף תשובה מכפרת,
איתנ מחלה גמורה לאו דחקין באי כפרות עשה חוללה לגמרי.

בעומד כפרו - דלא עבר תשובה. ודקשיא לך: זבח רשעים תועבה! מתניתין רבי היא. דאמר: יום הכפורים מכפר על שאין שכן, והאי קרא מוקי לה בשאר יומי. פורק עול - כופר בעיקר. מנלה פנים בתורה - כאן על דברי תורה בחיובא ובגבול עוות פניו. כנון (סנהדרין צט, ב) מנשה שהיה יושב בדורש באגדות של דופי: לא היה למשה לכתוב אלא "ותנעם היתה פלגש", "וילך ראובן בימי קציר

בעומד כפרו - דקשה הרב רבינו שלמה מדר"ש: דברק בתרא דיומא (פה, ב) אמרינן: מיתה ויום הכפורים מכפירים עם התשובה; עם התשובה - שאין בפני עצמו לא, הא מני - דלא כרבי. הוא לא אתיא אפילו כרבנן, דאית להו מיתה בלא תשובה מכפיר בשאר עבירות ולאו תוך שלשה ויש לומר: דהבא לא קאמרי רבנן דמיתה ממקרת אלא עם הסורין הדינין שדנין אותו לאחר מיתה. ועל ידי כך אינו נברת לעולם הבא. אבל עם התשובה - מיתה ממקרת תשובה. שאין ברין עוד ביטורין לאחר מיתה. אבל לרבי - מיתה ויום הכפורים בלא תשובה ממקרת למימי בשאר עבירות. והשאת אתי שפיר כרבנן.

שאין מכפר על המזיד - פירש בקונטרס: רוב חטאות ואשמות אין מכפרין על המזיד, אלא אשם שפחה חרופה ואשם נדיר טמא ואשם שבועת הפקדון וחטאת שדשעת העדות. ואם האומר: ונגמר מהזהיר שמכפר על הודוין בשבועים לומר, דאיכא למיפרק: שכן אין מכפר על חייבי כריתות וחיובי מיתות בית דין.

הואיל ומכפר על המזיד - ואם תאמר: גימא דיום הכפורים לא יכפר על המזיד, מיהו, דהוה אחטאת ואשם! ויש לומר: דקרא דיום הכפורים הוא. איכא למאן דאמר דמשמע אפילו אינם שבים, וכולי עלמא מדודו דמריבין במזיד. תאודרבה נקטא משעיר הנעשה בשבועים שמכפר על המזיד.

לא קראו מקרא קודש - פירש בקונטרס: שלא קיבלו עליו בברכותיו לומר "משכן ישראל ויום הכפורים". ואי ראוהו, דלא משכחן ברכות הן: קראו מקרא קודש - שמודה שבת דין קדשוהו ושובת ממלאכה בשביל קדושת היום, ולא קראו מקרא קודש - שאינו שובת מחמת קדושת היום, אלא מחמת שמתעצל לעשות מלאכה. **תלמוד** לומר יום הכפורים הוא מכל מקום - תימה: דלמא בעשה תשובה איירי, ולעולם סבר כהן דאיתו מכפר אלא על חשיבין.

דאי לא תימא הכי - ואם תאמר: למד ל"ו "אך" חלק, למאי דסלקא דעתך השאת ודיעבין מסבאר דברת דיום הכפורים לרבי לית ליה? ויש לומר: דהוה מצי למימר "דיעבין", ואי שמוא איצטריך "אך" - אפילו חור בו מעבירה אלא שמועט בכפרה, שאינו רוצה שיום הכפורים יכפר.

ושייך לעמוד ב' **דעבר** על שקיעת החמה - אבל לאחר שילוח שעיר לא מצי לאוקמהו. שהוא מכפר כל היום. ואף על גב דמשמע לעל (ה, ב) שאין קרבותו מכפרין על עבירות של אחר כך אפילו כי ביום, דאמר: נפקא מינה לתועבה שאיננה בין זה לזה - שאינו עשיר המשתלח דכתיב ביה "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם" משמע דכל היום יכפר. אי נמי, הוה עצמו מכפר על שאינו דומה כפר קצת, קרא כאן כרת גמור. והכא, גונאט אשכחן מכפר קטא דובחים (ו, א) דעולה מכפרת על הירש מקופיא ולא מקיבנא. כלומר לגמרי. והשאת אתי

1 **בְּעוֹמֵד כְּפָרוֹ, וְרָבִי הָיָא; דִּתְנִיָא, רַבִּי אוֹמֵר: עַל פֶּלַח**
2 **עֲבִירֹת שִׁבְתוֹתָהּ, בִּין עֲשֵׂה תְּשׁוּבָה בִּין לֹא עֲשֵׂה**
3 **תְּשׁוּבָה - יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר, חוּץ מִפּוֹרֵק עוֹל וּמִגִּזְלָה**
4 **פְּנִים בְּתוֹרָה, וּמִפֶּר בְּרִית בְּבִשָּׁר, שְׂאֵם עֲשֵׂה תְּשׁוּבָה**
5 **יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר, וְאֵם לֹא - אִין יוֹם הַכְּפוּרִים**
6 **מְכַפֵּר. מֵאִי מַעֲמָא דְרַבִּי? דִּתְנִיָא: "כִּי בִּרְבִי ה' בָּהּ"**
7 **זֶה הַפּוֹרֵק עוֹל וּמִגִּזְלָה פְּנִים בְּתוֹרָה, וְיֵאֵת מִצִּוְתוֹ**
8 **הַפֶּר" - זֶה הַמּוֹפֵר בְּרִית בְּבִשָּׁר; "הַכֶּרֶת הַכֶּרֶת",**
9 **"הַכֶּרֶת" - לִפְנֵי יוֹם הַכְּפוּרִים, "הַכֶּרֶת" - לְאַחַר יוֹם**
10 **הַכְּפוּרִים; וְכֹל אֲפִילוּ עֲשֵׂה תְּשׁוּבָה? תִּלְמוּד לֹאִמַר**
11 **"שְׂעוֹנָה כֹּה", לֹא אֲמַרְתִּי אֲלֵא בִּזְמַן שְׂעוֹנָה בַּהּ. -**
12 **וּבִגְנוֹן? "הַכֶּרֶת" - בְּעוֹלָם הַיּוֹם, "הַכֶּרֶת" - לְעוֹלָם**
13 **הַבָּא; "שְׂעוֹנָה כֹּה" - שְׂאֵם עֲשֵׂה תְּשׁוּבָה וּמֵת, מֵיֶתָה**
14 **מִמְּרִקָּתָה. - וְכִי מִצִּתּוֹ מוֹקֶמֶת לָהּ כְּרִבִּי? וְהָאֵם מְדִסְפָא**
15 **רַבִּי הַיּוֹדֵה הָיָא, רִישָׁא נָמִי רַבִּי הַיּוֹדֵה הָיָא! דִּקְתַּנִּי**
16 **סִיפָא: אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל וְאַחֲרֵי כֹהֲנִים וְאַחֲרֵי כֹהֵן מִשִּׁינִּי;**
17 **וּמֵאֵן אֵית לִיה הָאֵי סְבָרָא? רַבִּי הַיּוֹדֵה, מְכַלֵּל דְּרִישָׁא**
18 **רַבִּי הַיּוֹדֵה! אֲמַר רַב יוֹסֵף: רַבִּי הָיָא, וְסָבַר לָהּ כְּרִבִּי**
19 **הַיּוֹדֵה. אֲמַר לִיה אֲבִי: דְּיוֹקָא קְאָמַר מִן, רַבִּי סָבַר לָהּ**
20 **כְּרִבִּי הַיּוֹדֵה, אֲבָל רַבִּי הַיּוֹדֵה לֹא סָבַר לָהּ כְּרִבִּי. אוֹ**
21 **דְּלֵמָא: מִדְּרַבִּי סָבַר לָהּ כְּרִבִּי הַיּוֹדֵה - אִף רַבִּי הַיּוֹדֵה**
22 **סָבַר לָהּ נָמִי כְּרִבִּי, מִיֶּהוּ אוֹרְחָא דְּמִלְחָתָא כְּתָנִי, לְמִימַר**
23 **דְּתִלְמִיד סָבַר לָהּ כְּרִבִּי? אֲמַר לִיה: אִין, דְּיוֹקָא**
24 **קְאָמִינָא: רַבִּי סָבַר לָהּ כְּרִבִּי הַיּוֹדֵה, אֲבָל רַבִּי הַיּוֹדֵה**
25 **לֹא סָבַר לָהּ כְּרִבִּי; דִּתְנִיָא: יְכֹל יֵהָא יוֹם הַכְּפוּרִים**
26 **מְכַפֵּר עַל שְׂבִים וְעַל שְׂאִינִי שְׂבִים? דִּין הוּא: הוֹאִיל**
27 **וְחָטָאת וְאַשָּׁם מְכַפְּרִין וְיוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר, מִה**
28 **חָטָאת וְאַשָּׁם אִין מְכַפְּרִין אֲלֵא עַל הַשְּׂבִים, אִף יוֹם**
29 **הַכְּפוּרִים אִין מְכַפֵּר אֲלֵא עַל הַשְּׂבִים! מַה לְחָטָאת**
30 **וְאַשָּׁם - שְׂאִין מְכַפְּרִין עַל הַמּוֹזֵד כְּשׁוֹג, תֵּאֲמַר לְיוֹם**
31 **הַכְּפוּרִים שְׂמִיכְפֵּר עַל הַמּוֹזֵד כְּשׁוֹג, הוֹאִיל וּמְכַפֵּר עַל**
32 **הַמּוֹזֵד כְּשׁוֹג, יְכַפֵּר עַל שְׂבִים וְעַל שְׂאִינִי שְׂבִים?**
33 **תִּלְמוּד לֹאִמַר: "אֵךְ", חֵלְק; סָתָם סִיפָא מִינֵי? רַבִּי**
34 **הַיּוֹדֵה, וְקָאֲמַר: שְׂבִים - אִין, לֹא שְׂבִים - לֹא. וְרַמִּי**
35 **סָתָם סִיפָא אֲפָתָם סִיפָא, דִּתְנִיָא: יְכֹל לֹא יֵהָא יוֹם**
36 **הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר אֲלֵא אִם כֵּן תִּתְעַנֶּה בּוֹ וְקָרָא מְקָרָא**
37 **קִדְשׁ וְלֹא עֲשֵׂה בּוֹ מְלָאכָה; לֹא תִתְעַנֶּה בּוֹ וְלֹא קָרָא**
38 **מְקָרָא קִדְשׁ, וְעֲשֵׂה בּוֹ מְלָאכָה, מִנֵּין? תִּלְמוּד לֹאִמַר**
39 **"יוֹם כְּפָרִים הוּא", מְכַל מְקוֹם וְאֲמַר אֲבִי, לֹא קִשְׁיָא:**
40 **הָא רַבִּי, וְהָא רַבִּי הַיּוֹדֵה. רַבָּא אֲמַר: הָא וְהָא רַבִּי,**
41 **וּמוֹדֵה רַבִּי בְּכֶרֶת דְּיוֹמָא, דְּאִי לֹא תִימָא כְּהִי, כֶּרֶת דְּיוֹם הַכְּפוּרִים לְרַבִּי לִי? - אֲלֵמָה**
42 **לֹא? מִשְׁכַּחְתָּ לָהּ כְּגוֹן דְּעֵבֶר בְּלִילְיָא וּמֵית, דְּלָא אָתָּא וְיִמָּא לְכַפְּרִי לִי! - אֲלֵא אִמָּא:**

כרת
תימא כתי - דבכרת דיומיה מודה רבי דלא מכפר, ותימא דאכרת דיומיה מכפר. כרת דיום הכפורים לית ליה לרבי - בתמידי, אם כן למד כתב חרומנו כימיה הכפורים כרת? שלמא שאר כריתות דאי מיית קודם יום הכפורים לא איכפר, אבל תוך למד ליה אז כי עבר עליה מכפר עליה הא וימא אלא לא - בתמידי. כלומר, אלא אי אית ליה לרבי דמכפר על כרת דיומיה בלא תשובה - לא איכא כרת ביום הכפורים? והא משכחת לה כנון דעבר בליליא ומית ולא אתי ימא לכפורי ליה - שאין מכפר אלא יום, דכתיב (ויקרא טז) "כי

ביום הזה יכפר עליכם".

אתי שפיר דלא קאמר: כגון שמת קודם שנשתלח השעיר או כגון דליכא שעיר המשתלח, כדאמר לעיל (ו, ה) (ו נפקא מינה היכא דלא עבר דיצון, ויש מפרשים: דיום הכפורים בלא שעיר המשתלח מכפר לגמרי, ונפקא מינה, דשעיר מכפר מיד ויום הכפורים אינו מכפר עד שתחשך למוצאי יום הכפורים. כדתינא: חומר בשעיר מביום הכפורים שהשעיר מכפר מיד ויום הכפורים עד שתחשך, חומר ביום הכפורים

מבשעיר שיום הכפורים מכפר בלא קרבן מה שאין כן בשעיר, והא דנטק כגון דנחתיה אומנא - לא דאקא, אלא הוא הדין שמת בו ביום, ולרווחא דמילתא נקטה: אי נמי אפילו לא מת בו ביום אלא אחר כמה ימים, ובגון דעבר סמוך לשקיעת החמה. **וכפר** את מקדש הקדש זה לפני ולפנים - כדן שנקטוהו: דבטומאת לפני ולפנים ובטומאת היכל מיירי, וקשה: דאמאי צריך קרא לכלולהו את המקדש פרק שני (טו, ב) גבי כרת לא מצינן אלא חד אתר כוללוא: ושמא מיון שחשבו לענין פקדון הושת לכל דבר, ומיהו קשיא, שצריך לדחוק הקונטרס לפרש מזהב כבשמינו - כגון שהקטיר עליו בטומאה, ואם כן היינו טמא ששימשו, ולא מצינו שיכפר שעיר הפנימי בעד כדן ששימשו בטומאה ועוד, ואי מיהו בטומאת מקדש וקדושו איירי הכא לרבי יהודה, מאי קאמר לעיל (ח, ט) רבי שמעון: ממקומו הוא מוכרע: ואת אפילו לרבי יהודה גמי ממקומו מוכרע: ועוד דבסוף פרק ה' הוראנו לו (דמאסא - א) מייית לה אמתניתין דיוכן בדיכל וכן במזהב הזהב" ונמתניתין לענין הזהב על כן נראה בדוחא איירי, ורפלי ולפנים" היינו על כן הברכו: ו"ההכל" דהיינו על הפרכת, "ומזהב" היינו מזהב הזהב, ו"ערות" היינו שירי הדם שהיה שופך על יסוד מערבי של מזהב הוצינן שהיה בעורה, כדתנן ב"איזהו מקומן" (נזכים מ, א). ומידו קשיא הא דנטק ערות, והנה ליה למפרך, "ומזהב" ועוד, דהואות כוללוא כתיבי בחדיא בפרשה, ולעיוכא דא איצטריך, דנפקא לן בפרק "איזהו מקומן" (שם ג, ב) ובפרק "הוראנו לו" (יומא ס, ב) - וכלהו "וכפר", דאם כתיב, "ואם לא כלה לא כיפר" ויש לומר: דאיצטריך האי קרא אכל משוח ומרובה בגדים יכול לעשות כן, לפי שכל הפרשה כתיב בה אחרון, וכן תניא בתורת כהנים: "וכפר הכהן אשר ימשח" מה תלמוד לומר: שיש שכל הפרשה כולה אמור בה כתיב "כתיב" וכן אפריש את כדרכי. הקדש וגו' - שכל משוח ומרובה בגדים צריך לעשות כן.

כולן

בית אהרן ברכו את ה', בית הלוי ברכו את ה', וירא ה' ברכו את ה'"; מאן תנא? אמר רבי ירמיה: דלא כרבי יהודה, דאי רבי יהודה: האמר: כהנים יש להן כפרה בשעיר המשתלח. ומיני? רבא אמר: רבי שמעון היא, דאמר: כהנים אין להם כפרה בשעיר המשתלח. אביי אמר: אפילו תימא רבי יהודה, הכי קאמר: מעתה אין להם כפרה בטומאת מקדש וקדושו? משהוא אמר: "וכפר על הכהנים" - מצינו שיש להן כפרה בשאר עבירות, וכמו דמצינו שיש להן כפרה בשאר עבירות, כך יש להן כפרה

ומקשינן: וברת דיפסא לרבי לית ליה - בתמיה, והא בחדיא כתיב כרת דימנא, דכתיב בין בעיניו בין במלאכה "בעצם היום הזה" (ויקרא כג) ותנתיא - שלא עבר עליו רגע מן היום לאחר עבירתו. סמוך לשקיעת החמה - עם צאת היום, שקל עבר רגע ביום אחר העבירה. רתניא חומר בשעיר בו' - לא גרסינן לה. **וכפר את מקדש הקדש** - בעבודת

פר ושעיר של יום הכפורים כתיב, המכפרת על טומאת מקדש וקדושו. זה לפני ולפנים - על טומאה שאירעה לפני ולפנים, כגון טמא לפני ולפנים ושוחה כיד השתחוואה, דמחייבת ליה על שהייתו כדמפרש בפרק שני (שבועות טז, ב), זה היכל - אם נטמא היכל, זה מזהב - מזהב הזהב, אם הקטיר טמא בטומאה, ובשהיה אלו העורות - נכנס לערות בטומאה. וחשון כולן בכפרה אחת - בהא "וכפר" בתרא השוח כהנים ליום וישראלים, מלמד שכולן מתכפרין בשעיר המשלח בשאר עבירות. דאילו בטומאת מקדש וקדושו וכל למינן מהדשו, שהרי הפר כדן על הכהנים ושעיר הפנימי על ישראל, רבי שמעון אומר כשם שדם השעיר - לבדו מכפר על ישראל בטומאת מקדש בלא שום דודו, שהרי אין שום דודו בשעיר הפנימי - כך דם הפר לבדו בלא דודו מכפר על הכהנים בטומאת מקדש. ואייתר ליה דודו הפר לשאר עבירות. והא ודאי חשון - בכפרה אחת, ואי בשאר עבירות לא חשון במאי חשון? שהרי חשון חשון דבני כפרה נגינו - לכך חשון - ללמדך שיש לכולם כפרה, בין בטומאת מקדש בין בשאר עבירות. מיהו כל חד ברפשיה אין כפר ואלו בשעיר, אשר לעם - ומלמד לבתנים. הוית מבבלו - מכלל שאמר "אשר לו", דמשמע: לו ולא לאחרים הויתר, אצל ביתו דכתיב (ויקרא טז) "וכפר בעדו ובעד ביתו". ואם נפטר לומר - על הכהנים כריוון ביתו, הוה. ולקמיה מפרש מה יש לו להקשות. הרי הוא אומר בו' - על כדורח המקרא מלמדך שמתכפרים בפרו של אחרן, שאמר "בית אחרן כרבו את ה'", הרי כל הכהנים כריוון ביתו, הרי הם בכלל "ובעד ביתו", מאן תנא - לוא מתניתא דקתני: מעתה אין להם כפרה, דמשמע דאם לא בפר יתכפרו אין להם כפרה כלל. דלא כרבי יוחנן - אלא כרבי שמעון, דאמר: כל כפרותיהן בפר תלויות, ואם רבי יהודה, אי גמי לא מכפר בפר - אית ליה כפרה מזהב בשעיר המשתלח בשאר עבירות. אביי אפר בו' - והכי קאמר מזהב אין להם כפרה בטומאת

בית אהרן ברכו את ה', בית הלוי ברכו את ה', וירא ה' ברכו את ה'"; מאן תנא? אמר רבי ירמיה: דלא כרבי יהודה, דאי רבי יהודה: האמר: כהנים יש להן כפרה בשעיר המשתלח. ומיני? רבא אמר: רבי שמעון היא, דאמר: כהנים אין להם כפרה בשעיר המשתלח. אביי אמר: אפילו תימא רבי יהודה, הכי קאמר: מעתה אין להם כפרה בטומאת מקדש וקדושו? משהוא אמר: "וכפר על הכהנים" - מצינו שיש להן כפרה בשאר עבירות, וכמו דמצינו שיש להן כפרה בשאר עבירות, כך יש להן כפרה

בטומאת

שבועות.

ג. - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"

תוספות

קריון בירו – תימא: ולוים במה יתכפר? אי בשל צבור – "אשר לעם" כהיב, ולוים
לא מייקר "עם" למאן דאמור, ופולגותא דא בפרק "חוריע" (חולין קלא, ב), ואי בשל
ההון – לא איקר "ביתור!" וכי תימא: כיון דאשכחן שיש לחן כפרה, דכתיב "וכפר" אית לן
מימר דלא אתי "אשר לעם" אלא למעוטי כתיב, ויתכפרו בשל צבור – אם כן מצוין בשעיר

של עם שחוזר מכלול. **הא'** מביע ליה
לבתנאים בר' - ומדאיצערט קרא לומר דלא
מייית משל בתנאים, אלמא מתכפרין בו ומשני;
גוא הכי קא שרי ליה ב', וקרא איצטערט שלא
תאמר כיון שמצינו שיש להן כפרה יתכפר בשלו
וביא משלהן. אבל קצת תימה: דמאי פריך? נימא
דהא דרדישין דלא מייית משל בתנאים היינו לכתב
דקום לן בדכתיב מתכפרין ליה **שנה** עליהן
הכתוב לעכב - ותאם תאמר: נזקק "אשר לך"
גנינא לעכב משל צבור, ושלישי למצוה משלו
ולא משל בתנאים! ויש לומר: דסברא הוא למירש
מעיקרא למצוה קודם דנדרש לעכב. וכן מוכח
בפרק מנחות דרובים (ז. ו) ובבבא דרבי.

הדרן עלך שבועות שנים

חֲבִיב וִיכָר עַל הַחֲבִיב.

עוֹת שְׁתֵּים

שְׁנֵי אֲרָבֵי: נִמְאָה
מִנֵּי הַמִּמְאָה וְזָכָר אֵת

וְקִאֶמַר כּוֹלן קְרוִיין בֵּיתוֹ – הִדְשָׁתָא, עַל שֵׁן
בִּה יִדְעָה לֹא תִחְזָלָה וְלֹא בִסּוּף
שְׁמוּכְרִים שְׁעִירֵי גְרָלִים – מִתְכַּפְּרִים נְמִי כְּהִנִּים
אָף עַל גַּב דְּלֹא מַחְסֵי מִמּוּנָא, הִדְאִיל וּמְצִינוּ בִּשְׁל
אֲחֵרן מִתְכַּפְּרִין אָף עַל גַּב דְּלֹא מַחְסֵי מִמּוּנָא.
וְעוּד, דְּרוּקָא בִּימֵי הַפְּסוּרִים הוּא דִּמְצַרְכִּין
רִבּוּיָא, לְפִי שְׁמִינִי חִילּוּק בְּכַפֶּרָה בִּין יִשְׂרָאֵל
לְכֹהֲנִים.

שני וידיו ודם הפר – משמע שמתכפרין הכהנים בשני וידיו. אם כן מתניתין דימא דפרק אמו לון המקומה' (לה) ב' דעתין ביודי ראשון אני וביתי ותו לא' ובשני 'אני וביתי ובני אחריך' – לא מתוקמבא רבי שמעון, דלדידי ביודי ראשון בני הוה ליה למימר 'ובני אחריך'. ותימא: דא רבא דמוקי לא הותם יודיו דשערי משמחלא כרבי שמעון, ומסתמא לן דהוה מתניתין וידיו אתו בני כרבי שמעון; ויש לומר: דאפילו רבי שמעון מודה שאינו מזכיר בהדיא בני אחריך עד

הדרן עלך "שבועות שנים"

ידיעות – הטומאה – מתוך פירוש הקונטרס משמע שרצוה לפרש כולה ממתנין בדיעה גמורה, שפירש וידע שזנטמא. ואף על גב דמוקמא מתנין כרבי דאמר ידיעת בית רבו שמה ידיעה, מכל מקום נטשה לה במתנין סתם ידיעה אף על גב דלא צריך. והמדקדק יכול לפרש כולה ממתנין בדיעת בית רבו.

ארבעי

ארבעי קמייא דלא מיימי ליה ליד קרבן כו' - זאת הגויסא עיקר, וכן נראה לקונטרס. אף על פי שפירש הקונטרס ברש מסכת שבת (ג, א) הנהו דאתו ליד חוב חטאת קחשיב, דהיינו העקירות - לא קשיא מידי, דהתם מיידי בזה עוקר זה מניח, ובהנחה אין המניח יכול לבא ליד חוב חטאת, אבל העוקר היה יכול לבא ליד חוב חטאת אם היה גומר הוצאתו. אבל הכא במידעה ראשונה לא נתייב

ובידעה אחרונה נתייב.

הפנימיות נאכלת והחיצונה נשרפת. וכל שלא נעשית

בכל אלו, הנכנס לשם אין חייב עליה. נמא פקדנה,

ונעלמה ממנו טומאה וְכֹחַ אֶת הַמִּקְדָּשׁ, נַעֲלֵם הַיָּמִינוּ

מִקְדָּשׁ וְכֹחַ הַטּוֹמָאָה, נַעֲלֵם מִמֶּנּוּ זֶה זֶה, וְהַשְׁתַּחֲוִיָּה

או ששקרה בכדי השתחואה, או פא לו פארוכה -

חייב, פקדנה - פטור. וזו היא מצות עשה שבמקדש

שאין חייבין עליה. ואיו היא מצות עשה שבגדה

שחייבין עליה? היה משמש עם התורה, ואמרה לו

"נמאמאתי", ופירש מיד - חייב, מפני שציציתו הנאה

לו בביתו, רבי אליעזר אומר: "השרץ... ונעלם ממנו"

על העלם שרץ חייב, ואינו חייב על העלם מקדש.

רבי עקיבא אומר: "ונעלם ממנו והוא טמא" - על

העלם טומאה חייב, ואינו חייב על העלם מקדש. רבי

ישמעאל אומר: "ונעלם" "ונעלם" שתי פעמים, לחייב

על העלם טומאה ועל העלם מקדש. גמרא אמר רב

פפא לאבוי: שתיים שהן ארבע? שתיים שהן שש הויין:

ידועות הטומאה תחלה וסוף, ידועות הקדש תחלה

וסוף, ידועות מקדש תחלה וסוף! - לוטעמיה, תמיני

הויין, דהא איפא טומאה דקדש וטומאה דמקדש

תחלה וסוף! - הא לא קשיא, שם טומאה אחת היא.

מפל מקום שית הויין! אמר רב פפא: לעולם תמיני

הויין, ארבעי קמייא דלא מיינן ליה ליד קרבן לא

קא חשיב, ארבעה בתרייתא דמיינן ליה ליד קרבן

קא חשיב. ואיבא דאמרי, אמר רב פפא: לעולם תמיני

הויין, וארבעי קמייא דליתנהו בכל התורה פולה קא חשיב, ארבעי בתרייתא דאיתנהו בכל

התורה פולה לא קא חשיב. פני רב פפא: נעלמו ממנו הלכות טומאה, מהו? - היכי דמי?

אלימא דלא ידע אי שרץ טמא אי צפרדע טמא, וזל קרי בי רב הוא! - לעולם דרבע דטומאת

שרץ, ובגז דנגע כבעדשה, ולא ידע בעדשה אי מטמא אי לא מטמא, מאי? פין דידע דמטמא

שרץ פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דבעדשה לא ידע אי מטמא אי לא מטמא - העלמה

היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה - הא לא מחיב על העלם

מקדש, אי אליבא דרבי ישמעאל דמחיב על העלם מקדש - הא לא בעי ידיעה בתחלה! -

לא צריכא, אי אליבא דרבי דבעי ידיעה בתחלה, ומחיב על העלם מקדש, ואמר: ידיעת בית

רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו

לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. "אחד הנכנס לעזרה" וכו'. מנא הני מילי? אמר רב שימי

בר חייא, דאמר קרא: "בכל אשר אני מראה אותך את תבנית המושכן ואת תבנית כל פלוי

וכן

- דאמר בשמעתא קמייא בפרקין קמא (ד, א) דבעי ידיעה בתחלה, ומחיב על העלם מקדש. ידיעה היא - למיחיה ידיעה בתחלה. או דלמא בן ירמיה דלא נודע לו - מעולם, אין

כאן ידיעה בתחלה. ולא דמי לידעת בית רבו דטומאה, דאילו התם למד ששרץ טמא, וכשנגע בו ידע שנגע בשרץ אבל לא נזכר לו להכיר שהוא טמא בנגיעה זו - התם קאמרין

כיון שלמד שהנגע בשרץ טמא, וזה ידע ששנגע - אין זה העלם. אבל זה לא ידע מקום מקדש מימי - אין כאן ידיעה בית רבו. מנא הני מילי - דבעינן כל הני לתוספת נזירה.

פנימית וחיצונה - מפרש בגמרא. ונאכלת ונשרפת - נמי מפרש בגמרא. נפמא בעורה

- וידע שנטמא. השתחוה - בהעלם זה. או ששחא כרי השתחואה - בגמרא מפרש

שיערא. או שבא לו בארוכה - שיצא לו דרך ארוכה, שיש קצרה הימנו לצאת.

חייב - ואפילו לא שהה תחלה. ושעירין הללו הלכה למשה מסיני דם במי שנטמא

בתוך העזרה. בקצירה פטור - היכא דלא

השתחוה ולא שהה. זו היא - טומאה

שאירעה לו בתוך עזרה. זו היא מצות עשה

שבמקדש - דייח באן מצות עשה "ושלחו את

המוטה" וגו' וכל טמא לנפש" (במדבר ה).

שאין חייבין עליה - בית דין פר בהרואה, ולא

כדן משיח, דמפרש בגמרא. ואיו היא מצות

עשה שבגדה בו' - אידי דתנא בהוריות (א)

ב, אין חייבין על עשה שבמקדש אבל חייבין

על עשה שבגדה - תניי דכא: איזו היא מצות

עשה שבמקדש ואיו היא שבגדה. היה משמש

עם התורה - דייח דומיא דעשה שבמקדש,

שאירעה לו הטומאה משבא בהיתר ליד

כניסה. ואמרה לו נפמאתי - עכשיו, ופירש

מיד בקושי האבר. חייב - אלא יעמוד בלא

דירה עד שימות האבר ידעשה שבמקדש,

וזהו עשה. ובגמרא יליף לה. השרץ ונעלם -

רבי נבבלי שרץ טמא ונעלם ממנו" (סוהא ד).

רבי עקיבא אומר בו' - בגמרא מפרש מאי

גמרא נבבלי דהי גיסינן חלב רב פפא

לעולם תמיני הויין וארבעי בתרייתא דמיינן ליה

לידי קרבן קחשיב בו' - ידיעות אחרונות

מדעיתות אותו שחטא. ואית דגרסי: ארבעי

קמייא דבסוף איתנהו בכל התורה, קא חשיב. ואין

נראה לי, דאם כן מאי "איבא דאמר"? אם מפני

שני הטעם - אין דרך התלמוד לומר כן ולא

ישאל אחריו "מאי בניניהו". ארבעי בתרייתא -

אוליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית

רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו

לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

אליבא דמיא? אי אליבא דרבי עקיבא דבעי ידיעה בתחלה, ואמר: ידיעת בית רב שמה ידיעה, מאי? פין דידע דאיבא מקדש פעולם - ידיעה היא, או דלמא פין דמקומו לא ידע ליה - העלמה היא? תיקו. פני רבי ירמיה: בן בגל ששלה לארץ ישראל נעלם ממנו מקום מקדש, מהו?

שבועות ידועות השמואה – פרק שני דף טו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן עזרא" (שטיינזלץ) רמג רש"י

ובן תעשו – קרא יתירא למידרש לדורות. ובימי משה דהוא מלך ונביא, ואחיו כהן גדול, ואורים ותומים ושבעים וזקים. שתי תורות – נחמניה בן כחליה גמרינן. משיחתן – בשמן המשיחה, מקדשותן קדושת הגוף לכלי שרת. ולקדש את הכנסת לוחינו. כמאן ואילך – כלי הדורות לא נקדשו, אלא התחלת עבודתן מוכנתן לקדושה, וחיזק לשון התחלה.

איכא אותם במשיחה – ולא בעבודה. לדורות

- 1 – אי בעי במשיחה אי בעי בעבודה! תלאן
- 2 בשירות – ומדכפל קרא בלשניה 'כלי השרת'
- 3 אשר ישרתו, נעשוי כל שרת על ידי שירות.
- 4 הכי גרסינן: אי לאו כתיב אותם הוה אמיתא –
- 5 לדורות במשיחה ועבודתה. דהא כתב 'וכן
- 6 תעשו' במשיחה, וכתבי 'שרתו' לשירות.
- 7 ולביע תרתי – קא משמע לן למעטנהו
- 8 ממשיתה. דאי לאו להכי אתא למאי אתא? אי
- 9 לממרא לדורות לא מקדישי במשיחה לחדה
- 10 לישלוק ארץ מיניה. ונפקא לן מ'אשר
- 11 ישרתו'. בלחמן ולא בבשרן – דאמר הוי
- 12 נושאין, שני לחמי תודה. מנא הני מילי –
- 13 בדלחמן קאמר. ואעמידה שתי תורות – נחמיה
- 14 קאמר בספר עזרא. כשבגית חומת ירושלים
- 15 ובא לקדש את העיר: 'ואעמידה שתי תורות
- 16 גדולות' אצל החומה מבחוץ, 'ותהליכות לימין
- 17 מעל החומה' לקדש את העיר בתהליכות.
- 18 שהלכו דרך ימין, כשפגיהם לחלל העיר הלכו
- 19 תמיד לצד ימין, עד שהקפו את כוליה. מפין
- 20 גדול – ובבשר קאמר קרא, וגדולות דקאמר –
- 21 מפין גדול של בקר ולא של צאן. גידולת במין
- 22 – מאותו מין שהיו, שהביאו גדולות ולא קטנות.
- 23 איא גידולת בשבחה – דרנן – שחלות החמין גדולות
- 24 קאמר, ואשמעינן דשל חמין הוי, שהן גדולות
- 25 שלבשר תודה. דרנן – שחלות החמין גדולות
- 26 משל מצה. שהן שש מדבריות – שהוסיפו על
- 27 המדות שנות מלכב, שהכניסו שני חלקים
- 28 ראשונים בחמש והוסיפו חלק ששי מבחוץ. שהן
- 29 שתי אימות – שהאיפה שלש סאין, והם עשרים
- 30 עשרונות. שהאיפה עשר עשרונות, כדכתיב
- 31 (שמות טו) 'והעומר עשרית האיפה', וגו'.
- 32 עשרה לחמין ועשרה למצה – יליף מקרא
- 33 במסכת מנחות: 'הקריבין על זבח התודה חלות
- 34 מצות בלולות בשמן' – הרי מין אחד, 'ורוקיק
- 35 מצות משוחים בשמן' – הרי שני מינין של
- 36 מצה, 'סלת מרבת חלות בלולות בשמן' – הרי
- 37 שלשה מינין של מצה, וכתביש בעולתה 'על חלות
- 38 לחם חמין קריבין' וגו' – כנגד מצה הבא חמין,
- 39 שהיא סלת בלולתה בשמן כנגד שלשה מינין
- 40 שבמצה. ובמצה שלשה מינין – כדפרישנא.
- 41 וילפינן ההם מקראי שיש בכל מין עשר חלות.
- 42 אלמא חלות החמין גדולות כשלש של מצה.
- 43 בשירי מנחה – בחלות של שירי מנחה תנאכל
- 44 לכהנים. והאי קידוש דנחמיה ועזרה בקידוש

העיר כתיב. אבל עזרה שהוסיפו עליה מקיפים אותה בשירי מנחה. אפוי לחמי תודה בעזרה מי ו) חתאכלי – ואם רצו הכהנים לאוכלו בקדישין מי מעכב עליהם? במנחה כתיב (ויקרא ו) 'בחצר אהל מועד יאכלו' ואם יצאה לחוץ נפסלה, ותורה ולחמה נאכלו בכל העיר, ואם יצאו חוץ לחומה נפסלו. הלכך ירושלים מתקדשת בלחמי תודה שנאכלו בה, ואם יצאו ממנה נפסלו, ועזרה נתקדשה בשירי מנחה שנאכלו בה, ואם יצאו ממנה נפסלו. הכי גרסינן: ותבשרא מנחת חמין מי איכא, ולא גרסינן 'וכי תימא הכי נמי מנחת חמין מי איכא', דהאי 'ותבשרא' שנייה היא, למימר דעל לחם במנחה נתקדשה. דחמין בשירי מנחה לא משהכל לה. מנחת חמין מי איכא – הא כתיב בה במנחה (ב) 'כל המנחה אשר תקריבו לה לא תאפה חמין'.

ובי

שאיין – מוסיפין על העיר ועל העזרות – ואם תאמר: בדברך קמא דסנהדרין (ב), (א) לא חשיב אלא שבעים ואחור ויש לומר: דרתם לא חשיב אלא מילי דסנהדרין, ותרע, דרנן נמי דתם: אין מוציאין מלחמות הרשות אלא בבית דין של שבעים ואחד, ולא חמי מלך ויועץ ואורים ותומים אף על גב דבעינן להו, כדמסינן בגמרא (טו, א). וקרא: ואם תאמר: דרתנן דתם: אין דנין אין את השבט כו', ומוקי לה ערלא בגמרא (שם) בבאין על עסקי נחלות בתלתא, דתרתלו שבעים ואחד כו', אי מה תתלתו בקלא ואורים ותומים וכל ישראל וכו', ומאי קושיא? אין הכי נמי, דביעי אורים ותומים וכל ישראל, והא דלא חשיב להו דתם במתניתין (ב), (א) משום דלא איירי אלא במילי דסנהדרין ויש לומר: מדריכלי דהו בדין נביא השקיר וכו' גדול משמע ליה דלא בעינן אלא שבעים ואחד דומיא דידהו. מאי אמרה, דשקב למינתי אורים ותומים משום דלא איירי אלא במילי דסנהדרין – אם כן ליתנינו באפי' נפשוהי, דלא אתו למיטעי לשוינהו כנביא השקיר.

ובן תעשו לדורות – פירש בקומטרס: ובימי משה דהוא מלך ונביא ואחיו כהן גדול ואורים ותומים. ואם ימיה: לאו כן פריש נביא השקיר (טו, ב) בהעמדת סנהדרין לשבטים, דילפינן ממשא דבוקמסן שבעים ואחד הוה קאי, לביעי נמי מלך ונביא ועוד, אף על גב דאדארן היה בבנין משכן, וכל שנאלו אורים ותומים לעשות בשבט הלא קדם שנתכון אהרן על ידי המלואים נעשה המשכן וקושיא ראשונה יש לתרץ, דהבא מרבינן טפי משום דכתיב: 'וכן תעשו' דמשמע דאתא לרביי כל חנך. ואם תאמר: כלים נמי נעשו שבעים ואחד וכי תימא: הכתוב תלאן בשירות, דאין צריך אלא שירות – הא כמקור משמע דאי לאו 'אותם' הוה אמיתא דבעי משיחה ועבודה, ואם כן השתא דכתיב 'אותם' למעוטי משיחה, שבעים ואחד מיאיל לא נמשעו! ויש לומר: 'אותם' גלוגי ד'וכן תעשו' לא קאי אבלם, ולא בעינן בהן לדורות דומיא דמנחה. מתיב רבא כל הבלים שעשה משה – תימא: משמע גופיה הוה ליה למפרך, שיהא צריך משיחה לעזרה כמו שנמשח בימי משה, כדכתיב בקרא, כדאמר לקמן (טו, ב) גבי משכן ומקדש. לדורות אי בעי במשיחה אי בעי עבודה, דכאן לאו בעי למפרך: לדורות במשיחה ובעבודה כדאמר בסמוך, ד'אותם' משמע למעוטי משיחה לדורות. ללמדך שאחד המרבה כו' – אף על גב דאמר (ימא לו, ב) האחד המיוחס שבעדו, וגבי פירי אדומה נמי מארינן (לעיל א), שזא מצא נאה הימנה נעשה לפדות, מכל מקום לא היה לו להתפאר בכך כיון שצנעה בה כמו הוא אם מתכבד להם שמים. אין עזרה מתקדשת אלא בשירי מנחה – תימא: למאן דאמר בפרק ירדובוסין (קט, א) דאין מנחה בבמה, היאך מתקדשה? בשלמא בימי עזרא איכא למימר דסבר כמאן דאמר קדושה ראשונה קדושה לשענה וקדושה לעתיד לבא, ועזרא וכו' בעלמא הוא ירדב, אבל בימי שלמה דומיה קשיא, וכי תימא דקדשה במנחת חמין, והא בסוכות היה הקדוש ביהי שלמה, והוא נקרא במעור קטן (ט, א) ודבוכיבו קראי ויש לומר: כיון שחלכ באב בתא, קדושה ראשונה מנחה – לא חשיבין מנחה בבמה, ובקמיעה ובדקדשה היתה מקומה מתקדש, וכל העבודה היתה מתכבדת, ומתקדש מקומה. אי נמי, כיון דלא אפשר לא צריך, והא דאמר רבא וכו' מתקדשת היינו כדאמר, אדאפשר, כון שבאין לחוסף על העזרה. ל'ויצא' ממנה נעשה – הא תאמר: הוה הכית דהכי קדוש? שאין קדב נאכל בו שירא ממנו נפסל, ויש לו קדושה בפני עצמו שהוא מנחה ליה. וכן בתי ערי חומה דמוכב לקמן (טו, א) שנתקדשה, והא אין דבר שנפסל ביוצא ויש לומר: היכא דלא אפשר לא אפשר, כדמוכב בשמעתא. בשחיטת כבשים הוא דקדש –

היאך מתקדשה? בשלמא בימי עזרא איכא למימר דסבר כמאן דאמר קדושה ראשונה קדושה לשענה וקדושה לעתיד לבא, ועזרא וכו' בעלמא הוא ירדב, אבל בימי שלמה דומיה קשיא, וכי תימא דקדשה במנחת חמין, והא בסוכות היה הקדוש ביהי שלמה, והוא נקרא במעור קטן (ט, א) ודבוכיבו קראי ויש לומר: כיון שחלכ באב בתא, קדושה ראשונה מנחה – לא חשיבין מנחה בבמה, ובקמיעה ובדקדשה היתה מקומה מתקדש, וכל העבודה היתה מתכבדת, ומתקדש מקומה. אי נמי, כיון דלא אפשר לא צריך, והא דאמר רבא וכו' מתקדשת היינו כדאמר, אדאפשר, כון שבאין לחוסף על העזרה. ל'ויצא' ממנה נעשה – הא תאמר: הוה הכית דהכי קדוש? שאין קדב נאכל בו שירא ממנו נפסל, ויש לו קדושה בפני עצמו שהוא מנחה ליה. וכן בתי ערי חומה דמוכב לקמן (טו, א) שנתקדשה, והא אין דבר שנפסל ביוצא ויש לומר: היכא דלא אפשר לא אפשר, כדמוכב בשמעתא. בשחיטת כבשים הוא דקדש –

וכי תיבא דמחמין לשיירי – דלא קפיד קרא אלא אקודם קמיצה, שלא יקטיר קומץ מומין למזבח, בדכתיב סיפיה דקרא "כל שאור וכל דבש לא תקטירו", **אמיה לא** – בתמיה, וכי לא אפשר לקדשה במנחת חמץ? דאפשר דנקדשה בשתי הלחם הבאים בעצרת שזון חמץ, בדכתיב (ויקרא כב) "לחם פאפה" **אמיה** – מערב יום טוב, בשחיטת כבשים הוא דמיקדש – אף על פי

שבאים מחרמות הלשבה – קדושת דמים היא זו, אבל קדושת הגוף לפסול ביצא לא קדשי אלא בשחיטת שני כבשים בעצרת שחלחב את עמדם. דגמרין מלחמי תורה ששחיטת חזבה מקדשה, דקאמרין במנחות (נח, ט) "קרבנו על זבח תורת שלמי" מלמד שאין הלחם קדוש לקרותו קרבן אלא על ידי זבוחת התורה, והכי נמי בזבוחת כבשים קדשי, ואין הכבשים נשחטין אלא ביום טוב. **נבניה ביום טוב** – יגמור את

הבגין ביום טוב. **אין בגין בית המקדש רוחה את יום טוב** – דעך דקדשי יומא (א) ויכול יהא בגין בית המקדש רוחה שבת? תלמוד לומר "את שבתותיו תשמורו ומקדשי תיראו אני ה'", כולכס חייבין בכבודי, אתם ודומקדש חייבין בכבודי, ודחורתיין בימכות בפרק קמא (א, א)

יכול יהא בגין בית המקדש רוחה שבת? תלמוד לומר "את שבתותיו תשמורו ומקדשי תיראו אני ה'", כולכס חייבין בכבודי, אתם ודומקדש חייבין בכבודי, ודחורתיין בימכות בפרק קמא (א, א) שבתות איקרי. נשכחי – ללחם עד למחר, ונבניה למחר ונקדשה למחר – איפילו לזר בלינה ועשו נותר, שהרי מן תאכלצין ליום ולילה יום. דעך דקדשי יומא – דמזמין יום טוב משתחשך, מיד נגמרין להחזיא פורתא ונקדשה. בליה – קודם חצות, שעריין זמן אבילות, הלכך לא אפשר בחמץ אלא במצוה. **הני רבנן שיר של תורה** – דיוי אומרים שם בכבודות וכו', ומהו שיר של תורה – "ממזור לתורה" (תהלים ק). **איומפך ה' וגו'** –

ממזור שיר תשובת הבית, לכך אומר אותו. ושיר של פגעים – דהיינו שיר של תורה. **היו אומרים שם** משה בהקמת משכן, בדכתיב (שמות לט) "ויברך אותם משה", ומה ברכין יחי רצון שתשרה שכניה במעשה ידיכם, ויהי נועם ה' אליהו עלינו. והכי יאית בחרותי ודחיה, והוא ממחר עשר וממזמורין שאמר משה בספר תהלים, "מ'תפלה למשה" עד סוף "ממזור לתורה". **פגעים** – מדיקדש שפוגעין בבני אדם לחיוב, ואופי ה' מה רבו צרי – לפי שאמרו בו "רבים אומרים לנפשי

אין שועתה לו באלהים סלה", שהיו מתלוצצים בשיר יהודה ובנימין כשהיו בני ישראל בני הגולה בתוך את החומה. שנאמר (נחמיה א) "מה יהודים אמללעים עושים וגו' הרי היוזא את האבנים מערמות הדפר ודחיה חרופות", ואומר (שם) "גם וגו'" אם יעלה שועל ופרץ חומת אבניהם. **להני קרא** – שיר של פגעים, וגו' – כשהוא חולק לישן בליה. **דאיבא פה** – ולחוש חולת מיקראתא של תורה להתרפאות. ומקשינן: ואי איבא מכה אסור הוא דקאמר בה רבי יוחנן שן לו ותי לאן אי לו חלק – ולחוש על המכה, ואומר "כל המחלה אשר שמת במצרים" וגו' (שמות טו). ברוקש שנו – ברוקש

ואחר כך לחוש. שאין מוכרין שם שמים ב' – והבא קאמר "כי אני ה' רופאך". **זו בנגד זו** – שני כתבים נושאין אותן זה אצל זה. **הך דרמקרא לחומה** – שהיא פנימית, ממוצעת בין העם לחומה. **הך דרמקרא לבית דין** – ההולכת אחריה. וקדשה לה – ראשונה קדשה את המקום וכשנכנסה אחרונה לשם לא נפסלה ביצא שלא עברה במקום חול אלא במקום מקדש. כי הדין נהנה – שתיהן מקדשות יחד, ואי שתיהן יאכלו וא שתיהן ישרפו. **הרא פו מקדשא** – את המקדש: הא אתא תנן: כל שלא נעשית בלא אלו הנבסס לשם אין חייבין עליה, אלאו בלאו ביהדין **אפילו דאמר** – לקמן ד"ב אליו דמתניתא אחת מכולן קאמר. אי מילך או גזול או גביא או סטורדין או שתי תורות, אי שתי תורות מיתא תרתייהו

בזמן כך לחוש. שאין מוכרין שם שמים ב' – והבא קאמר "כי אני ה' רופאך". **זו בנגד זו** – שני כתבים נושאין אותן זה אצל זה. **הך דרמקרא לחומה** – שהיא פנימית, ממוצעת בין העם לחומה. **הך דרמקרא לבית דין** – ההולכת אחריה. וקדשה לה – ראשונה קדשה את המקום וכשנכנסה אחרונה לשם לא נפסלה ביצא שלא עברה במקום חול אלא במקום מקדש. כי הדין נהנה – שתיהן מקדשות יחד, ואי שתיהן יאכלו וא שתיהן ישרפו. **הרא פו מקדשא** – את המקדש: הא אתא תנן: כל שלא נעשית בלא אלו הנבסס לשם אין חייבין עליה, אלאו בלאו ביהדין **אפילו דאמר** – לקמן ד"ב אליו דמתניתא אחת מכולן קאמר. אי מילך או גזול או גביא או סטורדין או שתי תורות, אי שתי תורות מיתא תרתייהו

בזמן כך לחוש. שאין מוכרין שם שמים ב' – והבא קאמר "כי אני ה' רופאך". **זו בנגד זו** – שני כתבים נושאין אותן זה אצל זה. **הך דרמקרא לחומה** – שהיא פנימית, ממוצעת בין העם לחומה. **הך דרמקרא לבית דין** – ההולכת אחריה. וקדשה לה – ראשונה קדשה את המקום וכשנכנסה אחרונה לשם לא נפסלה ביצא שלא עברה במקום חול אלא במקום מקדש. כי הדין נהנה – שתיהן מקדשות יחד, ואי שתיהן יאכלו וא שתיהן ישרפו. **הרא פו מקדשא** – את המקדש: הא אתא תנן: כל שלא נעשית בלא אלו הנבסס לשם אין חייבין עליה, אלאו בלאו ביהדין **אפילו דאמר** – לקמן ד"ב אליו דמתניתא אחת מכולן קאמר. אי מילך או גזול או גביא או סטורדין או שתי תורות, אי שתי תורות מיתא תרתייהו

בזמן כך לחוש. שאין מוכרין שם שמים ב' – והבא קאמר "כי אני ה' רופאך". **זו בנגד זו** – שני כתבים נושאין אותן זה אצל זה. **הך דרמקרא לחומה** – שהיא פנימית, ממוצעת בין העם לחומה. **הך דרמקרא לבית דין** – ההולכת אחריה. וקדשה לה – ראשונה קדשה את המקום וכשנכנסה אחרונה לשם לא נפסלה ביצא שלא עברה במקום חול אלא במקום מקדש. כי הדין נהנה – שתיהן מקדשות יחד, ואי שתיהן יאכלו וא שתיהן ישרפו. **הרא פו מקדשא** – את המקדש: הא אתא תנן: כל שלא נעשית בלא אלו הנבסס לשם אין חייבין עליה, אלאו בלאו ביהדין **אפילו דאמר** – לקמן ד"ב אליו דמתניתא אחת מכולן קאמר. אי מילך או גזול או גביא או סטורדין או שתי תורות, אי שתי תורות מיתא תרתייהו

בזמן כך לחוש. שאין מוכרין שם שמים ב' – והבא קאמר "כי אני ה' רופאך". **זו בנגד זו** – שני כתבים נושאין אותן זה אצל זה. **הך דרמקרא לחומה** – שהיא פנימית, ממוצעת בין העם לחומה. **הך דרמקרא לבית דין** – ההולכת אחריה. וקדשה לה – ראשונה קדשה את המקום וכשנכנסה אחרונה לשם לא נפסלה ביצא שלא עברה במקום חול אלא במקום מקדש. כי הדין נהנה – שתיהן מקדשות יחד, ואי שתיהן יאכלו וא שתיהן ישרפו. **הרא פו מקדשא** – את המקדש: הא אתא תנן: כל שלא נעשית בלא אלו הנבסס לשם אין חייבין עליה, אלאו בלאו ביהדין **אפילו דאמר** – לקמן ד"ב אליו דמתניתא אחת מכולן קאמר. אי מילך או גזול או גביא או סטורדין או שתי תורות, אי שתי תורות מיתא תרתייהו

אין בגין בית המקדש בליה – וכן אינו דוחה יום טוב. ואם תאמר: בראש השנה פרק "יום טוב" (ה' ק, א) גבי דרתנן יום הגף כולו אסור, קאמר התם דאיבני בליה דאיבני בחמיסו ויש לומר: דדיינו בית המקדש דלעתיד שהוא עשוי מאלץ בירי שמים, בדכתיב (שמות טו) "מקדש ה' כוננו ידך". וכן מפרש במדרש תנחומא. **עד** כי אתה ה' מחסי – דכתיב

לעיל מנייה "ושלמות רשעים תראה" דמשמע באויבים שהיו ממזינין להם בשעת זבובין. אבל משם ואילך לא משמעו בחבי. **אסור** להתרפאות בדברי תורה – ודאמר בשבטב שבת (סו, א) לאשתא את יומא לימא הכי: "ירא מלאך ה' אליך" וגו' – ככתבא שאני. **אממנו** לחכי פנימית נאכלת – לעיל פירש קאטרס: "ואעמידה שתי תורות גדולות" אצל החומה מבחוץ. וקשיא: אם כן פנימית אמאי נאכלת? והא נפסלה ביצא, דלא מצינו שהיא קדוש חרץ לחומה. ובפרק בתרא

דמכות (ט, ב) גבי אמר במעשה שן טהור שפודין אותו בפסיעה דאמר ר' חננאל: ונראה דבפנים היו מוחליין. ואף על גב דקרי "פנימית" לחך דלחדי חומה, ולפי זה היא יותר חיצונה שהיא בלפי חרץ לעיר, מכל מקום קרי לה "פנימית" לפי שיש דבר אצלה. ודחתין בפרק "כיצד חולין" (פסחים פה, ב)

החלונות ועובי החומה כלפנים, אף על פי שהלכו מנפסין היה מתקדש כל מה שהיה בלבוש לקדש, דלא אפשר לילך בעצן אחר. ועוד, דמסקינן התם: דוקא כשהיה בלבוש, ולשם היה אפשר להלך. **דקדשה** לה ראשונה – ואם תאמר: אדרבה, ראשונה נמי תאכל, וכל זמן שלא קדשה העיר אף על פי שקדשה העיר נאכלין קדשים בכל הירואה, כדתנן בפרק בתרא דבבבס (קכ, ב)

בשילה נזב ונבעזן שנאכלין בכל הירואה לפי שאין חומת העיר קדושה ויש לומר: דמכיון שהלכה התורה כל שהיא, היא לא יצא במקום שמוחלכ.

ממזור ד'רוד ב'כרחו מפני אב'שלום ב'גו, ה' מה רבו צ'ר". עד **ל'ה** ה'שועה על עמך ב'רכהך ס'לה". רבי יהושע בן לוי אמר להו להני קרא וגאני. **הכי עבדי הכי? והאמר רבי יהושע בן לוי**: אסור להתרפאות ב'דברי תורה! – **להנן** שאני. **ואלא פי אמר אסור** – דאיבא מכה; אי דאיבא מכה אסור ותו לא? **והתנן**: הלוחש על המכה – אין לו חלק לעולם הבא! – **הא איתמר עליה, אמר רבי יוחנן**: ב'רוקש שנו, לפי שאין מוכרין שם שמים על הרקקה. **"בית דין מוחליין ושתי תורות אחריתו"** וכו'. **למיקרא, לבית דין קמי תורה אול?** **והכתיב**: "ולך אחריתם הושעה וחצי שרי יהודה!" **הכי קאמר**: בית דין מוחליין, ושתי תורות מהלכות ובית דין אחריתם. **ביצד מהלכות? רבי חייא ורבי שמעון ברבי**, חד אמר: זו בנגד זו, וחד אמר: זו אחר זו. **מאן דאמר זו בנגד זו**, הפנימית – הך דרמקרא לחומה; **מאן דאמר זו אחר זו**, הפנימית – הך דרמקרא לבית דין. **תנן**: הפנימית נאכלת ותחיתיה נשרפת; **שלאמא** למאן דאמר זו אחר זו, אפסנו להכי פנימית נאכלת – משום דאתיא חיצונה קמה וקדשה לה; **אלא למאן דאמר זו בנגד זו**, תרתייהו ב'דרי חדך קא מיקדשי! – ולי'שעמך, למאן דאמר זו אחר זו, חדך מו מיקדשא? **הא** "כל שלא נעשית בכל אלו" **תנן**! ואפילו למאן דאמר באחת מכל אלו, הני תרתייהו חדך מצוה היא! **אלא אמר רבי יוחנן**: על

ממזור ד'רוד ב'כרחו מפני אב'שלום ב'גו, ה' מה רבו צ'ר". עד **ל'ה** ה'שועה על עמך ב'רכהך ס'לה". רבי יהושע בן לוי אמר להו להני קרא וגאני. **הכי עבדי הכי? והאמר רבי יהושע בן לוי**: אסור להתרפאות ב'דברי תורה! – **להנן** שאני. **ואלא פי אמר אסור** – דאיבא מכה; אי דאיבא מכה אסור ותו לא? **והתנן**: הלוחש על המכה – אין לו חלק לעולם הבא! – **הא איתמר עליה, אמר רבי יוחנן**: ב'רוקש שנו, לפי שאין מוכרין שם שמים על הרקקה. **"בית דין מוחליין ושתי תורות אחריתו"** וכו'. **למיקרא, לבית דין קמי תורה אול?** **והכתיב**: "ולך אחריתם הושעה וחצי שרי יהודה!" **הכי קאמר**: בית דין מוחליין, ושתי תורות מהלכות ובית דין אחריתם. **ביצד מהלכות? רבי חייא ורבי שמעון ברבי**, חד אמר: זו בנגד זו, וחד אמר: זו אחר זו. **מאן דאמר זו בנגד זו**, הפנימית – הך דרמקרא לחומה; **מאן דאמר זו אחר זו**, הפנימית – הך דרמקרא לבית דין. **תנן**: הפנימית נאכלת ותחיתיה נשרפת; **שלאמא** למאן דאמר זו אחר זו, אפסנו להכי פנימית נאכלת – משום דאתיא חיצונה קמה וקדשה לה; **אלא למאן דאמר זו בנגד זו**, תרתייהו ב'דרי חדך קא מיקדשי! – ולי'שעמך, למאן דאמר זו אחר זו, חדך מו מיקדשא? **הא** "כל שלא נעשית בכל אלו" **תנן**! ואפילו למאן דאמר באחת מכל אלו, הני תרתייהו חדך מצוה היא! **אלא אמר רבי יוחנן**: על

ממזור ד'רוד ב'כרחו מפני אב'שלום ב'גו, ה' מה רבו צ'ר". עד **ל'ה** ה'שועה על עמך ב'רכהך ס'לה". רבי יהושע בן לוי אמר להו להני קרא וגאני. **הכי עבדי הכי? והאמר רבי יהושע בן לוי**: אסור להתרפאות ב'דברי תורה! – **להנן** שאני. **ואלא פי אמר אסור** – דאיבא מכה; אי דאיבא מכה אסור ותו לא? **והתנן**: הלוחש על המכה – אין לו חלק לעולם הבא! – **הא איתמר עליה, אמר רבי יוחנן**: ב'רוקש שנו, לפי שאין מוכרין שם שמים על הרקקה. **"בית דין מוחליין ושתי תורות אחריתו"** וכו'. **למיקרא, לבית דין קמי תורה אול?** **והכתיב**: "ולך אחריתם הושעה וחצי שרי יהודה!" **הכי קאמר**: בית דין מוחליין, ושתי תורות מהלכות ובית דין אחריתם. **ביצד מהלכות? רבי חייא ורבי שמעון ברבי**, חד אמר: זו בנגד זו, וחד אמר: זו אחר זו. **מאן דאמר זו בנגד זו**, הפנימית – הך דרמקרא לחומה; **מאן דאמר זו אחר זו**, הפנימית – הך דרמקרא לבית דין. **תנן**: הפנימית נאכלת ותחיתיה נשרפת; **שלאמא** למאן דאמר זו אחר זו, אפסנו להכי פנימית נאכלת – משום דאתיא חיצונה קמה וקדשה לה; **אלא למאן דאמר זו בנגד זו**, תרתייהו ב'דרי חדך קא מיקדשי! – ולי'שעמך, למאן דאמר זו אחר זו, חדך מו מיקדשא? **הא** "כל שלא נעשית בכל אלו" **תנן**! ואפילו למאן דאמר באחת מכל אלו, הני תרתייהו חדך מצוה היא! **אלא אמר רבי יוחנן**: על

ממזור ד'רוד ב'כרחו מפני אב'שלום ב'גו, ה' מה רבו צ'ר". עד **ל'ה** ה'שועה על עמך ב'רכהך ס'לה". רבי יהושע בן לוי אמר להו להני קרא וגאני. **הכי עבדי הכי? והאמר רבי יהושע בן לוי**: אסור להתרפאות ב'דברי תורה! – **להנן** שאני. **ואלא פי אמר אסור** – דאיבא מכה; אי דאיבא מכה אסור ותו לא? **והתנן**: הלוחש על המכה – אין לו חלק לעולם הבא! – **הא איתמר עליה, אמר רבי יוחנן**: ב'רוקש שנו, לפי שאין מוכרין שם שמים על הרקקה. **"בית דין מוחליין ושתי תורות אחריתו"** וכו'. **למיקרא, לבית דין קמי תורה אול?** **והכתיב**: "ולך אחריתם הושעה וחצי שרי יהודה!" **הכי קאמר**: בית דין מוחליין, ושתי תורות מהלכות ובית דין אחריתם. **ביצד מהלכות? רבי חייא ורבי שמעון ברבי**, חד אמר: זו בנגד זו, וחד אמר: זו אחר זו. **מאן דאמר זו בנגד זו**, הפנימית – הך דרמקרא לחומה; **מאן דאמר זו אחר זו**, הפנימית – הך דרמקרא לבית דין. **תנן**: הפנימית נאכלת ותחיתיה נשרפת; **שלאמא** למאן דאמר זו אחר זו, אפסנו להכי פנימית נאכלת – משום דאתיא חיצונה קמה וקדשה לה; **אלא למאן דאמר זו בנגד זו**, תרתייהו ב'דרי חדך קא מיקדשי! – ולי'שעמך, למאן דאמר זו אחר זו, חדך מו מיקדשא? **הא** "כל שלא נעשית בכל אלו" **תנן**! ואפילו למאן דאמר באחת מכל אלו, הני תרתייהו חדך מצוה היא! **אלא אמר רבי יוחנן**: על

ממזור ד'רוד ב'כרחו מפני אב'שלום ב'גו, ה' מה רבו צ'ר". עד **ל'ה** ה'שועה על עמך ב'רכהך ס'לה". רבי יהושע בן לוי אמר להו להני קרא וגאני. **הכי עבדי הכי? והאמר רבי יהושע בן לוי**: אסור להתרפאות ב'דברי תורה! – **להנן** שאני. **ואלא פי אמר אסור** – דאיבא מכה; אי דאיבא מכה אסור ותו לא? **והתנן**: הלוחש על המכה – אין לו חלק לעולם הבא! – **הא איתמר עליה, אמר רבי יוחנן**: ב'רוקש שנו, לפי שאין מוכרין שם שמים על הרקקה. **"בית דין מוחליין ושתי תורות אחריתו"** וכו'. **למיקרא, לבית דין קמי תורה אול?** **והכתיב**: "ולך אחריתם הושעה וחצי שרי יהודה!" **הכי קאמר**: בית דין מוחליין, ושתי תורות מהלכות ובית דין אחריתם. **ביצד מהלכות? רבי חייא ורבי שמעון ברבי**, חד אמר: זו בנגד זו, וחד אמר: זו אחר זו. **מאן דאמר זו בנגד זו**, הפנימית – הך דרמקרא לחומה; **מאן דאמר זו אחר זו**, הפנימית – הך דרמקרא לבית דין. **תנן**: הפנימית נאכלת ותחיתיה נשרפת; **שלאמא** למאן דאמר זו אחר זו, אפסנו להכי פנימית נאכלת – משום דאתיא חיצונה קמה וקדשה לה; **אלא למאן דאמר זו בנגד זו**, תרתייהו ב'דרי חדך קא מיקדשי! – ולי'שעמך, למאן דאמר זו אחר זו, חדך מו מיקדשא? **הא** "כל שלא נעשית בכל אלו" **תנן**! ואפילו למאן דאמר באחת מכל אלו, הני תרתייהו חדך מצוה היא! **אלא אמר רבי יוחנן**: על

ממזור ד'רוד ב'כרחו מפני אב'שלום ב'גו, ה' מה רבו צ'ר". עד **ל'ה** ה'שועה על עמך ב'רכהך ס'לה". רבי יהושע בן לוי אמר להו להני קרא וגאני. **הכי עבדי הכי? והאמר רבי יהושע בן לוי**: אסור להתרפאות ב'דברי תורה! – **להנן** שאני. **ואלא פי אמר אסור** – דאיבא מכה; אי דאיבא מכה אסור ותו לא? **והתנן**: הלוחש על המכה – אין לו חלק לעולם הבא! – **הא איתמר עליה, אמר רבי יוחנן**: ב'רוקש שנו, לפי שאין מוכרין שם שמים על הרקקה. **"בית דין מוחליין ושתי תורות אחריתו"** וכו'. **למיקרא, לבית דין קמי תורה אול?** **והכתיב**: "ולך אחריתם הושעה וחצי שרי יהודה!" **הכי קאמר**: בית דין מוחליין, ושתי תורות מהלכות ובית דין אחריתם. **ביצד מהלכות? רבי חייא ורבי שמעון ברבי**, חד אמר: זו בנגד זו, וחד אמר: זו אחר זו. **מאן דאמר זו בנגד זו**, הפנימית – הך דרמקרא לחומה; **מאן דאמר זו אחר זו**, הפנימית – הך דרמקרא לבית דין. **תנן**: הפנימית נאכלת ותחיתיה נשרפת; **שלאמא** למאן דאמר זו אחר זו, אפסנו להכי פנימית נאכלת – משום דאתיא חיצונה קמה וקדשה לה; **אלא למאן דאמר זו בנגד זו**, תרתייהו ב'דרי חדך קא מיקדשי! – ולי'שעמך, למאן דאמר זו אחר זו, חדך מו מיקדשא? **הא** "כל שלא נעשית בכל אלו" **תנן**! ואפילו למאן דאמר באחת מכל אלו, הני תרתייהו חדך מצוה היא! **אלא אמר רבי יוחנן**: על

ממזור ד'רוד ב'כרחו מפני אב'שלום ב'גו, ה' מה רבו צ'ר". עד **ל'ה** ה'שועה על עמך ב'רכהך ס'לה". רבי יהושע בן לוי אמר להו להני קרא וגאני. **הכי עבדי הכי? והאמר רבי יהושע בן לוי**: אסור להתרפאות ב'דברי תורה! – **להנן** שאני. **ואלא פי אמר אסור** – דאיבא מכה; אי דאיבא מכה אסור ותו לא? **והתנן**: הלוחש על המכה – אין לו חלק לעולם הבא! – **הא איתמר עליה, אמר רבי יוחנן**: ב'רוקש שנו, לפי שאין מוכרין שם שמים על הרקקה. **"בית דין מוחליין ושתי תורות אחריתו"** וכו'. **למיקרא, לבית דין קמי תורה אול?** **והכתיב**: "ולך אחריתם הושעה וחצי שרי יהודה!" **הכי קאמר**: בית דין מוחליין, ושתי תורות מהלכות ובית דין אחריתם. **ביצד מהלכות? רבי חייא ורבי שמעון ברבי**, חד אמר: זו בנגד זו, וחד אמר: זו אחר זו. **מאן דאמר זו בנגד זו**, הפנימית – הך דרמקרא לחומה; **מאן דאמר זו אחר זו**, הפנימית – הך דרמקרא לבית דין. **תנן**: הפנימית נאכלת ותחיתיה נשרפת; **שלאמא** למאן דאמר זו אחר זו, אפסנו להכי פנימית נאכלת – משום דאתיא חיצונה קמה וקדשה לה; **אלא למאן דאמר זו בנגד זו**, תרתייהו ב'דרי חדך קא מיקדשי! – ולי'שעמך, למאן דאמר זו אחר זו, חדך מו מיקדשא? **הא** "כל שלא נעשית בכל אלו" **תנן**! ואפילו למאן דאמר באחת מכל אלו, הני תרתייהו חדך מצוה היא! **אלא אמר רבי יוחנן**: על

נמא בעורה - תימה: אמאי לא קני שמים שון שש? דהא מצרכין קרא במרמא לטומאה שבפניו: ויש לומר: דומיתין לא איירי אלא בטומאה שבחור. **מנא**

הני מילי - מהא דגמירי לקמן שיעור שהיה לא שמעין לא מלקות ולא כרת, דהוא אמנא איסורא בעלמא דהא דאכא. **תנא** ענין לטומאה שבפנים - ואם תאמר: עניש שמעין,

אודרה מנין? ויש לומר: מילא יטמאו את

מתניהם" (במדרב ה) דמשמע אפילו נטמא בפנים.

ולא כמו שפירש בקונטרס ד"לוא יטמאו" משמע

שנטמא בחור ולא נטמא בעורה. דאיתן כבד

טימא, ומיהו, מעיקרא דבעי מנהני מילי, משום

דיבין דאבתי לא מייחר האי קרא - לית לן

לאוקומה "לא יטמאו" אלא בטמא מבחור,

דאשכחן דחזירי בו הכותב במקום אחר, דכתיב:

(ויקרא יב) "ואל המקדש לא תבא". ועוד נראה,

דמעיקרא לא בעי כלל אלא לענין כרת, אבל

אודרה פשיטא ליה דאכא, ד"ל אטמא" משמע

דנטמא בפנים, דלא תיב בטמא אחר, "ישלחו" מן

המנחה. אבל קרא דכרת משמע דאיירי באותו

שראו להתטא קדם שיטמא משכן.

קדושתו קדושת עולם - פירש בקונטרס:

שאין אחריה חזירי בחמת. וקדש קדש - דאיתן

מהבא דסבר רבי אלעזר קדישה לעתיד לבא.

ולספרים דגרסי נמי "רבי אלעזר" תקשה דבפרק

קמא דחולין (א, א) אמר: אשמיטתיה דאמר רבי

משמען (ק, א) קדש משום רבי אלעזר. כן שנו:

קדשה ראשונה וכו' ולא קדשה לעתיד לבא!

ויש לפרש: קדושת עולם - שהאריך בקדושה

יותר. אי נמי, לפי שאין ראוי לחזור ולקדש אלא

באותו מקום, קרי ליה קדושת עולם. **אי** איד

ואידי מקדש או אידי ואידי משכן - משמע הכא

דאף על גב דמקדש איקרי "משכן" - לא גמרי

מהדרי אי לאו דכתיב קרא יתירי. וכן בסוטה

בפרק "היה מביא" (א, ב) מדמיך התם קרא

לרבות שילה ובית עולמים. וכן בפרק "שני

שעירים" (יומא ס, ט) "מדבר" "המזבחה לרבות

גוב ובעזן ושילה ובית עולמים" ובפרק "טרף

בלקש" (שם ד, א) גבי "וכל אדם לא יבא באהל

מועד", ובפרק "דוציא לו" (שם ג, א) גבי מעלה

עשן, ותימה: דבפרק קמא דחולין (כד, א) גבי ליום

בשמים, דרשינן: יכול אף שילה ובית עולמים כן?

תלמוד לומר "לעבור עבודת עבודה" וגו', אי

אמרין קמא לא בזמן שהעבדת בבית - אלא לא

לא קרא היה גמירין מהדרי. וכרש עירובין (ב,

א) גבי שלמים ששחטן קדם פתיחת דלתות

הדיכל פסולין, שנאמר "ושחטן פתח מועד",

נפקא לן היכל מדאיקרי משכן מבין מוקדש ומקדש

משכן! ושנא קים ליה להחלומה בעירובין ובחולין

שיש אהל מועד מיוחד, וחולין בן ממעט שילה ובית

עולמים מוקדשין. ורבינו חיים כהן היה מחלק,

דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

החם שם אבן. ורבינו חיים כהן היה מחלק, דבר שאינו תלוי בקדושת מקום, כהוא דעירובין ובחולין -

"נמא בעורה ונעלמה מנמו טומאה" וכו'. **טומאה**
בעורה מנל? אמר רבי אלעזר: כתוב אחד אומר:
"את משכן ה' טמא", וכתוב אחד אומר: **"פי את**
מקדש ה' טמא", אם אינו ענין לטומאה שבחור,
תהו ענין לטומאה שבפנים. **וקראי מתירי? הא**
מירד צריכי? דתניא, רבי אלעזר אומר: אם נאמר
"משכן" למה נאמר "מקדש", ואם נאמר "מקדש"
למה נאמר "משכן"? אילו נאמר "משכן" ולא נאמר
"מקדש", היתא אומר: על משכן יהא חייב, שהרי

משכן בשמן המשחה, ועל מקדש לא יהא חייב; ואם

נאמר "מקדש" ולא נאמר "משכן", היתא אומר: על מקדש יהא חייב, שהרי

קדושת עולם, ועל משכן לא יהא חייב; לך נאמר "משכן", לך נאמר "מקדש"! - רבי

אלעזר הכי קא קשיא ליה: **מכדי משכן איקרי "מקדש"** ומקדש איקרי "משכן", וכתוב או

אידי ואידי מקדש או אידי ואידי משכן, "משכן" ו"מקדש" למה לי? שמע מינה תרתי.

- **בשלמא מקדש איקרי "משכן"**, דכתיב: **"ונתתי משכני בתוככם"**. **אלא משכן דאיקרי**

"מקדש" מנל? אילמא מדכתיב: **"ונסעו הקהלים נשאי המקדש"** - **ההוא בארון כתיב!**

אלא מהכא: **"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"**, וכתוב: **"ככל אשר אני מראה אותך את**

תבנית המשכן". **"והשתחוה או ששחה בך השתחוה"**. **אמר רבא:** לא שנו אלא שהשתחוה

כלפי פנים; אבל השתחוה כלפי חוץ, ששה - אין, לא ששה - לא. **איכא דמתני לה**

אסיפא: או שששה בכדי השתחוה - **מפלל דהשתחוה גופה בעיא שהיה.** **אמר רבא:**

לא שנו אלא שהשתחוה כלפי חוץ, אבל כלפי פנים - אף על גב דלא ששה; והכי קאמר:

השתחוה כלפי פנים, או שששה כדי השתחוה בך השתחוה דכלפי חוץ - חייב. **היכי**

דמי השתחוה דאית בה שהיה, והיכי דמי השתחוה דלית בה שהיה? דלית בה שהיה

- זו פריעה בעלמא היא. דאית בה שהיה - פישוט דיום ורגלים. **וכמה שיעור שהיה? פליגי**

בה רבי יצחק בר נחמיה ור' דעימיה, ומוציא רבי שמעון בן פוי; ואמרי לה רבי שמעון בן

פוי ור' דעימיה, ומוציא רבי יצחק בר נחמיה, ואמרי לה רבי שמעון בן נחמיה; חד אמר:

במיומיה דהא פסוקא, וחד אמר: כמ"ו ויכרעו" לסיפא, וכל בני ישראל ראים בדרת האש

ובבדד ה' על הבית ויכרעו אפים ארצה על הרצפה וישתחוו והודות לה' כי טוב פי לעולם

חסדו". תנו רבנן: קידה - על אפים, וכן הוא אומר: **"ותקד פת שבע אפים ארץ"**, פריעה

- על פרפים, וכן הוא אומר: **"מפרע על פרפיו"**; השתחוה - זו פישוט דיום ורגלים,

וכן אומר: **"הבוא נבוא אני ואמך ואחייך להשתחוה לך ארצה"**. פעי רבא: צריך שהיה

למלקות, או אין צריך שהיה למלקות? לפרען גמירי שהיה, למלקות לא גמירי שהיה;

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

טומאה בעורה מנל - מי שנטמא בעורה מנל דמייחב לה לא קרינא "ולא יטמאו את
מתניהם" (במדרב ה), שכבר טמא. **שבחין בו' - שנטמא מבחור.** **קדושת עולם - שאין**
אחריה חיתר במות. **אשכחן מקדש דאיקרי משכן בו' - כדמפרש לקמן.** **ונתתי משכני**
בתוככם - כל הניתן בתוככם קרי משכן. **ההוא בארון כתיב - שדלו הקדושים ונשאין את**

הארון והשולחן והמזבח והמזבחות, שהם

דברים המקדשים. לא שנו - דבהשתחויה כל

דהו, אפילו לא ששה בה' דהשתחויה חייב.

אלא שהשתחוה כלפי פנים - כד' מערב. **אלא**

השתחויה כלפי חוץ - למורה, אין זו השתחויה,

ואי שהיה כדי השתחוה מייחב משום שהיה,

ואי לא לא. והכי קאמר השתחויה כלפי פנים

כל דהו. או שלא השתחוה. ושהו כדי שיעור

חוב השתחוה דהנך כלפי חוץ, דבעי שיעור

חייב. ארצה - משמע לשון שיתות. למלקות -

אם חתרו בו שלא לעמוד, ועמד פחות מכדי

שהיה.

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

[לט.]

עבד ערל, שקנה לו עבדים. אין תימר קנס - אין כאן קנס. ואין תימר הראוי לאכל מאכיל - וזה הואיל ואינו ראוי לאכל, אינו מאכיל.

רבי יעקב בר אחא אמר: בעבדי צאן ברזל פליגין. רבי יוחנן אמר: מכרן אינן מכורין. אמר לה רבי לעזר: אוכלין בתרומה מכחו, ואת אמרת אכן?! אמר לה: הרי עבדי מלוג הרי הן אוכלין תרומה מכחו, ואת אמר מכרן אינן מכורין! 'משלך נתנו לך', בדין הוא שלא יאכל בתרומה, והן אמרו: שיאכל, והן אמרו: מכרן אינן מכורין.

רבי יעקב בר אחא בשם רבי יאשיה: מתניתא מסייעא לדין ומתניתא מסייעא לדין. מתניתא מסייעא לרבי אליעזר: 'עבדי מלוג יוצאין בשן ועין, לאשה, אבל לא לאיש. ועבדי צאן ברזל יוצאין בשן ועין לאיש, אבל לא לאשה'. מה עבד לה רבי יוחנן? קל הוא בשחרור. כהדא דתני: 'העושה עבדו אפותיקי, מכרו - אינו מכור. שחררו - משחרר'.

מתניתא מסייעא לרבי יוחנן: 'אחד עבדי מלוג ואחד עבדי צאן ברזל אינן ב'יום ויומים', ואינן יוצאין בשן ועין, בין לאיש בין לאשה'.

מה פליגין? בשמכרן לעולם או בשמכרן לשעה? אין תימר בשמכרן לעולם, אבל מכרן לשעה - דברי הכל מכורין. אין תימר בשמכרן לשעה, אבל מכרן לעולם - דברי הכל אינן מכורין. נשמענה מן הדא: העושה שדהו אפותיקי לאשה בכתבתה, ולבעל חובו על חובו, מכרה - הרי זו מכורה

[לט:]

הלוקח יחוש לעצמו. רבן שמעון בן גמליאל אומר: לאשה בכתבתה - אינה מכורה, שלא עלת על דעת שתהא אשה מחזרת על בתי דינים. אמרו: אתיא דרבי לעזר - כרבנן. דרבי יוחנן - כרבן שמעון בן גמליאל. הוי בשמכרן לשעה אנו קימין. אבל אם מכרן לעולם - דברי הכל אינן מכורין. ולד בהמת מלוג - לבעל, ולד שפחת מלוג - לאשה. חנניה בן אחי יהושע אמר: ולד שפחת מלוג כולד בהמת מלוג. רבי לעזר אמר לחבריא: הוון ידעין דו רבי יוחנן כחנניה בן אחי יהושע. רב ושמואל. רב כרבנן, ושמואל כחנניה בן אחי יהושע. מתיב שמואל לרב: על דעתך דאת אמר משל אשה הו, מעתה לא יטל הבכור פי שנים! הגע עצמך: שהכניסו קטנים וגדלו, הרי הן של אשה הו, ואת מודה לי שהבכור נוטל פי שנים. תני (תוספתא ט, א): 'הכניסו ילדים נוטלתו נערים'.

הכניסה לו שני פלים, היה אחד יפה בכתבתה - נוטלתו בכתבתה. היה אחד ומחצה יפה בכתבתה - רב הונא ורב נחמן בר יעקב. חד אמר: הוא נותן דמי השני ונוטלו. וחורנה אמר: היא נותנת דמי השני ונוטלתו. רבי אבא בר כהנא אמר קמי רבי אמי, רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא: אפלו היה

יפה אחד ומחצה בכתבתה - היא נותנת דמי השני ונוטלתו. שלא עלת על דעת שישתמשו אחרים בכליה. רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעורא: מתניתא אמרה כן: 'הכניסתו בדמים - נוטלתו בדמים'. רבי חייה בר אדא בעא קמי רבי מנא: מהו עבדי מלוג? אמר לה: כמה דאת אמר 'מליג מליג'¹. תמן תנינן: 'צאן ברזל' מן הגוי: הולדות -

[מ.]

פטורין, ולדי ולדות - חיבין. רבי ירמיה בעי: תמן את אמר: הולדות לראשון. והכא את אמר: הולדות לשני! אמר רבי יוסה: תמן עלידי שעקרה לראשון - הולדות לראשון. ברם הכא, עלידי שעקרו לשני - הולדות לשני.

הלכה ב: מתניתין: בת כהן שנשאת לכהן, והכניסה לו בין עבדי מלוג בין עבדי צאן ברזל - הרי אלו יאכלו בתרומה. ובת כהן שנשאת לישראל, והכניסה לו בין עבדי מלוג בין עבדי צאן ברזל - הרי אלו לא יאכלו.

הלכה ג: מתניתין: בת ישראל שנשאת לכהן ומת, והניחה מעשרת - לא יאכלו עבדיה בתרומה, מפני חלקו של עבר. העבר פוסל ואינו מאכיל, דברי רבי יוסה. אמרו לו: מאחר שהעדת בנו על בת ישראל לכהן, ואף בת כהן לכהן ומת, והניחה מעשרת - לא יאכלו עבדיה בתרומה, מפני חלקו של עבר.

גמרא: אמר רבי אלעזר: פני מתניתא: עבדיה יאכלו, עבדיו לא יאכלו. דל כן: היא אוכלת ועבדיה אינן אוכלין?! רבי יאשיה בשם רבי יוחנן: אם מזו - אפלו היא לא תאכל. אמר רבי חגי קמי רבי יוסה: לא דרבי יוחנן פליג. לא אמר אלא, מזו - אפלו היא לא תאכל.

אתא עובדא קמי רבי יהושע בן לוי, אמר: 'צא וראה היאך הצבור נוהג'. רבי אבון בשם רבי יהושע בן לוי: ולא דבר הלכה זו, אלא כל הלכה שהיא רופפת בבית דין, ואין את יודע מה טיבה, צא וראה היאך הצבור נוהג - ונהוג. ואנן חמי צבורא דלא מיכלין. אמר רבי יוסה:

[מ:]

הדא אמרה: אין העבר פוסל את מי שהוא ראוי לאכל, ולא מאכיל את מי שאינו ראוי לאכל. תני רבי ישמעאל בר יוסי משום אביו: היתה לה בת - מאכלת. רבי אימי בשם רבי יוחנן: שכן היא ראויה לתופשן מן המזונות. ואשה אינה ראויה לתופשן מן המזונות?! ראויה היא לתבע כתבתה ולאבד מזונותיה. וקשיא: תרומה - מדבר תורה, ומזון הבנות - מדבריהן, ודבריהן עוקרין דבר תורה?

¹ כשמוכרים נוצות העוף אומרים 'מלוג מלוג'. וכשם שמוכרים הנוצות והעוף נשאר קיים, כן בנכסי מלוג, הבעל אוכל את הפרות והגור נשאר לאשה.

[דף מ"א ע"א]

במאן דמו מאליהן קבלו עליהן את הפעשורות. אשכחתי אמר: רבי ישמעאל בר רבי יוסה חלוק על ר' אבון, דאמר רבי סימון בשם חילפיי: רבי ורבי ישמעאל בי רבי יוסי ובר הקפר נמנו על אביד אשקלון וטהרוהו, מפי רבי פינחס בן יאיר שאמר: יורדין היינו לסירקי של אשקלון ולוקחין חטים ועלין לעירינו וטובלין ואוכלים בתרומתינו. למחר בקשו להפנות עליה לפוטרו מן הפעשורות, ומשך רבי ישמעאל בי רבי יוסי את ידיו שהיה מסתמך על בן הקפר. אמר לו: בנאי! למה לא אמרת לי – מפני מה משכת את ידך? והייתי אומר לך, אתמול אני טמאתי ואני טהרתי, עכשו אני אומר לך שפא שנתבקשה מדבר תורה היא? פוטרה מדבר תורה? מאימתי היא טמאה? משום ארין העמים. אשכח תני בשם אביי: מאליהן קבלו עליהן את הפעשורות. ואמר, יאות, מעשורות מדבריהן ומזון הפנות מדבריהן, ודבריהן עוקרין את דבריהן.

[דף מ"א ע"ב]

היו שם זכרים – מאכילין, נקבות – אין מאכילות. היו שם זכרים – מאכילין, שהוא ספק אחד ספק זכר ספק נקבה. וספק מדבר תורה להחמיר. נקבות אינן מאכילות, שהן שני ספקות ספק זכר ספק נקיבה. (משנתארסה ספק עד שלא נתארסה) ספק בן קיימא ספק לאו בן קיימא וספק דבריהן להקל. מה נפשך זכר הוא פולה ידידה. נקיבה היא נסבה חולקה עימהן:

הלכה ד מתני' העבר והיכם והארוסין והחרש וכן תשע שנים ויום אחד – פוסלין ולא מאכילין. ספק שהוא בן תשע שנים יום אחד, ספק שהביא שתי שערות, ספק לא הביא, נפל עליו הבית ועל בת אחיו, ואינו ידוע איזה מות ראשון – צרתה חולצת ולא מתבקמות:

גמ' אמר רבי שמעון: בזה מידת הדין לוקה, שאם מעשה הוא לפסול – יהא מעשה להאכיל. ואם אינו מעשה לפסול – לא יהא מעשה להאכיל! יאות אמר רבי שמעון: ומה טעמון דרבנן? (ויקרא כב) הם יאכלו והם יאכילו. הראוי לזכל מאכיל. ושאינו ראוי לזכל אינו מאכיל. התיבון חרי ממזר חרי אינו ראוי לאכול ומאכיל. שנייא היא דכתיב (שם) ילד בית. מעתה תילוד מאכיל ושאינו ילוד אינו מאכיל. שנייא היא דכתיב (שם) ושבה אל בית אביה פרט לשומרת יכם בנעוריה פרט למעברת. אמר רבי יוסי:

[דף מ"ב ע"א]

הדא אמרה, העבר עשו אותו כממש לפסול ולא עשו אותו כממש להאכיל. מיליהון דרבנן פליגי.
 דמר ועירא, תני תמן, ארוסה ושומרת יבם ומעוברת משלמות את הקרן. ואינן משלמות את
 החומש. מה אנן קיימין, אם בבת כהן שנשאת לישראל אפילו יולדת הימיו בנים אינה זרה לו. אלא
 כן אנן קיימין בבת ישראל שנשאת לכהן, אם אומר את העובר עשו אותו כממש לפסול ולא עשו
 אותו כממש להאכיל, למה משלמות את הקרן ואינן משלמות את החומש? וישלמו קרן וחומש. הריש
 פוסל. לא כן תני ר' חייא אשתו של הריש שוטת טובלת מחיק בעלה ואוכלת. רבי אבא מרי ורבי
 מתניה, חד אמר בחרש פוסל. והורנה אמר: בחרש ייבם. ספק שהוא כן תשע שנים ויום אחד, ספק
 שאינו כמי שהוא כן תשע שנים ויום אחד לפסול. ספק שהביא שתי שערות ספק שלא הביא שתי
 שערות, כמי שהביא שתי שערות להאכיל: נפל הבית עליו ועל בת אחיו ואין ידוע אי זו מהן מת
 ראשון? צרתה חולצת ולא מתבכמת. והכא אתינן מיתני ספקות, אלא בגין דתנינן צרות תנינן ספק
 צרות:

הלכה ה מתני' האונם והמפתח והשוטה – לא פסלין ולא מאכילין, ואם אינן ראויין לבוא בישראל
 הרי אילו פסולין. באי זה צד? הנה ישראל שבא על בת כהן תאכל בתרומה עברה לא תאכל נתחתך
 העובר במעיה – תאכל. הנה כהן שבא על בת ישראל – לא תאכל בתרומה, עברה – לא תאכל.
 ילדה – תאכל. נמצא כחו של כן גדול משל אב:

גמ' הדא אמרה שאין אונסין פסלין ככהונה בפניה. הדא מסייעא להחויא דתני רבי חייא: אשתו של
 הריש ושל שוטת טובלת מחיק בעלה ואוכלת. ודלא כרבי לעזר, דר' לעזר אומר: אף הפנוי שבא על
 הפנויה שלא לשם אישות הרי זו בעילת זנות. רבי בא בשם ר' אבא בר ירמיה: אנוסה אינה צריכה
 להמתין ג' חדשים. אמר רבי יונה קומי רבי יוסה: אמר ליה, לא תקבל עליו קל הוא באכילת תרומה.
 אילו בת כהן שנשאת לישראל והלך בעלה למדינת הים ושמעה עליו שמת שמא אינה אוכלת
 בתרומה מיז? ולענין העובר

[דף מ"ב ע"ב]

צריכה להמתין שלשה חדשים. אם אינן ראויין לבוא בישראל הרי אילו פסולין. ואילו הן: כן תשע
 שנים ויום אחד, גר עמוני ומואבי ומצרי ועבד וממזר חלל נתין בותי וגוי שבאו על בת ישראל, על
 בת כהן, על בת לוי – פסולה מן הכהונה. רבי יוסי אומר: כל שזרעו פסול – ביאתו פסולת. כל שאין

זרעו פסול – אין ביאתו פוסלת. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל שאת מתר בבתו מתר באלמנתו. וכל שאין את מתר בבתו – אין את מתר באלמנתו. ומה ביניהון? רבי יוחנן אומר: גר עמוני ומואבי ביניהון. מאן דאמר כל שזרעו פסול ביאתו פוסלת. זה הואיל וזרעו פסול – ביאתו פוסלת. מאן דאמר כל שאת מותר בבתו – אין את מותר באלמנתו. וזה, הואיל ואין את מותר בבתו אין את מותר באלמנתו. דברי חכמים. רבי ירמיה בשם רבי בא: תריהון אמרין בה גר עמוני ומואבי ובת דור שני מצרי אף על פי שאת מתר בבתו את אסור באלמנתו. ר' זביי ר' אלכסנדריה משלח שאול: בת גר עמוני ובת דור שני של מצרי. אומר ליה רבי יוסה: לא שמייע להווא דמר רבי ירמיה בשם רבנן ורבי בא, תריהון אמרין: בת גר עמוני ובת דור שני של מצרי אף על פי שאת מותר בבתו את אסור באלמנתו. וכל שזרעו פסול ביאתו פסולה. לא כן צריכה בשתייה אמה מישראל, שלא תאמר בשם שנתחללה אמה כד נתחללה בתה. ועוד מן הדא דאמר רבי יעקב בר אבהו: פליגי ר' יוחנן ורבי שמעון בן לקיש, בת גר עמוני ובת דור השני מצרי. רבי יוחנן אומר: בשירות. ריש לקיש אומר: פסולות. רבי יוסי בי רבי בון אומר: בזנות פליגי. רבי יוחנן אומר: בשירות. ריש לקיש אומר: פסולות:

הלכה ו מתני' העבד פוסל משום ביאה ואינו פוסל משום זרע. באי זה צד? בת ישראל לבתן בת כהן לישראל וילדה ממנו בן, הלך כהן ונכבש על השפחה וילדה ממנו בן – הרי זה עבד, היתה אם אבי בת ישראל לבתן לא תאכל בתרומה בת כהן לישראל תאכל בתרומה:

גמ' העבד, מניין שביאתו פוסלת? רבי יוחנן אומר בשם רבי ישמעאל: (ויקרא כב) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה; שיש לה עליו אלמנות וגרושין – חוזרת. את שאין לה עליו אלמנות וגרושין – אינה חוזרת. התיב רבי ירמיה, הרי אלמנה שזנתה הרי אין לה אלמנות וגרושין וחוזרת? רבי יוסי לא אומר בן, אלא מחלפא שיטתיה דר' יוחנן, בגיטין הוא אומר בותין משום מה הן פסולין? ר' יוחנן בשם ר' ישמעאל: משום גוי ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר.

[דף מ"ג ע"א]

בקדושין הוא. אומר רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש: תריהון אמרין, הולד ממזר. הבא אומר ליה משום גרמיה. והבא אומר לה משום רבי ישמעאל, שבן לדברי חכמים הולד ממזר. רבי חזקיה לא אומר בן, אלא מחלפא שיטתיה דרבי יוחנן, בגיטין הוא אומר הכותין משום מה הן פסולין? רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל: משום גוי ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר, בקדושין הוא – ר' יוחנן ר' שמעון בן לקיש תריהון אמרין: הולד ממזר, והבא הוא אומר את שיש לו עליו אלמנות וגרושין חוזרת, ואת שאין לה עליו אלמנות וגרושין אינה חוזרת. אומר רבי מתנאי: סלקית לסחורה ושמעית ר' יוחנן ור' ישמעאל

בני ישוע: "ובת כהן כי תהיה אלקמה וגרושה וזרע אין לה". את שיש לה עליו אלקמות וגרושין חוזרת. ואת שאין לה עליו אלקמות וגרושין אינה חוזרת. ואמרת, יאות אין ממזר, כר' יהושע שאין ממזר אלא מאשה שהיא אסורה עליו אסור ערוה וחיבין עליה ברת:

הלכה ז מתני' ממזר פוסל ומאכיל. באי זה צד? בת ישראל לכהן ובת כהן לישראל וילדה ממנו בת והלכה חבת ונשאת לעבד או לגוי וילדה ממנו בן – הרי זה ממזר. היתה אם אמו בת ישראל לכהן – תאכל בתרומה, בת כהן לישראל – לא תאכל בתרומה:

גמ' לית הדיא פליגא על רב, דרב אמר גוי ועבד שבא על בת ישראל תולד כשר. פתר לה בגוי פסול ובעבד פסול:

הלכה ח מתני' כהן גדול, פעמים שהוא פוסל ביצד? בת כהן שנשאת לישראל וילדה ממנו בת, הלכה חבת ונשאת לכהן וילדה ממנו בן – הרי זה ראוי להיות כהן גדול ועומד ומשמש על גבי המזבח, מאכיל את אמו ופוסל את אם אמו. זאת אמרת: לא ככני כהן גדול שהוא פוסלני מן התרומה:

גמ' תני בר קפרא, בן יומו פוסל ומאכיל. ביני מתניתא לא ככנ בתו כהן גדול שהיא פוסלתו מן התרומה. הא ביצד? בת כהן שנשאת לישראל וילדה ממנו בת. ובת ישראל שנשאת לכהן וילדה ממנו בן ונשאו שניהן זה לזה והולידו בן – הרי זה ראוי להיות כהן גדול עומד ומשמש על גב המזבח. מאכיל את אמו ופוסל את אם אמו. זאת אמרת לא ככנ בתי כהן גדול שהוא פוסלני מן התרומה:

פרק ח

הלכה א מתני' הערל וכל הטמאים – לא יאכלו בתרומה. נשיהם ועבדיהם – יאכלו. פצוע דבא וברות שפכה, הן ועבדיהן – אוכלים, ונשיהם – לא יאכלו. אם לא ידעה משנעשה פצוע דבא וברות שפכה – הרי אילו יאכלו:

[דף מ"ג ע"ב]

גמ' (ויקרא כב) "איש איש" – לרבות את הערל. או "איש איש" – לרבות את האונן. אמר רבי יוסי בן חנינה: כתיב (שם): "כל זר לא יאכל קדש" – משום זרות אסרתי לך ולא אסרתי לך משום אגנינה. ר' טיופה סמוקא בעי קומי רבי יוסי: או נאמר, זרות אסרתי ולא אסרתי משום ערלה ומשום אגנינה.

אמר ליה: מאחר שכתוב אחד מרבה ואחד ממעיט, מרבה אני את הערל שהוא מחסר מעשה מגופו. ומוציא את האונן שאינו מחסר מעשה מגופו. עד כדון כרבי עקיבא. כרבי ישמעאל. תני ר' ישמעאל: נאמר (שמות יב): "תושב ושכיר" בפסח. ונאמר (ויקרא כב) "תושב ושכיר" בתרומה. מה תושב ושכיר האמורים בפסח – פסל בו את הערל. אף תושב ושכיר האמור בתרומה – פסל בו את הערל. רבי חגי בָּעָא: אי מה תושב ושכיר האמור בפסח פסל בו את האונן. אף תושב ושכיר האמור בתרומה נפסל בו את האונן. אמר רבי הילא: לא למדו תושב תושב אלא דברים האמורים בפְּרָשָׁה. טומטום ואנדורוגינוס מקום אחר באו. אונן ממעשר שני בא, ר' אבון בעי: ותהא תרומה אסורה לאונן מקל וחמר. ומה אם המעשר שהוא מתר לזרים הרי הוא אסור לאונן. תרומה שהיא אסורה לזרים אינו דין שתהא אסורה לאונן? לא! אם אמרת במעשר שהוא טעון מחיצה. תאמר בתרומה שאינה טעונה מחיצה? הא לפי שיש בזה מה שאין בזה. ובזה מה שאין בזה לא צרכו ללמד זה מזה. קדשים מהו שיהיו אסורים בערל? ללמד מן הפסח אין את יכול שאין בו שבירת העצם. ולא מן התרומה שהוא למד מן הלמד. הוי סופך לומר ממנו, וממנו מה "ממנו" שנאמר בפסח פוסל בו את הערל. אף (שם ז) "ממנו" שנאמר בקדשים פוסל בו את הערל. קדשים מהו שיהיו אסורין לאונן? ממנו. מה (דברים כו) "ממנו" שנאמר במעשר פוסל בו את האונן. אף "ממנו" שנאמר בפסח פוסל בו את האונן. ומפנה הוא. והלא דרושה היא. כהדא דתני, תושב זה קנוי קנין עולם. שכיר זה קנוי קנין שנים. יאמר תושב מה תלמוד לומר שכיר? הקנוי קנין עולם אינו אוכל. והקנוי קנין שנים אוכל. אילו כן הייתי אומר תושב זה הקנוי קנין שנים. וכשהוא אומר שכיר – בא השכיר ללמד על התושב שהוא קנין עולם. אמר רבי מתיה: מכיון דכתיב (שמות יב): "וכל ערל לא יאכל בו", כמי שהוא מפנה מצד אחד. על דעתיה דרבי עקיבא, לאי זה דבר נאמר תושב ושכיר בתרומה? כההיא דאמר רבי הילא בשם רבי יסא: הלוקח עבדים ערלים מן הגוי על מנת למוהלן. רבי יסא בשם רבי יוחנן שמעון בר בא בשם ר' יוחנן: הלוקח עבדים ערלים מן הגוי על מנת

[דף מ"ד ע"א]

למוהלן, אפילו קִזְּן לא יאכלו בתרומה. רבי יוסי בשם ר' יוחנן, שמעון בר בא בשם ר' יוחנן: הלוקח עבדים מן הגוי על מנת למוהלן וחזרו בהן – מוגלגל עמהן שנים עשר חדש, אם קבלו עליהן – הרי זה יפה, ואם לאו – מתר למוכרן לגוי. ר' יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי: מעשה באחד שלקח עיר אחד של עבדים ערלים מן הגוי על מנת למוהלן וחזרו בהן. אתא שאל לרבנן, אמר ליה: גלגל עמהן שנים עשר חדש. אם קבלו עליהן – הרי יפה, ואם לאו – הפל במנהג המדינה. ואמר רבי יצחק בר נחמן: רבי יהושע בן לוי היה בלודקיא והיה תפון ר' יודן נשייא בעא מיקרוין. אמר ליה: המתן

ואנן מטבילין את הגיורת הוּז לְמַחֲר. רבי זירא שאל לר' יצחק בר נחמן: למה? מפני כבוד הזקן. או משום שאין מטבילין את הגיורת בלילה. אמר ליה: משום שאין מטבילים את הגיורת בלילה. אתא עובדא קומי דרבי יוסי, מהו להטביל את הגרים בלילה? ולא הורו. עבד תושב לעולם. גר ותושב הרי הוא כגוי לכל דבר. ר' שמואל בר חייה בר יהודה בשם רבי חנינה: גר ותושב מגלגלין עמהן שנים עשר חדש, אם חזר בו – הרי יפה, ואם לאו – הרי הוא כגוי לכל דבר. רבי שמואל בר חייה בר יהודה רבי חנינה בשם רבי: גר תושב צריך לקבל עליו על מנת שיהא אוכל נבלות. אמר רבי הילא: יאמרו הדברים ככתבן. מה יאמרו הדברים ככתבן? אמר ר' יוסי בר חנינה: (דברים יד): "לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה". אית תניי תני, גר תושב אין מקבלין אותו עד שיקבל את כל המצות שפיתוב בתורה. אית תניי תני, גר תושב אין מקבלין אותו עד שיכפור בעבודה זרה שלו. רבי בא בשם ר' חייה בר אשי: גר תושב אין מקבלין אותו

[דף מ"ד ע"ב]

עד שיכפור בע"ז כגוי. א"ר זעירא מדברי כולחון עד שיכפור בע"ז כגוי. דל כן מה אנן אמרין הואיל והוא מצוה על עבודה זרה לא יבטל. וגוים אינן מצוין על עבודה זרה ומבטלין. אמר רבי יוסה: שלא תאמר והוא שנה לישראל בשלשה דברים. בלא תעשק ולא תזנה וגולה בישראל. הוא לא לבטל. לפום כן צריך מימר מבטל עבודה זרה כגוי. מאן תנא בלא יעשק. רבי יוסה בי רבי יודה! דתני, גר תושב הרי בלא תעשק; דברי רבי יוסה בי רבי יודה. רבי יודה אומר: גר תושב בשבת בישראל ביום טוב. מה ישראל ביום טוב אופה ומבשל ואסור בכל מלאכה אף גר תושב בשבת כן. רבי יוסי אומר: גר תושב בשבת בישראל בחלו של מועד. מה ישראל בחלו של מועד מוגב מעל פני השדה ואסור בכל מלאכת השדה אף גר תושב בשבת כן. רבי שמעון אומר: גר תושב בשבת בישראל בשאר ימות השנה. מה ישראל בשאר ימות השנה חורש וזורע וקוצר אף גר תושב בשבת כן. רב אדא רב המנונא, רב אדא בר אחיה בשם רב: הלכה ברבי שמעון. בתיב (שמות יב): וכל עבד איש מקנת כסף וגומר. עבד איש את מוהלו בעל בורחו. כן איש אין את מוהלו בעל בורחו. רבי יוחנן בעי: הא כן קטן את מוהלו על בורחו. אפילו כבנו של אורכנים. רבי חזקיה בשם רבא: הא ביני מצא בתוכה תינוק משלך הטבילו לשום עבד. את מוהלו לשום עבד. לשום כן חורין את מוהלו לשום כן חורין. רבי יוחנן בעי: לשום עבד הרי הוא כעבד אפילו כבנו של אורכנים. רבי אבהו ורבי אלעזר בשם ר' הושעיה לא אומר כן, אלא "וכל עבד איש מקנת כסף". עבד איש את מוהלו על בורחו. בנד איש אין את מוהלו על בורחו. בההיא דמר רבי הילא בשם ר' יסא: חלוקה עבדים גרלים מן הגוים על מנת למחול. מה נפשך כעבד איש הוא את מוהלן על ברחו. על מנת שלא למוהלו, כן איש הוא אין את מוהלו

על כרחו. המשוף והנולד מהול, והמל עד שלא נתגזר לא יאכלו בתרומה. רבי זריקן רבי ינאי בי רבי ישמעאל בשם רבי יוחנן: משום קנס. רבי ירמיה רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב: גזרה גזרו. מה נפק מן ביניהון? משוף לו אחר ערלה או שנמשכה מאלית. אין תימר קנס – אין כאן קנס. אין תימר גזרה גזרו אפילו בן גזרה גזרו, (בראשית יז): "המול ימול" – גזרה לשתי מילות אחד למילה ואחד לפריעה. אחת למילה ואחת למיציו. עד כדון בר' עקיבא. דו אמר לשונות ריבויין הן. ברבי ושמעאל, דו אמר: לשונות

[דף מ"ה ע"א]

כפולין הן, התורה דברה בדרבה. (בראשית לא) הלוף חלקת פי נכסף נכספתה (שם מ) גנב גנבתו. מנלן? אמר רבי יודה בר פזי (שמות ד) אז אמרה חתן דמים למולת, מיכן לשתי מילות אחת למילה ואחת לפריעה. אחת למילה ואחת לציציו. רב אמר: המול ימול, מיכן לנולד בשחוא מהול שצריך להטיף ממנו דם ברית. המול ימול, מיכן לישראל ערל שלא ימול עד שימול, ואין צריך לומר גוי ערל. אמר ר' לוי: כתיב (בראשית יז) ואתה את בריתי תשמור. אתה וכל פיוצא בך. תני, ישראל מל את חבתי. והבתי אינו מל את ישראל מפני שהוא מהול לשום הר גריזים; דברי רבי יודה. אמר לו רבי יוסי: וכי איכן מצינו בתורה שהמילה צריכה פונחה? אלא יהא מל והולך לשם הר גריזים עד שתצא נפשו, המשוף לא ימול שלא יבא לידי סכנה; דברי רבי יודה. אמר לו רבי יוסי: הרבה משוכין היה בימי בן בוזיא וכלן מלו וחייו והולידו בנים ובנות. המשוף והנולד מהול והמל עד שלא נתגזר – צריך להטיף ממנו דם ברית. תני רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על שנולד מהול שצריך להטיף ממנו דם ברית מפני שהיא ערלה כבושה. על מה נחלקו? על גר שנתגזר מהול, שבית שמאי אומרים: צריך להטיף ממנו דם ברית ובית הלל אומרים: אין צריך להטיף ממנו דם ברית. רבי יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיה: הלכה כדברי התלמיד. אתא עובדא קומי רב ואמר: מן הא דתני מפני שהיא ערלה כבושה. הדיא אמרה ערל ברור הוא ודוחין עליו את השבת. רבי אבהו אמר: אין דוחין עליו את השבת וצריך להטיף ממנו דם ברית. רב אדא בר אחא אתיליד ליה חד בר, כד מימסמם בה מית. אמר רבי אבין: נעשה פרות שפכה ונתענה עליו שימיות. רבנן דקיסרין אמרין: נעשה פצוע דבא ונתענה עליו שימיות. (ויקרא יב): ערלתו ודאי דוחה את השבת ואין הספק דוחה את השבת. ערלתו ודאי דוחה את השבת. אין אנדרוגינים דוחה את השבת. שהיה רבי יודה אומר: אנדרוגינים דוחין עליו את השבת והיבין עליו פרת. ערלתו, ערלתו ודאי דוחה את השבת. ואין בין השמשות דוחה את השבת. ערלתו, ערלתו ודאי דוחה את השבת. אין שנולד מהול דוחה את השבת. שבית שמאי אומר: צריך להטיף ממנו דם ברית. תמן תנינן, הכל חייבין בראיה חוץ

מהרש שוטה וקטן וטמטום ואנדרוגינוס. מה אומר בה רבי יודה? נישמעינה מן הדא, רבי יוחנן בן דהבאי אומר משום רבי יודה: אף הפימא. לית בר נש אומר: אף אלא דו מודה על קדמייתא. מחלפא שיטתיה דרבי יודה, תמן אומר פרט. והכא אומר לרבנות. רבי יודה ורבנן מקרא אחד הן דורשין.

[דף מ"ה ע"ב]

רבנן דירושין (בראשית יז) ערל, מה תלמוד לומר זכר עד שיהא פלו זכר. רבי יודה דרש: זכר מה תלמוד לומר ערל ואפילו מקצתו ערל. ברם הכא (שמות כג) כל זכורך – פרט לאנדרוגינוס. תמן תנינן קטן תחולה אין מלין אותו עד שיבריא. שמואל אומר: אפילו אחותו תחפה שעה אחת ממתינין לו עד שלשים יום, ואותן שלשים יום מהו להאכילו מחלקה של תרומה? מהו לסוכו שמן של תרומה? נישמעינה מן הדא הערל וכל הטמאים לא יאכלו בתרומה ונשיהם ועבדיהם יאכלו. רבי אחא בשם רבי תנחום בי רבי חייה: אין ערלה אלא משמיני וחלאת. ותני בן, כל שלשים יום אסור להאכילו חלקה של תרומה, ואסור לסוכו בשמן של תרומה. לילי שמיני מה את עבד לה? מן מה דתני לילי שמיני הנכנס לדיר להתעשר. הדא אמרה לילי שמיני בשמיני הוא. ותני בן, כל שבועת ימים – מתר להאכילו חלקה של תרומה ומתר לסוכו בשמן של תרומה. תמן תנינן, אילו הן ציצין המעבבין את המילה. ר' אבינא בשם רבי ירמיה: בחפה רוב גובהה של עטרה. רבי יוסי בן יוסי אומר: בחופה רוב גבה של עטרה. רבי טבי בשם שמואל: בודקין אותו בשעה שהוא מקשה. מל ולא פרע את המילה פלו לא מל. תני ועניש פרת. רבי אחא בשם רבי אבהו: הדא דתימר בשאין ביום כדי למרק. אבל אם יש ביום כדי למרק – מרק ואינו חושש. תני, כל שעה שהוא עוסק במילה – חוזר בין על ציצין המעבבין את המילה בין על הציצין שאין מעבבין את המילה. פרש אינו חוזר אלא על ציצין המעבבין את המילה. אומר ר' יוחנן: דברי רבי יוסי אפילו פרש חוזר אפילו על ציצין שאין מעבבין את המילה. היידן רבי יוסי? תהיא דתנינן תמן, רבי יוסי אומר: יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת, שכח והוציא את תולב ברשות הרבים – פטור, מפני שהוציא ברשות. אף בסבין של מילה בן אף במצה בן. מן מה

[דף מ"ו ע"א]

דאמר רבי יוחנן: דברי ר' יוסה, אפלו פרש – חוזר אפילו על ציצין שאין מעבבין את המילה, הדא אמרה אף בסבין של מילה בן, אף במצה בן. אם לא ידעה משנעשה פציע דבא וברות שפכה – הרי אלו יאכלו. אומר רבי לעזר: דרבי לעזר ודרבי שמעון היא, אומר רבי יוחנן: דברי הכל היא, שנייא היא הכא שלא הוסיף בה קנן אחר לפסול. אתיין אילין פלוגותא באינן פלוגותא, דאיתפלגון: שומרת

מִסְכַּת נָזִיר פֶּרֶק רְבִיעִי

ד, א נזיר שְׁאָכַל כָּל הָאֶסוּרִין לוֹ בְּהִתְרָאָה אחת - אֵין חֵיב אֲלָא אחת. הִתְרוּ בוֹ וְאָכַל, הִתְרוּ בוֹ וְאָכַל וְשִׁתָּה - חֵיב עַל כָּל אחת ואחת. וְכַמָּה שְׁעוּרֵי? בְּכֻזִּית. כָּלֵן מִצִּטְרִפִּין בְּכֻזִּית, יֵין וְחִמְץ פִּיּוּצָא בִּהְיוֹן, פִּיצֵד הוּא עוֹשֶׂה? מִבֵּיא כּוֹס מֵלֹא יֵין וּמִבֵּיא כֻזִּית אִיגוּרוֹ וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ וְשׁוֹפֵעַ, אִם שִׁתָּה פִּיּוּצָא בִּהְיוֹן - חֵיב. וְאִם לֹא - פֶּטוּר; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה פּוֹטֵר, עַד שִׁישְׁתָּה רְבִיעִית יֵין בֵּין שְׁמוֹגוֹ וְשִׁתָּאוּ, בֵּין שִׁשְׁתָּאוּ חֲצָאִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: נָזִיר שֶׁהֵנִיחַ פִּיו עַל פִּי חֲבִית שֶׁל יֵין וְשִׁתָּה, שִׁתָּאָה כְּלָה בְּהִתְרָאָה אחת - אִינוּ חֵיב אֲלָא אחת. מִתְרִין בּוֹ וְשׁוֹתָה מִתְרִין בּוֹ וְשׁוֹתָה - חֵיב עַל כָּל אחת ואחת. וְכֵן הִיא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: נָטַל אֶשְׁכּוֹל שֶׁל עֲנָבִים וְאָכַל כָּלוּ בְּהִתְרָאָה אחת - אִינוּ חֵיב אֲלָא אחת. מִתְרִין בּוֹ וְאֹכֵל, מִתְרִין בּוֹ וְאֹכֵל - חֵיב עַל כָּל אחת ואחת. אָכַל הֵימָנוּ עֲנָבִים, לֶחֶם וִיבִשִּׁים, אוֹ שְׁאָכַל הֵימָנוּ שְׁנֵי חֲרָצִין וְזָג, אוֹ שִׁסְחַט הֵימָנוּ כֻזִּית יֵין הֵתֵר - הָרִי זֶה חֵיב עַל כָּל אחת ואחת.

ד, ב נזיר שְׁמִירְט¹ אוֹ שֶׁשְׁפֶּשֶׁף, אוֹ שִׁתְּלַשׁ בּוֹ בְּזוֹג, אֶפְלוּ כָּל שֶׁהוּא - הָרִי זֶה חֵיב. אֲבָל אֵין סוֹתֵר אֲלָא בְּתַעַר וּבִרְבַּר רֹאשׁוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: כָּשֶׁם שֶׁשְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת מַעֲכָבוֹת בּוֹ - כֵּךְ שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת סוֹתְרוֹת בּוֹ.

ד, ג חֹמֶר בַּתְּגַלְחַת, שֶׁהִתְגַּלַּחַת אֵין לָהּ שְׁעוֹר, וְעָשָׂה בָּהּ אֶת הַמְּגַלַּח מִתְּגַלְחַת, מֵה שֶׁאֵין כֵּן בִּשְׁתִּיתָהּ, פִּיצֵד לֹא הֵתֵר בְּכָלֵל הַיּוֹצֵא מִן הַגֶּפֶן? נָזִיר שִׁשְׁתָּה יֵין שֶׁל תְּרוּמָה וְשֶׁל מַעֲשֶׂר שְׁנִי, שְׁבוּעָה שֶׁאִשְׁתָּה יֵין וְשִׁתָּה - הָרִי זֶה חֵיב עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. פִּיצֵד הֵתֵר מְכַלֵּל תְּגַלְחַת? מִצּוּרַע מַחֲלֵט - הָרִי זֶה מְגַלַּח, וְאֵין צָרִיךְ לֹאמַר מִצּוּרַעוֹ,

אֲלָא אֶפְלוּ לַתֵּן סִימָן לְנִתְקוֹ, אִם פָּשָׂה וְאִם לֹא פָּשָׂה.

ד, ד בֵּין שְׁנִטְמָא הוּא, בֵּין שְׁטַמְאוּהוּ אַחֲרִים, בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד, בֵּין בְּאוֹנֵס בֵּין בְּרָצוֹן - סוֹתֵר אֶת הַכֹּל, וְחִיבִין קָרְבָּן, בֵּין שְׁגָלַח הוּא בֵּין שְׁגָלְחוּהוּ אַחֲרִים, בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד, בֵּין בְּאוֹנֵס בֵּין בְּרָצוֹן - סוֹתֵר אֶת הַכֹּל וְחִיבִין קָרְבָּן. אִמְתִּי אִמְרוּ תְּגַלְחַת סוֹתֵר שְׁלִשִּׁים יוֹם? בְּזִמָּן שֶׁאֵין לוֹ לִסְפֹּר, הֵא אִם יֵשׁ לוֹ לִסְפֹּר - הָרִי זֶה אֵין סוֹתֵר. גִּלַּח עַל הַזִּבְחָה וְנִמְצָא פְּסוּל - תְּגַלְחָתוֹ פְּסוּלָה וְסוֹתֵר שְׁלִשִּׁים יוֹם.

ד, ה הַכֹּל מְשַׁלְחִין תַּחַת הַדּוּד, חוּץ מִן טָמֵא שְׁגָלַח בְּמִדְיָנָה, מִפְּנֵי שֶׁשְׁעָרוֹ נִקְבֵּר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: טְהוּרִים כָּאֵן וְכָאֵן. הֵיוּ מְשַׁלְחִים טָמֵאִים כָּאֵן וְכָאֵן - לֹא הֵיוּ מְשַׁלְחִים. וְחֲכָמִים אָמְרִים: הַכֹּל לֹא הֵיוּ מְשַׁלְחִים תַּחַת הַדּוּד, חוּץ מִן הַטְּהוּר שְׁבִמְקַדֵּשׁ, מִפְּנֵי שֶׁנַּעֲשֶׂה כְּמַצּוֹתוֹ. טָמֵא כֵּן וְכֵן וְטְהוּר שְׁבִגְבוּלִין - אֵין מְשַׁלְחִין תַּחַת הַדּוּד, וְאֵין לָךְ שְׁמִשְׁלַח תַּחַת הַדּוּד אֲלָא נָזִיר שְׁגָלַח בְּטְהוּרָה וּבִפְתּוּחַ אֹהֶל מוֹעֵד, שְׁנֵאמַר (בְּמִדְבָּר ו, יח): "וְגִלַּח הַנָּזִיר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד" וְגו'.

ד, ו רַבִּי שְׁמַעוֹן הַשּׁוֹזָרִי אָמַר: הָאִישׁ מְשַׁלַּח תַּחַת הַדּוּד וְאֵין הָאִשָּׁה מְשַׁלַּח תַּחַת הַדּוּד, מִפְּנֵי פְּרָחֵי כְּהוֹנָה. פִּיצֵד מְשַׁלְחוֹ? נוֹתֵן עָלָיו רֹטֵב וּמְשַׁלַּח, וְאִם שִׁלַּח תַּחַת הַדּוּד שֶׁל חֲטָאָה וְאִשָּׁם - יֵצֵא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק: מִיָּמִי לֹא אֲכַלְתִּי אִשָּׁם נָזִיר טָמֵא אֲלָא אחת. מַעֲשֶׂה שֶׁבֵּא אֵלַי אֶחָד מִן הַדְּרוֹם, וְרִאֲתִיו יָפָה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי, וְקוּצוֹתָיו סְדוּרוֹת לוֹ תַּלְתָּלִים. אָמַרְתִּי לוֹ: בְּנִי! מֵה רִאֲתִי לִשְׁחַת שְׁעָרֶיךָ זֶה נָאֶה? נָם לִי: רוּעָה הָיִיתִי לְאָבִי, וְהִלְכְתִּי לְמִלְאוֹת מֵיִם מִן הַמַּעַיִן, וְנִסְתַּכַּלְתִּי בְּכַבּוּאָה שְׁלִי, וּפְחָז יִצְרִי עָלַי, וּבִקֵּשׁ לְהַעֲבִירֵנִי מִן הָעוֹלָם. אָמַרְתִּי לוֹ: רִיקָה! מִפְּנֵי מֵה אַתָּה מִתְּגַאֵה בְּעוֹלָם שֶׁאִינוּ שְׁלֵף? בְּדִבְרֵי שְׁעָתִיד לְהִיּוֹת עֹפֵר רְמָה וְתוֹלְעָה?

¹ שְׁמִירְט בִּידוֹ שְׁעֵרוֹת מַעֲקָרָן.

אָמְרוּ חֲכָמִים: תְּבִיא שָׂאָר קָרְבָּנָה וְתִטְהֶר, מִפְּנֵי שֶׁקֹּדֶשׁ שֶׁעַר בְּדָם.

ד, כָּל מִי שֶׁנֶּזֶר שְׁתֵּי נִזְיוֹת מִנֶּה רִאשׁוֹנָה וְלֹא הִבִּיא קָרְבָּנוֹתָיו – אֲסוּר לְגַלַּח וְלִשְׁתּוֹת יַיִן וְלִהְטֵמָא לְמַתִּים. נִטְמָא עַד שְׁלֹא גִלַּח; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: צָרִיךְ לְהִבִּיא קָרְבָּן טְמֵאָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֵין צָרִיךְ, מִפְּנֵי שֶׁיֵּצֵא מִכָּלֵל רִאשׁוֹנָה וְלִכְלֵל הַשְּׁנִיָּה לֹא בָּא.

מִסֶּכֶת נִזִּיר פֶּרֶק חֲמִישִׁי

ה, א, כָּל אֱלוֹ שֶׁאָמְרוּ 'אֵין מִתְחִיל לְמִנּוֹת עַד שִׁיטְהֶר', אִם נִטְמָא – אֵין מִבִּיא קָרְבָּן טְמֵאָה. כָּל אֱלוֹ שֶׁאָמְרוּ 'מִתְחִיל וּמוֹנֶה מִיד', אִם נִטְמָא – מִבִּיא קָרְבָּן טְמֵאָה.

ה, ב, טְמֵאָה שֶׁנִּתּוֹנָה עַל גִּבִּי כְּתָל, אֶפְלוּ מִחֲצָה עַל מִחֲצָה, וְכֵן עֵדֶר בְּהֵמָה חִיָּה וְעוֹף חַיִּין, שֶׁהֵיוּ מִהֲלָכִין זֶה אַחֵר זֶה, אֶפְלוּ רִאשׁוֹ שֶׁל זֶה וְרִאשׁוֹ שֶׁל זֶה בֵּין רִגְלוֹ שֶׁל זֶה – אֵין הַנִּזִּיר מְגַלַּח עֲלֵיהֶן, וְאֵין חִיבִין עֲלֵיו עַל טְמֵאָת מִקְדָּשׁ וְקֹדֶשֶׁי. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בְּרִאשׁוֹנָה הָיוּ זָקֵנִים חִלּוּקִין, מִקְצָתָן אוֹמְרִים: רַבִּיעִית דָּם, וְרַבֵּעַ עֲצָמוֹת. וּמִקְצָתָן אוֹמְרִים: חֲצִי קֶבַע עֲצָמוֹת וְחֲצִי לֹג דָּם. בֵּית דִּין שֶׁאֲחִרִּיהֶן אָמְרוּ: רַבִּיעִית דָּם וְרַבֵּעַ עֲצָמוֹת לְתַרּוּמוֹת וְקֹדֶשֶׁי. חֲצִי קֶבַע עֲצָמוֹת וְחֲצִי לֹג דָּם לְנִזִּיר וְלַמִּקְדָּשׁ.

ה, ג, אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: כִּשְׁהִלְכָתִי לְעֶרְסָקֵיָא, מִצָּאִיתִי אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פִּתְרִי, שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְרֵן לִפְנֵי רַבִּי מֵאִיר בִּהְלֵכָה: כָּל טְמֵאָה מִן הַמֶּת שֶׁהַנִּזִּיר מְגַלַּח עֲלֶיהָ – חִיבִין עֲלֶיהָ מִשּׁוּם בִּיאַת מִקְדָּשׁ, וְכָל טְמֵאָה מִן הַמֶּת שֶׁאֵין הַנִּזִּיר מְגַלַּח עֲלֶיהָ – אֵין חִיבִין עֲלֶיהָ עַל טְמֵאָת מִקְדָּשׁ. אָמַר לוֹ: אַל תִּהְיֶה זֶה קֶלֶה מִן הַשֶּׁרֶץ! אָמַרְתִּי לוֹ: כָּלוּם אַתָּה בָּקִי בִּיהוֹשֻׁעַ בַּר מָמַל? אָמַר לִי: הִנֵּה! כֵּן אָמַר יְהוֹשֻׁעַ בַּר מָמַל מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: כָּל טְמֵאָה מִן הַמֶּת שֶׁהַנִּזִּיר מְגַלַּח

הָרִי עָלַי לְגַלַּח לְשָׁמַיִם! עֲמַדְתִּי וְנִשְׁקַתִּיו עַל רִאשׁוֹ, וְאָמַרְתִּי: כְּמוֹתָךְ יִרְבּוּ עוֹשֵׂי רָצוֹן מִקּוֹם בִּישְׂרָאֵל, עָלֶיךָ הַכְּתוּב אוֹמֵר (בַּמִּדְבָּר ו, יב): "אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִפְּלִיא לְנֶדֶר נִזִּיר לְהִזִּיר לָהּ".

ד, ז, נִזִּיר שֶׁנִּטְמָא בְּשָׁבִיעִי, וְחִזֵּר וְנִטְמָא בְּשָׁבִיעִי – אֵינוֹ מִבִּיא אֶלָּא קָרְבָּן אֶחָד. נִטְמָא בְּשָׁמִינִי וְחִזֵּר וְנִטְמָא בְּשָׁמִינִי – מִבִּיא קָרְבָּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: קָרְבָּן אֶחָד עַל הַכֹּל עַד שִׁיבִיא אֶשְׁמוֹ. הִבִּיא אֶשְׁמוֹ וְנִטְמָא, אֶשְׁמוֹ וְנִטְמָא – חִיב קָרְבָּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: קָרְבָּן אֶחָד עַל הַכֹּל, עַד שִׁיבִיא חֲטָאתוֹ. הִבִּיא חֲטָאתוֹ וְנִטְמָא, וְהִבִּיא חֲטָאתוֹ וְנִטְמָא – מִבִּיא קָרְבָּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. הִבִּיא חֲטָאתוֹ וְלֹא הִבִּיא אֶשְׁמוֹ – מוֹנֶה. הִבִּיא אֶשְׁמוֹ וְלֹא הִבִּיא חֲטָאתוֹ – אֵינוֹ מוֹנֶה. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בֶּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: כָּשֶׁם שֶׁחֲטָאתוֹ מַעֲכָבוֹ, כֵּן אֶשְׁמוֹ מַעֲכָבוֹ.

ד, ח, מוֹדֶה רַבִּי שְׁמַעוֹן, שֶׁאִם גִּלַּח עַל חֲטָאתוֹ שְׁלֹא לְשָׁמָּה, וְאַחֵר כֵּן הִבִּיא קָרְבָּנוֹתָיו לְשִׁמֹן – תְּגַלַּחְתּוֹ פְּסוּלָה וְזִבְחָיו לֹא עָלוּ לוֹ. גִּלַּח עַל הַעוֹלָה וְעַל הַשְּׁלָמִים שְׁלֹא לְשִׁמֹן, וְאַחֵר כֵּן הִבִּיא קָרְבָּנוֹתָיו לְשִׁמֹן – תְּגַלַּחְתּוֹ פְּסוּלָה, וְזִבְחָיו לֹא עָלוּ לוֹ. הָרִאשִׁי לְבָא בֶּן שָׁנָה וְהִבִּיא בֶּן שְׁתֵּים, בֶּן שְׁתֵּים וְהִבִּיא בֶּן שָׁנָה, אוֹ שֶׁהָיָה אֶחָד מֵהֵן רוֹבֵעַ, וְנִרְבַּע, מִקְצָה, וְנִנְעֵבֵד, אֶתְנֵן, מִחִיר, שְׂרוּעַ, וְקָלוּט – תְּגַלַּחְתּוֹ פְּסוּלָה, וְזִבְחָיו לֹא עָלוּ לוֹ, וְשָׂאָר שְׁלָמֵי נִזִּיר, שֶׁהִבִּיאָן שְׁלֹא כְּמִצְוֹתוֹ – נֶאֱכָלִין לַיּוֹם וְלַיְלָה אֶחָד, וְאֵינֶן טְעוּנִין לֹא לַחֵם וְלֹא זְרוּעַ.

ד, ט, מִי שֶׁנֶּזֶר עָלָיו אֶחָד מִן הַדָּמִים, וְנִטְמָא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: סוֹתֵר אֶת הַכֹּל, וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: יָבִיא שָׂאָר קָרְבָּנוֹ וְיִטְהֶר, מִפְּנֵי שֶׁקֹּדֶשׁ שֶׁעַר בְּדָם. מַעֲשֶׂה בַּמִּזְבֵּחַ הַתְּרַמּוּדִית שֶׁנֶּזֶר עָלֶיהָ אֶחָד מִן הַדָּמִים, וּבָאוּ וְאָמְרוּ לָהּ עַל בִּתָּהּ שֶׁהִיָּתָה מְסַכְנָתָה, וְהִלְכָה וּמִצָּאָתָה שְׁמִתָּהּ, וְנִטְמָאָה. עָלֶיהָ

² בְּנוֹסֶכֶת הַפְּסָרִים מוֹיָבָא: הֵן, וּבַעַל הַלְכוֹת הָיָה.

מת אחד מהן, אמר רבי יהושע: יבקש אחד מן השוק שידר כנגדו בנזיר, ואומר: אם טמא הייתי - הרי אתה נזיר מיד, ואם טהור הייתי - הרי אתה נזיר לאחר שלשים יום. וסופרין שלשים יום ומביאין קרבן טמאה וקרבן טהרה, ואומר: אם אני טמא - קרבן טמאה שלי, וקרבן טהרה שלך, ספק. ואם אני טהור - קרבן טהרה שלי, וקרבן טמאה שלך ספק; וסופרין שלשים יום, ומביאין קרבן טמאה וקרבן טהרה, ואומר: 'אם אני טמא - קרבן טמאה שלי וקרבן טהרה שלך, וזה קרבן טהרתי. ואם אני טהור - קרבן טהרה שלי וקרבן טמאה שלך, וזה קרבן טהרתי'. שלשים ימים הראשונים ושלשים ימים האחרונים - אסור לגלח, ולשתות יין, ולטמא למתים, אם גלח ושתה יין ונטמא למתים - סופג את הארבעים, הוא עצמו, על הראשונים - חיב. ועל האחרונים - פטור.

מסכת נזיר פרק שישי

ו,א ספק נזיר טמא, ספק נזיר טהור - אכל נזיר ודאי³. ספק מצורע טמא ספק מצורע טהור - אכל מצורע ודאי. אוכל בקדשים אחר ששים יום. שותה יין ומטמא למתים לאחר מאה ועשרים יום. כיצד? אמרו לו: נזיר טמא אתה ואין נזיר טמא מגלח, אלא עד שבעה, צא ומנה שבעה. הנה ושנה, גלח והביא קרבן, מנה שבעה ובקש לגלח, ואמרו לו: נזיר טהור אתה, ואין נזיר טהור מגלח אלא עד שלשים, צא ומנה עשרים ושלשה להשלים שלשים, גלח והביא קרבן, מנה שלשים, ובקש לגלח, אמרו לו: נזיר טהור אתה! ואין נזיר טהור מגלח אלא על הדמים. כיצד הוא עושה? מביא עולת בהמה ומתנה עליה, ואומר, אם נזיר טהור אני - הרי זה חובה. ואם לאו - הרי זה נדבה. כיצד תעשה לו להחמיר עליו? מביא פילי של חרס חדשה, ונותן לתוכה

עליה - חיבין עליה משום ביאת מקדש, וכל טמאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה - אין חיבין עליה על טמאת מקדש, ורואה אני את דבריו.

ה,ד שאלו את רבי שמעון: הרי שהיה נזיר ומצרע, מהו שיגלח תגלחת אחת, ותעלה לנדרו ולצרעתו? אמר להן: אין מגלח. אמרו לו: למה? אמר להם: אלא זה מגלח להעביר שער, וזה מגלח להעביר שער - יפה אתם אומרים! אלא נזיר מגלח "להעביר" שער ומצרע מגלח "לגדל" שער. אמרו לו: אף אנו אומרים לא תעלה לו בימי גמרו, תעלה לו בימי ספרו. אמר להם: אילו זה מגלח לאחר ביאת מים, וזה מגלח לאחר ביאת מים - יפה אתם אומרים! אלא נזיר מגלח "לאחר" ביאת מים, ומצרע מגלח "קדם" ביאת מים. אמרו לו: אף אנו אומרים לא תעלה לו לימי ספרו, ונזירותו תעלה לו לימי חלוטו וטמאתו. אמר להם: אילו מגלחים לאחר דמים - יפה אתם אומרים! אלא נזיר מגלח "לאחר" דמים, ומצרע מגלח "לפני" דמים. אמרו לו: תקון הדבר - לא תעלה לו לימי צרעתו ונזירותו, תעלה לו לימי צרעתו וטמאתו. אמר להם: נזיר טהור והוא מצורע, זה לגדל וזה להעבירו, אם נזיר טמא והוא מצורע - זה לפני ביאת מים וזה לאחר ביאת מים (ספרים אחרים: 'אבל אם היה נזיר - מגלח תגלחת אחת על שתייה').

ה,ה שני נזירין שאמר להן אחד: 'ראיתי את אחד מכם שנטמא, ואיני יודע אי זה מכם' - סופרין שלשים יום, ומביאין קרבן טמאה וקרבן טהרה, ואומר: 'אם אני טמא - קרבן טמאה שלי וקרבן טהרה שלך. ואם אני טהור - קרבן טהרה שלי וקרבן טמאה שלך'; וסופרין שלשים יום, ומביאין קרבן טמאה וקרבן טהרה, ואומר: 'אם אני טמא - קרבן טמאה שלי וקרבן טהרה שלך, וזה קרבן טהרתי. אם אני טהור - קרבן טהרה שלי וקרבן טמאה שלך, וזה קרבן טהרתי'.

³ כלומר הוא נזיר ודאי ואין ספק בנזירותו.

נְדָבָה, וְזוֹ חוֹבָה, וְהַחֲטָאת הָעוֹף סָפֵק, וּמַגְלַח, וְאוֹכֵל בִּקְדָּשִׁים לְאַחַר שְׁשִׁים יוֹם, וְשׁוֹתָהּ יַיִן וּמִטְמֵא לְמֵתִים מִיָּד. בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים? בְּזִמְנֵי שְׁנוֹר שְׁלֹשִׁים, אֲבָל נֹר שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ – אוֹכֵל בִּקְדָּשִׁים לְאַחַר שְׁתֵּי שָׁנִים, וְשׁוֹתָהּ יַיִן וּמִטְמֵא לְמֵתִים לְאַחַר אַרְבָּעָה שָׁנִים.

וּב טָמֵא בְּסָפֵק, וּמַחְלֵט בּוֹדָאי – אוֹכֵל בִּקְדָּשִׁים לְאַחַר שְׁמוֹנֶה יָמִים, וְשׁוֹתָהּ יַיִן וּמִטְמֵא לְמֵתִים לְאַחַר שְׁשִׁים וּשְׁמוֹנֶה יוֹם. טָמֵא בּוֹדָאי וּמַחְלֵט בְּסָפֵק – אוֹכֵל בִּקְדָּשִׁים לְאַחַר שְׁלֹשִׁים וּשְׁבַעָה יוֹם, וְשׁוֹתָהּ יַיִן וּמִטְמֵא לְמֵתִים לְאַחַר שְׁבַעִים וְאַרְבָּעָה יוֹם. טָמֵא בּוֹדָאי וּמַחְלֵט בּוֹדָאי – אוֹכֵל בִּקְדָּשִׁים לְאַחַר שְׁמוֹנֶה יָמִים, וְשׁוֹתָהּ יַיִן וּמִטְמֵא לְמֵתִים אַחֵר אַרְבָּעָה וְאַרְבָּעִים יוֹם.

וּג כָּל קִרְבָּנוֹת צְבוֹר וַיְחִיד – הַצִּיץ מִרְצָה עַל טָמֵאת הַדָּם וְעַל טָמֵאת הַגּוֹף, חוּץ מִנְזִיר וְעוֹשֶׂה פֶסַח, שֶׁמִּרְצָה לְטָמֵאת הַדָּם, וְאִינוּ מִרְצָה עַל טָמֵאת הַגּוֹף, וְאִם נָטְמָא טָמֵאת הַתְּהוֹם – הָרִי זֶה מִרְצָה.

כִּיצַד? הִיָּה הוֹלֵךְ לִשְׁחוֹט אֶת פֶּסְחוֹ, וְאָמְרוּ לוֹ: מַת הִיָּה עִמָּךְ בְּבֵית שְׁנִכְנִסְתָּ לוֹ, תַּחַת אֲבֵן שִׁישְׁבֶּת עָלָיו, וְנוֹדַע לוֹ בֵּין בִּשְׁעַת פֶּסְחוֹ בֵּין עַד שְׁלֹא עָשָׂה פֶסְחוֹ – צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. אֲבָל אָמְרוּ לוֹ: קָבֵר הַתְּהוֹם הִיָּה עִמָּךְ בְּבֵית שְׁנִכְנִסְתָּ לוֹ, אוֹ תַּחַת אֲבֵן שִׁישְׁבֶּת עָלָיו, וְנוֹדַע לוֹ עַד שְׁלֹא עָשָׂה פֶסְחוֹ, צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי, מִשְׁעָשֶׂה פֶסְחוֹ – אֵין צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. וְכֵן נִזְיֵר שֶׁהֵלֵךְ לְהִבְיֵא קִרְבָּנוֹתָיו, וְאָמְרוּ לוֹ: מַת הִיָּה עִמָּךְ בְּבֵית שְׁנִכְנִסְתָּ לוֹ, אוֹ תַּחַת אֲבֵן שִׁישְׁבֶּת עָלָיו, וְנוֹדַע בֵּין מִשְׁהִבֵּא קִרְבָּנוֹתָיו בֵּין עַד שְׁלֹא הִבְיֵא קִרְבָּנוֹתָיו – צָרִיךְ לְהִבְיֵא קִרְבָּן טָמֵאָה. אֲבָל אָמְרוּ לוֹ: קָבֵר הַתְּהוֹם הִיָּה עִמָּךְ בְּבֵית שְׁנִכְנִסְתָּ לוֹ, תַּחַת אֲבֵן שִׁישְׁבֶּת עָלָיו, וְנוֹדַע לוֹ עַד שְׁלֹא הִבְיֵא קִרְבָּנוֹתָיו – צָרִיךְ לְהִבְיֵא קִרְבָּן טָמֵאָה. מִשְׁהִבֵּא קִרְבָּנוֹתָיו – אֵין צָרִיךְ לְהִבְיֵא קִרְבָּן טָמֵאָה.

רְבִיעִית מִים חַיִּים, וּמִבְּיֵא שְׁתֵּי צִפְרִים, וְשָׁחַט אֶת אַחַת מֵהֶן אֶל כְּלִי חָרָס עַל מִים חַיִּים, חִפְרָה וְקִבְרָה בְּפָנָיו, וְאַסוּרָה בְּהִנָּאָה, וּמִבְּיֵא חֲטָאת הָעוֹף, וּמִתְנֶה עָלֶיהָ, וְאָמְרָה: אִם טָמֵא אֲנִי – חֲטָאת מַחוּבָּתִי וְעוֹלָה נְדָבָה. אִם טָהוֹר אֲנִי – עוֹלָה מַחוּבָּתִי וְחֲטָאת סָפֵק. מַגְלַח רָאשׁוֹ וְזָקְנוֹ וְגִבּוֹת עֵינָיו כְּדֶרֶךְ שְׁמִצְרָעִים מַגְלַחִין, וּמוֹנֶה שְׁלֹשִׁים, וּמִבְּיֵא עוֹלָת בְּהֵמָה אַחֶרֶת, וּמִתְנֶה עָלֶיהָ, וְאָמְרָה: 'אִם טָהוֹר הִיְיָתִי – עוֹלָה הָרִאשׁוֹנָה חוֹבָה, וְזוֹ נְדָבָה, וְהַחֲטָאת עוֹף סָפֵק מַחוּבָּתִי, וְאִם טָהוֹר אֲנִי – עוֹלָה הָרִאשׁוֹנָה נְדָבָה, וְזוֹ חוֹבָה, וְחֲטָאת עוֹף סָפֵק, וּמַגְלַח רָאשׁוֹ וְזָקְנוֹ וְגִבּוֹת עֵינָיו כְּדֶרֶךְ שְׁמִצְרָעִין מַגְלַחִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: לְמַחֲרַת מִבְּיֵא אֶשְׁמוֹ וְלָגוּ בִידּוֹ, וּמַעֲמִידֵן עַל שְׁעָרֵי נִקְנוֹר, וּמִתְנֶה עָלֶיהָ, וְאָמְרָה: 'אִם מִצּוֹרַע אֲנִי – הָרִי זֶה אֶשְׁמִי. וְאִם לֹא – הָרִי זֶה שְׁלָמִי נְדָבָה. אֶשֶׁם זֶה נִשְׁחַט בְּצִפּוֹן, וְטָעוֹן מִתֵּן בְּהוֹנוֹת, וּסְמִיכָה, וְנִסְכִּים, וְתִנּוּפָה חֲזָה וְשׁוֹק, וְנֶאֱכָל לְזִכְרֵי כְּהוֹנָה, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, שֶׁמִּבְּיֵא קִדָּשִׁים לְבֵית הַפֶּסֶל. לְהִבְיֵא חֲטָאת בְּהֵמָה אֵין יָכוֹל – שְׁאֵין חֲטָאת בְּהֵמָה בָּאָה עַל הַסָּפֵק. לְהִבְיֵא חֲטָאת הָעוֹף אֵין יָכוֹל – שֶׁהָעֶשֶׂר שֶׁהִבְיֵא קִרְבָּן עָנִי, לֹא יֵצֵא. כִּיצַד עוֹשֶׂה? יִכְתֹּב נִכְסָיו לְאַחֵר, וּמִבְּיֵא קִרְבָּן עָנִי. נִמְצָא עָנִי הִבְיֵא חֲטָאת הָעוֹף, וּמִתְנֶה עָלֶיהָ, וְאָמְרָה: 'אִם מִצּוֹרַע אֲנִי, הָרִי זֶה חֲטָאת, אִם לֹא – הָרִי זֶה סָפֵקוֹ, וְאוֹכֵל בִּקְדָּשִׁים מִיָּד. אֲבָל לִשְׁתּוֹת יַיִן וְלִטְמֵא אֵין יָכוֹל, שְׁאֵין יָמִי נִזְרוּ עוֹלִין לוֹ בְּתוֹךְ יָמֵי צִרְעָתוֹ. כִּיצַד יַעֲשֶׂה לוֹ? כְּדָבָרֵי בֶן זֹמָא סוֹפֵר שְׁלֹשִׁים יוֹם, וּמִבְּיֵא עוֹלָת בְּהֵמָה וּמַגְלַח, וּמִבְּיֵא חֲטָאת הָעוֹף, וּמִתְנֶה עָלֶיהָ, וְאָמְרָה: אִם טָמֵא אֲנִי – חֲטָאת מַחוּבָּתִי וְעוֹלָה נְדָבָה. וְאִם טָהוֹר אֲנִי – עוֹלָה מַחוּבָּתִי וְחֲטָאת סָפֵק. וְסוֹפֵר שְׁלֹשִׁים יוֹם, וּמִבְּיֵא קִרְבָּנוֹתָיו שְׁלָמִים וְעוֹלָה, וּמִתְנֶה עָלֶיהָ וְאָמְרָה: אִם טָמֵא אֲנִי – עוֹלָה הָרִאשׁוֹנָה חוֹבָה וְזוֹ נְדָבָה. וְהַחֲטָאת הָעוֹף מַחוּבָּתִי, וְאִם טָהוֹר אֲנִי – עוֹלָה הָרִאשׁוֹנָה

שָׁאִין רֵאִיָּה לְדָבָר, זָכַר לְדָבָר, שְׁנֶאֱמַר (משלי ו, כו): "כִּי בַעַד אִשָּׁה זֹנֶה עַד כֹּפֶר לֶחֶם".

א, ב רבי יהודה אומר: בעלה נאמן עליה, מקל וחמר: ומה נדה, שחייבים על ביאתה כרת - בעלה נאמן עליה, סוטה, שאין חייבין על ביאתה כרת - אינו דין שיהא בעלה נאמן עליה? ! אמרו לו: וכל שכן! הואיל ואין חייבין על ביאתה כרת - לא יהא בעלה נאמן עליה!

דבר אחר: לא! אם אמרת בנדה שיש לה התר אחר אסורה - תאמר בסוטה, שאין לה התר אחר אסורה? ! ואומר (משלי ט, יז): "מים גנובים ימתקו וגו'". רבי יוסי אומר: הכתוב האמינו עליה, שנאמר (במדבר ה, טו): "והביא האיש את אשתו אל הכהן".

א, ג מעלין אותה לשערי מזרח, לשערי נקנור, ששם משקים את הסוטות, מטהרין את היולדות, ומטהרין המצרעים, שנאמר (מלכים א, ח, לא לב): "את אשר יחטא איש לרעהו ואתה תשמע השמים ועשית וּשְׁפַטְתָּ את עַבְדִּיךָ לְהַרְשִׁיעַ רָשַׁע לְתֵת דְּרוֹכוֹ בְּרֵאשׁוֹ" - "וְלַחֲדִיק צִדִּיק לְתֵת לוֹ יִרְכָּה" (במדבר ה, כז). "ולחדיק צדיק לתת לו כצדקתו" - "ואם לא נטמאה האשה וטהורה היא ונקתה ונזרעה זרע". היא עומדת מבפנים, והכהן עומד מבחוץ, שנאמר (במדבר ה, יח): "והעמיד הכהן את האשה לפני ה'", ואין כהן לפני ה', וכדרך שמאמינן עליה שתחזור בה - כך מאמינן עליה שלא תחזור בה. אומרים לה: בתי! אם ברור לך שאת טהורה - עמדי על בורך, ושתי, שאין המים הללו דומין אלא לסם יבש שנתון על גבי בשר חי, אם יש שם מכה - מחלחל ויורד. אין שם מכה - אינו מזיקו.

א, ד אין משקין שתי סוטות כאחת, שלא יהא לבה גס בחברתה. רבי יהודה אומר: לא מן השם הוא זה, אלא משום שנאמר (במדבר ה, טז): "והקריב אתה הכהן" - אחת מקריב, ולא שתיים.

ו, ד חמר באשתו ובתו מה שאין בעבדו, וחמר בשפחתו ובעבדו מה שאין באשתו ובתו, שאשתו ובתו מפר את נדרן ואין כופין לשותות יין ולטמא למתים, אבל עבדו ושפחתו - אין מפר את נדרן אבל כופין לשותות יין ולטמא למתים. ואין שותין אלא בפניו, ואין מטמא למתים אלא בפניו.

רבי יוסי אומר: עבד שאמר לו רבו - 'הוי שותה יין שתי שנים, ומטמא למתים שתי שנים' - שותה יין בפניו ושללא בפניו, ומטמא למתים בפניו ושללא בפניו, למה רבו כופו? לגזירות, אבל לא לגדרים ולא לשבועות.

ו, ה עבד שנזר, וגלח, ויצא לחרות - יצא. נזר ולא גלח, ויצא לחרות - לא יצא. נטמא ויצא לחרות - מונה משעה שננטמא.

מִסְכַּת סוֹטָה פָּרָק רֵאשׁוֹן

א, א המקנא לאשתו. רבי אליעזר אומר: מקנא לה על פי שתיים, ומשקה על פי אחד או על פי עצמו.

המקנא לאשתו על פי עד אחד, או על פי עצמו, ומשקה לה על פי שנים. השיבו חכמים לדברי רבי יוסי ברבי יהודה: אין לדבר סוף.

אי זו היא עדות הראשונה? זו עדות סתירה. עדות אחרונה - זו עדות טמאה. וכמה היא שעור סתירה? כדי טמאה. וכמה היא טמאה? כדי ביאה. וכמה היא כדי ביאה? כדי העראה. וכמה היא העראה? רבי אליעזר אומר: כדי חזרת דקל. רבי יהושע אומר: כדי מזיגת כוס. בן עזאי אומר: כדי לשותותו. רבי עקיבה אומר: כדי לצלות ביצה. רבי יהודה בן בתירא אומר: כדי לגמעה. רבי אליעזר בן ירמיה אומר: כדי לקשר הגרדי נימא. חנן בן פינחס אומר: כדי שתושיט אצבע לתוך פיה, לתן קיסם. פלימו אומר: כדי שתושיט ידה לסל לטול ככר, ואף על פי

מאיר אומר: אמן שלא נטמאתי, אמן שלא אטמא, לא שהמים בודקין אותה מיד, אלא אפלו תקלקל לאחר עשרים שנה – המים מתעוררין עליה, שנאמר (במדבר ה, טו): "מנחת זכרון מזכרת עון", נכנס וכותב, יוצא ומוחק.

בב, עד שלא נמחקה המגלה, אמרה: 'איני שותה', או שאמרה: 'טמאה אני', או שבאו עדים ואמרו שהיא טמאה – המים נשפכין, ואין בהן משום קדשה, ומגלתה נגזזת תחת צירו של היכל, ומנחתה מתפזרת. נמחקה המגלה ואמרה: 'אני טמאה' – המים נשפכין, ואין בהן משום קדשה, ומגלתה נגזזת תחת צירו של היכל, ומנחתה מתפזרת בבית הדשן, ואין מגלתה כשרה להשקות בה סוטה אחרת.

בג, נמחקה המגלה, ואמרה: 'איני שותה' – מערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחיה. רבי יהודה אומר: בצבת של ברזל פותחין פיה של זו ומערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחיה. אמר לו רבי עקיבא: וכי למה משקין אותה? לא לבדקה? הרי זו בדוקה ומגולת! אלא לעולם יכולה היא שתחזור, עד שתקרב מנחתה. קרבה מנחתה ואמרה: 'איני שותה' – מערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחיה.

בד, רבי אלעזר אומר: שתי קנאות האמורות בפרשה, קנאה אחת שמקנא לבעל, ואחת שמקנא למקום. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: מה תלמוד לומר (במדבר ה, כב): "ואמרה האשה אמן אמן" – ראויה היתה האשה לבא עליה פרעניות גדולות מאלו, שהביאה עצמה לידי ספק זה, אלא שניקל נולה, שנאמר (שם): "ונקתה" – נקתה מפל פרעניות הראויות לבא עליה. רבי יהודה בן בתירא אמר משום רבי אלעזר בן תימא: מה תלמוד לומר (שם): "ואם לא נטמאה האשה" – שאם היתה יולדת בצער – יולדת ברוח, נקבות – יולדת זכרים,

א, כהנים מטילין ביניהם גורלות. כל מי שעלה גורלו, ואפילו כהן גדול – יוצא ועומד בצד סוטה, ואוחז בבגדיה, אם נקרעו – נקרעו. ואם נפרמו – נפרמו. עד שמגלה לבה, וסותר את שערה; רבי יהודה אומר: אם היה לבה נאה – לא היה מגלהו, ואם היה שערה נאה – לא היה סותרה, מפני פרחי כהונה.

א, שלשה צריכין שיראו על פני המים, אפר פרה ועפר סוטה, ודם צפור. אפר פרה – כדי שיראו על פני המים. עפר סוטה – כדי שיראה על פני המים. דם צפור של מצורע – כדי שיראה על פני המים. רק יבמה – כדי שיראה לעיני הזקנים.

אז, רשאין הכהנים לתן בשירי מנחות יין, שמן ודבש, ואסורין לחמץ. כל המנחות שבתורה טעונה שמן ולבונה, חוץ ממנחת חוטא ומנחת קנאות, שנאמר (במדבר ה, טו): "לא יצק עליו שמן ולא יתן עליו לבונה" וגו'. רבי שמעון אומר: כל חטאת שבתורה – אין טעונה נסכים, חוץ מחטאתו ואשמו של מצורע, שלא יהא קרבן חוטא מהדר. רבי טרפון אומר: כל זכרונות שבתורה נאמרו לטובה, חוץ מזו שנאמר (במדבר ה, טו): "מנחת זכרון מזכרת עון". רבי עקיבא אומר: אף זו לטובה, שנאמר (במדבר ה, כח): "ואם לא נטמאה האשה וטהורה היא ונקתה ונזרעה זרע".

מסכת סוטה פרק שני

בא, היה נוטל את מגלתה ונכנס לו לאולם, טבלא של זהב היתה קבועה בכתלו של היכל והיא נראית באולם, ממנה רואה וכותב, לא חסיר ולא יתיר, יוצא ועומד בצד סוטה, קורא ודורש, ומדקדק בכל דקדוקי פרשה, ומשמיעה בכל לשון ששומעת, כדי שתהא יודעת על מה היתה שותה ובמה היתה שותה, על מה היתה טמאה ובמה היתה טמאה, ואומר לה: 'משביע אני עליך, ויבא עליך ויבואו עליך' – זה אלה. 'משביע עליך' – זו שבועה. רבי

עבד עברי, ואין האשה נמכרת עבד עברי.
האיש נרצע ואין האשה נרצעת. האיש
קונה עבד עברי, ואין האשה קונה עבד
עברי.

מִסְכַּת סוּטָה פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

ג,א הִיָּה רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר: מִנֵּין אֵתָּה אֹמֵר
שְׁבִמְדָּה שְׁאָדָם מוֹדֵד בָּהּ מוֹדֵדִין לוֹ,
שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיהו כז, ח): "בְּסֹאסָאָה בְּשִׁלְחָה
תְּרִיבְנָהּ", אֵין לִי אֵלָא סָאָה, מִנֵּין לְרִבּוּת
תְּרַקֵּב וְחֻצִּי תְרַקֵּב? קֵב וְחֻצִּי, קֵב רוּבֵעַ,
וְחֻצִּי רִבְעַ, תִּמֵּן וְעוֹכֵלָא, תִּלְמוּד לומֵר
(ישעיהו ט, ד): "כִּי כָל סֹאֵן סֹאֵן בְּרַעַשׁ" - הִרִי
כָּאֵן מִדּוֹת הֶרְבָּה, חֲשִׁבּוֹנוֹת הֶרְבָּה. אֵין לִי
אֵלָא דְּבַר הַבָּא בְּמִדָּה, מִנֵּין שְׁאֵפְלוּ פְּרוּטוֹת
קִטְנוֹת מִצְטָרְפוֹת לְחֲשִׁבוֹן גָּדוֹל? תִּלְמוּד
לומֵר (קהלת ז, כו): "אַחַת לְאַחַת לְמִצָּא
חֲשִׁבוֹן". וְכֵן מְצִינוּ בְּסוּטָה, שְׁבִמְדָּה
שְׁמִדָּה - בָּהּ מְדָדוּ לָהּ. הִיא עֲמָדָה עַל
פֶּתַח בֵּיתָה לְרֹאוֹת לוֹ - לְפִיכָךְ כֹּהֵן
מַעֲמִידָה עַל שַׁעֲרֵי נִיקְנוֹר וּמֵרָאָה קְלוֹנָה
לְכָל. הִיא פֶּרְסָה לוֹ סוּדְרִין נָאִין עַל רֹאשָׁהּ
- לְפִיכָךְ כֹּהֵן נוֹטֵל צַעֲיפָה מֵרֹאשָׁהּ וּמִנִּיחָהּ
תַּחַת רִגְלֶיהָ. הִיא קֹלְעָה לוֹ שַׁעֲרָה - לְפִיכָךְ
כֹּהֵן סוֹתְרָה. הִיא קִשְׁטָה פְּנִיָּה - לְפִיכָךְ
פְּנִיָּה מוֹרִיקוֹת. הִיא פֶּחֱלָה לוֹ עֵינֶיהָ -
לְפִיכָךְ עֵינֶיהָ בּוֹלְטוֹת. הִיא הִרְאָתָהּ לוֹ
בְּאַצְבַּע - לְפִיכָךְ צַפְרָנֶיהָ נוֹשְׂרוֹת. הִיא
הִרְאָתָהּ אֶת בְּשָׂרָהּ - לְפִיכָךְ כֹּהֵן קוֹרֵעַ
חֲלָקָה, וּמֵרָאָה קְלוֹנָה לְרַבִּים. הִיא חֲגָרָה לוֹ
בְּפָנִים - לְפִיכָךְ כֹּהֵן מְבִיא חֶבֶל מִצְרֵי
וְקוֹשֵׁר לְמַעְלָה מִדִּידָהּ, וְכָל הַרוּצָה לְרֹאוֹת
בָּא וְרוּאָה. הִיא פִּשְׁטָה לוֹ יֶרֶכָה - לְפִיכָךְ
יֶרֶכָה נִמְסָת. הִיא קִבְּלָתוֹ עַל פֶּרְסָה - לְפִיכָךְ
פֶּרְסָה צָבָה. הִיא הֶאָכִילָתוֹ מִצְדֵּי עוֹלָם -
לְפִיכָךְ מִנְחָתָהּ מֵאֵכֶל בְּהֶמָּה. הִיא הִשְׁקָתוֹ
יֵין בְּכוֹסוֹת מְשֻׁבָּחוֹת - לְפִיכָךְ כֹּהֵן מְשַׁקָּה
אוֹתָהּ מִים הִמְרִים בְּמִקְדָּה שֶׁל חֶרֶס. הִיא
עֲשֵׂתָהּ בִּסְתֵר שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כד, טו): "וְעֵינַי נֶאֱפָה
שְׁמֶרָה נֶשֶׁף לֵאמֹר" וְגו', וְאִינֶיהָ יוֹדַעַת
הַיּוֹשֵׁב בִּסְתֵרָה שֶׁל עוֹלָם שֶׁם בָּהּ פָּנִים,
שֶׁנֶּאֱמַר (שׁ): "וְסִתֵּר פָּנִים יִשִּׁים". דְּבַר

מִכְצָרִין - יוֹלֶדֶת נָאִים. שְׁחוּרִים - יוֹלֶדֶת
לְבָנִים. קִצְרִים - יוֹלֶדֶת אֲרָכִים. אֶחָד אֶחָד -
יוֹלֶדֶת שְׁנַיִם שְׁנַיִם.

ב,ה תִּינוּק שֶׁלֹּא כָּלוּ לוֹ חֲדָשָׁיו - הִרִי זֶה
מִכְלָה עוֹלָם. עַל כָּל בִּיאָה וּבִיאָה שְׁבָא
עָלֶיהָ בַּעֲלָהּ - הִרִי הוּא חִיֵּב עָלֶיהָ.

ב,ו נִטְמָאָה מִנְחָתָה עַד שֶׁלֹּא קִדְּשָׁה בְּכָלִי -
הִרִי הִיא כָּכָל הַמִּנְחָחוֹת. תִּפְדָּה וְתֵאכֹל.
מִשְׁקֵדְשָׁה בְּכָלִי - תַּעֲבֹר צוּרְתָהּ וְתֵצֵא
לְבֵית הַשִּׁירָפָה. קֶרֶבָה מִנְחָתָה וְלֹא הִסְפִּיק
לְקֶרֶב הַקֶּמֶץ עַד שְׁמַת הַבַּעַל, אוֹ שְׁמַתָּה
הִיא - שִׁירִים אֲסוּרִים, שְׁעַל הִסְפֵּק בָּאת
בַּתְּחִלָּה, כְּפָרָה סְפָקָה וְהִלְכָה לָהּ. קֶרֶב
הַקֶּמֶץ וְאַחֲרַיִךְ מִתָּה הִיא, אוֹ שְׁמַת הַבַּעַל
- שִׁירִים מִתְרִין, שְׁעַל הִסְפֵּק בָּאתָה
מִתְחִלָּה, כְּפָרָה סְפָקָה וְהִלְכָה לָהּ. בָּאוּ לָהּ
עֲדִים שֶׁהִיא טְמֵאָה, בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ -
מִנְחָה אֲסוּרָה, נִמְצְאוּ עֲדִים זִמְמִין - בֵּין
כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ מִנְחָתָה חֲלִין.

ב,ז כָּל הַנְּשׂוֹאוֹת לִפְהֵן, בֵּין כֹּהֵנִת, בֵּין
לוֹיָהּ, בֵּין יִשְׂרָאֵלִית - אֵין מִנְחָתָהּ נֶאֱכָלֶת,
מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּהּ שְׁתַּפּוֹת, וְאֵין עוֹלָה כְּלָה
כְּלִיל לְאֲשִׁים, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּהּ שְׁתַּפּוֹת,
כִּיֵּצֵד הוּא עוֹשֶׂה? הַקֶּמֶץ קֶרֶב לַעֲצָמוֹ
וְשִׁירִים קֶרֶבִּין בַּעֲצָמָן. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי
שְׁמַעוֹן אֹמֵר: קֶמֶץ קֶרֶב בַּעֲצָמוֹ וְשִׁירִים
מִתְפָּזְרִין.

ב,ח כֹּהֵן עוֹמֵד וּמִקְרִיב עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ, מֶה
שָׂאִין כֵּן כֹּכֶהֲנִת. הָאִישׁ זֹכָאִי בִּבְתוֹ
בְּקִדּוּשִׁיהָ, בְּכֶסֶף בְּשִׁטָּר וּבִבִּיאָה, וְזֹכָאִי
בְּמִצִּיאָתָהּ, וּבְמַעֲשֵׂה יָדֶיהָ, וּבִהְפָּרֵת נִדְרֶיהָ
- מֶה שָׂאִין כֵּן בְּאִשָּׁה. הָאִישׁ עוֹבֵר עַל
מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁהִזְמִין גִּרְמָא - מֶה שָׂאִין כֵּן
בְּאִשָּׁה. הָאִישׁ עוֹבֵר עַל "בַּל תִּקַּף" וְעַל
"בַּל תִּשְׁחִית", וְעַל "בַּל תִּטְמֵא לַמֵּתִים" -
מֶה שָׂאִין כֵּן בְּאִשָּׁה. הָאִישׁ נִדּוֹן "כֵּן סוֹרֵר
וּמוֹרָה" וְאֵין הָאִשָּׁה נִדּוֹנִית "כֵּן סוֹרֵר
וּמוֹרָה". הָאִישׁ מַעֲטָף וּמִסְפֵּר, וְהָאִשָּׁה
מַעֲטָפֶת וְאֵין מִסְפֶּרֶת. הָאִישׁ נִמְכֵּר וְנִשְׁנָה,
וְאֵין הָאִשָּׁה נִמְכֶּרֶת וְנִשְׁנִית. הָאִישׁ נִמְכֵּר

אחר: מלמד שהמקום מוציא סתרה לגלוי, שנאמר (משלי כו, כו): "תכסה שנאה במשאון תגלה רעתו בקהל" וגו'.

ג, אנשי המבול לא נתגאו לפני המקום אלא מתוך הטובה שהשפיע להם, שנאמר (איוב כא, ט - יג): "בתייהם שלום מפחד ולא שבט אלוה עליהם וגו'." שורו עבר ולא יגעל תפלט פרתו ולא תשכל; ישלחו כצאן עויליהם וילדיהם ירקדון; וכתיב: "ישאו כתף וכנור וישמחו לקול עוגב". וכתיב: "יבלו בטוב ימיהם" וגו'. היא גרמה להם שאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך לא תפצנו; מה שדי כי נעבדנו ומה נועיל כי נפגע בו (איוב יד - טו). אמרו: כלום צריכין אנו לו אלא לטפה של גשמים? הרי יש לנו נהרות ומעינות שאנו מסתפקין בהם בימות החמה ובימות הגשמים, שנאמר (בראשית ב, ו): "ואד יעלה מן הארץ"; אמר להם המקום: בטובה שהשפעה לכם, בה אתם מתגאים לפני? בה אני נפרע מכם! מהו אומר (שם ו, יז): "ואני הנני מביא את המבול מים על הארץ". רבי יוסי בן דורמסקית אומר: דור המבול לא נתגאו לפני המקום אלא בגלגל עין שדומה למים, שנאמר (שם ו, ב): "ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו", לפיכך דן אותם במים שדומה לגלגל עין, שנאמר (שם ז, יא): "ביום הזה נבקעו כל מעינות תהום רבה" וגו'.

ג, אנשי המגדל לא נתגאו לפני המקום אלא מתוך הטובה שהשפיע להם, שנאמר (בראשית יא, א - ב): "ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים, ויהי בנסעם מקדם וגו'." ואין ישיבה אלא אכילה ושתיה, שנאמר (שמות לב, ו): "וישב העם לאכל ושתו" וגו', היא גרמה להם, שאמרו (בראשית יא, ד): "הבה נבנה לנו עיר ומגדל" וגו', ומהו אומר (שם יא, ח): "ויפץ ה' אותם" וגו'.

אנשי סדום לא נתגאו לפני המקום, אלא מתוך הטובה שהשפיע להם, שנאמר (איוב כח, ה - ח): "ארץ ממנה יצא לחם וכו', מקום

ספיר אבניה ועפרת זהב לו; נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה; לא הדריכוהו בני שחץ לא עדה עליו שחל. אנשי סדום אמרו: הואיל ומזון יוצא מארצנו, וכסף וזהב יוצא מארצנו, ואבנים טובות ומרגליות יוצא מארצנו - אין אנו צריכין שיבואו בני אדם אלינו, שאין הם באים אלא לחסרנו בואו ונשפח תורת רגל מארצנו. שנאמר (שם פסוק ד): "פרץ נחל מעם גר הנשפכים מני רגל" וגו'. אמר להם הקדוש ברוך הוא: כהטיבותי לכם, אתם מבקשים לשפח את הרגל מבינותיכם? אני אשפח את הרגל מביניכם, ואשפח אתכם מן העולם, מהו אומר? "פרץ נחל מעם גר" וגו'. (איוב יב, ו): "ישליו אהלים לשדדים" וגו'. וכן הוא אומר (יהושע טז, מח - מט): "חי אני נאם אדני אלקים אם עשיתה סדם אחותך וגו' הנה זה היה עון סדם אחותך גאון שבעת לחם". מצרים לא נתגאו לפני המקום ברוך הוא אלא במים, שנאמר (שמות א, כב): "וייצו פרעה לכל עמו לאמר כל הבן הילוד" וגו'. אף המקום ברוך הוא לא נפרע מהם אלא במים, שנאמר (שמות טו, ד): "מרפבות פרעה ויחילו ירה בים". סיסרא לא נתגאה לפני המקום אלא בלגינותו, שאין מקבלין שכן, שנאמר (שופטים ה, ט): "באו מלכים נלחמו בצע כסף לא לקחו" וגו'. ולא זזו משם ולא ספגוהו מפני שהוא גוליר.

ג, שמשון - בעיניו מרד שנאמר (שופטים יד, א): "ויאמר שמשון אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני", אף הוא בעיניו לקה, שנאמר (שופטים טז, כא): "ויאחזוהו פלשתים וינקרו את עיניו" וגו'. רבי אומר: תחלת קלקלתו היתה בעזה, אף עונשו לא היתה אלא בעזה. אבשלום - בשערו מרד, שנאמר (שמואל ב יד, כה - כו): "וכאבשלום לא היה איש וגו', ובגלחו את ראשו" וגו', לפיכך לקה בשערו.

רבי יהודה הנשיא אומר: אבשלום - נזיר עולם היה, ואחד לשנים עשר חדש היה

מִסְכַּת סוּטָה פָּרָק רְבִיעִי

דא, אין לי אלא מדת פֿרעניות, שְׂבִמְדָּה שְׂאָדָם מוֹדֵד בֶּה מוֹדֵדִין לוֹ, מִדַּת הַטּוֹב מִנֵּין? אָמְרָת מִרְבָּה מִדַּת הַטּוֹב מִמִּדַּת פֿרעניות על אחת מִחֲמֵשׁ מֵאוֹת, בְּמִדַּת הַפֿרעניות כְּתִיב (שמות לד, ז): "עוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים וְעַל בְּנֵי בָנִים עַל שְׁלֹשִׁים וְעַל רִבְעִים", בְּמִדַּת הַטּוֹב כְּתִיב (שם כ, ו): "וְעוֹשֶׂה חֶסֶד לְאֻלָּפִים", הוּי אֹמֵר: מִרְבָּה מִדַּת הַטּוֹב מִמִּדַּת פֿרעניות על אחת מִחֲמֵשׁ מֵאוֹת. וְכֵן אֵתָּה מוֹצֵא בְּאִבְרָהָם, שְׂבִמְדָּה שְׂמִדָּה בֶּה מִדְּדוֹ לוֹ, אִבְרָהָם רָץ לִפְנֵי מֶלֶאכִי הַשָּׂרָת שְׁלֹשׁ רִיצוֹת, שְׂנֹאֲמֵר (בְּרֵאשִׁית יח, ב): "וַיֵּרָא וַיִּרְץ לִקְרֹאתָם" וְגו' וַיִּמְהַר אִבְרָהָם הָאֱהֱלָה אֶל שָׂרָה וְגו', וְאֵל הַבֶּקֶר רָץ אִבְרָהָם אֶף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא רָץ לִפְנֵי בָנָיו שְׁלֹשׁ רִיצוֹת, שְׂנֹאֲמֵר (דְּבָרִים לג, ב): "ה' מַסִּינִי בָּא וְזָרַח מִשְׁעִיר לְמוֹ הוֹפִיעַ מִהָר פֶּאֶרְזָן" וְגו', בְּאִבְרָהָם הוּא אֹמֵר (בְּרֵאשִׁית יט, א): "וַיִּשְׁתַּחֲוּ אַפַּיִם", אֶף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא בִּשְׂרָא אֵת בָּנָיו לְעֵתִיד לְבֹא שְׂנֹאֲמֵר (יִשְׁעִיָּהוּ מט, כג): "וְהָיוּ מַלְכִּים אִמְנִיךָ וְשָׂרֹתֶיהֶם מִיִּנְיַתֶיךָ אַפַּיִם אֶרֶץ יִשְׁתַּחֲוּ לָךְ". בְּאִבְרָהָם הוּא אֹמֵר (בְּרֵאשִׁית יח, ד): "יִקַּח נָא מֵעֵט מִים", אֶף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא פֿרַע וְנָתַן לְבָנָיו בָּאֵר בַּמִּדְבָּר, שְׁהִיתָה שׁוֹפְעַת בְּכָל מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל, שְׂנֹאֲמֵר (בַּמִּדְבָּר כא, יח): "בָּאֵר חֲפְרוּהָ שָׂרִים כְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם" וְגו', מְלַמֵּד שְׁהוֹלַכְתָּ עַל פְּנֵי כָל הַדְּרוֹם וּמִשְׁקָה אֵת פְּנֵי כָל הַיְּשִׁימוֹן, שְׂנֹאֲמֵר (שם כא, כ): "וְנִשְׁקָפָה עַל פְּנֵי הַיְּשִׁימוֹן". בְּאִבְרָהָם הוּא אֹמֵר (בְּרֵאשִׁית יח, ד): "וְהִשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ", אֶף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא נָתַן לְבָנָיו שְׁבַעֲהָ עֲנָנֵי כְּבוֹד בַּמִּדְבָּר, אֶחָד מִימִינִם וְאֶחָד מִשְׂמָאלֵם, וְאֶחָד לִפְנֵיהֶם וְאֶחָד לְאַחֲרֵיהֶם, וְאֶחָד לְמַעַלָּה מִרְאשִׁיָּהוּ וְאֶחָד לְשִׁכְנָה שְׂבִינֵיהֶם, וְעַמּוּד עָנָן שְׁהִיָּה מְקַדִּים לִפְנֵיהֶם הוֹרֵג נִחָשִׁים וְעַקְרָבִים, וְשׁוֹרֵף סִירִים וְקוֹצִים וְאָטָד, וּמִשְׁפִּיל לָהֶם אֶת הַגְּבוּהָ וּמַגְבִּיָּה לָהֶם אֶת הַשָּׁפֵל, וְעוֹשֶׂה לָהֶן דֶּרֶךְ מִיָּשָׁר, דֶּרֶךְ סֶרְטִיא, מוֹשֵׁף וְהוֹלֵף, שְׂנֹאֲמֵר

מִגְלַח, שְׂנֹאֲמֵר (שְׂמוּאֵל-ב טו, ז-ח): "וְהָיָה מִקֵּץ אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיֹּאמֶר אֲבִשְׁלוֹם אֶל הַמֶּלֶךְ אֶלְכָּה נָא וְאִשְׁלֵם וְגו' כִּי גֵדֵר גֵּדֵר עֲבָדְךָ" וְגו'. רַבִּי נְהוֹרָאִי אֹמֵר: אֶחָד לְשֹׁלֶשִׁים יוֹם הָיָה מִגְלַח שְׂנֹאֲמֵר (שְׂמוּאֵל-ב יד, כו): "וְהָיָה מִקֵּץ יָמִים לִיָּמִים" וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: כָּל עֶרֶב שֶׁבֶת הָיָה מִגְלַח, שְׁכֵן דֶּרֶךְ מַלְכִּים לְגַלַּח מֵעֶרֶב שֶׁבֶת לְעֶרֶב שֶׁבֶת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר: בְּכֹהֲנִים (יְחִזְקֵאל מד, כ): "וְרֹאשָׁם לֹא יִגְלַחוּ וּפָרַע לֹא יִשְׁלַחוּ" וְגו'. וְשָׁקֵל אֵת שְׁעָרָא וְרֹאשׁוֹ מֵאֲתָתִים שְׁקָלִים בְּאֶבֶן הַמֶּלֶךְ, אֶבֶן שְׂאֲנִשִּׁי טְבִירָה וְאֲנִשִּׁי צְפוּרִין שׁוֹקָלִים בּוֹ, לִפִּי שְׂבָא עַל עֶשֶׂר פְּלִגְשֵׁי אֲבִיו, לִפִּיכָךְ נִתְקַעוּ בּוֹ עֶשֶׂר לֹונְבִיּוֹת, שְׂנֹאֲמֵר (שְׂמוּאֵל-ב יח, טו): "וַיִּסְכּוּ עֶשְׂרֵה נְעָרִים" וְגו'. וּלְפִי שְׁגִיבָה שְׁלֹשׁ לְכַבּוֹת, לֵב אֲבִיו וְלֵב בֵּית דִּין וְלֵב כָּל יִשְׂרָאֵל, לִפִּיכָךְ נִתְקַעוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה שְׂבָטִים שְׂנֹאֲמֵר (שם): "וַיִּקַּח שְׁלֹשָׁה שְׂבָטִים בְּכַפּוֹ" וְגו'.

ג, סִנְחָרִיב לֹא נִתְגָּאָה לִפְנֵי הַמָּקוֹם אֶלָּא עַל יְדֵי מֶלֶאךָ, שְׂנֹאֲמֵר (מַלְכִּים-ב יט, כג-כד): "בֵּיד מֶלֶאכִיךָ חִרְפָּתָא וְגו', אֲנִי קִרְתִּי וְשִׁתִּיתִי מִים" וְגו'. אֶף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא לֹא נִפְרַע מִהֵן אֶלָּא עַל יְדֵי מֶלֶאךָ, שְׂנֹאֲמֵר (שם יט, לה): "וְהָיָה בְּלִילָה הַהוּא וַיֵּצֵא מֶלֶאךָ ה' וַיֵּן בְּמַחֲנֶה אֲשׁוּר" וְגו', וְכָלֶם מַלְכִּים קְשׁוּרֵי כְתָרִים בְּרֵאשִׁיָּהוּ.

ג, נְבוּכַדְנֶצַּר אֹמֵר: אֵין בְּאֵי הָעוֹלָם כְּדֹאִי לְדוֹר בִּינֵיהֶם, אֶלָּא אַעֲשֶׂה לִּי עֵב קִטְנָה וְאֶדּוֹר בְּתוֹכָהּ, שְׂנֹאֲמֵר (יִשְׁעִיָּהוּ יד, יד): "אֲעֲלֶה עַל בְּמַתִּי עֵב", אֹמֵר לוֹ הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא (שם יד, יג): "וְאַתָּה אֲמַרְתָּ בְּלִבְכֶךָ הַשָּׁמַיִם אֲעֲלֶה מִמֶּעַל לְכוֹכְבֵי אֵל אֲרִים כְּסֵאִי" וְגו' אֲנִי מוֹרִידְךָ לְבָאֵר שַׁחַת", מַהוּ אֹמֵר (שם): "אֶף אֶל שְׂאוֹל תוֹרֵד" וְגו', אֵתָּה אֲמַרְתָּ אֵין בְּאֵי הָעוֹלָם כְּדֹאִי לְדוֹר בִּינֵיהֶם, מַהוּ אֹמֵר? - "וּמִן אֲנִשָּׂא לָךְ טְרִידִין וְגו', בֶּה שַׁעֲתָא מִלְתָּא סִפְתָּ עַל נְבוּכַדְנֶצַּר, וּמִן בְּנֵי אֲנִשָּׂא טְרִיד, כִּלָּא מְטָא עַל נְבוּכַדְנֶצַּר לְקַצַּת יִרְחִין תְּרֵי עֶשֶׂר" (דְּנִיָּאל ד, ל).

בְּרוּךְ הוּא הֵלֹה אֶת בְּנֵי אֲרָבַעִים שָׁנָה, שְׁנָאֻמֶּר (דְּבָרִים ב, ז): "זֶה אֲרָבַעִים שָׁנָה ה' אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ" וְגו'.

ד, ב יוסף זָכָה בַּעֲצֻמוֹת אָבִיו, אָף הוּא לֹא נִתְעַסֵּק בּוֹ אֲלֹא מֹשֶׁה, שְׁנָאֻמֶּר (שְׁמוֹת יג, ט): "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצֻמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ", מְלַמֵּד שֶׁכָּל הָעָם הָיוּ עֹסֻקִין בַּבְּזָה, וְהוּא עוֹסֵק בַּמִּצְוָה, שְׁנָאֻמֶּר (מִשְׁלֵי י, ח): "חֲכָם לֵב יִקַּח מִצְוֹת" וְגו'. וְאֵלּוּ לֹא הָיָה מֹשֶׁה מִתְעַסֵּק בּוֹ – לֹא הָיוּ יִשְׂרָאֵל מִתְעַסְקִין בּוֹ, מֵה תִּלְמוּד לומר (יְהוֹשֻׁעַ כד, לב): "וְאַתָּה עֲצֻמוֹת יוֹסֵף אֲשֶׁר הָעָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם קָבְרוּ בְּשָׂכָם", אֲלֹא כִּינּוּ שָׂרְאוּ יִשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה שֶׁהוּא מִתְעַסֵּק בּוֹ, אָמְרוּ: 'הִנִּיחוּ לוֹ כְּבוֹדוֹ בְּגִדּוּלִים יוֹתֵר מִקְטֻנִּים', וְאֵלּוּ לֹא הָיָה מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל מִתְעַסְקִין בּוֹ, לֹא הָיוּ בְּנֵי מִתְעַסְקִין בּוֹ, מֵה תִּלְמוּד לומר (שָׁם): "וַיְהִי לְבְנֵי יוֹסֵף לְנַחֲלָה", אֲלֹא כִּינּוּ שָׂרְאוּ בְּנֵי אֶת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ מִתְעַסְקִין בּוֹ, אָמְרוּ: 'הִנִּיחוּ לוֹ כְּבוֹדוֹ בְּמִרְבֵּין יוֹתֵר מִן הַמוֹעֲטִין'.

ד, ג מִנֵּין הָיָה מֹשֶׁה יוֹדֵעַ הֵיכָן יוֹסֵף קָבֹר? אָמְרוּ: סֵרַח בַּת אֲשֶׁר נִשְׁתִּירָה מֵאוֹתוֹ הַדּוֹר, הִלָּכָה וְאָמְרָה לוֹ: בְּנֵהר נִילוֹס יוֹסֵף קָבֹר, שֶׁעָשׂוּ לוֹ מִצְרַיִם שְׁפוּדִין שֶׁל מִתְכַּת, וְחִבְרוּם בְּבַעֲץ וְקָבְעוּ בְּנִילוֹס – נֵהָר, כְּדֵי שֶׁתִּתְבָּרַךְ מִמִּיּוֹ, הִלֵּךְ מֹשֶׁה וְעָמַד עַל נִילוֹס – נֵהָר, וְאָמַר: יוֹסֵף, יוֹסֵף! הִגִּיעָה הַשְּׁעָרָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹאֵל אֶת יִשְׂרָאֵל, הִרִי שְׁכִינָה מִתְעַכְבֶּת לָךְ, וְיִשְׂרָאֵל מִתְעַכְבֵּין לָךְ, וְעַנִּי כְבוֹד מִתְעַכְבֵּין לָךְ, אִם אַתָּה מְגַלֶּה אֶת עֲצֻמָּךְ – מָטָב, וְאִם לֹא – נִקְיִים אָנוּ מִשְׁבוּעָה שֶׁהִשְׁבַּעְתָּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ, מִיד צָף אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף לְשַׁפֵּת הַיָּם, וְנִטְלוּ מֹשֶׁה וְכָא לוֹ. וְאֵל תַּתְּמָה, שֶׁהִרִי הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים – ב ו, ה): "וַיְהִי הָאֶחָד מִפִּיל הַקּוֹרָה וְאֶת הַבְּרִזָּל נָפַל וְגו', וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים אָנָּה נָפַל? וַיִּרְאֶהוּ אֶת הַמָּקוֹם, וַיִּקְצֹב עֵץ וַיִּשְׁלַךְ שָׁמָּה וַיִּצָּף הַבְּרִזָּל"; וְהֵלֵא דְבָרִים קָל וְחֹמֶר, וּמָה אֱלִישֶׁע תִּלְמִידוֹ שֶׁל אֱלִיהֵו, וְאֱלִיהֵו תִּלְמִידוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, צָף הַבְּרִזָּל

(בַּמִּדְבָּר י, לג): "וְאֲרוֹן בְּרִית ה' נֹסֵעַ לִפְנֵיהֶם" וְגו'. וְכוּ הָיוּ מִשְׁתַּמְשִׁין כָּל אֲרָבַעִים שָׁנָה שֶׁהָיוּ בַּמִּדְבָּר, שְׁנָאֻמֶּר (שָׁם י, לד): "וַעֲנֵן ה' עָלֵיהֶם יוֹמָם" וְגו', מֵה תִּלְמוּד לומר (שְׁמוֹת יג, כב): "לֹא יָמִישׁ עַמּוּד הָעָנָן יוֹמָם", שֶׁל יוֹם מַשְׁלִים לְשַׁל לַיְלָה, וְשַׁל לַיְלָה מַשְׁלִים לְשַׁל יוֹם, בְּאַבְרָהָם הוּא אוֹמֵר (בְּרָאשִׁית יח, ה): "וְאִקְחָה פֶת לָחֶם וְסַעֲדוֹ לְבָכָם" וְגו', אָף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא נָתַן לְבָנָיו מִן בַּמִּדְבָּר, שְׁנָאֻמֶּר (בַּמִּדְבָּר יא, ח): "שִׁטּוֹ הָעָם וְלָקְטוּ וְגו' לְשֵׁד הַשָּׁמַיִן", כִּיּוֹצֵא מִן הַדֵּד שָׁמַיִן, מֵה דֵד זֶה עָקֵר לְתִינוּק וְהַכֵּל טָפֵל, כִּף הָיָה הַמֵּן עָקֵר לְיִשְׂרָאֵל וְהַכֵּל טָפֵל לָהֶם. דְּבָר אַחֵר: מֵה הַדֵּד הַזֶּה אֶפְלוֹ תִינוּק יוֹנֵק מִמֶּנּוּ כָּל הַיּוֹם אֵינּוּ מְזִיק, כִּף הָיָה הַמֵּן שֶׁאֶפְלוֹ יִשְׂרָאֵל אוֹכְלוּ כָּל הַיּוֹם כְּלוֹ אֵינּוּ מְזִיקוֹ, וְכֵן נַעֲשֶׂה לְמִי שְׁאִין נִחָשֵׁב עָלָיו, אֲבָל מִי שֶׁנִּחָשֵׁב עָלָיו מִתְהַפֵּךְ כִּפּיו לְכָל אֵיזֶה טַעַם שִׁירְצָה, שְׁנָאֻמֶּר: "וַיִּתֵּן לָהֶם שְׁאֲלָתָם (תְּהִלִּים קו, טו), וְתַאֲוָתָם יָבִיא לָהֶם" (שָׁם עח, כט), וְלֹא עוֹד אֲלֹא שִׁירֵד לָהֶם מְזוֹן שְׁנֵי אֲלָפִים שָׁנָה בְּיוֹם אֶחָד, בְּאַבְרָהָם מֵהוּ אוֹמֵר: "וְאֵל הַבָּקָר רֵץ אֲבָרָהָם" (בְּרָאשִׁית יח, ז), אָף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא הִגִּיז לְבָנָיו שְׁלֵוֹ מִן הַיָּם, שְׁנָאֻמֶּר (בַּמִּדְבָּר יא, ל): "וּרְחַח נֹסֵעַ מֵאֵת ה' וַיִּגְזַר שְׁלֹוִים מִן הַיָּם" וְגו', שְׁתֵּי אֲמוֹת הָיְתָה גְבוּהַ מִן הָאָרֶץ; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי אוֹמֵר: "וַיִּטֵּשׁ עַל הַמַּחְנֶה כְּדֶרֶךְ יוֹם כֹּה" (שָׁם יא, לא), מֵה תִּלְמוּד לומר שׁוֹב: "וּכְדֶרֶךְ יוֹם כֹּה", מְלַמֵּד שֶׁהָיְתָה עוֹלָה מִן הָאָרֶץ וְעַד הָרָקִיעַ, וְחוּפָה אֶת גִּלְגַּל הַחֲמָה, וּמֵה תִּלְמוּד לומר (שָׁם יא, לא): "וּכְאֲמֹתִים עַל פְּנֵי הָאָרֶץ", שְׁתֵּי אֲמוֹת הָיְתָה נְטוּלָה מִן הָאָרֶץ, שֶׁהָיְתָה פּוֹרַחַת וְעוֹלָה עַל רוֹם מִן הָאָרֶץ שְׁתֵּי אֲמוֹת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהִי מִצְטַעְרִין עָלֶיהָ בִּשְׁעַת לְקִיטָתָהּ, לְהִיּוֹת שׁוֹחִין וְנוֹטְלִין, בְּאַבְרָהָם מֵהוּ אוֹמֵר (בְּרָאשִׁית יח, ח): "וְהוּא עוֹמֵד עָלֵיהֶם וְגו', אָף הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא הִגֵּן עַל בְּנֵי מִצְרַיִם, שְׁנָאֻמֶּר (שְׁמוֹת יב, כג): "וּפִסַּח ה' עַל הַפֶּתַח", בְּאַבְרָהָם מֵהוּ אוֹמֵר (בְּרָאשִׁית יח, טו): "וְאַבְרָהָם הוֹלֵךְ עִמָּם לְשִׁלָּחִם", אָף הַמָּקוֹם

מִפְנֵי, מִשֶּׁה רַבּוֹ שֶׁל אֱלִיהוּ, רַבּוֹ שֶׁל אֱלִישֶׁעַ עַל אַחַת כְּמֵה וְכְמֵה, יֵשׁ אוֹמְרִים בְּקִבְרוֹת מְלָכִים הָיָה יוֹסֵף קְבוּר, וְהִלֵּךְ מִשֶּׁה וַעֲמַד עַל קִבְרֵינֹט שֶׁל מְלָכִים, וְאָמַר: יוֹסֵף, יוֹסֵף! הִגִּיעָה שְׁעָה שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹאֵל אֶת יִשְׂרָאֵל, וְהִגִּיעָה הַשְּׂבוּעָה שֶׁהַשֶּׁבַעֲתִי אֶת יִשְׂרָאֵל, אִם אַתָּה מְגַלֶּה אֶת עֲצָמְךָ - מוֹטֵב. וְאִם לֹא - אָנוּ נִקְיִים מִשְׂבוּעָתְךָ. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה נִדְעָזַע אַרְוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף, נָטְלוּ מִשֶּׁה וְהִבִּיאוּ אֵצֶלוֹ, וְהָיוּ שְׁנֵי אַרְוֹנוֹת מִהִלְכִּין, אֶחָד אַרְוֵן קָדֵשׁ וְאֶחָד אַרְוֵן שֶׁל מֵת, וְהָיוּ כָּל עוֹבְרִין וְשׁוֹבִין אוֹמְרִין: מַה טִּיבָן שֶׁל שְׁנֵי אַרְוֹנוֹת הֵלְלוּ? אֹמְרִים: אֶחָד אַרְוֵן קָדֵשׁ וְאֶחָד שֶׁל מֵת. אָמְרוּ לָהֶם: וְכִי אִפְשָׁר לְאַרְוֵן קָדֵשׁ לִהְיוֹת עִם אַרְוֹנוֹ שֶׁל מֵת? אָמְרוּ לָהֶם: מֵת שֶׁבְּאַרְוֵן זֶה - קִיָּם כָּל מַה שֶּׁכָּתוּב וּמִנַּח בְּאַרְוֵן קָדֵשׁ זֶה.

ד, מִשֶּׁה זָכָה בַּעֲצָמוֹת יוֹסֵף, אָף הוּא לֹא נִתְעַסֵּק בּוֹ אֲלֵא הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לז, ו): "וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּגִי" וְגו', מִלְּמַד שֶׁהָיָה מְטֵל בְּזִרְוֹעַ שֶׁל שְׂכִינָה כְּאַרְבָּעָה מִלִּין מִחֲלָקוֹ שֶׁל רְאוּבֵן לְחֲלָקוֹ שֶׁל גָּד, שְׁמַת בְּתוֹךְ שְׂדֵה שֶׁל רְאוּבֵן, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר לב, ז): "וּבְנֵי רְאוּבֵן בָּנוּ וְגו'. וּמִנֵּין שֶׁנֶּקֶבֶר בְּתוֹךְ שְׂדֵה נַחֲלָתוֹ שֶׁל גָּד? שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לג, כ): "וּלְגָד אָמַר בְּרוּךְ מִרְחִיב גָּד, וַיֵּרָא רֹאשִׁית לוֹ כִּי שָׁם חִלְקַת מַחֲוָקֶק סָפוּן". וּמִלֵּאכֵי הַשָּׁרֵת סוֹפְדִין, וְאוֹמְרִין לְפָנָיו (שם): "צִדְקַת ה' עָשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם יִשְׂרָאֵל".

וְכֵן הוּא אוֹמֵר בְּסוּטָה (בַּמִּדְבָּר ה, כב): "וּכְאֹו הַמִּים הַמְּאָרְרִים הָאֵלֶּה וְגו' יִרָךְ" - מָקוֹם שֶׁהַתְּחִילָה בַּעֲבָרָה תְּחִלָּה, מִשֶּׁם פְּרַעֲנִיּוֹת מִתְּחִלַּת לְבָא עָלֶיהָ. יִרָךְ הַתְּחִילָה בַּעֲבָרָה תְּחִלָּה וְאַחֵר כֶּף בְּטֵן, לְפִיכֶךָ תִּלְקֶה יִרָךְ תְּחִלָּה וְאַחֵר כֶּף בְּטֵן, שֶׁנֶּאֱמַר (שם): "וְהִשְׁקָה אֶת הַמִּים". וְכֵן אַתָּה מוֹצֵא בְּאַנְשֵׁי הַמִּבּוּל, אָדָם הַתְּחִיל בַּעֲבָרָה שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ו, ה): "וַיֵּרָא ה' כִּי רַבָּה רָצַת הָאָדָם בְּאַרְצָה", אָף הֵן לָקוּ תְּחִלָּה, וְהִשְׁאָר לֹא פָּלְטוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ז, כג): "וַיִּמָּח אֶת

כָּל הַיָּקוּם" וְגו'. קִטְנֵי סְדוּם הֵן הַתְּחִילוֹ בַּעֲבָרָה תְּחִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית יט, ד): "טָרָם יִשְׁכָּבוּ וְאַנְשֵׁי הָעִיר" וְגו' - אָף הֵן לָקוּ תְּחִלָּה וְהִשְׁאָר לֹא פָּלְטוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם יט, יא): "וְאֵת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר פָּתַח הַבַּיִת" וְגו'. פְּרָעָה וְגִדּוּלוֹ מְצָרִים - הֵן הַתְּחִילוֹ בַּעֲבָרָה תְּחִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת א, כב): "וַיֵּצֵא פְּרָעָה לְכָל עַמּוֹ לֵאמֹר כָּל הַבָּנִין וְגו', אָף הֵן לָקוּ תְּחִלָּה וְהִשְׁאָר לֹא פָּלְטוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ז, כט): "וּבִכָּה וּבְעֵמָךְ" וְגו'. מְרַגְלִים הֵן הַתְּחִילוֹ בַּעֲבָרָה תְּחִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר יג, לב): "וַיֵּצִיאוּ דַבַּת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אוֹתָהּ" וְגו', הֵן לָקוּ תְּחִלָּה וְהִשְׁאָר לֹא פָּלְטוּ, הֵן לָקוּ תְּחִלָּה דְּכִתִּיב (בַּמִּדְבָּר יד, לו): "וַיִּמָּחוּ הָאֲנָשִׁים מוֹצְאֵי דַבַּת הָאָרֶץ", וְהִשְׁאָר לֹא פָּלְטוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם יד, לה): "אֲנִי ה' דִּבְרָתִי אִם לֹא זֹאת אֶעֱשֶׂה" וְגו'. שְׂכֵנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַתְּחִילוֹ בַּעֲבָרָה תְּחִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה יב, יד): "כֹּה אָמַר ה' עַל כָּל שְׂכֵנֵי הָרָעִים הַנִּגְעִים בְּנַחֲלָה" וְגו', אָף הֵן לָקוּ תְּחִלָּה, וְהִשְׁאָר לֹא פָּלְטוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "הַנִּנִּי נִתְשָׁם" וְגו'. נְבִיאֵי יְרוּשָׁלַיִם הֵן הַתְּחִילוֹ בַּעֲבָרָה תְּחִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה כג, טו): "כִּי מָאת נְבִיאֵי יְרוּשָׁלַיִם יֵצְאוּ חֲנֹפֶה לְכָל הָאָרֶץ", אָף הֵן לָקוּ תְּחִלָּה וְהִשְׁאָר לֹא פָּלְטוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָהוּ כט, כב): "וְלִקַּח מֵהֶם קָלָלָה לְכָל גְּלוֹת יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּבָבֶל" וְגו'.

ד, כֶּשֶׁם שֶׁאַסּוּרָה לְבַעַל כֶּף אַסּוּרָה לְבוֹעֵל, נִמְצְאָת אוֹמֵר בְּסוּטָה: שֶׁנִּתְּנָה עֵינֶיהָ בְּמַה שְׂאִינָה רְאוּיָה לָהּ, מַה שֶּׁבִּקְשָׁה לֹא נָתַן לָהּ, וּמַה שֶּׁבִּידָה נָטַל מִמֶּנָּה. וְכֵן אַתָּה מוֹצֵא בְּנַחֲשׁ הַקְּדָמוֹנִי שֶׁהָיָה עָרוֹם מְכַל הַבְּהֵמָה וּמְכַל חַיַּת הַשָּׂדֶה, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ג, א): "וְהִנָּחֵשׁ הָיָה עָרוֹם מְכַל" וְגו', וְנָתַן עֵינָיו בְּמַה שְׂאִינָה רְאוּיָה לוֹ מַה שֶּׁבִּקְשׁ לֹא נָתַן לוֹ וּמַה שֶּׁבִּידוֹ נָטְלוּהוּ הֵימָנוּ, בִּקְשׁ לְהַרְגֵּם אֶת אָדָם וְלִשְׂאֵא אֶת חֲנוּהָ. אָמַר לוֹ הַמָּקוֹם: אֲנִי אֲמַרְתִּי - תְּהֵא מְלִךְ עַל כָּל בְּהֵמָה וְחַיָּה, וְעַכְשָׁו אַרְוֹר אַתָּה מְכַל הַבְּהֵמָה וּמְכַל חַיַּת הַשָּׂדֶה, אֲנִי אֲמַרְתִּי - בְּקוֹמָה זְקוּפָה תִּלָּךְ כְּאָדָם, וְעַכְשָׁו (שָׁם):

"עַל גְּחוּוֹנָךְ תִּלְךְ", אָנִי אֲמַרְתִּי - תֹאכַל
מֵאֲכַל אָדָם וְתִשְׁתֶּה מִשְׁקָה אָדָם, וְעַכְשָׁו
(שם): "וְעַכְּפֹר תֹאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ", אַתָּה
בִּקְשָׁתָּ לְהַרְגֹּת אֶת אָדָם וְלִשָּׂא אֶת חַוָּה,
עַכְשָׁו (שם): "וְאֵיכָה אֲשִׁית בֵּינֶךָ וּבֵין
הָאִשָּׁה", נִמְצְאָתָּ אוֹמֵר, מֶה שִׁבְקָשׁ לֹא נָתַן
לוֹ וּמֶה שִׁבְדִּדּוֹ נָטַל מִמֶּנּוּ. וְכֵן אַתָּה מוֹצֵא
בְּקִינָה, וְקִרְחָה, וּבִלְעָם, וְדוֹאֵג, וְאַחִיתֹפֶל,
וְגַחְזִי, וְאַבְשָׁלוֹם, וְאַדֹנִיָּה, וְהֶמֶן, שֶׁנִּתְּנוּ
עֵינֵיהֶם בְּמַה שֶׁאֵין רְאוּי לָהֶם, מֶה שִׁבְקָשׁוֹ
לֹא נָתַן לָהֶם וּמֶה שִׁבְדִּדָם נָטְלוּ הֵימָנוּ.

וַיֹּאמֶר יְ-הוָה אֶל-מֹשֶׁה אֹמַר אֶל-הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן
וְאִמְרַת אֲלֵהֶם לִגְפָשׁ לֹא-יִטְמָא בְּעַמִּי:

וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה אֵימָר לְכֹהֲנֵיא בְנֵי אֶהֱרֹן וְתִימַר לְהוֹן
עַל מִית לֹא יִסְתָּאב בְּעַמִּיה:

אמר אל הכהנים – אמר... ואמר, להזהיר גדולים על הקטנים. בני אהרן – יכול חללים? תלמוד לומר: הכהנים. בני אהרן – אף בעלי מומין במשמע. בני אהרן – ולא בנות אהרן. לא יטמא... בעמיו – בעוד שהמת בתוך עמיו; יצא מת מצוה.

כִּי אִם-לְשֹׂארוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וּלְבָנוֹ וּלְבִתּוֹ
וּלְאֶחָיו:

אֲלֵהִיו לְקָרִיבִיהָ דְקָרִיב לִיהָ לְאִמִּיהָ וּלְאָבוּהִי וּלְבָרִיהָ
וּלְבָרְתִּיהָ וּלְאֶחָוֶיהָ:

כִּי אִם לְשֹׂארוֹ – אֵין שֹׂארוֹ אֵלָא אִשְׁתּוֹ.

וְלֹאֲחָתָו הַבְּתוּלָה הַקְּרוֹבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא־הִיָּתָה
לְאִישׁ לָהּ יִטְמָא:

וְלֹאֲחָתִיהָ בְּתוּלְתָא דְקָרִיבָא לִיהָ דְלֹא הָיָה לְגַבְרָה לָהּ
יִסְתָּאב:

הַקְּרוֹבָה – לְרַבּוֹת אֶת הָאֲרוּסָה. אֲשֶׁר לֹא הִיָּתָה לְאִישׁ – לְמַשְׁכָּב. לָהּ יִטְמָא – מִצְוָה.

לֹא יִטְמָא בָּעַל בְּעַמִּיו לְהַחֲלוֹ:

לֹא יִסְתָּאב בְּרַבָּא בְּעַמִּיהָ לְאֲחֻלוּתִיהָ:

לֹא יִטְמָא בָּעַל בְּעַמִּיו לְהַחֲלוֹ – לֹא יִטְמָא לְאִשְׁתּוֹ פְּסוּלָה, שֶׁהוּא מְחַלֵּל בָּהּ, בְּעוֹדָה עִמּוֹ. וְכֵן פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא: לֹא יִטְמָא בָּעַל בְּשֹׂארוֹ בְּעוֹד שֶׁהוּא בְּתוֹךְ עַמּוֹ, שֵׁשׁ לָהּ קוֹבְרִין, שְׂאִינָה מִת מִצְוָה. וּבִצִּינָה שֹׂאֵר אִמְרַתִּי? בְּאוֹתוֹ שֶׁהוּא לְהַחֲלוֹ, לְהַחֲלִיל הוּא מְקַנְתּוֹ.

לֹא־יִקְרָחוּ קִרְתָּה בְּרֹאשָׁם וּפָאֵת זָקָנָם לֹא יִגְלָחוּ
וּבְבִשְׂרָם לֹא יִשְׂרְטוּ שְׂרָטָת:

לֹא יִמְרְטוּן מִרְט בְּרִישָׁהוֹן וּפָתָא דְדִקְנָהוֹן לֹא יִגְלָחוּ
וּבְבִשְׂרָהוֹן לֹא יַחְבְּלוּן חֲבוּל:

לֹא יִקְרָחוּ קִרְתָּה – עַל מַת. וְהִלָּא אִף יִשְׂרָאֵל הִזְקִירוּ עַל כָּךְ? אֵלָא לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר בִּישְׂרָאֵל: "בֵּין עֵינֵיכֶם", יָכוֹל לֹא יִהְיֶה חֵיב עַל כָּל הָרָאשׁ? תְּלִמּוּד לִזְמַר בְּרֹאשָׁם, וְלִלְמַדוֹ יִשְׂרָאֵל מִהַכֹּהֲנִים בְּגִזְרָה שְׁנוֹה: נֶאֱמַר כָּאֵן קִרְתָּה, וְנֶאֱמַר לְהִלָּן בִּישְׂרָאֵל "קִרְתָּה"; מָה כָּאֵן כָּל הָרָאשׁ, אִף לְהִלָּן כָּל הָרָאשׁ בְּמַשְׁמַע, כָּל מְקוֹם שִׁיקְרָח בְּרָאשׁ. וּמָה לְהִלָּן עַל מַת, אִף כָּאֵן עַל מַת. וּפָאֵת זָקָנָם לֹא יִגְלָחוּ – לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר בִּישְׂרָאֵל: "וְלֹא תִשְׁחִית", יָכוֹל לְקַטּוֹ בְּמִלְקָט וּבְרִהִיטָנִי יִהְיֶה חֵיב? לְכֹךְ נֶאֱמַר: לֹא יִגְלָחוּ, שְׂאִינֵנו חֵיב אֵלָא עַל דְּבַר הַקְּרוֹי גְּלוּס וְיֵשׁ בּוֹ הַשְׁחָתָה, וְזֶהוּ תַעֲר. וּבְבִשְׂרָם לֹא יִשְׂרְטוּ שְׂרָטָת – לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר בִּישְׂרָאֵל: "וְשִׂרְט לִגְפָשׁ לֹא תִתְּנוּ", יָכוֹל שְׂרִיט חֲמֵשׁ שְׂרִיטוֹת, לֹא יִהְיֶה חֵיב אֵלָא אֲחַת? תְּלִמּוּד לִזְמַר: לֹא יִשְׂרְטוּ שְׂרָטָת, לְחֵיב עַל כָּל שְׂרִיטָה וּשְׂרִיטָה. שְׂמִיכָה זֹאת הִיא, לְדָרֵשׁ, שֶׁהִנֵּה לוֹ לְכַתֵּב: לֹא יִשְׂרְטוּ, וְאִנִּי יוֹדֵעַ שֶׁהִיא שְׂרָטָת.

קִדְשִׁים יִהְיוּ לֹא־לֵהִיָּהֶם וְלֹא יַחֲלִלּוּ שָׁם אֶל־לֵהִיָּהֶם כִּי
אֶת־אִשִּׁי יְ-הוָה לָחֵם אֶל־לֵהִיָּהֶם הֵם מְקָרִיבִים וְהָיוּ
קִדְשִׁ:

קִדְשִׁין יִהְיוּ קִדְם אֲלֵהֶהוֹן וְלֹא יַחֲלוּן שְׂמָא דְאַלְהֵהוֹן
אַרִי יֵת קוֹרְבָנִיָּא דִּי קוֹרְבֹן אֲלֵהֶהוֹן אֲנוּן מְקָרְבִין
וִיהוֹן קִדְשִׁין:

קִדְשִׁים יִהְיוּ – עַל פְּרָחִם וְקִדְשׁוֹם בֵּית דִּין בְּכֹךְ.

אִשָּׁה זָנָה וְחָלָלָה לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִישָׁה לֹא
יִקְחוּ כִּי־קִדְשׁ הוּא לֹא־לֵהִיו:

אֲתָתָא מִטְעִיָא וּמַחֲלָא לֹא יִסְבוּן וְאֲתָתָא דְמַתְרַכָּא
מִבְּעֻלָה לֹא יִסְבוּן אַרִי קִדְשׁ הוּא קִדְם אֶל־לֵהִיהָ:

זָנָה – שְׁנִבְעֻלָה בְּעִילַת יִשְׂרָאֵל הָאֲסוּרָה לָהּ, כְּגוֹן חֵיבֵי פְּרִתוֹת אוֹ נִתִּין אוֹ מִזְוָר. חָלָלָה – שְׁנוּלְדָה מִן הַפְּסוּלִים שֶׁבִּפְקֻדָּהּ, כְּגוֹן בַּת אֶלְמָנָה מִפְּקֻדָּה גְּדוּל אוֹ בַת גְּרוּשָׁה וְחָלוּצָה מִפְּקֻדָּה הַדְּיוּט, וְכֵן שְׁנִתְחַלְלָה מִן הַפְּקֻדָּה עַל יְדֵי בִיאַת אֶחָד מִן הַפְּסוּלִים לְכַהֲנָה.

וּקְדָשָׁתוֹ כִּי־אֶת־לָחֶם אֶל־לֵהִיהָ הוּא מְקָרִיב קִדְשׁ
יִהְיֶה־לָּךְ כִּי קִדּוּשׁ אֲנִי יְ-הוָה מְקַדְשְׁכֶם:

וְתִקְדָּשְׁנִיהָ אַרִי יֵת קוֹרְבֹן אֲלֵהָ הוּא מְקָרִיב קִדְשׁ
יִהְיֶה לָךְ אַרִי קִדְשׁ אֲנָא יְיָ מְקַדְשְׁכוֹן:

וּמִקְדָּשָׁתוֹ – עַל פְּרָחוֹ, שְׂאֵם לֹא רָצָה לְגַרְשׁ, הִלְקִהוּ וְנִסְרְהוּ עַד שִׁיגְרָשׁ. קִדְשׁ יִהְיֶה לָךְ – נִהַג בּוֹ קִדְשָׁה, לְפָתַח רִאשׁוֹן בְּכָל דְּבַר וּלְבַרְדֵּי רִאשׁוֹן בְּסָעוּדָה.

וּבַת אִישׁ כְּתוּבָה כִּי תַחֲלֵל לְזָנוֹת אֶת־אִבִּיהָ הִיא מְתַלְלָת
בְּאִשׁ תִּשְׁרָף:

וּבַת גְּבִיר כְּתוּבָה אַרִי תַתְחַל לְמִטְעִי מְקַדּוּשַׁת אֲבוּהָא
הִיא מְתַחֲלָא בְּנוּרָא תַתּוּקָד:

כִּי תַחֲלֵל לְזָנוֹת – כְּשֶׁתַּחֲלִיל עַל יְדֵי זָנוּת, שֶׁהִיָּתָה בָּהּ זָנוּת בְּעַל וְזָנוּתָהּ, אוֹ מִן הָאִירוּסִין אוֹ מִן הַנְּשׂוּאִין. וְרַבּוּתֵינוּ נִחְלְקוּ בְּדָבָר, וְהַכָּל מוֹדִים שֶׁלֹּא דְבַר הַכְּתוּב בְּפִנּוּיָהּ. אֶת אִבִּיהָ הִיא מְתַלְלָת – תַּחֲלָה וּבִתְּנָה אֶת כְּבוֹדוֹ, שְׂאוּמָרִים עָלֶיהָ: אֲרוּר שְׂאוֹ יֵלֵד, אֲרוּר שְׂאוֹ גִּזְלָל.

וְהִכְהִינִי הַגָּדוֹל מֵאַחֵיו אֲשֶׁר־יוֹצֵק עַל־רֵאשָׁיו שְׁמֹן הַמִּשְׁחָה וּמִלָּא אֶת־יָדָיו לִלְבָּשׁ אֶת־הַבְּגָדִים אֶת־רֹאשׁוֹ לֹא יִפְרָע וּבְגָדָיו לֹא יִפְרָם:	וְכִהְנָא דִּיתְרַבָּא מֵאַחֵוּהִי דִּיתְרַק עַל רִישִׁיה מִשְׁחָא דְרַבּוּתָא וְדִיקְרִיב יֵת קוֹרְבָנִיה לְמִלְבָּשׁ יֵת לְבוּשֵׁיהָ יֵת רִישִׁיה לֹא יִרְבִּי פִירוּעַ וּלְבוּשׁוּהִי לֹא יִבְזֵעַ:
לֹא יִפְרָע – לֹא יִגְדֵּל פָּרַע עַל אֶבֶל. וְאֵיזֶהוּ גָדוֹל פָּרַע? יוֹתֵר מִשְׁלֵשִׁים יוֹם.	
וְעַל כָּל־נִפְשׁוֹת מֵת לֹא יָבֹא לְאַבְיו וּלְאַמּוֹ לֹא יִטְמָא:	וְעַל כָּל נִפְשַׁת מֵיתָא לֹא יֵיעוֹל לְאַבּוּהִי וּלְאַמִּיה לֹא יִסְתָּאב:
וְעַל כָּל נִפְשׁוֹת מֵת וְגוֹמֵר – בְּאַהֲלָה הַמֵּת. נִפְשׁוֹת מֵת – לְהִבִּיא רַב־יַעֲיֵת דָּם מִן הַמֵּת שְׁמִטְמָא בְּאַהֲלָה. לְאַבְיו וּלְאַמּוֹ לֹא יִטְמָא – לֹא בָּא אֶלָּא לְהַתִּיר לוֹ מֵת מִצְנָה.	
וּמִן־הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יַחַלֵּל אֶת מִקְדָּשׁ אֶל־לִהְיוּ כִּי גָזַר שְׁמֹן מִשְׁחַת אֶל־לִהְיוּ עָלָיו אֲנִי יְיָ־הוֹה:	וּמִן מִקְדָּשָׁא לֹא יִפּוֹק וְלֹא יַחַיִל יֵת מִקְדָּשָׁא דְאַל־לִהְיָ אֲרִי כָלִיל מִשְׁחַת רַבּוּתָא דְאַל־לִהְיָ עָלוּהִי אֲנָא יְיָ:
וּמִן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא – אֵינּוּ הוֹלֵךְ אַחֵר הַמִּטָּה. וְעוֹד מִכָּאן לְמַדּוּ רַבּוּתֵינוּ, שְׂכַהֵן גָּדוֹל מִקְרִיב אוֹנָן, וְכֵן מִשְׁמַעוֹ: אִף אִם מֵתוּ אֲבִיו וְאִמּוֹ, אֵינּוּ צָרִיף לְצִאת מִן הַמִּקְדָּשׁ, אֶלָּא עוֹבֵד עֲבוּדָה. וְלֹא יַחַלֵּל אֶת מִקְדָּשׁ – שְׂאִינוּ מַחַלֵּל בְּכַף אֶת הַעֲבוּדָה, שֶׁהַתִּיר לוֹ הַכְּתוּב. הָא פִּהֵן הַדְּיוּט שְׁעָבַד אוֹנָן, חָלַל.	
וְהוּא אֵשֶׁה בְּבִתּוּלִיָּה יִקַּח:	וְהוּא אֶתְתָּא בְּבִתּוּלִיָּה יִסַּב:
אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וַחֲלָלָה זֹנָה אֶת־אֵלֶּה לֹא יִקַּח כִּי אִם־בְּתוּלָה מַעֲמִיו יִקַּח אִשָּׁה:	אַרְמָלָא וּמִתְרַכָּא וַחֲלִילָא מִטְעִיָּא יֵת אֵלָיו לֹא יִסַּב אֶל־לִהְיוּ מַעֲמִיו יִקַּח אִשָּׁה:
וַחֲלָלָה – שְׁנוּלָדָה מִפְּסוּלֵי כְהֻנָּה.	
וְלֹא־יַחַלֵּל זָרְעוֹ בַּעֲמִיו כִּי אֲנִי יְיָ־הוֹה מִקְדָּשׁוֹ:	וְלֹא יַחַיִל זָרְעִיה בַּעֲמִיָּה אֲרִי אֲנָא יְיָ מִקְדָּשִׁיהָ:
וְלֹא יַחַלֵּל זָרְעוֹ – הָא אִם נָשָׂא אַחַת מִן הַפְּסוּלוֹת, זָרְעוֹ הֵימְנָה חָלַל מִדִּין קִדְּשַׁת כְּהֻנָּה.	
שְׁנִי	פְּרָשַׁת הַמוֹמִיִּם
וַיַּדְבֵּר יְיָ־הוֹה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:	וּמַלְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
דִּבֶּר אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ מִזֶּרְעִי לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב לְהִקְרִיב לַחֵם אֶל־לִהְיוּ:	מַלְלִיל עִם אַהֲרֹן לְמִימַר גָּבֵר מִבְּנֵי לְדָרִיָּהוֹן דִּיהִי בֵּיה מוּמָא לֹא יִקְרָב לְקַרְבָּא קוֹרְבָנָא קִדָּם אֶל־לִהְיָ:
לַחֵם אֶל־לִהְיוּ – מֵאֵכַל אֶל־לִהְיוּ. כָּל סַעֲדָה קְרוּיָה לַחֵם, כְּמוֹ: "עָבַד לַחֵם רַב".	
כִּי כָל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב אִישׁ עוֹר אוֹ פֶּסֶח אוֹ תֶרֶם אוֹ שְׂרוּעַ:	אַרְי כָּל גָּבֵר דְּבֵיה מוּמָא לֹא יִקְרָב גָּבֵר עוֹר אוֹ תֶּגִיר אוֹ תֶּרֶם אוֹ סְרִיעַ:
כִּי כָל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב – אֵינּוּ דִין שְׂקִירָב, כְּמוֹ: "הִקְרִיבֵהוּ נָא לִפְתָּח". תֶּרֶם – שְׁחִטְמוּ שְׁקוּעַ בֵּין שְׁתֵּי הָעֵינַיִם, שְׂכּוּחַל שְׁתֵּי עֵינָיו כְּאַחַת. אוֹ שְׂרוּעַ – שְׂאֲחָד מֵאִיבְרִיו גָּדוֹל מִתְּבִירוֹ, עֵינּוֹ אַחַת גְּדוֹלָה וְעֵינּוֹ אַחַת קְטַנָּה, אוֹ שׂוֹקוֹ אַחַת אֶרְכָּה מִתְּבִירָתָהּ.	
אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר־יִהְיֶה בּוֹ שֶׁבֶר רֶגֶל אוֹ שֶׁבֶר יָד:	אוֹ גָּבֵר דִּיהִי בֵּיה תֶּבֶר רֶגֶלָא אוֹ תֶּבֶר יָדָא:
אוֹ־גִבּוֹן אוֹ־דֶּק אוֹ תִּבְלָל בַּעֲיָנּוֹ אוֹ גֶּרֶב אוֹ יִלְפָת אוֹ מְרוּחַ אֲשָׁד:	אוֹ גִּבּוֹן אוֹ דּוּקָא אוֹ חֲלִיז בַּעֲיָנּוּהִי אוֹ גֶּרֶב אוֹ חֲזָזוֹן אוֹ מְרִיס פִּתְדִּין:
אוֹ גִּבּוֹן – שׁוּרְצִילוֹ"ש בְּלַעַז, שְׁגִבְיָנִי עֵינָיו שְׁעָרָן אַרְף וְשׁוֹכֵב. אוֹ דֶּק – שְׂיֵשׁ לוֹ בַּעֲיָנָיו דֶּק שְׁקוּרִין טִייל"א, כְּמוֹ: "הַנּוֹטָה כֹּלֵק. אוֹ תִּבְלָל – דִּבֶּר הַמִּבְלָל אֶת הָעֵינַיִן, כְּגוֹן חוּט לָבָן הַנִּמְשָׁךְ מִן הַלָּבָן וּפּוֹסֵק בְּסִירָא, שֶׁהוּא עֲגָל הַמִּקְרִיף אֶת הַשְּׁחֹר, שְׁקוּרָאִים פְּרוּגִיל"א, וְהַחוּט הֵנָּה פּוֹסֵק אֶת הָעֲגָל וְנִכְנָס בְּשְׁחֹר. וְתִרְגוּם תִּבְלָל "חֲלִיז", לְשׁוֹן חֲלִזוֹן, שֶׁהוּא דוּמָה לְתוֹלַעַת, אוֹתוֹ הַחוּט. וְכֵן כְּנוּהוּ סִכְמִי יִשְׂרָאֵל בְּמוֹמֵי הַבְּכוֹר: "חֲלִזוֹן נִחַשׁ עֵנִב". גֶּרֶב אוֹ יִלְפָת – מִיָּנִי שְׁחִין הֵם. גֶּרֶב – זֶה הַתֶּרֶס, שְׁחִין הַיָּבֵשׁ מִבְּפָנִים וּמִבְּחוּץ. יִלְפָת – הִיא חֲזָזִית הַמַּצְרִית. וְלָמָּה נִקְרָאת יִלְפָת? שְׁמֵלִפְפָת וְהוֹלֶכֶת עַד יוֹם הַמִּיתָה, וְהוּא לֹחַ מִבְּחוּץ וְיָבֵשׁ מִבְּפָנִים. וּבְמָקוֹם אַחֵר קוּרָא, שְׁחִין הַלַּח מִבְּחוּץ וְיָבֵשׁ מִבְּפָנִים, שְׂנֶאֱמַר: "וּבִגְרֵב וּבִתְרֶס", כְּשֶׁסְּמוּךְ גֶּרֶב אֶצֶל תֶּרֶס קוּרָא לְיִלְפָת "גֶּרֶב", וּכְשֶׁהוּא סְמוּךְ אֶצֶל יִלְפָת קוּרָא לְתֶרֶס "גֶּרֶב", כֵּךְ מְפָרֵשׁ בְּבִכּוּרוֹת. מְרוּחַ אֲשָׁד – לְכִי הַתִּרְגוּם: "מְרִיס פִּתְדִּין", שְׂפִתְדִּיו מְרִסְסִים, שְׂבִיצִים שְׁלוֹ כְּתוּתִין. "פִּתְדִּין", כְּמוֹ: "גִּידֵי פִתְדִּיו יִשְׂרָגוּ".	

כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר-בּוֹ מוֹם מִזֶּרַע אֶהְיֶה הַכֹּהֵן לֹא יִגַּשׁ
לְהַקְרִיב אֶת-אַשְׁמֵי יְ-הוָה מוֹם בּוֹ אֵת לָקֹחַ אֶל-לִהְיוֹ לֹא
יִגַּשׁ לְהַקְרִיב:

לָחֶם אֶלֶּהִיו מִקֶּדְשֵׁי הַקֹּדֶשִׁים וּמִן־הַקֶּדְשִׁים יֹאכְלוּ: קֹרֶבֶן אֶלֶּהִיה מִקֶּדְשֵׁי קֹדֶשׁ־שֵׂא וּמִן קֹדֶשׁ־שֵׂא יִיכֹלוּ:

אָד אַל־הַפֶּרֶת לֹא יָבֹא וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יֵגֵשׁ כִּי־מֹום
בּוֹ וְלֹא יַחֲלִיל אֶת־מִקְדָּשֵׁי כִּי אֲנִי יְיָ הֵנָּה מִקְדָּשִׁים:

וַיִּדְבֹּר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו וְאֶל-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹתָי וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

ויַנָּזְרוּ – אין גזירה אַלא פֿרישה, וכן הוא אומר: "ויַנָּזְרוּ מֵאֲחֵרֵי", "יָזְרוּ אַחֹר", יִפְרְשׁוּ מִן הַקִּדְּשִׁים בִּימֵי טַמְאָתוֹ. ויַנָּזְרוּ מִקִּדְּשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵם מִקְדָּשִׁים לִי, וְלֹא יִחַלְלוּ אֶת שֵׁם קִדְּשִׁי – סֵרַס הַמִּקְרָא וְדָרְשׁהוּ, "אֲשֶׁר הֵם מִקְדָּשִׁים לִי וְלֹא יִחַלְלוּ אֶת שֵׁם קִדְּשִׁי". אֲשֶׁר הֵם מִקְדָּשִׁים לִי – לְרִבּוּת קִדְּשֵׁי פְהֻגִים עֲצֻמָּן.

כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִקְרֶב – אין קריבה זו אלא אכילה; וכן מצינו שְׁנֵאמָרָה אֲזַהֲרַת אֲכִילַת קִדְשִׁים בְּטִמְאָה בְּלִשׁוֹן נְגִיעָה: "בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תִגַּע", אֲזַהֲרָה לֹאֲכֹל. וּלְמַדּוּהָ רַבּוֹתֵינוּ מִגְזֵרָה שְׁנוּה. וְאֵי אִפְשָׁר לוֹמַר שְׂחִיב עַל הַנְּגִיעָה, שֶׁהָרִי נֶאֱמַר כֶּרֶת עַל הָאֲכִילָה בְּצוֹ אֶת אֶהָרֹן, שְׁתֵּי כִרְתוֹת זֶה אֶחָד זֶה; וְאִם עַל הַנְּגִיעָה חִיב, לֹא הֶצְרַךְ לַחֲיבוֹ עַל הָאֲכִילָה. וְכֵן נִדְרָשׁ בַּתּוֹרַת כִּהְנִים? וְכִי יֵשׁ נֹגַע חִיב? אִם כֵּן, מָה תִּלְמֹד לוֹמַר **יִקְרֶב?** מִשְׁיִכְשֶׁר לִקְרֹב; שְׂאִין חִיבִין עֲלָיו מִשּׁוּם טִמְאָה, אֲלֵא אִם כֵּן קִרְבוּ מִתִּירֵיו. וְאִם תֹּאמַר: שְׁלֹשׁ כִּרְתוֹת בְּטִמְאַת כִּהְנִים לְמָה? כִּכָּר נִדְרָשׁוּ בְּמִסְכַּת שְׁבֻעוֹת: אַחַת לְכָלל וְאַחַת לִפְרָט וְכוּלִי. **וְטִמְאָתוֹ עָלָיו** – וְטִמְאַת הָאֵדָם עָלָיו. יָכוֹל בְּפֶשֶׁר הַכְּתוּב מְדַבֵּר, וְטִמְאָתוֹ שֶׁל בֶּשֶׂר עָלָיו, וּבִטְהוֹר שְׂאֵכֵל אֶת הַטִּמָּא הַכְּתוּב מְדַבֵּר? הָרִי כִכָּר נֶאֱמַר: "וְהַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טִמָּא לֹא יֵאָכֵל", אֲלֵא עַל כִּרְתוֹד מִמִּשְׁמַעוֹ אֶתָּה לְמַד, בְּמִי שְׁטִמְאָתוֹ פּוֹרֶחַת מִמֶּנּוּ הַכְּתוּב מְדַבֵּר, וְנִהוּ הָאֵדָם, שְׂיֵשׁ לוֹ טְהָרָה בְּטִבְיָלָה. **וְנִכְרְתָהּ וְגוֹמֵר** – יָכוֹל מִצַּד זֶה לְצַד זֶה, יִכְרַת מִמָּקוֹמוֹ וַיִּתְּיֵשֶׁב בְּמָקוֹם אַחֵר? תִּלְמֹד לוֹמַר: **אִנִּי ה'**, בְּכָל מָקוֹם אֲנִי.

מִדְרֵעַ אֶהְרֶן – אֵין לִי אֶלָּא וַרְעוֹ, גּוֹפּוֹ מִבֵּין? תִּלְמוּד לִזְמֵר: **וְהוּא צְרוּעַ**. שְׂכִיכּוֹל, הוֹאִיל וּמִקְרִיב אוֹנָן, יִקְרִיב צְרוּעַ וְנָב? תִּלְמוּד לִזְמֵר **וְהוּא**. **עַד אֲשֶׁר יִטְהַר** – בִּיאת הַשָּׁמֶשׁ. אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא טְבִילָה? נֶאֱמַר כָּאן: **וַיְטַהַר**, וְנֶאֱמַר לְמַטֵּה: "וַיְטַהַר", "וַיְבֹא הַשָּׁמֶשׁ וַיְטַהַר"; מֵה לְהֵלֵן בִּיאת שָׁמֶשׁ, אֲרַ כָּאן בִּיאת שָׁמֶשׁ. **בְּכָל טַמֵּא נִפְשׁ** – בְּמִי שֶׁנִּטְמָא בְּמַת.

או־אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל־שָׂרֵץ אֲשֶׁר יִטְמָא־לּוֹ אוֹ בְּאֶדָם אֲשֶׁר יִטְמָא־לּוֹ לְכָל טְמֵאָתוֹ:	או גִּבֹּר דִּיקָרָב בְּכָל רַחֲשָׁא דִּיסְתָּאב לִיה אוּ בְאַנְשָׁא דִּיסְתָּאב לִיה לְכָל סְאוּבְתִיָּה:
בְּכָל שָׂרֵץ אֲשֶׁר יִטְמָא לוֹ – בִּשְׁעוֹר הָרְאוּי לְטֵמָא, בְּכַעֲדָשָׁה. אוּ בְּאֶדָם – בְּמֵת. אֲשֶׁר יִטְמָא לוֹ – כְּשִׁיעוּרוֹ לְטֵמָא, וְזֶהוּ כּוּיָת. לְכָל טְמֵאָתוֹ – לְרִבּוֹת נֹגַע בְּזָב וְזָבָה, נִדָּה וְיוֹלֶדֶת, וּבִמְצָרַע.	
וּנְפֹשׁ אֲשֶׁר תִּגְעַבּוּ וְטִמְאָה עַד־הָעֶרֶב וְלֹא יֵאכַל מִן־הַקְּדָשִׁים כִּי אִם־רִחֲתִץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם:	אַנְשׁ דִּיקָרָב בִּיה וִיהִי מְסַאב עַד רַמְשָׁא וְלֹא יֵיכּוֹל מִן־קוּדְשִׁיא א־לֵהִין אִסְחִי בַּשְּׂרִיָּה בַּמַּיָּא:
וּנְפֹשׁ אֲשֶׁר תִּגְעַב בּוֹ – בְּאַחַד מִן הַטְּמָאִים הַלּוֹ.	
וְבֹא הַשְּׂמִשׁ וְטָהָר וְאַחֵר יֵאכַל מִן־הַקְּדָשִׁים כִּי לַחֲמוֹהִיא:	וּכְמִיעֵל שְׂמִשָּׁא וְיִדְכִי וּבִתֵּר כֹּן יֵיכּוֹל מִן־קוּדְשִׁיא אַרִי לַחֲמִיָּה הוּא:
וְאַחֵר יֵאכַל מִן הַקְּדָשִׁים – נִדְרָשׁ בִּיבְמוֹת בְּתֵרוּמָה, שְׂמֵתָר לְאַכְלָה בְּהָעֶרֶב הַשְּׂמִשׁ. מִן הַקְּדָשִׁים – וְלֹא כָּל הַקְּדָשִׁים.	
וְנִבְלָה וְיִטְרַפָּה לֹא יֵאכַל לְטִמְאָה־בָּהּ אָנִי י־הָהּ:	וְנִבְיָלָא וְיִתְבִּירָא לֹא יֵיכּוֹל לְאַסְתָּאבָּא בַּה אָנָּא יִי:
וְנִבְלָה וְיִטְרַפָּה לֹא יֵאכַל לְטִמְאָה בָּהּ – לַעֲנִין הַטְּמָאָה הַזֹּהִיר כָּאן, שָׂאֵם אֲכַל נִבְלַת עוֹף טְהוֹר, שְׂאִין לָהּ טְמֵאָת מִגַּע וּמִשָּׂא, אֲלֹא טְמֵאָת אֲכִילָה בְּבִית הַבְּלִיעָה, אֲסוּר לְאַכֹּל בְּקְדָשִׁים. וְצָרִיד לֹמֵר וְיִטְרַפָּה, מִי שֵׁשׁ בְּמִינוֹ טְרַפָּה, יֵצֵא נִבְלַת עוֹף טְמָא, שְׂאִין בְּמִינוֹ טְרַפָּה.	
וְשִׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמַרְתִּי וְלֹא־יִשְׁאֹו עָלָיו חֲטָא וּמָתוֹ בּוֹ כִּי יִחַלְלֶהוּ אָנִי י־הָהּ מִקְדָּשָׁם:	וְיִשְׁרוּן יֵת מִטְרַת מִימְרִי וְלֹא יִקְבִּלוּן עָלוּהִי חוּבָא וִימוּתוֹן בִּיה אַרִי יַחֲלוּנִיָּה אָנָּא יִי מִקְדָּשֶׁהוֹן:
וְשִׁמְרוּ אֶת מִשְׁמַרְתִּי – מִלְּאַכֹּל תְּרוּמָה בְּטִמְאָת הַגּוֹף. וּמָתוֹ בּוֹ – לְמַדְנֹו שֶׁהִיא בְּמִיתָה בִּידֵי שְׂמִים.	
וְכָל־זֶר לֹא־יֵאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשֵׁב כֹּהֵן וְשֹׁכֵיר לֹא־יֵאכַל קֹדֶשׁ:	וְכָל חִילוּנִי לֹא יֵיכּוֹל קוּדְשָׁא תּוֹתָבָא דְכֶהֱנָא וְאַגִּירָא לֹא יֵיכּוֹל קוּדְשָׁא:
לֹא יֵאכַל קֹדֶשׁ – בְּתֵרוּמָה הַכְּתוּב מְדַבֵּר, שְׁכָּל הָעֲנִין דְּבַר בָּהּ. תּוֹשֵׁב כֹּהֵן וְשֹׁכֵיר – תּוֹשְׁבוֹ שֶׁל כֹּהֵן וְשֹׁכִירוֹ. לְפִיכָּהּ תּוֹשֵׁב זֶה נִקְוֹד פֶּתַח, לְפִי שֶׁהוּא דְבוּק. וְאַיִזְהוּ תּוֹשֵׁב? זֶה נִרְצָע, שֶׁהוּא קְנוֹי לוֹ עַד הַיּוֹבֵל. וְאַיִזְהוּ שֹׁכֵיר? זֶה קְנוֹי קִנְיָן שְׁנִים, שְׁיוּצָא בְּשֵׁשׁ; כָּא הַכְּתוּב וְלִמְדָּה כָּאן, שְׂאִין גּוֹפּוֹ קְנוֹי לְאַדוֹנָיו לְאַכֹּל בְּתֵרוּמָתוֹ.	
וְכֹלֵן כִּי־יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כֶּסֶף הוּא יֵאכַל בּוֹ וַיִּלִּיד בֵּיתוֹ הֵם יֵאכְלוּ בְּלַחֲמוֹ:	וְכֶהֱיִן אַרִי יִקְנִי נֶפֶשׁ קִנְיָן כֶּסְפִּיָּה הוּא יֵיכּוֹל בִּיה וַיִּלִּידִי בֵּיתִיָּה אַנּוּן יֵיכְלוּן בְּלַחֲמִיָּה:
וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ – עֶבֶד כְּנַעֲנִי שֶׁקְנוֹי לְגוֹפּוֹ. וַיִּלִּיד בֵּיתוֹ – אֵלּוּ בְנֵי הַשְּׁפָחוֹת. וְאַשֶּׁת כֹּהֵן אוֹכֶלֶת בְּתֵרוּמָה מִן הַמִּקְרָא הַזֶּה, שְׂאֵף הִיא קִנְיָן כֶּסֶף. וְעוֹד לְמַד מִמִּקְרָא אַחֵר: "כָּל טְהוֹר בְּבִיתָךְ" וְגוֹמֵר, בְּסִפְרִי.	
וּבֵת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הוּא בְּתֵרוּמַת הַקְּדָשִׁים לֹא תֵאכַל:	וּבֵת כֶּהֱיִן אַרִי תִהִי לְגִבֹּר חִילוּנִי הִיא בְּאַפְרָשׁוֹת קוּדְשִׁיא לֹא תֵיכּוֹל:
לְאִישׁ זָר – לְלוֹי וּלְיִשְׂרָאֵל.	
וּבֵת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה וְזָרַע אִין לָהּ וְשִׁבָּהּ אֶל־בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲוִיָּיָה מִלְּחָם אָבִיהָ תֵאכַל וְכָל־זֶר לֹא־יֵאכַל בּוֹ:	וּבֵת כֶּהֱיִן אַרִי תִהִי אַרְמֵלָא וּמִתְרַכָּא וּבֵר לִית לָהּ וְיִתְתוּב לְבֵית אָבוּהָא כְּרַבִּיּוּתָהּ מִלְּחָמָא דְאַבוּהָא תֵיכּוֹל וְכָל חִילוּנִי לֹא יֵיכּוֹל בִּיה:
אֶלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה – מִן הָאִישׁ הַזֶּר. וְזָרַע אִין לָהּ – מִמֶּנּוּ. וְשִׁבָּהּ – הִיא אִם יֵשׁ לָהּ זָרַע מִמֶּנּוּ, אֲסוּרָה בְּתֵרוּמָה כָּל זְמַן שֶׁהִזְרַע קִיָּם. וְכָל זָר לֹא יֵאכַל בּוֹ – לֹא כָּא אֲלֹא לְהוֹצִיא אֶת הָאוֹנָן שֶׁמִּתֵּר בְּתֵרוּמָה; זְרוּת אִמְרַתִּי לָךְ, וְלֹא אֲנִינּוֹת.	
וְאִישׁ כִּי־יֵאכַל קֹדֶשׁ בְּשִׁגְגָה וְיִסַּף חֲמִשִּׁיתוֹ עָלָיו וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת־הַקְּדָשׁ:	וְגִבֹּר אַרִי יֵיכּוֹל קוּדְשָׁא בְּשָׁלוֹ וַיּוֹסִיף חוּמְשִׁיָּה עָלוּהִי וַיִּתֵּין לְכֶהֱנָא יֵת קוּדְשָׁא:
כִּי יֵאכַל קֹדֶשׁ – תְּרוּמָה. וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת הַקְּדָשׁ – דְּבַר הָרְאוּי לְהִיּוֹת קֹדֶשׁ, שְׂאִינוֹ פּוֹרַע לוֹ מַעוֹת, אֲלֹא פְרוֹת שֶׁל חֲלִין, וְהֵן נַעֲשִׂין תְּרוּמָה.	
וְלֹא יִחַלְלוּ אֶת־קְדָשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר־נִרְיָמוֹ לִי־הָהּ:	וְלֹא יַחֲלוּן יֵת קוּדְשִׁיא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת דִּנְפְרָשׁוֹן גְּדָם יִי:
וְלֹא יַחֲלִלוּ וְגוֹמֵר – לְהַאֲכִילָם לְזָרִים.	

והשיאו אותם עון אשמה באכלם את-קדשיהם פי אני י-הוה מקדשם:	ויקבלו עליהו עניין וחובין במיכלהו בסואבא ית קודשיהו ארי אנא יי מקדשהו:
---	---

והשיאו אותם – את עצמם יטענו עון באכלם את קדשיהם, שהבדלו לשם תרומה וקדשו ונאסרו עליהם. ונאנקלוס שתרגם: "במיכלהו בסואבא", שלא לצורך תרגומו בן. והשיאו אותם – זה אחד משלשה אתים שהיה רבי ישמעאל דורש בתורה, שמדברים באדם עצמו. וכן: "ביום מלאת ימי נזרו יביא אתו", הוא יביא את עצמו. וכן: "ויקבר אתו בגיא", הוא קבר את עצמו, כך נדרש בספרי.

שלישי	פרשת מומי הקרבנות
וידבר י-הוה אל-משה לאמר:	ומליל יי עם משה למימר:

דבר אל-אהרן ואל-בניו ואל כל-בני ישראל ואמרת אלהם איש איש מבית ישראל ומן-הגזר בישראל אשר יקריב קרבנו לכל-גזריהם ולכל-גזבותם אשר-יקריבו לי-הוה לעלה:	מליל עם אהרן ועם בניהו ועם כל בני ישראל ותימר להו גבר גבר מבית ישראל ומן גיוריא בישראל דיקריב קורבניה לכל גזריהו ולכל גזבתהו דיקרבון קדם יי לעלתא:
---	---

גזריהם – הרי עלי. גזבותם – הרי זו.

לרצונכם תמים זכר בבקר בפשבים ובעזים:	לרענא לכוון שלים דכר בתוריא באמרנא ובעזנא:
--------------------------------------	--

לרצונכם – הביאו דבר הראוי לרצות אתכם לפני, שיהא לכם לרצון, אפיימינ"ט בלעז. ואיזהו הראוי לרצון? תמים זכר, בבקר בפשבים ובעזים. אבל בעולת העוף אין צריך תמות וזכרות, ואינו נפסל במום, אלא בחסרון אבר.

כל אשר-בו מום לא תקריבו פי-לא לרצון יהיה לכם:	כל דביה מומא לא תקרבון ארי לא לרענא יהי לכוון:
--	--

ואיש פי-יקריב זבח-שלמים לי-הוה לפלא-נדר או לנדבה בבקר או בצאן תמים יהיה לרצון כל-מיום לא יהיה-בו:	וגבר ארי יקריב נכסת קודשיא קדם יי לפרשא נדרא או לנדבתא בתורי או בענא שלים יהי לרענא כל מיום לא יהי ביה:
---	---

לפלא נדר – להפריש בדבורו.

עורת או שבור או-תרוץ או-נפלת או גרב או נלפת לא-תקריבו אלה לי-הוה ואשה לא-תתנו מהם על- המזבח לי-הוה:	עויר או תביר או פסיק או נבלן או גרבן או תזון לא תקרבון אליו קדם יי וקורבנא לא תתנו מנהו על מדבתא קדם יי:
---	--

עורת – שם דבר של מום ערוץ בלשון נקבה, שלא יהא בו מום של עורת. או שבור – לא יהיה. תרוץ – ריס של עין שנסדק או שנפגם, וכן שפתו שנסדקה או נפגמה. נפלת – וירוא"ה בלעז. גרב – מין חזזית, וכן נלפת. ולשון נלפת, כמו "וילפת שמשון", שאחזה בו עד יום מיתה, שאין לה רפואה. לא תקריבו – שלש פעמים, להזהיר על הקדשתו, ועל שחיטתו, ועל זריקת דמן. ואשה לא תתנו – אזהרת הקטרתו.

ושור ושה שרוע וקלוט נדבה מעשה אתו ולגדר לא ירצה:	ותור ואמר יתיר ותסיר נדבתא מעביד יתיה ולגדרא לא יתרעי:
---	---

שרוע – אבר גדול מחברו. וקלוט – פרסותיו קלוטות. נדבה מעשה – לבדק הבית. ולגדר – למזבח. לא ירצה – איזה הקדש בא לרצות? הני אומר: זה הקדש המזבח.

ומעוד וכתות ונתוק וכוות לא תקריבו לי-הוה ובארצכם לא תעשו:	ודמרים ודרסים ודשליף ודגזיר לא תקרבון קדם יי ובארעכון לא תעבדון:
--	---

ומעוד וכתות ונתוק וכוות – בביצים או בגיד. מעוד – ביציו מעוכין ביד. כתות – כתושים יותר ממעוד. נתוק – תלושין ביד עד שנפסקו חוטים שתלויים בהן, אבל נתונים הם בתוך הפיס, והפיס לא נתלש. וכוות – פרותין בפלי, ועודן בפיס. ומעוד – תרגומו "נדי מרים", זה לשונו בארמית, לשון כתישה. וכתות – תרגומו "נדי רסים", כמו: "הבית הגדול רסיסים", בקיעות דקות, וכן: "קנה המרסס". ובארצכם לא תעשו – דבר זה, לסרס שום בהמה וסיה, ואפלו טמאה. לכך נאמר בארצכם, לרבות כל אשר בארצכם. שאי אפשר לומר: לא נצטוו על הסרוס אלא בארץ, שהרי סרוס חובת הגוף הוא, וכל חובת הגוף נוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ.

<p>וּמִיַּד בּוֹ-נֶכֶד לֹא תִקְרִיבוּ אֶת-לֶחֶם אֱ-לֹהֵיכֶם מִכָּל-אֲלֵה כִּי מִשְׁחַתֶּם בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצוּ לָכֶם:</p>	<p>וּמִיַּד בּוֹ נֶכֶד – נִכְרִי שֶׁהֵבִיא קֶרֶבֶן בִּיד כְּהֵן לְהִקְרִיבוֹ לַשָּׁמַיִם, לֹא תִקְרִיבוּ לוֹ בַּעַל מוֹם. וְאִם עַל פִּי שְׂלֹא נִאֲסְרוּ בַּעֲלֵי מוֹמִין לְקַרְבֵּן בְּנֵי נֶחֱם אֲלֵה אִם כֵּן מִחֲסָרֵי אִכָּר, זֹאת נוֹהֶגֶת בְּכֻמָּה שְׁבִשְׁדוֹת; אֲכָל עַל הַמִּזְבֵּחַ שְׁבִמְשָׁכֶן – לֹא תִקְרִיבוּהָ. אֲכָל תְּמִימָה – תִּקְבְּלוּ מֵהֶם; לִכְךָ נִאָּמַר לַמַּעֲלָה: "אִישׁ אִישׁ", לְרִבּוֹת אֶת הַנִּכְרִים, שְׁנוֹדְרִים נִדְרִים וְנִדְבוֹת כִּי־שְׂרָאֵל. מִשְׁחַתֶּם – חִבּוּלֵהוֹן. לֹא יִרְצוּ לָכֶם – לִכְפֹּר עֲלֵיכֶם.</p>
<p>וַיִּדְבֹּר י-הוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>
<p>שׁוֹר אוֹ-כֶשֶׁב אוֹ-עֹז כִּי יוֹלֵד וְהִנֵּה שְׁבַעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצָה לְקַרְבֵּן אִשָּׁה לִי-הוָה:</p>	<p>תוֹר אוֹ אִמֶּר אוֹ עֹז אֲרִי יִתְּלִיד וְיִהְיֶה שְׁבַעַת יוֹמִין בְּתֵר אִמִּיהָ וּמִיּוֹמָא תְּמִינָאָה וְלִהְלָאָה יִתְרַעֲי לְקַרְבָּא קוֹרְבָנָא קָדָם יִי:</p>
<p>כִּי יוֹלֵד – פָּרַט לְיוֹצֵא דָפֹן.</p>	
<p>וְשׁוֹר אוֹ-שֶׁה אִתּוֹ וְאֶת-בָּנוֹ לֹא תִשְׁחָטוּ בַּיּוֹם אֶחָד:</p>	<p>וְתוֹרְתָא אוֹ שִׁיתָא לֵה וְלִבְרָה לֹא תִכְסוּן בַּיּוֹמָא חַד:</p>
<p>אִתּוֹ וְאֶת בָּנוֹ – נוֹהֵג בְּנִקְבָּה, שְׁאָסוּר לְשַׁחַט הָאֵם וְהַבֵּן אוֹ הַבַּת; וְאִינוּ נוֹהֵג בְּנִכְרִים, וּמִתֵּר לְשַׁחַט הָאֵם וְהַבֵּן, אוֹ הָאֵם וְהַבַּת. אִתּוֹ וְאֶת בָּנוֹ – אִם בָּנוֹ וְאִתּוֹ בְּמִשְׁמַע.</p>	
<p>וְכִי-תִזְבְּחוּ זֶבַח-תּוֹדָה לִי-הוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ:</p>	<p>וְאֲרִי תִכְסוּן נִכְסַת תּוֹדָתָא קָדָם יִי לְרַעְיוֹא לְכוּן תִּכְסוּן:</p>
<p>לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ – תַּחֲלַת זְבִיחַתְכֶם, הַזֵּהֶר שֶׁתֵּהֵא לְרִצּוֹן לָכֶם; וּמַהוּ הַרְצוֹן? בַּיּוֹם הַהוּא יֵאָכֵל. לֹא בָּא לְהַזְהִיר אֲלֵה שֶׁתֵּהֵא שְׁחִיטָה עַל מִנַּת כֹּן: אֵל תִּשְׁחָטוּהוּ עַל מִנַּת לֹאֲכָלוֹ לְמִחָר, שְׂאֵם תִּחְשְׁבוּ בּוֹ מִחְשַׁבַת פְּסוּל, לֹא יֵהָא לָכֶם לְרִצּוֹן. דְּבָר אַחֵר: לְרִצְוֹנְכֶם, לְדַעַתְכֶם; מִכָּאן לַמַּתְעַסֵּק שְׁפָסוּל בְּשַׁחֲסִית קִדְשִׁים. וְאִם עַל פִּי שְׁפָרַט בְּנִאֲכָלִים לְשָׁנֵי יָמִים, חֲזוֹר וּפְרַט בְּנִאֲכָלִין לַיּוֹם אֶחָד, שֶׁתֵּהֵא זְבִיחַתָּן עַל מִנַּת לֹאֲכָלוֹ בְּזִמְנָן.</p>	
<p>בַּיּוֹם הַהוּא יֵאָכֵל לֹא-תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר אָנֹכִי י-הוָה:</p>	<p>בַּיּוֹמָא הַהוּא יִתְאָכִיל לֹא תִשְׁאַרוּן מִנִּיהָ עַד צַפְרָא אָנָּא יִי:</p>
<p>בַּיּוֹם הַהוּא יֵאָכֵל – לֹא בָּא לְהַזְהִיר אֲלֵה שֶׁתֵּהֵא שְׁחִיטָה עַל מִנַּת כֹּן; שְׂאֵם לְקַבֵּעַ לוֹ זְמַן אֲכִילָה, כְּכָר כְּתוּב: "וּבִשְׂרֵר זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמִיו" וְגוֹמַר. אָנֹכִי ה' – דַּע מִי גִזַּר עַל הַדָּבָר, וְאֵל יִקַּל בְּעֵינֶיךָ.</p>	
<p>וְשִׁמְרַתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֲתָם אָנֹכִי י-הוָה:</p>	<p>וְתִשְׁרוּן פְּקוּדֵי וְתַעֲבֹדוּן יְתֵהוֹן אָנָּא יִי:</p>
<p>וְשִׁמְרַתֶּם – זֶה הַמִּשְׁנָה. וַעֲשִׂיתֶם – זֶה הַמַּעֲשֶׂה.</p>	
<p>וְלֹא תַחֲלִלוּ אֶת-שֵׁם קִדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָנֹכִי י-הוָה מִקְדָּשְׁכֶם:</p>	<p>וְלֹא תַחֲלִלוּן יֵת שְׁמָא דְקוּדְשִׁי וְאִתְקַדַּשׁ בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָנָּא יִי מִקְדָּשְׁכוֹן:</p>
<p>וְלֹא תַחֲלִלוּ – לַעֲבֹר עַל דְּבָרֵי מִזִּידִין. מִמִּשְׁמַע שְׁנֵאֲמַר וְלֹא תַחֲלִלוּ, מַה תִּלְמוּד לִזְמַר וְנִקְדַּשְׁתִּי? מָסַר עֲצָמָה וְקִדְשִׁי שְׁמִי. יָכוֹל בְּיַחֲדָא? תִּלְמוּד לִזְמַר: בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְכִשְׁהוּא מוֹסֵר עֲצָמוֹ, יְמַסֵּר עֲצָמוֹ עַל מִנַּת לְמוּת; וְשִׁכַּל הַמּוֹסֵר עֲצָמוֹ עַל מִנַּת הַנֶּס, אֵין עוֹשִׂין לוֹ נֶס. שְׁכֵן מִצִּינוֹ בְּחֻנְיָה מִישָׁאֵל וְעוֹרְיָה, שְׂלֹא מָסְרוּ עֲצָמָן עַל מִנַּת הַנֶּס, שְׁנֵאֲמַר: "וְהֵן לֹא, יָדִיעַ לְהוֹא לָךְ מִלְּקָא דִּי לֹאֲלֵהָ לֹא אִיתְנָא פְּלַחִין" וְגוֹמַר; מִצִּיל וְלֹא מִצִּיל, יָדִיעַ לְהוֹא לָךְ וְגוֹמַר.</p>	
<p>הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵהֲיוֹת לָכֶם לֹא-לֵהִימ אָנֹכִי י-הוָה:</p>	<p>דְּאִפִּיק יִתְכוּן מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם לְמַהְיוּ לְכוּן לֵאֲלֵהָ אָנָּא יִי:</p>
<p>הַמוֹצִיא אֶתְכֶם – עַל מִנַּת כֹּן. אָנֹכִי ה' – נִאָּמַר לְשִׁלְשָׁם שְׂכָר.</p>	
<p>רְבִיעִי</p>	<p>פְּרָשַׁת הַמוֹעֲדִים</p>
<p>וַיִּדְבֹּר י-הוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>
<p>דְּבָר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִמַּרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי י-הוָה אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֲתָם מִקְרָאֵי קִדְשׁ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי:</p>	<p>מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן מוֹעֲדֵיָא דִּיִּי דְתַעֲרַעוּן יְתֵהוֹן מַעֲרַעֵי קִדְשׁ אֲלִין אֲנוּן מוֹעֲדֵי:</p>

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם מועדי ה' – עשה מועדות שיהיו ישראל מלמדין בהם. שמעברים את השנה על גליות שנעקרו ממקומם לעלות לרגל ועדין לא הגיעו לירושלים.

ששבת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון מקרא-קדש כל-מלאכה לא תעשו שבת הוא לי-הזה בכל מושבתיכם:

ששבת ימים – מה ענין שבת אצל מועדות? ללמד, שכל המסלל את המועדות, מעלין עליו כאלו חלל את השבתות; וכל המקום את המועדות, מעלין עליו כאלו קים את השבתות.

אלה מועדי י-הזה מקראי קדש אשר-תקראו אתם במועדם:

אלה מועדי ה' – למעלה מדבר בעבור שנה, וכאן מדבר בקדוש החדש.

בתקדש הראשון בארבעה עשר לתקדש בין הערבים פסח לי-הזה:

בין הערבים – משש שעות ולמעלה. פסח לה' – הקרבת קרבן ששמו פסח.

ובחמשה עשר יום לתקדש הזה תג המצות לי-הזה שבועת ימים מצות תאכלו:

ביום הראשון מקרא-קדש יהיה לכם כל-מלאכת עבודה לא תעשו:

והקרבתם אשה לי-הזה שבועת ימים ביום השביעי מקרא-קדש כל-מלאכת עבודה לא תעשו:

והקרבתם אשה – הם המוספין האמורים בפרשת פינחס. ולמה נאמרו כאן? לומר לה שאין המוספין מעכבין זה את זה. והקרבתם אשה לה' – מכל מקום; אם אין פרים – הבא אילים, ואם אין פרים ואילים – הבא כבשים. שבועת ימים – כל מקום שנאמר "שבועת" – שם דבר הוא, שבו ע של ימים, שייטיינ"א [בלעז. וכן כל לשון שמונת, ששבת, חמשה, שלש. מלאכת עבודה – אפלו מלאכות החשובות לכם עבודה וצרה, שיש חסרון כים בבטלה שלקו, כגון דבר האבד. כך הבנתי מתורת כהנים, דקתני: יכול אף חלו של מועד יהא אסור במלאכת עבודה? וכוליה.

וידבר י-הזה אל-משה לאמר:

דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם פי-תבאו אל-הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם את-קצירה והבאתם את-עמר ראשית קצירכם אל-הפקדן:

ראשית קצירכם – שתהא ראשונה לקציר. עמר – עשירית האיפה. כך היתה שמה, כמו: "ונמדו בעמר".

והגיה את-העמר לפני י-הזה לרצונכם ממחרת השבת וניפנו הפקדן:

והגיה – כל תנופה, מוליד ומביא, מעלה ומוריד. מוליד ומביא, לעצר רוחות רעות; מעלה ומוריד, לעצר טללים רעים. לרצונכם – אם תקריבו כמשפט זה, יהיו לרצון לכם. ממחרת השבת – ממחרת יום טוב הראשון של פסח; שאם אתה אומר שבת בראשית, אי אתה יודע איזהו.

ועשיתם ביום הגיפכם את-העמר כבש תמים בן-שנתו לעלה לי-הזה:

ועשיתם...כבש – חובה לעמר הוא בא.

וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֶשְׂרִים סֵלֹת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן אִשָּׁה
לִי-הִנֵּה רֵיחַ נִיחָח וְנִסְכָּה יֵין רְבִיעֵת הֶהָיָה:

וּמִנְחָתָהּ תָּרִין עֶשְׂרֹנִין סוּלְתָא דְפִילָא בְּמִשַׁח
קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ לְאַתְקַבֵּל בְּרַעְוָא וְנִסְפִיָּה חֲמָרָא
רְבַעֻת הִינָּא:

וּמִנְחָתוֹ – מִנְחַת נִסְכֵּיו. שְׁנֵי עֶשְׂרִים – כְּפוּלָה הִנָּחָה. וְנִסְכָּה יֵין רְבִיעֵת הֶהָיָה – אֵף עַל פִּי שְׁמִנְחָתוֹ כְּפוּלָה, אֵין נִסְכֵּיו כְּפוּלִים.

וְלָחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד-עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד
הִבֵּיאֲכֶם אֶת-קֶרְבֶּן אֱ-לֹהֵיכֶם חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם
בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם:

וְלָחִים וְקָלִי וּפִירֹכָן לֹא תִיכְלוּן עַד כָּרוֹן יוֹמָא הַדִּין
עַד אִיתּוֹאִיכוּן יֵת קוֹרְבָנָא דְאַלְהֵכוּן קִנָּם עַלְמָא
לְדִרִיכוּן בְּכָל מוֹתְבְּנִיכוּן:

וְקָלִי – קִמַּח עֲשׂוּי מִכַּרְמֶל רֹד, שְׁמִנְכְּשִׁין אוֹתוֹ בַּתְּנוּרָה. וְכַרְמֶל – הֵן קָלִיּוֹת שְׁקוֹרִין גְּרַנִּי"שׁ. בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם – נִחְלְקוּ בּוֹ חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל: יֵשׁ
שְׁלֻמְדוֹ מִכָּאן שֶׁהִתְחַדֵּשׁ נוֹהֵג בְּחוּצָה לְאַרְצָא; וְיֵשׁ אוֹמְרִים: לֹא בָּא אֱלָא לְלַמֵּד שְׁלֹא נִצְטוּי עַל הַתְּחַדֵּשׁ אֱלָא לְאַחַר יִרְשָׁה וְיִשְׁכָּה, מִשְׁכַּכְשׁוֹ וְנִחְלְקוּ.

וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמִּתְחַת הַשֶּׁבֶת מִיּוֹם הִבֵּיאֲכֶם אֶת-עֹמֶר
הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שְׁבֻתוֹת תְּמִימָת תִּהְיֶינָה:

וְתִמְנֹן לָכוֹן מִבְּתַר יוֹמָא טָבָא מִיּוֹם אִיתּוֹאִיכוּן יֵת
עוֹמֶרָא דְאַרְמוּתָא שֶׁבַע שְׁבוּעָן שְׁלֵמָן יִהְיוּ:

מִמִּתְחַת הַשֶּׁבֶת – מִמִּתְחַת יוֹם טוֹב. תְּמִימָת תִּהְיֶינָה – מִלְּמַד שְׁמִתְחִיל וּמוֹנָה מִבְּעָרְב, שְׂאֵם לֹא כֵן אֵינֶן תְּמִימוֹת.

עַד מִמִּתְחַת הַשֶּׁבֶת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם
וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לִי-הִנֵּה:

עַד מִבְּתַר שְׁבוּעָתָא שְׁבִיעִיתָא תִּמְנֹן חֲמִשִּׁין יוֹמִין
וְתִקְרְבוּן מִנְחָתָא חֲדָתָא קָדָם יְיָ:

הַשֶּׁבֶת הַשְּׁבִיעִת – כְּתָרְגוּמוֹ, "שְׁבוּעָתָא שְׁבִיעִיתָא". עַד מִמִּתְחַת הַשֶּׁבֶת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ – וְלֹא עַד בְּכָלִי; וְהֵן אַרְבַּעִים וְתִשְׁעָה יוֹם. חֲמִשִּׁים
יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לִי' – בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים תִּקְרִיבוּהָ. וְאוֹמֵר אֲנִי: זֶהוּ מִדְּרָשׁוֹ; אֲבָל פְּשׁוּטוֹ: עַד מִמִּתְחַת הַשֶּׁבֶת הַשְּׁבִיעִת, שֶׁהוּא יוֹם
חֲמִשִּׁים – תִּסְפְּרוּ. וּמִקְרָא מְסֻרָס הוּא. מִנְחָה חֲדָשָׁה – הִיא הַמִּנְחָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהוֹבָאָה מִן הַתְּחַדֵּשׁ. וְאֵם תֹּאמַר: הֲרִי קֶרְבָּה מִנְחַת הָעֹמֶר? אֵינָה
כְּשֶׁאֵר כָּל הַמִּנְחוֹת, שֶׁהִיא בָּאָה מִן הַשְּׁעוּרִים.

מִמּוֹשְׁבְּתֵיכֶם תִּבְיֹאוּ לָחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּים שְׁנֵי
עֶשְׂרִים סֵלֹת תִּהְיֶינָה חֲמֵץ תֹּאפִינָה בַּפּוּרִים לִי-הִנֵּה:

מִמּוֹתְבְּנִיכוּן תִּיְתוֹן לָחִים אֲרָמוּתָא תָּרִין גְּרִינָן
תָּרִין עֶשְׂרֹנִין סוּלְתָא יִהְיוּ חֲמִיעַ יִתְאַפֵּין בַּפּוּרִין
קָדָם יְיָ:

מִמּוֹשְׁבְּתֵיכֶם – וְלֹא מִחוּצָה לְאַרְצָא. לָחֶם תְּנוּפָה. – לָחֶם תְּרוּמָה, הַמּוֹרָם לְשֵׁם גְּבוּרָה. וְזוֹ הִיא הַמִּנְחָה הַחֲדָשָׁה הָאֲמוּרָה לְמַעַלָּה. בַּפּוּרִים –
רִאשׁוֹנָה לְכָל הַמִּנְחוֹת; אֵף לְמִנְחַת קִנְאוֹת הַבָּאָה מִן הַשְּׁעוּרִים, לֹא תִקְרַב מִן הַתְּחַדֵּשׁ קָדָם לְשִׁמֵּי הַלָּחֶם.

וְהִקְרַבְתֶּם עַל-הַלָּחֶם שֶׁבַעַת כִּבְשִׁים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה
וּפֹר בּוֹ-בֶקָר אֶחָד וְאֵילָם שְׁנַיִם יִהְיוּ עֹלָה לִי-הִנֵּה
וּמִנְחָתָם וְנִסְפִיָּתָם אִשָּׁה רֵיחַ-נִיחָח לִי-הִנֵּה:

וְתִקְרְבוּן עַל לַחְמָא שֶׁבַעַא אֲמָרִין שְׁלֵמִין בְּנֵי שָׁנָא
וְתוֹר בֶּר תוֹרֵי חַד וְדָכְרִין תָּרִין יִהְיוּ עֹלְתָא קָדָם יְיָ
וּמִנְחָתָהוֹן וְנִסְפִיָּהוֹן קוֹרְבֶן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא קָדָם יְיָ:

עַל הַלָּחֶם – בְּגִלְל הַלָּחֶם, חוּבָה לְלָחֶם. וּמִנְחָתָם וְנִסְפִיָּתָם – כְּמִשְׁפֹּט מִנְחָה וְנִסְכִּים הַמְּפֻרָשִׁים בְּכָל בְּהֵמָה בְּפִרְשַׁת נִסְכִּים: שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים
לֶפֶר, וּשְׁנֵי עֶשְׂרִים לְאֵיל, וְעֶשְׂרוֹן לִכְבֶּשׂ, זֶה הִיא הַמִּנְחָה; וְהַנִּסְכִּים, חֲצִי הֵהָיָה לֶפֶר, וְשְׁלִישִׁית הֵהָיָה לְאֵיל, וּרְבִיעִית הֵהָיָה לִכְבֶּשׂ.

וְעֲשִׂיתֶם שְׁעִיר-עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת וּשְׁנֵי כִבְשִׁים בְּנֵי
שָׁנָה לְזִבְחַת שְׁלָמִים:

וְתַעֲבִדוּן צִפִּיר בֶּר עִזִּין חַד לַחֲטָאת וְתָרִין אֲמָרִין בְּנֵי
שָׁנָא לְנִכְסַת קוֹדֶשִׁיא:

וְעֲשִׂיתֶם שְׁעִיר עִזִּים – יָכוֹל שֶׁבַעַת הַכִּבְשִׁים וְהַשְּׁעִיר הָאֲמוּרִים כָּאן, הֵם שֶׁבַעַת הַכִּבְשִׁים וְהַשְּׁעִיר הָאֲמוּרִים בְּחֻמְשׁ הַפְּקוּדִים? כְּשֶׁאֲתָה מִגִּיעַ
אֲצִל פָּרִים וְאֵילִים, אֵינֶן הֵם. אָמַר מַעֲתָה: אֵלּוּ לְעֶצְמָן וְאֵלּוּ לְעֶצְמָן; אֵלּוּ קֶרְבּוֹ בְּגִלְל הַלָּחֶם, וְאֵלּוּ לְמוֹסָפִין.

וְהִנִּיף הַכֹּהֵן אֹתָם עַל לָחֶם הַבִּכּוּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי
י-הִנֵּה עַל-שְׁנֵי כִבְשִׁים קָדָשׁ יִהְיוּ לִי-הִנֵּה לַכֹּהֵן:

וִירִים כֶּהֱנָא יִתְהוֹן עַל לַחְמָא דְּבַפּוּרִיא אֲרָמָא קָדָם יְיָ
עַל תָּרִין אֲמָרִין קוֹדֶשִׁיא יִהְיוּ קָדָם יְיָ לַכֶּהֱנָא:

וְהִנִּיף הַכֹּהֵן אֹתָם תְּנוּפָה – מִלְּמַד שֶׁטַעֲוִינֵין תְּנוּפָה מִחַיִּים. יָכוֹל כְּלָם? תִּלְמוּד לּוֹמַר: עַל שְׁנֵי כִבְשִׁים. קָדָשׁ יִהְיוּ – לְפִי שְׁשֻׁלְמִי יָחִיד –
קָדָשִׁים קָלִים, הַזֶּמֶן לּוֹמַר בְּשֻׁלְמִי צְבוּר שֶׁהֵם קָדָשִׁי קָדָשִׁים.

וּקְרֹאתֶם בְּעֶצְמָם הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא-קָדָשׁ יִהְיֶה לָכֶם
כִּלְמִלְאֲכַת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֶקֶת עוֹלָם בְּכָל־
מוֹשְׁבְּתֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם:

וְתַעֲרַעוּן בְּכָרוֹן יוֹמָא הַדִּין מַעֲרַע קָדִישׁ יִהִי לָכוֹן כָּל
עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבִדוּן קִנָּם עַלְמָא בְּכָל מוֹתְבְּנִיכוּן
לְדִרִיכוּן:

ובקצרכם – חזר ושנה, לעבר עליהם בשני לאוין. אמר רבי אבדימי ברבי יוסף: מה ראה הכתוב לתנה באמצע הרגלים, פסח ועצרת מכאן, וראש השנה ויום הכפורים והסג מכאן? ללמדו, שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי, מעליו עליו כאלו בנה בית המקדש והקריב קרבנותיו בתוכו. **מעזב** – הגח לפניהם והם ילקטו, ואין לה לסיע לאחד מהם. **אני ה' א-להיכם** – נאמן לשלם שכר.

ובקצרכם את-קציר ארצכם לא-תכלה פאת שדה
במצדה ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר מעזב אתם
אני י-הוה א-להיכם:
ובמחצדכון ית חצדא דארעכון לא תשיצי פתא
דחלקלך בחצדך ולקטא דחצדך לא תלקיט לעניי
ולגיוורי תשבוק יתהון אנא יי אלהכון:

חמישי

וידבר י-הוה אל-משה לאמר:
ומליל יי עם משה למימר:

דבר אל-בני ישראל לאמר בחדש השביעי באחד
לחדש יהיה לכם שבתון זכרון תרושה מקרא-קדש:
מליל עם בני ישראל למימר בירחא שביעאה בחד
לירחא יהי לכון ניקחא דוכרן יבבא מערע קדיש:

זכרון תרושה – זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות; לזכר לכם עצדת יצחק, שקרב תחתיו איל.

כל-מלאכת עבדה לא תעשו והקרבתם אשה
לי-הוה:
כל עבידת פולחן לא תעבדון ותקרבון קורבנא קדם
יי:

והקרבתם אשה – המוספים האמורים בחמש הפקודים.

וידבר י-הוה אל-משה לאמר:
ומליל יי עם משה למימר:

אף בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפרים הוא
מקרא-קדש יהיה לכם ועניתם את-נפשתיכם
והקרבתם אשה לי-הוה:
ברם בעשרא לירחא שביעאה הדין יומא דכפוריא
הוא מערע קדיש יהי לכון ותענון ית נפשתיכון
ותקרבון קורבנא קדם יי:

אף – כל אכין ורקין שבתורה – מעוטין: מכפר הוא לשבים, ואינו מכפר על שאינם שבים.

וכל-מלאכה לא תעשו בעצם היום הזה פי יום
כפרים הוא לכפר עליכם לפני י-הוה א-להיכם:
וכל עבידתא לא תעבדון בכרן יומא הדין ארי יומא
דכפוריא הוא לכפרא עליכון קדם יי אלהכון:

פי כל-הנפש אשר לא-תענה בעצם היום הזה
ונקרתה מעמיה:
ארי כל אנש דלא יתעני בכרן יומא הדין וישתיצי
מעמיה:

וכל-הנפש אשר תעשה כל-מלאכה בעצם היום הזה
והאבדתה את-הנפש ההוא מקרב עמה:
וכל אנש דינעביד כל עבידתא בכרן יומא הדין ואוביד
ית אנשא ההוא מגו עמיה:

והאבדתה – לפי שהוא אומר 'כרת' בכל מקום, ואינו יודע מה הוא; כשהוא אומר: והאבדתה, למד על הכרת שאינו אלא אבדן.

כל-מלאכה לא תעשו תקת עולם לדדתיכם בכל
משבתיכם:
כל אנש דלא יתעני בכרן יומא הדין וישתיצי
מעמיה:

כל מלאכה וגומר – לעבר עליו בלאוין הרבה; או להזהיר על מלאכת לילה כמלאכת יום.

שבת שבתון הוא לכם ועניתם את-נפשתיכם
בתשעה לחדש בערב מערב עד-ערב תשבתו
שבתכם:
שבא שבתא הוא לכון ותענון ית נפשתיכון בתשעא
לירחא ברמשא מרמשא עד רמשא תנוחון ניקחון:

שישי

וידבר י-הוה אל-משה לאמר:
ומליל יי עם משה למימר:

<p>מליל עם בני ישראל למימר בחמישית עשר יומא לירחא שביעאה קדין תגא דמטליא שבועא יומין קדם יי:</p>	<p>דבר אל-בני ישראל לאמר בחמישה עשר יום לתדש השביעי הזה תג הספות שבועת ימים לי-הוה:</p>
<p>ביומא קדמאה מערע קדיש כל עבידת פולחן לא תעבדון:</p>	<p>ביום הראשון מקרא-קדש כל-מלאכת עבדה לא תעשו:</p>
<p>מקרא קדש – קדשוו בנסות נקיה ובתפלה; ובשאר ימים טובים, במאכל ובמשקה, ובנסות נקיה ובתפלה.</p>	
<p>שבועא יומין תקרבון קורבנא קדם יי ביומא תמינאה מערע קדיש יהי לכון ותקרבון קורבנא קדם יי פנישין תהון כל עבידת פולחן לא תעבדון:</p>	<p>שבועת ימים תקריבו אשה לי-הוה ביום השמיני מקרא-קדש יהיה לכם והקרבתם אשה לי-הוה עצרת הוא כל-מלאכת עבדה לא תעשו:</p>
<p>עצרת הוא – עצרתי אתכם אצלי. כמלך שזמן את בניו לסעודה, לכו וכו' ימים. פיון שהגיע זמנו להפטר, אמר: בני, בבקשה מכם, עקבו עמי עוד יום אחד; קשה עלי פרוסתכם. כל מלאכת עבדה – אפלו מלאכה שהיא עבודה לכם, שאם לא תעשוה יש חסרון כיס בדבר. לא תעשו – יכול אף חלו של מועד יהא אסור במלאכת עבודה? תלמוד לומר הוא.</p>	
<p>אלין מועדי יי דתערעון יתהון מערעי קדיש לקרבא קורבנא קדם יי עלתא ומנחתא נכסת קודשין ונסוכין פתגם יום ביומיה:</p>	<p>אלה מועדי י-הוה אשר-תקראו אתם מקראי קדש להקריב אשה לי-הוה עלה ומנחה גבח ונסכים דבר-יום ביומו:</p>
<p>עלה ומנחה – מנסת נסכים הקרבה עם העולה. דבר יום ביומו – חק הקצוב בחמש הסקודים. דבר יום ביומו – הא אם עבר יומו, בטל קרבנו.</p>	
<p>בר משביא דיי ובר ממתנתכון ובר מפל גזריכון ובר מפל גזבתכון דתתנון קדם יי:</p>	<p>מלבד שבתת י-הוה ומלבד מתנותיכם ומלבד כל-גזריכם ומלבד כל-גזבתיכם אשר תתנו לי-הוה:</p>
<p>ברם בחמישית עשר יומא לירחא שביעאה במכנשכון ית עללתא דארעא תיתגון ית תגא קדם יי שבועא יומין ביומא קדמאה גיחא וביומא תמינאה גיחא:</p>	<p>אך בחמישה עשר יום לתדש השביעי באספקם את-תבואת הארץ תתגו את-תג-י-הוה שבועת ימים ביום הראשון שבתון וביום השמיני שבתון:</p>
<p>אך בחמישה עשר יום תתגו – קרבן שלמים לחגיגה. יכול תדחה את השבת? תלמוד לומר אך, הואיל ויש לה תשלומין כל שבועה. באספקם את תבואת הארץ – שיהא חדש שביעי זה בא בזמן אסיפה. מכאן שנצטוו לעבר את השנים; שאם אין העבור, פעמים שהוא בא באמצע השני או החריף. תתגו – שלמי חגיגה. שבועת ימים – אם לא הביא בזה, יביא בזה. יכול יהא מביאן כל שבועה? תלמוד לומר: ותגתם אותו, יום אחד במשמע ולא יותר; ולמה נאמר שבועה? לתשלומין.</p>	
<p>ותסבון לכון ביומא קדמאה פירי אילנא אתרוגין לולבין והדסין וערבין דנחל ותחדון קדם יי אלהכון שבועא יומין:</p>	<p>ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ-עבת וערבי-גחל ושמחתם לפני י-הוה א-להיכם שבועת ימים:</p>
<p>פרי עץ הדר – עץ שטעם עזו ופריו שנה. הדר – הדר באילנו משנה לשנה, וזהו אתרוג. כפת תמרים – חסר וי"ו, למד שאינה אלא אחת. וענף עץ עבת – שענפיו קלועים כעבותות וכחבלים; וזהו הדס, העשוי כמין קליעה.</p>	
<p>ותיתגון יתיה תגא קדם יי שבועא יומין בשתא קים עלם לזריכון בירחא שביעאה תיתגון יתיה:</p>	<p>ותגתם אותו תג לי-הוה שבועת ימים בשנה תקח עולם לזרתיכם בתדש השביעי תתגו אותו:</p>
<p>במטליא תתבון שבועא יומין כל יציבא בישראל יתבון במטליא:</p>	<p>בספת תשבו שבועת ימים כל-האזרח בישראל ישבו בספת:</p>
<p>האזרח – זה אזרח. בישראל – לרבות את הגרים.</p>	

בְּדִיל דִּידְעוֹן דְּרִיכוֹן אָרִי בְּמַטְלַת עֲנְנֵי אוֹתִיבִית יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַפְקוּתֵי יִתְהוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנָא יִי אֱלֹהֵיכֶם:	לְמַעַן יֵדְעוּ דְּרִיתִיכֶם כִּי בִסְפוֹת הוֹשְׁבְתִי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְיָ הִנֵּה אֲ-לֵהֵיכֶם:
כִּי בִסְפוֹת הוֹשְׁבְתִי – עֲנִי כְבוֹד.	
וּמְלִיל מִשֶּׁה יֵת סֶדֶר מוֹעֲדָא דִּי וְאַלִּיפְנוֹן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:	וַיְדַבֵּר מִשֶּׁה אֶת־מַעֲדֵי יְיָ הִנֵּה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
שְׂבִיעִי פֶּרֶשֶׁת הַשְּׁמֹן לְמֹאֹר	
וּמְלִיל יִי עִם מִשֶּׁה לְמִימַר:	וַיְדַבֵּר יְיָ הִנֵּה אֶל־מִשֶּׁה לֵּאמֹר:
פִּקִּיד יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְבוּן לָךְ מִשֶּׁח זִיתָא דְּכִנְיָ כְּתִישָׁא לְאַנְהָרָא לְאַדְלָקָא בּוֹצִינְיָא תְּדִירָא:	צִו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שְׁמֹן זֵית זָךְ כְּתִית לְמֹאֹר לְהַעֲלֹת גֵּר תָּמִיד:
צִו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – זֶה פֶּרֶשֶׁת מִצְוֹת הַגְּרוֹת; וּפֶרֶשֶׁת נְאֻמָּה תְּצַנֵּה לֹא נֶאֱמָרָה אֱלָא עַל סֶדֶר מְלֻאכַת הַמִּשְׁכָּן, לְפָרֹשׁ צִרְךָ הַמְּנוּרָה. וְכֵן מִשְׁמַע: וְנֻמָּה – סוּפָךְ לְצוּוֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל כָּךְ. שְׁמֹן זֵית זָךְ – שְׁלֹשָׁה שְׁמָנִים יוֹצְאִים מִן הַזֵּית: הִרְאִשׁוֹן קְרוּי זָךְ. וְהֵן מְפָרְשִׁים בְּמִנְחוֹת וּבִתְרוֹת כִּהְנִים. תָּמִיד – מְלִילָה לְלִילָה, כְּמוֹ עוֹלַת תָּמִיד שְׁאִינָה אֱלָא מִיּוֹם לַיּוֹם.	
מִבְּרָא לְפְרוּכְתָּא דְּסִהְדוּתָא בְּמִשְׁכֹּן זְמַנָּא יִסְדֵּר יִתִּיה אֶהְרֹן מִרְמִישָׁא עַד צִפְרָא גְזֵם יִי תְּדִירָא קִיָּם עֲלָם לְדִרִיכוֹן:	מַחֲוִי לְפִרְכַּת הַעֲזָת בְּאֶהֱל מוֹעֵד יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אֶהְרֹן מִעֲרֵב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְיָ הִנֵּה תָּמִיד תִּקַּת עוֹלָם לְדִרְתִּיכֶם:
לְפִרְכַּת הַעֲזָת – שְׁלֹפְנֵי הָאָרוֹן, שֶׁהוּא קְרוּי עֲדוּת. וּרְבוּתֵינוּ דְּרָשׁוּ עַל גֵּר מִעֲרָבִי, שֶׁהוּא עֲדוּת לְכָל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁהִשְׁכִּינָה שׁוּרָה בְּיִשְׂרָאֵל, שְׁנוּמָן בִּה שְׁמֹן כְּמִדַּת סְבֻרָתִיהָ, וּמִמֶּנָּה הָיָה מִתְחִיל, וּבִה הָיָה מְסִים. יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אֶהְרֹן מִעֲרֵב עַד בֹּקֶר – יַעֲרֹךְ אוֹתוֹ עֲרִיכָה הִרְאוּיָה לְמִדַּת כָּל הַלֵּילָה; וְשִׁעְרוֹ חֲכָמִים: חֲצִי לַג לְכָל גֵּר וְגֵר, וְהֵן כִּדָּאֵי אִף לְלִילֵי תְּקוּפַת טַבַּת. וּמִדָּה זֶה הַקְּבָעָה לָהֶם.	
עַל מְנֻרָתָא דְּכִיתָא יִסְדֵּר יֵת בּוֹצִינְיָא גְזֵם יִי תְּדִירָא:	עַל הַמְּנֻרָה הַטְּהֵרָה יַעֲרֹךְ אֶת־הַגְּרוֹת לִפְנֵי יְיָ הִנֵּה תָּמִיד:
הַמְּנֻרָה הַטְּהֵרָה – שֶׁהִיא זָהָב טָהוֹר. דְּבָר אַחֵר: עַל טְהָרָה שֶׁל מְנוּרָה, שְׁמִטְהָרָה וּמִדְּשֻׁנָּה תִּסְחֶלָה מִן הָאֵפֶר.	
וְתַסְב סוּלְתָא וְתִיפִי יִתָּה תִּרְתָּא עֲשָׂרִי גְרִיצֹן תִּרִין עֲשָׂרוֹנִין תְּהִי הוּנָא גְרִיצָתָא תְּדָא:	וְלִקְחַתָּ סֹלֶת וְאַפִּיתָ אֹתָהּ שְׁתֵּים עָשָׂרָה חֲלוֹת שְׁנֵי עֲשָׂרוֹנִים יִהְיֶה הַחֲלָה הָאֶחָת:
וְתַשׁוּי יִתְהוֹן תִּרְתִּין סִדְרִין שִׁית סִדְרָא עַל פְּתוּרָא דְּכִנְיָ גְזֵם יִי:	וְשַׁמֶּת אוֹתָם שְׁתֵּים מֵעֲרֻכּוֹת שֵׁשׁ הַמֵּעֲרֻכַּת עַל הַשְּׁלֹחַן הַטָּהָר לִפְנֵי יְיָ הִנֵּה:
שֵׁשׁ הַמֵּעֲרֻכַּת – שֵׁשׁ חֲלוֹת הַמֵּעֲרֻכָה הָאֶחָת. הַשְּׁלֹחַן הַטָּהָר – שֶׁל זָהָב טָהוֹר. דְּבָר אַחֵר: עַל טְהָרוֹ שֶׁל שְׁלֹחַן, שֶׁלֹּא יִהְיוּ הַסְּנִיפִין מְגַבִּיהִין אֶת הַלֶּחֶם מֵעַל גַּבֵּי הַשְּׁלֹחַן.	
וְנָתַתְּ עַל־הַמֵּעֲרֻכַּת לְבִנָּה זָכָה וְהִיתָה לְלֶחֶם לְאַזְכָּרָה אִשָּׁה לִי־הִנֵּה:	וְנָתַתְּ עַל הַמֵּעֲרֻכַּת לְבִנָּה זָכָה וְהִיתָה לְלֶחֶם לְאַזְכָּרָה וְנָתַתְּ עַל הַמֵּעֲרֻכַּת לְבִנָּה זָכָה וְהִיתָה לְלֶחֶם לְאַזְכָּרָה – עַל כָּל אֶחָת מִשְׁתֵּי הַמֵּעֲרֻכּוֹת הָיוּ שְׁנֵי בִּזְיָכֵי לְבִנָּה, מִלֵּא קִמְצָן לְכָל אֶחָת. וְהִיתָה – הַלְּבִנָּה הַזֹּאת. לְלֶחֶם לְאַזְכָּרָה – שְׁאִין מִן הַלֶּחֶם לְגִבּוֹה כְּלוּם, אֱלָא הַלְּבִנָּה נִקְטְרַת כְּשִׁמְסִלְקִין אוֹתוֹ בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת. וְהִיא לְזִכְרוֹן לְלֶחֶם, שֶׁעַל יְדָה הוּא נִזְכָּר לְמַעְלָה; כְּקִמְצָן, שֶׁהוּא אֶזְכָּרָה לְמִנְחָה.
וְנָתַתְּ עַל הַמֵּעֲרֻכַּת – עַל כָּל אֶחָת מִשְׁתֵּי הַמֵּעֲרֻכּוֹת הָיוּ שְׁנֵי בִּזְיָכֵי לְבִנָּה, מִלֵּא קִמְצָן לְכָל אֶחָת. וְהִיתָה – הַלְּבִנָּה הַזֹּאת. לְלֶחֶם לְאַזְכָּרָה – שְׁאִין מִן הַלֶּחֶם לְגִבּוֹה כְּלוּם, אֱלָא הַלְּבִנָּה נִקְטְרַת כְּשִׁמְסִלְקִין אוֹתוֹ בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת. וְהִיא לְזִכְרוֹן לְלֶחֶם, שֶׁעַל יְדָה הוּא נִזְכָּר לְמַעְלָה; כְּקִמְצָן, שֶׁהוּא אֶזְכָּרָה לְמִנְחָה.	
בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא יִסְדְּרַנִּיה גְזֵם יִי תְּדִירָא מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִיָּם עֲלָם:	בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעֲרֻכְנוּ לִפְנֵי יְיָ הִנֵּה תָּמִיד מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:
וְתִהִי לְאַהֲרֹן וּלְבָנוֹהִי וַיִּכְלוּנִיה בְּאַתֵּר קִדִּישׁ אָרִי קִדֵּשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא לִיה מְקוֹרְבָנָא דִּי קִיָּם עֲלָם:	וְהִיתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו נֹאכְלָהוּ בְּמִקְוֹם קִדֵּשׁ כִּי קִדֵּשׁ קִדְּשִׁים הוּא לוֹ מֵאֲשֵׁי יְיָ הִנֵּה חֲקֵר־עוֹלָם:
וְהִיתָה – הַמִּנְחָה הַזֹּאת; שֶׁכָּל דְּבָר הַבָּא מִן הַתְּבוּאָה, בְּכָלֵל מִנְחָה הוּא. וְנֹאכְלָהוּ – מוֹסֵב עַל הַלֶּחֶם, שֶׁהוּא לְשׁוֹן זָכָר.	

וַיֵּצֵא בֶן-אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן-אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצוּ בַּמַּחֲנֶה בֶּן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי:	וּנְפַק בַּר אֶתְתָּא בַת יִשְׂרָאֵל וְהוּא בַר גָּבֵר מִצְרָאִי בְּגוּ יִשְׂרָאֵל וְגוּבְרָא בַר יִשְׂרָאֵל:
וַיֵּצֵא בֶן אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית – מִהֵיכָן יֵצֵא? רַבִּי לִוִּי אוֹמֵר: מֵעוֹלָמוֹ יֵצֵא. רַבִּי בְּרַכְיָה אוֹמֵר: מִפְּרָשָׁה שְׁלֹמֶעֱלָה יֵצֵא; לְגַלְגַּל וְאָמַר: "בְּיוֹם הַשְּׂכֵת יַעֲרַכְנוּ". דָּרָךְ הַמֶּלֶךְ לֶאֱכֹל פֶּת חֻמָּה בְּכָל יוֹם, אוֹ שְׂמָא פֶת צוֹנְנַת שֶׁל תַּשְׁעָה יָמִים? בְּתַמִּיחָהּ. וּמִתְנַיֵּתָא אֲמָרָה: מִבֵּית דִּינּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה יֵצֵא מִחֵיב. כָּא לֹטַע אֲהֵלוֹ בְּתוֹךְ מַחֲנֶה דָּן. אָמְרוּ לוֹ: מַה טֵּיבָךְ לִכְאוֹן? אָמַר לָהֶם: מִבְּנֵי דָן אֲנִי. אָמְרוּ לוֹ: "אִישׁ עַל דְּגָלוֹ כְּאֵתַת לְבֵית אֲבָתָם" כְּתִיב. וְכַנֵּס לְבֵית דִּינּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, וַיֵּצֵא מִחֵיב; עֲמַד וּגְדָף. בֶּן אִישׁ מִצְרִי – הוּא הַמִּצְרִי שֶׁהֲרֹגוֹ מֹשֶׁה. בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – מִלְּמַד שֶׁנִּתְגַּיֵּר. וַיִּנָּצוּ בַּמַּחֲנֶה – עַל עֶסְקֵי הַמַּחֲנֶה. וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי – זֶה שֶׁכָּנְגְדּוּ, שֶׁמַּחֲה בּוֹ מִטַּע אֲהֵלוֹ.	וַיֵּצֵא בֶן אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית אֶת-הַשֵּׁם וַיִּקְלָל וַיִּבְיֵאוּ אֹתוֹ אֶל-מֹשֶׁה וְשֵׁם אָמוֹ שְׁלֹמִית בַּת-דָּבְרִי לַמַּטֵּה-דָן:
וַיִּקָּב – כְּתַרְגוּמוֹ: "וּפְרִשׁ", שֶׁנִּקָּב שֵׁם הַמַּיְחָד וּגְדָף. וְהוּא שֵׁם הַמִּפְרָשׁ שֶׁשָּׁמַע מִסִּינִי. וְשֵׁם אָמוֹ שְׁלֹמִית בַּת דָּבְרִי – שֶׁבָחָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁפָּרְסָמָה הַכְּתוּב לָזוּ; לוֹמַר, שֶׁהִיא לְבִדָּה הֵיחָה זֹנָה. שְׁלֹמִית – דִּהְיוּת פִּטְפֻטָּה שֶׁלֵּם עֲלָהּ, שֶׁלֵּם עֲלֵיכּוֹן, מִפְּטָטָה בַּדְּבָרִים שׁוֹאֵלַת בְּשִׁלּוּם הַכֹּל. בַּת דָּבְרִי – דְּבָרְנִית הֵיחָה, מְדַבֵּרַת עִם כָּל אָדָם, לְפִיכָךְ קִלְקְלָהּ. לַמַּטֵּה דָן – מַגִּיד שֶׁהֲרָשַׁע גּוֹרֵם גְּנָאִי לוֹ, גְּנָאִי לְאֲבִיו, גְּנָאִי לְשִׁבְטוֹ. כִּיּוֹצֵא בּוֹ: "אֲהֵלִיאָב בֶּן אַחִיסָמָד לַמַּטֵּה דָן"; שִׁבַּח לוֹ, שִׁבַּח לְאֲבִיו, שִׁבַּח לְשִׁבְטוֹ.	וּפְרִישׁ בַּר אֶתְתָּא בַת יִשְׂרָאֵל יָת שְׂמָא וְאַרְגִּיז וְאִיתִיאוּ יְתִיָּה לָוֶת מֹשֶׁה וְשׁוּם אֲמִיָּה שְׁלֹמִית בַּת דָּבְרִי לְשִׁבְטָא דְדָן:
וַיִּנְיַחְהוּ בַּמִּשְׁמֶר לַפָּרֹשׁ לָהֶם עַל-פִּי י-הוָה:	וְאַסְרוּהִי בְּבֵית מַטְרָא עַד דִּיתְפָּרֵשׁ לַהוֹן עַל גְּזִירַת מִימָרָא דִּינִי:
וַיִּנְיַחְהוּ – לְבַדּוֹ, וְלֹא הִנִּיחוּ מְקוֹשֶׁשׁ עִמּוֹ; שֶׁשְּׁנִיחָם הָיוּ בְּפָרְקֵי אֶחָד. וַיּוֹדְעִים הָיוּ שֶׁהַמְּקוֹשֶׁשׁ בְּמִיתָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר: "מַחֲלִיקָה מוֹת יוֹמֶת", אָבָל לֹא פָּרֵשׁ לָהֶם בְּאִיזּוֹ מִיתָה; לְכֹךְ נֶאֱמַר: "כִּי לֹא פָּרֵשׁ מַה יַּעֲשֶׂה לוֹ". אָבָל בַּמְקַלָּל הוּא אוֹמֵר: לַפָּרֹשׁ לָהֶם, שֶׁלֹּא הָיוּ יוֹדְעִים אִם חֵיב מִיתָה אִם לֹא.	וּמַלְלִיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
וַיַּדְבֵּר י-הוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וּמַלְלִיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
הוֹצֵא אֶת-הַמִּקְלָל אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסִמְכוּ כָל-הַשּׂמְעִים אֶת-יְדֵיהֶם עַל-רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל-הָעֵדָה:	אֶפִּיק יָת דְּאַרְגִּיז לְמַבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וַיִּסְמְכוּן כָּל דְּשָׁמְעוּ יָת יְדֵיהוֹן עַל רִישִׁיָּה וַיִּרְגְּמוּן יְתִיָּה כָּל כְּנִשְׁתָּא:
הַשּׂמְעִים – אֵלּוּ הָעֲדִים. כָּל – לְהִבִּיא אֶת הַדִּנִּים. אֶת יְדֵיהֶם – אוֹמְרִים לוֹ: דְּמָךְ בְּרֹאשְׁךָ, וְאֵין אֲנוּ נֶעֱנָשִׁים בְּמִיתָתְךָ, שְׂאֵתָה גְּרַמְתָּ לָּךְ. כָּל הָעֵדָה – בְּמַעֲמַד כָּל הָעֵדָה; מִכָּאן שֶׁשְּׁלּוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ.	וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלְלִיל לְמִימַר גָּבֵר גָּבֵר אָרִי יִרְגִּיז גָּדָם אֶל-לֵהִיָּה וַיִּקְבִּיל חוּבִיָּה:
וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תַּדְבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי-יִקְלָל אֶל-לֵהִיו וְנִשְׂא חֲטָאוֹ:	וְדִיפְרִישׁ שְׂמָא דִּי אֶתְקַטְלָא יִתְקַטִּיל מְרָגֵם יִרְגְּמוּן בֵּיהּ כָּל כְּנִשְׁתָּא גִּיּוֹרָא כִּינְצִיבָא בְּפָרְשׁוֹתֶיהָ שְׂמָא יִתְקַטִּיל:
וְנִשְׂא חֲטָאוֹ – בְּכֶרֶת, כְּשֶׁאֵין הִתְרָאָה.	וְנִקָּב שֵׁם – אֵינּוּ חֵיב עַד שֶׁיִּפְרֹשׁ אֶת הַשֵּׁם, וְלֹא הַמִּקְלָל בְּכַנּוּי. וְנִקָּב – לְשׁוֹן קִלְלָה, כְּמוֹ: "מַה אֶקָּב".
וְנִקָּב שֵׁם י-הוָה מוֹת יוֹמֶת רָגוּם יִרְגְּמוּ-בּוֹ כָּל-הָעֵדָה כְּגַל כְּאֶזְרָח בְּנִקְבוֹ-שֵׁם יוֹמֶת:	וּמִכָּה גִּי יִכָּה כָּל-נִפְשׁ אָדָם מוֹת יוֹמֶת:
וְנִקָּב שֵׁם – אֵינּוּ חֵיב עַד שֶׁיִּפְרֹשׁ אֶת הַשֵּׁם, וְלֹא הַמִּקְלָל בְּכַנּוּי. וְנִקָּב – לְשׁוֹן קִלְלָה, כְּמוֹ: "מַה אֶקָּב".	וּגָבֵר אָרִי יִקְטוֹל כָּל נִפְשָׁא דְאַנְשָׁא אֶתְקַטְלָא יִתְקַטִּיל:
וְאִישׁ כִּי יִכָּה – לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר: "מִכָּה אִישׁ וּמֶת", אֵין לִי אֵלָא שְׁהֲרַג אֶת הָאִישׁ; אִשָּׁה וְקָטָן מִנּוֹן? תִּלְמוּד לוֹמַר: כָּל נִפְשׁ אָדָם.	וּדִיפְרִישׁ שְׂמָא דִּי אֶתְקַטְלָא יִתְקַטִּיל מְרָגֵם יִרְגְּמוּן בֵּיהּ כָּל כְּנִשְׁתָּא גִּיּוֹרָא כִּינְצִיבָא בְּפָרְשׁוֹתֶיהָ שְׂמָא יִתְקַטִּיל:
וּמִכָּה גִּפְשִׁ-בְּהִמָּה יִשְׁלַמְנָה גִּפְשׁ תַּחַת גִּפְשׁ:	וּדִיפְרִישׁ שְׂמָא דִּי אֶתְקַטְלָא יִתְקַטִּיל מְרָגֵם יִרְגְּמוּן בֵּיהּ כָּל כְּנִשְׁתָּא גִּיּוֹרָא כִּינְצִיבָא בְּפָרְשׁוֹתֶיהָ שְׂמָא יִתְקַטִּיל:
וְאִישׁ כִּי יִכָּה – לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר: "מִכָּה אִישׁ וּמֶת", אֵין לִי אֵלָא שְׁהֲרַג אֶת הָאִישׁ; אִשָּׁה וְקָטָן מִנּוֹן? תִּלְמוּד לוֹמַר: כָּל נִפְשׁ אָדָם.	וּגָבֵר אָרִי יִתִּין מוּמָא בְּחַבְרִיָּה כְּמָא דְעַבְד כֹּן יִתְעַבִּיד לִיָּה:

<p>שָׁבֵר תַּחַת שָׁבֵר עֵין תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן כְּאַשֵׁר יִתֵן מוּם בְּאַדָם כֹן יִנָתֵן בּוֹ:</p>	<p>תָּבֵרָא חֲלָף תָּבֵרָא עֵינָא חֲלָף עֵינָא שְׁנָא חֲלָף שְׁנָא כְּמָא דִּיהֵב מוּמָא בְּאַנְשָׁא כֹן יתִּיהֵיב בֵּיהּ:</p>
<p>וּמִכְּה בְּהִמָּה יִשְׁלַמְנָה וּמִכְּה אָדָם יוּמַת:</p>	<p>וּדְיִקְטוּל בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה וּדְיִקְטוּל אֲנִישָׁא יִתְקַטִּיל:</p>
<p>וּמִכְּה בְּהִמָּה יִשְׁלַמְנָה – לְמַעַלְה דְּבֵר בְּהוֹרֵג בְּהִמָּה, וְכֵאֵן דְּבֵר בְּעוֹשֶׂה בָּהּ חֲבוּרָה. וּמִכְּה אָדָם יוּמַת – אֶפְלוּ לֹא הִרְגוּ אֱלָא עָשָׂה בּוֹ חֲבוּרָה, שְׁלֹא נֶאֱמַר כֵּאֵן "נָפֵשׁ". וּבְמִכְּה אָבִיו וְאִמּוֹ דְּבֵר הַכְּתוּב, וְכֹא לְהַקְיָשׁוּ לְמִכְּה בְּהִמָּה: מַה מִּכְּה בְּהִמָּה מִחַיִּים, אִף מִכְּה אָבִיו וְאִמּוֹ מִחַיִּים, פֻּרְט לְמִכְּה לְאַחֵר מִיתָה. לְפִי שְׁמַצִּינוּ שֶׁהִמְקַלְלוּ לְאַחֵר מִיתָה חֵיב, הִצְרִיךְ לוֹמַר בְּמִכְּה שְׁפָטוּר. וּמַה בְּבִהְמָה בְּחֻבְלָה, שְׁאִם אֵין חֻבְלָה אֵין תְּשְׁלוּמִין, אִף מִכְּה אָבִיו וְאִמּוֹ, אֵינוֹ חֵיב עַד שְׂעִיעֶשֶׂה בָּהֶם חֲבוּרָה.</p>	<p>וּמִכְּה בְּהִמָּה יִשְׁלַמְנָה – אֶפְלוּ לֹא הִרְגוּ אֱלָא עָשָׂה בּוֹ חֲבוּרָה, שְׁלֹא נֶאֱמַר כֵּאֵן "נָפֵשׁ". וּבְמִכְּה אָבִיו וְאִמּוֹ דְּבֵר הַכְּתוּב, וְכֹא לְהַקְיָשׁוּ לְמִכְּה בְּהִמָּה: מַה מִּכְּה בְּהִמָּה מִחַיִּים, אִף מִכְּה אָבִיו וְאִמּוֹ מִחַיִּים, פֻּרְט לְמִכְּה לְאַחֵר מִיתָה. לְפִי שְׁמַצִּינוּ שֶׁהִמְקַלְלוּ לְאַחֵר מִיתָה חֵיב, הִצְרִיךְ לוֹמַר בְּמִכְּה שְׁפָטוּר. וּמַה בְּבִהְמָה בְּחֻבְלָה, שְׁאִם אֵין חֻבְלָה אֵין תְּשְׁלוּמִין, אִף מִכְּה אָבִיו וְאִמּוֹ, אֵינוֹ חֵיב עַד שְׂעִיעֶשֶׂה בָּהֶם חֲבוּרָה.</p>
<p>מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם כִּגְר כְּאַזְנָח יִהְיֶה כִּי אֲנִי י-הוָה א-לֵהֵיכֶם:</p>	<p>דִּינָא חַד יִהִי לְכוֹן גִּיּוֹרָא כִּינְצִיכָא יִהִי אָרִי אֲנָא יִי אַלְהֵכוֹן:</p>
<p>אֲנִי ה' א-לֵהֵיכֶם – א-לֵהִי כְלָכֶם; כְּשֵׁם שְׁאֲנִי מִיַּחַד שְׁמִי עָלֵיכֶם, כֹּךְ אֲנִי מִיַּחַד שְׁמִי עַל הַגֵּרִים.</p>	<p>אֲנִי ה' א-לֵהֵיכֶם – א-לֵהִי כְלָכֶם; כְּשֵׁם שְׁאֲנִי מִיַּחַד שְׁמִי עָלֵיכֶם, כֹּךְ אֲנִי מִיַּחַד שְׁמִי עַל הַגֵּרִים.</p>
<p>וַיַּדְבֵּר מִשָּׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ אֶת-הַמִּקְלָל אֶל-מַחֲוִץ לְמַחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ אֲבָן וּבְנֵי-יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כְּאֲשֶׁר צֻוָּה י-הוָה אֶת-מִשָּׁה:</p>	<p>וּמִלִּיל מִשָּׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאַפִּיקּוּ יֵת דְּאַרְגִּיז לְמַבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וּרְגַמּוּ יִתִּיה בְּאַבְנָא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדוּ כְּמָא דְּפַקִּיד יִי יֵת מִשָּׁה:</p>
<p>וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ – כָּל הַמְצָנָה הָאֲמוּרָה בְּסִקִּילָה בְּמָקוֹם אַחֵר: דְּחִיָּה, רַגִּימָה וּתְלִיָּה.</p>	<p>וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ – כָּל הַמְצָנָה הָאֲמוּרָה בְּסִקִּילָה בְּמָקוֹם אַחֵר: דְּחִיָּה, רַגִּימָה וּתְלִיָּה.</p>

כד »הִרְאֵנִי יְיָ הוֹדָה וְהִנֵּה שָׁנִי דוֹדָאִי תֹאנִים מוֹעֲדִים
 לִפְנֵי הַיָּכֹל יְיָ הוֹדָה אַחֲרֵי הַגְּלוּת גְּבוּכְדָּרָאצָּר מֶלֶךְ-
 בָּבֶל אֶת-יִכְנִיָּהוּ בֶן-יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ-יְהוּדָה וְאֶת-
 שָׂרֵי יְהוּדָה וְאֶת-הַתָּרָשׁ וְאֶת-הַמַּסְגָּר מִירוּשָׁלַם
 וַיְבֹאֵם בָּבֶל: הַדּוֹד אֶחָד תֹּאנִים טְבוֹת מֵאֵד פִּתְאֻנִי
 הַבִּפְרוֹת וְהַדּוֹד אֶחָד תֹּאנִים רַעוֹת מֵאֵד אֲשֶׁר לֹא-
 תִּתְּכֶנָּה מֶרֶע: וַיֹּאמֶר יְיָ הוֹדָה אֵלַי מִה-אַתָּה רֹאֶה
 יִרְמְיָהוּ וְאֹמַר תֹּאנִים הַתֹּאנִים הַטְבוֹת טְבוֹת מֵאֵד
 וְהַרְעוֹת רַעוֹת מֵאֵד אֲשֶׁר לֹא-תִתְּכֶנָּה מֶרֶע: וַיְהִי
 דְּבַר-יְיָ הוֹדָה אֵלַי לֵאמֹר: »כֹּה-אָמַר יְיָ הוֹדָה אֶל-לִהִי
 יִשְׂרָאֵל פִּתְאֻנִים הַטְבוֹת הָאֵלֶּה כִּן-אֶפִּיר אֶת-גְּלוּת
 יְהוּדָה אֲשֶׁר שָׁלַחְתִּי מִן-הַמָּקוֹם הַזֶּה אֶרֶץ פְּשָׁדִים
 לְטוֹבָה: וְשִׁמְתִּי עֵינִי עָלֵיהֶם לְטוֹבָה וְהַשְׁבַּתִּים
 עַל-הָאֶרֶץ הַזֹּאת וּבְנֵיתִים וְלֹא אֶהְיֶה וְנִטְעָתִים
 וְלֹא אֶתּוֹשׁ: וְנִתְּתִי לָהֶם לֵב לְדַעַת אֹתִי כִּי אֲנִי
 יְיָ הוֹדָה וְהִיוּ-לִי לְעָם וְאֲנֹכִי אֶהְיֶה לָהֶם לֹא-לִהִים
 כִּי-יֵשְׁבוּ אֵלַי בְּכָל-לְבָב: »וְכַתְּאֻנִּים הַרְעוֹת אֲשֶׁר
 לֹא-תִתְּכֶנָּה מֶרֶע כִּי-כֹה אָמַר יְיָ הוֹדָה כִּן אֶתְּן
 אֶת-צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ-יְהוּדָה וְאֶת-שָׂרָיו וְאֶת שְׂאֲרֵית
 יְרוּשָׁלַם הַנִּשְׁאָרִים בָּאֶרֶץ הַזֹּאת וְהַיִּשְׁבִּים בָּאֶרֶץ
 מִצְרַיִם: וְנִתְּתִים לְזַעֲנָה לְרַעָה לְכָל מַמְלָכוֹת
 הָאֶרֶץ לְחַרְבָּה וּלְמִשָּׁל לְשִׁנְיָנָה וּלְקַלְלָה בְּכָל-
 הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר-אֵדִיתֶם שָׁם: וְשִׁלַּחְתִּי בָם אֶת-
 הַחֶרֶב אֶת-הַרְעָב וְאֶת-הַדָּבָר עַד-תִּמָּם מֵעַל
 הָאֲדָמָה אֲשֶׁר-נִתְּתִי לָהֶם וּלְאֲבוֹתֵיהֶם:

כֹּה הַדָּבָר אֲשֶׁר-הָיָה עַל-יִרְמְיָהוּ עַל-כָּל-עָם
 יְהוּדָה בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית לַיהוֹיָקִים בֶּן-יִיאֲשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ
 יְהוּדָה הָיָה הַשָּׁנָה הָרְאשִׁיט לְגְבוּכְדָּרָאצָּר מֶלֶךְ
 בָּבֶל: אֲשֶׁר דָּבָר יִרְמְיָהוּ הַנְּבִיא עַל-כָּל-עָם יְהוּדָה
 וְאֵל כָּל-יִשְׂרָאֵל יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר: מִן-שָׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה
 שָׁנָה לִיאֲשִׁיָּהוּ בֶן-אֲמוּן מֶלֶךְ יְהוּדָה וְעַד הַיּוֹם
 הַזֶּה זֶה שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה הָיָה דְּבַר-יְיָ הוֹדָה אֵלַי
 וְאֵדְבָר אֵלֵיכֶם אֲשֶׁרִים וְדָבָר וְלֹא שְׁמַעְתֶּם: וְשִׁלַּח
 יְיָ הוֹדָה אֵלֵיכֶם אֶת-כָּל-עֲבָדָיו הַנְּבִאִים הַשִּׁפְסִם
 וְשִׁלַּח וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וְלֹא-הִטִּיתֶם אֶת-אָזְנוֹכֶם
 לְשִׁמְעַ: »לֹא-אֶמַר שׁוֹבוּ-נָא אִישׁ מִדְּרָכּוֹ הַרְעָה וּמֶרֶע
 מֵעַלְלֵיכֶם וּשְׁבוּ עַל-הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַן יְיָ הוֹדָה לָכֶם
 וּלְאֲבוֹתֵיכֶם לְמֶן-עוֹלָם וְעַד-עוֹלָם: וְאֶל-תִּלְכוּ

אַחֲרַי אֶל-לִהִים אַחֲרִים לְעַבְדָּם וְלֹהֶשֶׁתִּתְּנוּ לָהֶם
 וְלֹא-תִכְעִיסוּ אוֹתִי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם וְלֹא אֶרַע לָכֶם:
 וְלֹא-שְׁמַעְתֶּם אֵלַי נְאֻם-יְיָ הוֹדָה לְמַעַן הַכְּעִיסֵנִי
 בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם לָרַע לָכֶם: »לָכֵן כֹּה אָמַר יְיָ הוֹדָה
 צ-בָאוֹת לַעַן אֲשֶׁר לֹא-שְׁמַעְתֶּם אֶת-דְּבָרִי: »הַנְּנִי
 שִׁלַּח וּלְקַחְתִּי אֶת-כָּל-מִשְׁפָּחוֹת צֶפּוֹן נְאֻם-יְיָ הוֹדָה
 וְאֶל-גְּבוּכְדָּרָאצָּר מֶלֶךְ-בָּבֶל עֲבָדִי וְהַבֵּאתִים עָלַי
 הָאֶרֶץ הַזֹּאת וְעַל-יִשְׂרָאֵל וְעַל כָּל-הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה
 סָבִיב וְהַחֲרַמְתִּים וְשִׁמְתִים לְשִׁמָּה וּלְשִׁרְקָה
 וּלְחַרְבוֹת עוֹלָם: וְהַעֲבַדְתִּי מֵהֶם קוֹל שִׁשׁוֹן וְקוֹל
 שִׁמְחָה קוֹל חֲתָן וְקוֹל כְּלָה קוֹל רִחִים וְאוֹר גָּר:
 »וְהָיְתָה כָּל-הָאֶרֶץ הַזֹּאת לְחַרְבָּה לְשִׁמָּה וְעֲבָדוֹ
 הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת-מֶלֶךְ בָּבֶל שְׁבַעִים שָׁנָה: »וְהָיָה
 כְּמִלְאוֹת שְׁבַעִים שָׁנָה אֶפְקָד עַל-מֶלֶךְ-בָּבֶל וְעַל-
 הַגּוֹי הַהוּא נְאֻם-יְיָ הוֹדָה אֶת-עֲוֹנוֹם וְעַל-אֶרֶץ
 פְּשָׁדִים וְשִׁמְתִּי אוֹתוֹ לְשִׁמְמוֹת עוֹלָם: »וְהַבֵּאתִי
 עַל-הָאֶרֶץ הַהִיא אֶת-כָּל-דְּבָרֵי אֲשֶׁר-דִּבַּרְתִּי עָלֶיהָ
 אֶת כָּל-הַכְּתוּב בְּסֵפֶר הַזֶּה אֲשֶׁר-נִבֵּא יִרְמְיָהוּ עַל-
 כָּל-הַגּוֹיִם: »כִּי עֲבָדוּ-בָם גַּם-הֵמָּה גּוֹיִם רַבִּים
 וּמַלְכִים גְּדוֹלִים וְשִׁלַּחְתִּי לָהֶם כְּפַעֲלָם וְכַמַּעֲשֵׂה
 יְדֵיהֶם: »כִּי כֹה אָמַר יְיָ הוֹדָה אֶל-יִשְׂרָאֵל אֵלַי קָח
 אֶת-כֹּס הַכִּיֹּן הַחֲמָה הַזֹּאת מִיָּדִי וְהַשְׁקִיתָה אוֹתוֹ
 אֶת-כָּל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אֲנֹכִי שִׁלַּח אוֹתָךְ אֵלֵיהֶם:
 »וְשִׁתּוֹ וְהַתְּלַעֲשׁוּ וְהַתְּהַלְלוּ מִפְּנֵי הַחֶרֶב אֲשֶׁר אֲנֹכִי
 שִׁלַּח בֵּינְתֶם: »וְאֶקַּח אֶת-הַכֹּס מִיָּד יְיָ הוֹדָה וְאֶשְׁקָה
 אֶת-כָּל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-שָׁלַחְתִּי יְיָ הוֹדָה אֵלֵיהֶם: »אֶת-
 יְרוּשָׁלַם וְאֶת-עָרֵי יְהוּדָה וְאֶת-מַלְכִּיהָ אֶת-שָׂרֶיהָ
 לְתֵת אוֹתָם לְחַרְבָּה לְשִׁמָּה לְשִׁרְקָה וּלְקַלְלָה כִּיֹּם
 הַזֶּה: »אֶת-פְּרַעָה מֶלֶךְ-מִצְרַיִם וְאֶת-עֲבָדָיו וְאֶת-
 שָׂרָיו וְאֶת-כָּל-עַמּוֹ: »וְאֶת כָּל-הָעָרִב וְאֶת כָּל-מַלְכֵי
 אֶרֶץ הָעוֹץ וְאֶת כָּל-מַלְכֵי אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְאֶת-
 אֲשֻׁקְלוֹן וְאֶת-עֵזְרָה וְאֶת-עֶקְרוֹן וְאֶת שְׂאֲרֵית
 אֲשֻׁדּוֹד: »אֶת-אֲדוֹם וְאֶת-מוֹאָב וְאֶת-בְּנֵי עַמּוֹן:
 »וְאֶת כָּל-מַלְכֵי-צֹר וְאֶת כָּל-מַלְכֵי צִידוֹן וְאֶת
 מַלְכֵי הָאֵלִי אֲשֶׁר בְּעֶבֶר הַיָּם: »וְאֶת-דָּדוֹן וְאֶת-תִּימָא
 וְאֶת-בִּזּוֹ וְאֶת כָּל-קְצוּצֵי פָאָה: »וְאֶת כָּל-מַלְכֵי
 עָרָב וְאֶת כָּל-מַלְכֵי הָעָרָב הַשְׁכָּנִים בַּמִּדְבָּר:
 »וְאֶת כָּל-מַלְכֵי זִמְרִי וְאֶת כָּל-מַלְכֵי עִילָם וְאֶת

כָּל־מַלְכֵי מִדְיָ׃ וְנָתַתְּ אֶת־כָּל־מַלְכֵי הַצָּפוֹן הַקְּרֹבִים וְהַרְחֻקִּים אִישׁ אֶל־אֶחָיו וְאֵת כָּל־הַמַּמְלָכוֹת הָאֲרָץ אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִלֶּךְ שָׁשָׁךְ וְשֵׁתָה אַחֲרֵיהֶם׃ וַיֹּאמְרָתְּ אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר יְיָ־הוֹה צֶ־בָאוֹת אֶ־לֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתּוּ וּשְׁכֹרוּ וּקְיוּ וּנְפֹלוּ וְלֹא תִקְוֹמוּ מִפְּנֵי הַחֶרֶב אֲשֶׁר אֲנִכִּי שִׁלַּח בֵּינֵיכֶם׃ וְהָיָה כִּי יִמָּאֲנוּ לְקַח־תִּהְיוּ מִיַּד לַשָּׂמָוֹת וַיֹּאמְרָתְּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יְיָ־הוֹה צֶ־בָאוֹת שְׁתּוּ תִשְׁתּוּ׃ כִּי הִנֵּה בָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא־שְׁמִי עָלֶיהָ אֲנִכִּי מִחֵל לְהִרְעֹ וְאַתֶּם הַנִּזְקָה תִּנָּקוּ לֹא תִנָּקוּ כִּי חֶרֶב אֲנִי קָרָא עַל־כָּל־יֹשְׁבֵי הָאֲרָץ נֹאֵם יְיָ־הוֹה צֶ־בָאוֹת׃ וְאַתָּה תִּנָּבֵא אֲלֵיהֶם אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמְרָתְּ אֲלֵיהֶם יְיָ־הוֹה מִמָּרוֹם יִשְׁאַג וּמִמַּעַן קִדְּשׁוּ יִתֵּן קוֹלוֹ שֹׁאֵג יִשְׁאַג עַל־נֹוֹהוּ הַיָּדָל בְּדַרְכִּים יַעֲנֶה אֵל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאֲרָץ׃ וַיָּבֵא שְׂאוֹן עַד־קֶצֶה הָאֲרָץ כִּי רִיב לִי־הָיָה בְּגוֹלִים נִשְׁפֹּט הוּא לְכָל־בָּשָׂר הַרְשָׁעִים נִתְּנָם לְחֶרֶב נֹאֵם־יְיָ־הוֹה׃ כֹּה אָמַר יְיָ־הוֹה צֶ־בָאוֹת הִנֵּה רָעָה יֵצֵאת מִגּוֹי אֶל־גּוֹי וְסָעַר גָּדוֹל יַעֲזוֹר מִיַּרְכְּתֵי־אֲרָץ׃ וְהָיוּ חֲלָלִי יְיָ־הוֹה בְּיוֹם הַהוּא מִקֶּצֶה הָאֲרָץ וְעַד־קֶצֶה הָאֲרָץ לֹא יִסָּפְדוּ וְלֹא יִאֲסָפוּ וְלֹא יִקָּבְרוּ לְדָמָן עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה יִהְיוּ׃ הַיְלִילִיו הָרָעִים וְנִעְקְוּ וְהַתְּפִלָּשׁוּ אֲדִירֵי הַצֹּאן כִּי־מָלְאוּ יְמִיכָם לְטָבוֹחַ וּתְפוּצוֹתֵיכֶם וּנְפִלְתֶּם כֹּכְלֵי חֲמֻדָּה׃ וַיֹּאבֵד מְנוּס מִן־הָרָעִים וּפְלִיטָה מֵאֲדִירֵי הַצֹּאן׃ הָקוֹל צַעֲקַת הָרָעִים וַיִּלָּלְתָּ אֲדִירֵי הַצֹּאן כִּי־שָׁדַד יְיָ־הוֹה אֶת־מַרְעִיתָם׃ וַיִּנְדְּמוּ נָאוֹת הַשָּׁלוֹם מִפְּנֵי חֲרוֹן אַף־יְיָ־הוֹה׃ וַעֲזַב כַּפְּסִיר סָכּוּ כִי־הִיתָה אֲרָצָם לְשָׂמָה מִפְּנֵי חֲרוֹן הַיּוֹנָה וּמִפְּנֵי חֲרוֹן אַפּוֹ׃

כּו ׀ בְּרֵאשִׁית מַמְלָכוֹת יְהוּדִיקִים בְּיִיאֲשִׁיהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הָיָה הַדְּבָר הַזֶּה מֵאֵת יְיָ־הוֹה לֵאמֹר׃ כֹּה ׀ אָמַר יְיָ־הוֹה עֲמֹד בְּחֶצֶר בֵּית־יְיָ־הוֹה וְדַבַּרְתָּ עַל־כָּל־עַרְיֵי יְהוּדָה הַבָּאִים לְהַשְׁתַּחֲוֹת בֵּית־יְיָ־הוֹה אֵת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צוִיתִיךָ לְדַבֵּר אֲלֵיהֶם אֶל־תִּתְּנָה דְּבָר׃ וְאֵלֶּי יִשְׁמְעוּ וְיִשָּׁבוּ אִישׁ מִדְּרָכּוֹ הִרְעָה וּנְחַמְתִּי אֶל־הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנִכִּי חָשַׁב לַעֲשׂוֹת לָהֶם מִפְּנֵי רָע מַעֲלָלֵיהֶם׃ וַיֹּאמְרָתְּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יְיָ־הוֹה אִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֵלַי לְלַכֵּת בְּתוֹרָתִי אֲשֶׁר

נָתַתִּי לְפָנֵיכֶם׃ לִשְׁמָעַ עַל־דְּבָרִי עֲבָדִי הַנֹּבְאִים אֲשֶׁר אֲנִכִּי שִׁלַּח אֲלֵיכֶם וְהַשְׁכַּם וְשִׁלַּח וְלֹא שָׁמַעְתֶּם׃ וְנָתַתִּי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה כְּשִׁלְהָ וְאֶת־הָעִיר הַזֹּאת אֶתֵּן לְקָלָהּ לְכָל גּוֹי הָאֲרָץ׃ וַיִּשְׁמְעוּ הַכֹּהֲנִים וְהַנֹּבְאִים וְכָל־הָעָם אֶת־יְרֵמְיָהוּ מְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּבֵית יְיָ־הוֹה׃ וַיְהִי ׀ כִּכְלֹת יְרֵמְיָהוּ לְדַבֵּר אֵת כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה יְיָ־הוֹה לְדַבֵּר אֶל־כָּל־הָעָם וַיִּתְּפֹשׁוּ אֹתוֹ הַכֹּהֲנִים וְהַנֹּבְאִים וְכָל־הָעָם לֵאמֹר מוֹת תָּמוּת׃ מִדּוֹעַ נָבִית בְּשֵׁם־יְיָ־הוֹה לֵאמֹר כְּשִׁלּוֹ יִהְיֶה הַבַּיִת הַזֶּה וְהָעִיר הַזֹּאת תִּתְּרַב מֵאִין יוֹשֵׁב וַיִּקְהֵל כָּל־הָעָם אֶל־יְרֵמְיָהוּ בְּבֵית יְיָ־הוֹה׃ וַיִּשְׁמְעוּ ׀ שָׂרֵי יְהוּדָה אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיַּעֲלֻ מִבֵּית־הַמֶּלֶךְ בֵּית יְיָ־הוֹה וַיִּשָּׁבוּ בִּפְתַח שַׁעַר־יְיָ־הוֹה הַחֲדָשׁ׃ וַיֹּאמְרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַנֹּבְאִים אֶל־הַשָּׂרִים וְאֶל־כָּל־הָעָם לֵאמֹר מִשְׁפַּט־מוֹת לְאִישׁ הַזֶּה כִּי נָבֵא אֶל־הָעִיר הַזֹּאת כֹּאֲשֶׁר שָׁמַעְתֶּם בְּאָזְנֵיכֶם׃ וַיֹּאמְרוּ יְרֵמְיָהוּ אֶל־כָּל־הַשָּׂרִים וְאֶל־כָּל־הָעָם לֵאמֹר יְיָ־הוֹה שְׁלַחְנִי לְהַנְבִּיאַ אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶל־הָעִיר הַזֹּאת אֵת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתֶּם׃ וְעַתָּה הִיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם וּמַעֲלָלֵיכֶם וּשְׁמְעוּ בְּקוֹל יְיָ־הוֹה אֶ־לֵהִיכֶם וַיִּנָּחֶם יְיָ־הוֹה אֶל־הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עֲלֵיכֶם׃ וַיֹּאנִי הִנְנִי בִיַּדְכֶם עֹשׂוֹ לִי כָטוֹב וְכִי־אֲשֶׁר בְּעֵינֵיכֶם׃ וַיֵּצֵא יָדָע תִּדְעוּ כִּי אִם־מַמְתִּים אַתֶּם אֹתִי כִי־עַם נָקִי אַתֶּם נִתְּנִים עֲלֵיכֶם וְאֶל־הָעִיר הַזֹּאת וְאֶל־יֹשְׁבֶיהָ כִּי בְּאַמַּת שְׁלַחְנִי יְיָ־הוֹה עֲלֵיכֶם לְדַבֵּר בְּאָזְנֵיכֶם אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ וַיֹּאמְרוּ הַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם אֶל־הַכֹּהֲנִים וְאֶל־הַנֹּבְאִים אִין־לְאִישׁ הַזֶּה מִשְׁפַּט־מוֹת כִּי בְשֵׁם יְיָ־הוֹה אֶ־לֵהִינוּ דְּבָר אֲלֵינוּ׃ וַיִּקְמוּ אַנְשִׁים מִזִּקְנֵי הָאֲרָץ וַיֹּאמְרוּ אֶל־כָּל־קְהֵל הָעָם לֵאמֹר׃ מִיכָּה הַמּוֹרֶשֶׁתִּי הִנֵּה נָבֵא בֵּינִי חֲזַקְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וַיֹּאמְרָ אֶל־כָּל־עָם יְהוּדָה לֵאמֹר כֹּה־אָמַר יְיָ־הוֹה צֶ־בָאוֹת צִוֹּן שָׂדֶה תִתְּרַשֵׁל וִירוּשָׁלַיִם עֲנִים תִּהְיֶה וְהָרַ הַבַּיִת לְבָמוֹת יָעַר׃ הִתְהַמַּת הִמַּתְהוּ חֲזַקְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְכָל־יְהוּדָה הִלֵּא יִרְא אֶת־יְיָ־הוֹה וַיִּחַל אֶת־פְּנֵי יְיָ־הוֹה וַיִּנָּחֶם יְיָ־הוֹה אֶל־הָרָעָה אֲשֶׁר־דִּבֶּר עֲלֵיהֶם וַאֲנַחְנוּ עֹשִׂים רָעָה גְדוֹלָה עַל־נַפְשׁוֹתֵינוּ׃ וְגַם־אִישׁ הָיָה מִתְּנַבְּא בְּשֵׁם

י-הוה אור־הו בן-שִׁמְעוֹנִי מִקְרִית הַיַּעֲרִים וַיָּנֹבֵא
עַל-הָעִיר הַזֹּאת וְעַל-הָאָרֶץ הַזֹּאת כָּל דְּבָרֵי
יְרֵמְיָהוּ: ^אוַיִּשְׁמַע הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים וְכָל-גְּבוּרָיו
וְכָל-הַשָּׂרִים אֶת-דְּבָרָיו וַיִּבְקֹשׁ הַמֶּלֶךְ הַמִּיתוֹ
וַיִּשְׁמַע אֹרִיָּהוּ וַיָּרָא וַיִּבְרַח וַיָּבֹא מִצָּרִים: ^בוַיִּשְׁלַח
הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים אֲנָשִׁים מִצָּרִים אֶת אֶלְנָתָן בֶּן-
עֲכָבוֹר וְאֲנָשִׁים אֲתָו אֶל-מִצְרַיִם: ^גוַיּוֹצִיאוּ אֶת-
אֹרִיָּהוּ מִמִּצְרַיִם וַיָּבֹאֵהוּ אֶל-הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים וַיִּכְהוּ
בְּחֶרֶב וַיִּשְׁלַח אֶת-נָבִלְתּוֹ אֶל-קִבְרֵי בְנֵי הָעָם: ^דאֲדָּ
יָד אַחֲיָקָם בֶּן-שָׁפָן הֵיטָה אֶת-יְרֵמְיָהוּ לְבִלְתִּי תַת-
אֲתוֹ בְּיַד-הָעָם לְהַמִּיתוֹ:

כז בְּרֹאשִׁית מַמְלַכְתּוֹ יְהוֹיָקָם בֶּן-יִיאֹשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ
יְהוּדָה הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה אֶל-יְרֵמְיָה מֵאֵת י-הוה
לֵאמֹר: ^אכֹּה-אָמַר י-הוה אֱלֹהֵי עֲשָׂה לָךְ מוֹסְרוֹת
וּמִטּוֹת וּנְתַתָּם עַל-צוּאָרְךָ: ^בוְשַׁלַּחְתָּם אֶל-מֶלֶךְ
אֲדוֹם וְאֶל-מֶלֶךְ מוֹאָב וְאֶל-מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן וְאֶל-
מֶלֶךְ צֹר וְאֶל-מֶלֶךְ צִידוֹן בְּיַד מַלְאָכִים הַבָּאִים
יְרוּשָׁלַם אֶל-צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה: ^גוְצוּיָתָ אִתָּם
אֶל-אֲדֹנֵיהֶם לֵאמֹר כֹּה-אָמַר י-הוה צ-בָאוֹת אֱ-לֹהֵי
יִשְׂרָאֵל כֹּה תֹאמְרוּ אֶל-אֲדֹנֵיכֶם: ^דאֲנֹכִי עָשִׂיתִי
אֶת-הָאָרֶץ אֶת-הָאָדָם וְאֶת-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי
הָאָרֶץ בְּכָחִי הַגָּדוֹל וּבְזִרְעִי הַנְּטוּיָה וּנְתַתִּיהָ
לְאִשָּׁר יִשָּׂר בְּעֵינָי: ^הוְעַתָּה אֲנֹכִי נֹתֵת אֶת-כָּל-
הָאָרְצוֹת הָאֵלֶּה בְּיַד נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל עֲבָדִי
וְגַם אֶת-חֵית הַשָּׂדֶה נֹתֵתִי לוֹ לְעֲבָדוֹ: ^ווְעֲבָדוּ אֹתוֹ
כָּל-הַגּוֹיִם וְאֶת-בָּנָו וְאֶת-בְּנֵי בָנָו עַד בֹּא-עַת אָרְצוֹ
גַּם-הוּא וְעֲבָדוּ בּוֹ גּוֹיִם רַבִּים וּמַלְכִּים גְּדֹלִים:
^זוְהָיָה הַגּוֹי וְהַמַּמְלָכָה אֲשֶׁר לֹא-יִעֲבָדוּ אֹתוֹ אֶת-
נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל וְאֶת אֲשֶׁר לֹא-יִתֵּן אֶת-
צוּאָרָו בְּעַל מֶלֶךְ בָּבֶל בְּחֶרֶב וּבְרָעָב וּבְדָבָר אֶפְקָד
עַל-הַגּוֹי הַהוּא נָאִם-י-הוה עַד-תָּמִיד אִתָּם בְּיָדוֹ:
^חוְאִתָּם אֶל-תִּשְׁמְעוּ אֶל-נְבִיאֵיכֶם וְאֶל-קֹסְמֵיכֶם
וְאֶל חֲלָמְתֵיכֶם וְאֶל-עֲנֻנֵיכֶם וְאֶל-כַּשְׁפֵּיכֶם אֲשֶׁר-
הֵם אֹמְרִים אֲלֵיכֶם לֵאמֹר לֹא תַעֲבָדוּ אֶת-מֶלֶךְ
בָּבֶל: ^טכִּי יִשְׁקָר הֵם נְבִיאִים לָכֵם לְמַעַן הִרְחִיק אֶתְכֶם
מֵעַל אֲדָמְתְּכֶם וְהִדַּחְתִּי אֶתְכֶם וְאֶבְדַּתֶּם: ^יוְהַגּוֹי
אֲשֶׁר יָבִיא אֶת-צוּאָרָו בְּעַל מֶלֶךְ-בָּבֶל וְעֲבָדוֹ
וְהִנַּחְתִּיו עַל-אֲדָמָתוֹ נָאִם-י-הוה וְעֲבָדָה וַיֵּשֶׁב בָּה:

וְאֶל-צִדְקִיָּה מֶלֶךְ-יְהוּדָה דְּבָרַי כָּל-הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה לֵאמֹר הִבִּיאוּ אֶת-צוּאָרֵיכֶם בְּעַל מֶלֶךְ-בָּבֶל
וְעֲבָדוּ אֹתוֹ וְעִמּוֹ וְחָיו: ^אלְמָּה תִּמְוֹתוּ אֶתְּךָ
בְּחֶרֶב בְּרָעָב וּבְדָבָר כָּאֲשֶׁר דָּבָר י-הוה אֶל-הַגּוֹי
אֲשֶׁר לֹא-יִעֲבֹד אֶת-מֶלֶךְ בָּבֶל: ^בוְאֶל-תִּשְׁמְעוּ אֶל-
דְּבָרֵי הַנְּבִיאִים הָאֹמְרִים אֲלֵיכֶם לֵאמֹר לֹא תַעֲבָדוּ
אֶת-מֶלֶךְ בָּבֶל כִּי יִשְׁקָר הֵם נְבִיאִים לָכֵם: ^גכִּי לֹא
שַׁלַּחְתִּים נָאִם-י-הוה וְהֵם נְבִיאִים בְּשֵׁמִי לְשַׁקֵּר
לְמַעַן הִדִּיחִי אֶתְכֶם וְאֶבְדַּתֶּם אִתָּם וְהַנְּבִיאִים
הַנְּבִיאִים לָכֵם: ^דוְאֶל-הַכֹּהֲנִים וְאֶל-כָּל-הָעָם הַזֶּה
דְּבָרַי לֵאמֹר כֹּה אָמַר י-הוה אֱלֹהֵי תִשְׁמְעוּ אֶל-
דְּבָרֵי נְבִיאֵיכֶם הַנְּבִיאִים לָכֵם לֵאמֹר הִנֵּה כָלִי בֵּית-
י-הוה מוֹשְׁבִים מִבְּבֶלָה עָתָה מֵהֵרָה כִּי יִשְׁקָר הַמָּה
נְבִיאִים לָכֵם: ^האֶל-תִּשְׁמְעוּ אֲלֵיהֶם עֲבָדוּ אֶת-מֶלֶךְ-
בָּבֶל וְחָיו לְמָּה תִּהְיֶה הָעִיר הַזֹּאת חֲרָבָה: ^ווְאִם-
נְבִיאִים הֵם וְאִם-יֵשׁ דְּבָרֵי-י-הוה אִתָּם יִפְגְּעוּ-נָא
בִּי-הוה צ-בָאוֹת לְבִלְתִּי-בָאוּ הַכֹּלִים הַנּוֹתָרִים
בְּבֵית-י-הוה וּבֵית מֶלֶךְ יְהוּדָה וּבִירוּשָׁלַם בְּבֶלָה:
^זכִּי כֹה אָמַר י-הוה צ-בָאוֹת אֱלֹהֵי-הָעַמִּים וְעַל-הַיָּם
וְעַל-הַמִּכְנוֹת וְעַל יָתֵר הַכֹּלִים הַנּוֹתָרִים בְּעִיר
הַזֹּאת: ^חאֲשֶׁר לֹא-לִקְחָם נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל
בְּגִלּוֹתוֹ אֶת-יְכֻנְיָה בֶּן-יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ-יְהוּדָה
מִירוּשָׁלַם בְּבֶלָה וְאֶת כָּל-חָרֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם:
^טכִּי כֹה אָמַר י-הוה צ-בָאוֹת אֱ-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל-
הַכֹּלִים הַנּוֹתָרִים בֵּית י-הוה וּבֵית מֶלֶךְ-יְהוּדָה
וִירוּשָׁלַם: ^יבְּבֶלָה יוֹבָאוּ וְשָׁמָּה יִהְיוּ עַד יוֹם פִּקְדֵי
אִתָּם נָאִם-י-הוה וְהָעֲלִיתִים וְהַשִּׁיבְתִּים אֶל-
הַמָּקוֹם הַזֶּה:

כח וַיְהִי ^אבַּשָּׁנָה הַהִיא בְּרֹאשִׁית מַמְלַכְתּוֹ צִדְקִיָּה
מֶלֶךְ-יְהוּדָה בַּשָּׁנָה הָרִבְעִית בְּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי אָמַר
אֵלַי חֲנַנְיָה בֶּן-עֲזוּרָה הַנְּבִיא אֲשֶׁר מַגְבִּיעוֹן בְּבֵית
י-הוה לְעֵינָי הַכֹּהֲנִים וְכָל-הָעָם לֵאמֹר: ^בכֹּה-אָמַר
י-הוה צ-בָאוֹת אֱ-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר שְׁכַרְתִּי אֶת-
עַל מֶלֶךְ בָּבֶל: ^גבְּעוֹד ^דשְׁנָתִים יָמִים אֲנִי מְשִׁיב אֶל-
הַמָּקוֹם הַזֶּה אֶת-כָּל-כָּלִי בֵּית י-הוה אֲשֶׁר לָקַח
נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל מִן-הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיָּבִיֵּאֻם
בָּבֶל: ^הוְאֶת-יְכֻנְיָה בֶּן-יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ-יְהוּדָה וְאֶת-
כָּל-גָּלוֹת יְהוּדָה הַבָּאִים בָּבֶלָה אֲנִי מְשִׁיב אֶל-

המקום הזה נאם-י-הוה כי אשבר את-על מלך בבל: ויאמר ירמיה הנביא אל-חנניה הנביא לעיני הכהנים ולעיני כל-העם העמדים בבית-י-הוה: ויאמר ירמיה הנביא אמון פן יעשה-י-הוה יקם-י-הוה את-דבריו אשר נבאת להשיב כלי בית-י-הוה וכל-הגולה מבבל אל-המקום הזה: ואך-שמע-נא הדבר הזה אשר אנכי דבר באזניך ובאזני כל-העם: הנביאים אשר היו לפני ולפניך מן-העולם וינבאו אל-ארצות רבות ועל-ממלכות גדלות למלחמה ולרעה ולדבר: הנביא אשר ינבא לשלום בבא דבר הנביא יודע הנביא אשר שלחו-י-הוה באמת: ויקח חנניה הנביא את-המוטה מעל צואר ירמיה הנביא וישברהו: ויאמר חנניה לעיני כל-העם לאמר כה אמר י-הוה ככה אשבר את-על ונבכדנאצר מלך-בבל בעוד שנתים ימים מעל צואר כל-הגוים ויך ירמיה הנביא לדרך: ויהי דבר-י-הוה אל-ירמיה אחרי שבור חנניה הנביא את-המוטה מעל צואר ירמיה הנביא לאמר: הלוך ואמרת אל-חנניה לאמר כה אמר י-הוה מוטת עץ שברת ועשית תחיתיהן מוטות ברזל: כפי כה-אמר י-הוה צ-באות א-להי ישראל על ברזל נתתי על-צואר כל-הגוים האלה לעבד את-נבכדנאצר מלך-בבל ועבדהו וגם את-חית השדה נתתי לו: ויאמר ירמיה הנביא אל-חנניה הנביא שמע-נא חנניה לא-שלחך י-הוה ואתה הבטחת את-העם הזה על-שקר: לכן כה אמר י-הוה הנני משלחך מעל פני האדמה השנה אתה מת כי-סרה דברת אל-י-הוה: וימת חנניה הנביא בשנה ההיא בחדש השביעי:

כט ואלה דברי הספר אשר שלח ירמיה הנביא מירושלם אל-יתר זקני הגולה ואל-הכהנים ואל-הנביאים ואל-כל-העם אשר הגלה נבוכדנאצר מירושלם בבבל: אחרי צאת יכניה-המלך והגבירה והסריסים שרי יהודה וירושלם והחרש והמסגר מירושלם: ביז אלעשה בן-שפן וגמריה בן-חלקיה אשר שלח צדקיה מלך-יהודה אל-נבוכדנאצר מלך בבל בבבל לאמר: כה אמר

י-הוה צ-באות א-להי ישראל לכל-הגולה אשר-הגליתי מירושלם בבבל: הבנו בתים ונשבו ונטעו גנות ואכלו את-פריו: וקחו נשים והולידו בנים ובנות וקחו לבניהם נשים ואת-בנותיכם תנו לאנשים ותלדנה בנים ובנות ורבו-שם ואל-תמעטו: ודרךשו את-שלום העיר אשר הגליתי אתכם שמה והתפללו בעדה אל-י-הוה כי בשלומה יהיה לכם שלום: כפי כה אמר י-הוה צ-באות א-להי ישראל אל-ישיאו לכם נביאיכם אשר-בקרבתכם וקסמיכם ואל-תשמעו אל-חלמתיכם אשר אתם מחלמים: כפי בשקר הם נבאים לכם בשמי לא שלחתים נאם-י-הוה: כפי כה אמר י-הוה כפי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקד אתכם והקמתי עליכם את-דברי הטוב להשיב אתכם אל-המקום הזה: כפי אנכי ידעתי את-המחשבת אשר אנכי חשב עליכם נאם-י-הוה מחשבות שלום ולא לרעה לתת לכם אחרית ותקוה: ויקראתם אתי והלכתם והתפללתם אלי ושמעתי אליכם: ובקשתם אתי ומצאתם כי תדרשני בכל-לבבכם: ונמצאתי לכם נאם-י-הוה ושבתי את-שבותכם וקבצתי אתכם מכל-הגוים ומכל-המקומות אשר הדחת אתכם שם נאם-י-הוה והשבתי אתכם אל-המקום אשר-הגליתי אתכם משם: כפי אמרתם הקים לנו י-הוה נבאים בבבל: כפי-כה אמר י-הוה אל-המלך היושב אל-פסא דוד ואל-כל-העם היושב בעיר הזאת אחיכם אשר לא-יצאו אתכם בגולה: כה אמר י-הוה צ-באות הנני משלח בם את-החרב את-הרעב ואת-הדבר ונתתי אותם פתאנים השערים אשר לא-תאכלנה מרע: וירדפתי אחריהם בחרב ברעב ובדבר ונתתם לזעזע לכל ממלכות הארץ לאלה ולשמה ולשרקה ולחרפה בכל-הגוים אשר-הדחתים שם: תחת אשר-לא-שמעו אל-דברי נאם-י-הוה אשר שלחתי אליהם את-עבדי הנבאים השכם ושלח ולא שמעתם נאם-י-הוה: ואתם שמעו דבר-י-הוה כל-הגולה אשר-שלחתי מירושלם בבבל: כה-אמר י-הוה צ-באות א-להי ישראל אל-אתאב בן-קוליה ואל-צדקיהו בן-

מַעֲשֵׂיהָ הַנּוֹבָאִים לָכֵם בְּשָׁמַי שָׁקֵר הִגֵּנִי | נָתַן אֹתָם
בְּיָד נְבוֹכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל וְהֵכֵם לַעֲיִינֵיכֶם: »וְלִקַּח
מֵהֶם קִלְלָה לְכָל גְּלוֹת יְהוּדָה אֲשֶׁר בָּבֶל לֵאמֹר
יִשְׁמָךְ י-הוָה כַּצְדִּיקְתָּהּ וּכְאֹתָב אֲשֶׁר-קָלַם מֶלֶךְ-
בָּבֶל בְּאָשׁ: »לָעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ נְבִלָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּגְאָפוּ
אֶת-נִשְׁוֵי רְעֵיהֶם וַיַּדְּבֵרוּ דָבָר בְּשָׁמַי שָׁקֵר אֲשֶׁר
לֹא צוּיָתָם וְאֶנְכִי הִיָּדַעַ וְעַד נֹאֲמִי-הוּא: »וְאֵל־
שְׁמַעְתָּהּ הַנְּחִלָּמִי תֹאמַר לֵאמֹר: »כֹּה-אָמַר י-הוָה
צ-בָאוֹת א-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לָעַן אֲשֶׁר אֲתָהּ
שָׁלַחְתָּ בְּשִׁמְכָה סִפְרִים אֶל-כָּל-הָעַם אֲשֶׁר
בִּירוּשָׁלַם וְאֶל-צַפְנִיָּה בֶן-מַעֲשִׂיָּה הַכֹּהֵן וְאֵל כָּל־
הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר: »י-הוָה נִתְנָה כֹהֵן תַּחַת יְהוֹיָכֵד
הַכֹּהֵן לַהֲיוֹת פְּקֻדִים בֵּית י-הוָה לְכָל-אִישׁ מִשְׁגָּע
וּמִתְנַבֵּא וְנִתְּתָה אֹתוֹ אֶל-הַמֶּהֱפֶכֶת וְאֶל-הַצִּיּוֹק:
»וְעַתָּה לָמָּה לֹא גָעַרְתָּ בִּירְמִיָּהוּ הָעֹנֵתָנִי הַמִּתְנַבֵּא
לָכֶם: »כִּי עַל-כֵּן שָׁלַח אֲלֵינוּ בָּבֶל לֵאמֹר אֲרָכָה
הִיא בָנוּ בְּתִים וְשָׁבוּ וְנִטְעוּ גִפְּתוֹת וְאָכְלוּ אֶת־
פְּרִיָהֶן: »וַיִּקְרָא צַפְנִיָּה הַכֹּהֵן אֶת־הַסֵּפֶר הַזֶּה
בְּאָזְנֵי יְרִמְיָהוּ הַנָּבִיא: »וַיְהִי דְבַר־י-הוָה אֶל־
יְרִמְיָהוּ לֵאמֹר: »שָׁלַח עַל-כָּל-הַגּוֹלָה לֵאמֹר כֹּה
אָמַר י-הוָה אֱלֹהֵי-שְׁמַעְיָה הַנְּחִלָּמִי לָעַן אֲשֶׁר נָבִיא
לָכֶם שְׁמַעְיָה וְאָנִי לֹא שָׁלַחְתִּיו וַיִּבְטַח אֶתְכֶם עַל־
שָׁקֵר: »לָכֵן כֹּה-אָמַר י-הוָה הַנְּבִי פִקֹּד עַל־שְׁמַעְיָה
הַנְּחִלָּמִי וְעַל־זֶרְעוֹ לֹא־יִהְיֶה לוֹ אִישׁ | יוֹשֵׁב |
בְּתוֹךְ־הָעַם הַזֶּה וְלֹא־יִרְאֶה בְּטוֹב אֲשֶׁר־אֲנִי עוֹשֶׂה־
לַעַמִּי נֹאֲמִי-הוּא י-הוָה כִּי־סִרְהָ דָבָר עַל־י-הוָה:

ל »הַדְּבַר אֲשֶׁר הִנֵּה אֶל־יְרִמְיָהוּ מֵאֵת י-הוָה
לֵאמֹר: »כֹּה-אָמַר י-הוָה א-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
כְּתַב־לְךָ אֶת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ אֶל־
סֵפֶר: »כִּי הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֹאֲמִי-הוּא י-הוָה וְשִׁבְתִּי אֶת־
שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה אָמַר י-הוָה וְהַשְׁבַּתִּים
אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָאֲבוֹתָם וַיִּרְשׁוּהָ: »וְאֵלֶּה
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבַּר י-הוָה אֶל־יִשְׂרָאֵל וְאֶל־
יְהוּדָה: »כִּי־כֹה אָמַר י-הוָה קוֹל תִּרְדָּה שְׁמַעְנוּ פֶתַח
וְאִין שָׁלוֹם: »שְׁאֲלוּ־נָא וּרְאוּ אִם־יִלְד זָכָר מִדּוֹעַ
רְאִיתִי כָל־גֹּבֶר יִדְּיו עַל־חִלְצִיו כִּי־לִדָּה וְנִהְפְּכוּ
כָל־פָּנִים לִירְקוֹן: »הוּא כִי גָדוֹל הַיּוֹם הַהוּא מֵאִין
כְּמָהוּ וְעַתָּה־צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמָּנָה יִנָּשֵׁעַ: »וַיְהִי

בַּיּוֹם הַהוּא נֹאֲמִי | י-הוָה צ-בָאוֹת אֲשֶׁר עָלָו מֵעַל
צוּאֲרָךְ וּמוֹסְרוֹתֶיךָ אֲנִתְּקָ וְלֹא־יַעֲבֹדוּ־כּו עוֹד
זָרִים: »וַיַּעֲבְדוּ אֶת י-הוָה א-לֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִד מֶלֶכָם
אֲשֶׁר אֲקִים לָהֶם: »וְאַתָּה אֶל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב
נֹאֲמִי-הוּא וְאֶל־תַּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעֶךָ
מִרְחוֹק וְאֶת־זֶרְעֶךָ מֵאָרֶץ שָׁבִים וְשָׁב יַעֲקֹב וְשָׁקֵט
וְשָׁנָן וְאִין מִחְרִיד: »כִּי־אֲתָךְ אֲנִי נֹאֲמִי-הוּא
לְהוֹשִׁיעֶךָ כִּי אַעֲשֶׂה כָלָה בְּכָל־הַגּוֹיִם | אֲשֶׁר
הַפְּצוֹתֶיךָ שֵׁם אֲדָ אֲתָךְ לֹא־אֲעֲשֶׂה כָלָה וַיִּסְרֹתֶיךָ
לְמִשְׁפָּט וְנִקָּה לֹא אֲנִקֶּךָ: »כִּי כֹה אָמַר י-הוָה אֲנוֹשׁ
לְשִׁבְרֶךָ נִחַלָּה מִפְּתָךְ: »אִין־דָּן דִּינָךְ לְמַגֹּזֵר רַפְּאוֹת
תַּעֲלֶה אִין לָךְ: »כִּל־מֵאֲהַבֶיךָ שְׁכַחוּךָ אוֹתָךְ לֹא
יִדְרָשׁוּ כִי מִפֶּת אוֹיֵב הַפִּיתֶיךָ מוֹסֵר אֲכַזְרִי עַל רַב
עוֹנֶךָ עַצְמוֹ חֲטָאתֶיךָ: »מֵה־תִּנְזַעַל עַל־שִׁבְרֶךָ אֲנוֹשׁ
מִכְּאֲבֶךָ עַל | רַב עוֹנֶךָ עַצְמוֹ חֲטָאתֶיךָ עֲשִׂיתִי אֵלֶּה
לָךְ: »לָכֵן כָּל־אֲכַלֶיךָ יֵאָכְלוּ וְכָל־צָרֶיךָ כָּלָם בְּשָׁבִי
יִלְכוּ וְהָיוּ שְׂאִסֶיךָ לְמִשְׁפָּה וְכָל־בְּזוּרֶיךָ אֲתָן לְבָז:
»כִּי אַעֲלֶה אֲרֶכָה לָךְ וּמִמְכּוֹתֶיךָ אֲרַפָּאךָ נֹאֲמִי־
י-הוָה כִּי נִדְּחָה קָרָאוּ לָךְ צִיּוֹן הִיא דָרַשׁ אִין לָהּ:
»כֹּה | אָמַר י-הוָה הַנְּבִי־שָׁב שְׁבוּת אֲהֶלִי יַעֲקֹב
וּמִשְׁכַּנְתִּיו אֲרַחֵם וּנְבִנְתָה עִיר עַל־תִּלָּה וְאֲרַמּוֹן
עַל־מִשְׁפָּטוֹ יֵשֵׁב: »וַיֵּצֵא מֵהֶם תּוֹדָה וְקוֹל
מִשְׁחָקִים וְהִרְבִּיתִם וְלֹא יִמָּעֲטוּ וְהַכְּבֹדְתִים וְלֹא
יִצְעָרוּ: »וְהָיוּ בָנוּ כְּקֹדֶם וְעַדְתּוֹ לִפְנֵי תַכּוֹן וּפְקֻדָּתִי
עַל כָּל־לִחְצִיו: »וְהָיָה אֲדִירוֹ מִמָּנֹו וּמִשְׁלוֹ מִקֶּרְבּוֹ
יֵצֵא וְהַקִּרְבָּתִיו וְנִגַּשׁ אֵלַי כִּי מִי הוּא־זֶה עָרַב אֶת־
לְבֹו לְגִשְׁתָּ אֵלַי נֹאֲמִי-הוּא: »וְהִנֵּיתֶם לִי לַעֲם
וְאֶנְכִי אֲהִיָּה לָכֶם לֹא־לֵהִים: »הִנֵּה | סַעֲרַת י-הוָה
חֲמָה יֵצֵאָה סַעַר מִתְגּוֹרָר עַל רֹאשׁ רִשְׁעִים יִחּוֹל:
»לֹא יָשׁוּב חֲרוֹן אַף־י-הוָה עַד־עֲשִׂתּוֹ וְעַד־הִקְיָמוֹ
מִזְמוֹת לְבֹו בְּאַחֲרִית הַיָּמִים תִּתְּבוֹנְנוּ בָּהּ: »בָּעֵת
הַהִיא נֹאֲמִי-הוּא אֲהִיָּה לֹא־לֵהִים לְכָל מִשְׁפָּחוֹת
יִשְׂרָאֵל וְהָמָּה יִהְיוּ־לִי לַעֲם:

לֹא »כֹּה אָמַר י-הוָה מֵצֵא חוֹל בְּמִדְבָּר עִם שְׂרִידֵי
תִּרְבַּת הַלְלוֹךְ לְהַרְגִיעוֹ יִשְׂרָאֵל: »מִרְחוֹק י-הוָה נִרְאָה
לִי וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתֶּיךָ עַל־כֵּן מִשְׁכַּתֶּיךָ חֲסֹד:
»עוֹד אֲבִנֶךָ וְנִבְנִית בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל עוֹד תַּעֲדִי תַפִּיךָ
וַיֵּצֵאת בְּמִתּוֹל מִשְׁחָקִים: »עוֹד תִּטְעִי כְרָמִים בְּהָרֵי

שִׁמְרוֹן נָטְעוּ נִטְעִים וְחָלְלוּ: כִּי יִשְׁלֹחַ קָרְאוּ
נֹאֲרִים בְּהָר אֶפְרַיִם קוֹמוּ וְנַעֲלֶה צִיּוֹן אֱלֹהֵי-הָהָה
אֶל-הֶהָיִינוּ: כִּי-כֹה אָמַר יְ-הוָה רְנֹו לְיַעֲקֹב שְׂמִיחָה
וְצִהְלוּ בְּרֹאשׁ הַגּוֹיִם הַשְׁמִיעוּ הַלְלוּ וְאִמְרוּ הוֹשִׁעַ
יְ-הוָה אֶת-עַמּוֹ אֶת שְׂאֲרֵית יִשְׂרָאֵל: הִנְנִי מְבִיא
אוֹתָם מֵאֶרֶץ צָפוֹן וּקְבָצְתִּים מִיַּרְפְּתֵי-אֶרֶץ בָּם
עוֹר וּפֶסֶת תִּהְיֶה וּלְלֶדֶת יִתְּדוּ קֹהֵל גָּדוֹל יָשׁוּבוּ הֵנָּה:
כִּי-כִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֶם אוֹלִיכֶם אֶל-בְּחֹלִי
מִים בְּדָרֶךְ יִשָּׁר לֹא יִפְשְׁלוּ בָּהּ כִּי-הָיִיתִי לְיִשְׂרָאֵל
לְאֵב וְאֶפְרַיִם בְּכָרִי הוּא: שְׁמַעוּ דְּבַר-יְ-הוָה גּוֹיִם
וְהִגִּידוּ בְּאֵיִם מִמְּרָחֵק וְאִמְרוּ מִזֶּרֶה יִשְׂרָאֵל
יִקְבְּצֵנוּ וְשִׁמְרוּ פְרֻעָה עֲדָרוֹ: כִּי-פָדָה יְ-הוָה אֶת-
יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חֲזַק מִמֶּנּוּ: וַיָּבֹאוּ וּרְנֵנוּ בְּמִרוֹם-
צִיּוֹן וְנִהְרֹו אֶל-טוֹב יְ-הוָה עַל-דָּגֹן וְעַל-תִּירֵשׁ
וְעַל-יִצְהָר וְעַל-בְּנֵי-צֹאן וּבָקָר וְהִתְהַ נִפְשָׁם כִּגֹּן
רָוָה וְלֹא-יִוָּסִיפוּ לְדַאֲבָה עוֹד: יֵאָז תִּשְׁמַח בְּתוֹלָה
בְּמַחֲוֹל וּבְחִרִים וּזְקָנִים יִתְּדוּ וְהַפְכָתִי אֲבָלָם
לְשִׁשׁוֹן וְנִתְמַתִּים וְשִׁמְחָתִים מִיְּגוֹנָם: וְרוּיִתִּי גִפְשׁ
הַפְתִּים דָּשֹׁן וְעַמִּי אֶת-טוֹבִי יִשְׁבְּעוּ נְאֻם-יְ-הוָה:
כֹּה אָמַר יְ-הוָה קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי בְּכִי
תִמְרוּרִים רָחֵל מִבֶּכֶה עַל-בְּנֵיהָ מֵאֲנָה לְהַנְחֵם עַל-
בְּנֵיהָ כִּי אֵינֶנּוּ: כֹּה אָמַר יְ-הוָה מִנְעִי קוֹלֶךְ מִבְּכִי
וְעֵינֶיךָ מִדִּמְעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לַפְּעֻלָּתֶךָ נְאֻם-יְ-הוָה
וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב: וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לְאַחֲרִיתֶךָ נְאֻם-
יְ-הוָה וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם: שְׁמֹועַ שְׁמַעְתִּי אֶפְרַיִם
מִתְנוּדָד יִסְתַּנֵּי וְאוֹסֵר כְּעָגֹל לֹא לִמָּד הַשְׁבִּנִי
וְאִשׁוּבָה כִּי אַתָּה יְ-הוָה אֱ-לֹהֵי: כִּי-אַחֲרֵי שׁוּבִי
נִחַמְתִּי וְאַחֲרֵי הַנְּדָעִי סִפְקָתִי עַל-יִהוָה בְּשֵׁתִי וְגַם-
נִכְלַמְתִּי כִּי נִשְׁאַתִּי חֲרַפְתָּ נְעוּרָי: הִבֵּן יִקִּיר לִי
אֶפְרַיִם אִם יִלְדַּ שְׁעֵשְׂעִים כִּי-מִדֵּי דְבָרִי בּוֹ זָכָר
אֲזַכְּרֵנוּ עוֹד עַל-כֵּן הָמוּ מַעַל לֹו רַחֵם אֶרְחַמֶּנּוּ נְאֻם-
יְ-הוָה: הַצִּיבִי לָךְ צִיָּנִים שְׁמִי לָךְ תִּמְרוּרִים שְׁתִּי
לִבְךָ לְמִסְלָה דָּרֹךְ הַלֵּכֶת שׁוּבִי בְּתוֹלֶת יִשְׂרָאֵל שָׁבִי
אֶל-עַרְיֹךְ אֵלֶּה: עַד-מָתַי תִּתְחַמְקִין הַבֵּת
הַשׁוֹבֵבָה כִּי-בָרָא יְ-הוָה חֲדָשָׁה בְּאֶרֶץ נִקְבָּה
תִּסּוּבֵב גָּבֵר: כֹּה-אָמַר יְ-הוָה צֹ-בָאוֹת אֱ-לֹהֵי
יִשְׂרָאֵל עוֹד יִאֲמְרוּ אֶת-הַדְּבָר הַזֶּה בְּאֶרֶץ יְהוּדָה
וּבְעָרֶיו בְּשׁוּבִי אֶת-שְׁבוּתָם יְבָרְכֶךָ יְ-הוָה נֹוה-אֲדָק

הָר הַקָּדָשׁ: וַיָּשׁוּבוּ בָּהּ יְהוּדָה וְכָל-עָרֶיו יִתְּדוּ
אֶפְרַיִם וְנָסְעוּ בַּעֲדָר: כִּי הָרוּיִתִּי גִפְשׁ עֵינֶיךָ וְכָל-
גִּפְשׁ דַּאֲבָה מִלְּאֲתִי: עַל-זֹאת הִקִּיצְתִּי וְאַרְאֶה
וּשְׁנָתִי עָרְבָה לִי: הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם-יְ-הוָה
וְנִרְעַמְתִּי אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת-בֵּית יְהוּדָה נִרְעַ
אֲדָם וְנִרְעַ בְּהֵמָה: וְהָיָה כַּאֲשֶׁר שָׁקַדְתִּי עֲלֵיהֶם
לְנִתּוֹשׁ וּלְנִתּוּץ וּלְהָרֵס וּלְהַאֲבִיד וּלְהַרְעַ כֵּן אֲשָׁקַד
עֲלֵיהֶם לִבְנוֹת וּלְנָטֵעַ נְאֻם-יְ-הוָה: בְּיָמִים הָהֵם
לֹא-יִיאֲמְרוּ עוֹד אֲבוֹת אָכְלוּ בָסֵר וּשְׁנֵי בָנִים
תִּקְהִינָה: כִּי אִם-אִישׁ בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת כָּל-הָאָדָם
הָאֹכֵל הַבָּסֵר תִּקְהִינָה שְׁנֵיו: הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם-
יְ-הוָה וְכִרְמִי אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת-בֵּית יְהוּדָה
בְּרִית חֲדָשָׁה: לֹא כִבְרִית אֲשֶׁר כָּרַתִּי אֶת-אֲבוֹתָם
בְּיוֹם הַחֲזִיקִי בְיָדָם לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר-
הֵמָּה הִפְרוּ אֶת-בְּרִיתִי וְאֲנֹכִי בָעַלְתִּי בָם נְאֻם-
יְ-הוָה: כִּי זֹאת הַבְּרִית אֲשֶׁר אֲכַרֵּת אֶת-בֵּית
יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי הַיָּמִים הָהֵם נְאֻם-יְ-הוָה נִתְּתִי אֶת-
תּוֹרָתִי בְּקֶרְבָּם וְעַל-לִבָּם אֲכַתְּבֶנָּה וְהָיִיתִי לָהֶם
לֹא-לְהִים וְהֵמָּה יִהְיוּ-לִי לְעָם: וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד
אִישׁ אֶת-רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת-אָחִיו לֵאמֹר דַּעוּ אֶת-
יְ-הוָה כִּי-כֹלָם יָדְעוּ אוֹתִי לְמַקְטָנָם וְעַד-גְּדוּלָם
נְאֻם-יְ-הוָה כִּי אֶסְלַח לְעוֹנָם וּלְחַטָּאתָם לֹא אֲזַכְּרֶ-
עוֹד: כֹּה אָמַר יְ-הוָה נִתֵּן שְׁמִשׁ לְאוֹר יוֹמָם חֲזַקַת
נֶרֶחַ וְכוֹכָבִים לְאוֹר לַיְלָה רָגַע הַיָּם וַיִּהְיֶה גִלְיוֹ
יְ-הוָה צֹ-בָאוֹת שְׁמוֹ: אִם-יִמְלֹשׁוּ הַחֲקִים הָאֵלֶּה
מִלְּפָנַי נְאֻם-יְ-הוָה גַּם נִרְעַ יִשְׂרָאֵל יִשְׁבְּתוּ מִהֲרֹות
גְּוִי לְפָנַי כָּל-הַיָּמִים: כֹּה אָמַר יְ-הוָה אִם-יִמְדוּ
שְׁמִים מִלְּמַעְלָה וַיִּחְקְרוּ מוֹסְדֵי-אֶרֶץ לִמְשָׁה גַם-
אֲנִי אֲמַאֵס בְּכָל-זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַל-כֵּן אֲשֶׁר עָשׂוּ
נְאֻם-יְ-הוָה: הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם-יְ-הוָה וְנִבְנְתָה
הָעִיר לִי-הִזֶּה מִמִּגְדָּל חֲנֻנָאֵל שְׁעַר הַפִּנֵּה: וַיִּצָּא
עוֹד קוֹ הַמִּדְּהָ נִגְדּוּ עַל גְּבַעַת גָּרֵב וְנָסַב גְּעָתָה:
וְכָל-הָעָמֶק הַפְּגָרִים וְהַדָּשֹׁן וְכָל-הַשְּׂדֵמוֹת עַד-
נִחַל קִדְרוֹן עַד-פְּנֵת שְׁעַר הַסּוּסִים מִזֶּרֶחַה קָדָשׁ
לִי-הִזֶּה לֹא-יִנָּתֵשׁ וְלֹא-יִהָרֵס עוֹד לְעוֹלָם:
לֵב הַדְּבָר אֲשֶׁר-הָיָה אֶל-יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְ-הוָה
בַּשָּׁנָה הָעֲשׂוֹרִית לְצִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הִיא הַשָּׁנָה
שְׁמֹנֶה-עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְנְבוּכַדְרֶאצַּר: וַאֲזַ חִיל מֶלֶךְ

בְּכָל צָרִים עַל־יְרוּשָׁלַם וַיִּרְמְיֵהוּ הַנְּבִיא הָיָה כְּלוֹא
בַּחֲצָר הַמִּטְרָה אֲשֶׁר בֵּית־מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ אֲשֶׁר כָּלְאוּ
צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר מִדּוּעַ אַתָּה נָבִיא לֵאמֹר
כֹּה אָמַר יְיָ הֵנָּה הַנְּבִי נָתַן אֶת־הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד
מֶלֶךְ־בָּבֶל וּלְכָדָה׃ וַצִּדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֹא יִמְלֹט
מִיַּד הַפְּשָׁ־דִים כִּי הִנָּתַן וַנָּתַן בְּיַד מֶלֶךְ־בָּבֶל וּדְבַר־
פִּיּו עִם־פִּיּו וַעֲיִנָּיו אֶת־עֵינָיו תִּרְאִינָה׃ וּבְכָל יוֹלָךְ
אֶת־צִדְקִיָּהוּ וְשֵׁם יְהִיָּה עַד־פָּקְדֵי אֹתוֹ נֹאֲמִי־הִנֵּה
כִּי תִלַּחֲמוּ אֶת־הַפְּשָׁדִים לֹא תִצְלִיחוּ׃ וַיֹּאמֶר
יִרְמְיָהוּ הִנֵּה דְבַר־יְיָ הִנֵּה אֵלַי לֵאמֹר׃ הִנֵּה חֲנַמְאֵל
בֶּן־שִׁלֵּם דִּדְךָ בָּא אֵלַיךְ לֵאמֹר קִנְיָה לְךָ אֶת־שָׂדֵי
אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת כִּי לְךָ מִשְׁפָּט הַגְּאֻלָּה לַקְּנוֹת׃ וַיָּבֹא
אֲלֵי חֲנַמְאֵל בֶּן־דָּדַי כְּדָבָר יְיָ הוּא־אֶל־חֲצָר הַמִּטְרָה
וַיֹּאמֶר אֲלֵי קִנְיָה נָא אֶת־שָׂדֵי אֲשֶׁר־בַּעֲנָתוֹת אֲשֶׁר
בָּאֶרֶץ בְּנֵי־מִן כִּי־לְךָ מִשְׁפָּט הִירָשָׁה וּלְךָ הַגְּאֻלָּה
קִנְיָה־לְךָ וְאַדְעַ כִּי דְבַר־יְיָ הוּא׃ וַאֲקַנְיָה אֶת־
הַשָּׂדֶה מֵאֵת חֲנַמְאֵל בֶּן־דָּדַי אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת
וְאֲשַׁקְלָה־לוֹ אֶת־הַכֶּסֶף שִׁבְעָה שָׁקִלִים וַעֲשֶׂהָ
הַכֶּסֶף׃ וַאֲכַתֵּב בַּסֶּפֶר וְאֶחָתָם וְאַעֲד עֲדִים וְאֲשַׁקֵּל
הַכֶּסֶף בְּמֵאזְנִים׃ וַאֲאָקֹת אֶת־סֶפֶר הַמִּקְנָה אֶת־
הַחֲתוּם הַמִּצְנָה וְהַחֲקִים וְאֶת־הַגְּלוּי׃ וַאֲתָן אֶת־
הַסֶּפֶר הַמִּקְנָה אֶל־בְּרוּךְ בֶּן־נְרִיָּה בֶּן־מַחֲסִיָּה לְעֵינַי
חֲנַמְאֵל דָּדִי וּלְעֵינַי הָעֲדִים הַפְּתָבִים בַּסֶּפֶר הַמִּקְנָה
לְעֵינַי כָּל־הַיְּהוּדִים הַיֹּשְׁבִים בַּחֲצָר הַמִּטְרָה׃
וַאֲצִוָּה אֶת־בְּרוּךְ לְעֵינֵיהֶם לֵאמֹר׃ כֹּה־אָמַר
יְיָ הִנֵּה צֶ־בָאוֹת אֶ־לֵּהּ יִשְׂרָאֵל לָקוֹת אֶת־הַסִּפְרִים
הָאֵלֶּה אֵת סֶפֶר הַמִּקְנָה הַזֶּה וְאֵת הַחֲתוּם וְאֵת סֶפֶר
הַגְּלוּי הַזֶּה וְנִתְּנָם בְּכָל־חֶרֶשׁ לְמַעַן יַעֲמְדוּ יָמִים
רַבִּים׃ כִּי כֹה אָמַר יְיָ הִנֵּה צֶ־בָאוֹת אֶ־לֵּהּ יִשְׂרָאֵל
עוֹד יִקְנוּ בָתִּים וְשָׂדוֹת וְכִרְמִים בָּאֶרֶץ הַזֹּאת׃
וַאֲתַפְּלֵל אֶל־יְיָ הוּא אַחֲרֵי תַתִּיל אֶת־סֶפֶר הַמִּקְנָה
אֶל־בְּרוּךְ בֶּן־נְרִיָּה לֵאמֹר׃ אֵתָּה אֶ־דָּנִי יְיָ הוּא
הִנֵּה אֵתָּה עֹשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ בְּכַתֵּף
הַגְּדוֹל וּבְזִרְעָה הַנְּטוּיָה לֹא־יִפְלֹא מִמֶּךָ כָּל־דְּבַר׃
וַעֲשֵׂה חֶסֶד לְאֵלִפִּים וּמִשְׁלֵם עֲוֹן אָבוֹת אֶל־חֵיק
בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הֵאֵל הַגְּדוֹל הַגְּבוּר יְיָ הִנֵּה צֶ־בָאוֹת
שָׁמוּ׃ הַגְּדֹל הָעֹשֶׂה וְרַב הָעֲלִילָיָה אֲשֶׁר־עֵינֶיהָ
פְּקָחוֹת עַל־כָּל־דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לִתֵּת לְאִישׁ כְּדֶרֶכְיוֹ

וְכַפְרֵי מַעַלְלָיו׃ אֲשֶׁר־שָׁמַתְּ אֹתוֹת וּמִפְתִּים
בָּאֶרֶץ־מִצְרַיִם עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וּבִישְׂרָאֵל וּבְאָדָם
וּתַעֲשֶׂה־לְךָ שֵׁם כְּיוֹם הַזֶּה׃ וַתֵּצֵא אֶת־עַמְּךָ אֶת־
יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיַד
חֲזָקָה וּבְאֲזִרוּעַ נְטוּיָה וּבְמוֹרָא גְדוֹל׃ וַתִּתֵּן לָהֶם
אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לְאֲבוֹתָם לִתֵּת
לָהֶם אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ׃ וַיָּבֹאוּ וַיִּירָשׁוּ אֹתָהּ
וְלֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹלְךָ וּבַתּוֹרָתְךָ לֹא־הִלְכוּ אֹת כָּל־
אֲשֶׁר צִוִּיתָה לָהֶם לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ וַתִּקְרָא אֹתָם
אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת׃ הִנֵּה הַסְּלָלוֹת בָּאוּ הָעִיר
לְלַכְדָּה וְהָעִיר נִתְּנָה בְּיַד הַפְּשָׁדִים הַנִּלְחָמִים עָלֶיהָ
מִפְּנֵי הַתָּרֵב וְהָרָעָב וְהַדָּבָר וְאֲשֶׁר דְּבַרְתָּ הִנֵּה וְהִנֵּה
רָאָה׃ וַאֲתָה אָמַרְתָּ אֵלַי אֶ־דָּנִי יְיָ הִנֵּה קִנְיָה־לְךָ
הַשָּׂדֶה בַּכֶּסֶף וְהָעֵד עֲדִים וְהָעִיר נִתְּנָה בְּיַד
הַפְּשָׁדִים׃ וַיְהִי דְבַר־יְיָ הִנֵּה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר׃
הִנֵּה אָנִי יְיָ הִנֵּה אֶ־לֵּהּ כָּל־בָּשָׂר הַמִּמָּנִי יִפְלֹא כָל־
דְּבַר׃ כִּי כֹה אָמַר יְיָ הוּא הַנְּבִי נָתַן אֶת־הָעִיר
הַזֹּאת בְּיַד הַפְּשָׁדִים וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
וּלְכָדָה׃ וַיָּבֹאוּ הַפְּשָׁדִים הַנִּלְחָמִים עַל־הָעִיר
הַזֹּאת וְהָצִיתוּ אֶת־הָעִיר הַזֹּאת בָּאֵשׁ וּשְׂרָפוּהָ וְאֵת
הַבָּתִּים אֲשֶׁר קִטְרוּ עַל־גִּגּוֹתֵיהֶם לַבָּעַל וְהַסִּכּוּ
נִסְכִּים לֹא־לָהֶם אַחֲרִים לְמַעַן הַכְּעִסְנִי׃ כִּי־הָיוּ
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יְהוּדָה אִף עֹשִׂים הֲרַע בְּעֵינַי
מִנְּעֻרְתֵּיהֶם כִּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אִף מְכַעֲסִים אֹתִי
בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם נֹאֲמִי־הִנֵּה׃ כִּי עַל־אִפִּי וְעַל־
חֲמָתִי הִיָּתָה לִי הָעִיר הַזֹּאת לְמֹן־הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּנוּ
אוֹתָהּ וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה לְהַסִּירָהּ מֵעַל פָּנָי׃ עַל כָּל־
רָעַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר עָשׂוּ לְהַכְּעִסְנִי
הָמָּה מַלְכֵיהֶם שָׂרֵיהֶם כְּהִנִּיָּהֻם וּנְבִיאֵיהֶם וְאִישׁ
יְהוּדָה וַיִּשְׁבִּי יְרוּשָׁלַם׃ וַיִּפְּנוּ אֵלַי עֶרְף וְלֹא פָנִים
וְלִמַּד אֹתָם הַשִּׁבְכָם וְלִמַּד וְאִינָם שֹׁמְעִים לְקוֹחַת
מוֹסֵר׃ וַיִּשְׁיִמוּ שְׁקוּצֵיהֶם בַּבַּיִת אֲשֶׁר־נִקְרָא־
שְׁמִי עָלָיו לְטִמְאוֹ׃ וַיָּבִינוּ אֶת־בָּמֹת הַבָּעַל אֲשֶׁר
בָּגִיא בֶן־הַנֶּם לְהַעֲבִיר אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם
לְמֶלֶךְ אֲשֶׁר לֹא־צוּיָתִים וְלֹא עָלְתָה עַל־לִבִּי
לַעֲשׂוֹת הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת לְמַעַן הַחֲטִי אֶת־יְהוּדָה׃
וְעַתָּה לִכֹּן כֹּה־אָמַר יְיָ הִנֵּה אֶ־לֵּהּ יִשְׂרָאֵל אֶל־
הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר אֹתָם אֹמְרִים נִתְּנָה בְּיַד מֶלֶךְ־

בְּכָל בְּחֵרֶב וּבְרָעָב וּבְדָבָר: ^אהִגַּנִּי מִקִּבְצָם מִכָּל־
הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדְחִיתִים שָׁם בְּאִפִּי וּבְחִמָּתִי וּבִקְצָה
גָּדוֹל וְהַשְׁבַּתִּים אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְהַשְׁבַּתִּים לִבְטַח:
^בוַהֲיוּ לִי לְעָם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֹא־לֹהִים: ^גוַנִּתְּנִי
לָהֶם לֵב אֶחָד וְדָרֶךְ אֶחָד לִירְאָה אוֹתִי כְּל־הַיָּמִים
לְטוֹב לָהֶם וּלְבִנְיָהֶם אַחֲרֵיהֶם: ^דוְכִרְתִּי לָהֶם בְּרִית
עוֹלָם אֲשֶׁר לֹא־אֶשׁוּב מֵאַחֲרֵיהֶם לְהִיטִיבִי אוֹתָם
וְאֶת־יִרְאָתִי אֶתֵּן בְּלִבָּכֶם לְבִלְתִּי סוּר מֵעָלַי:
^הוַיִּשְׁתַּי עֲלֵיהֶם לְהִטִּיב אוֹתָם וַיִּטְעֲתִים בְּאֶרֶץ
הַזֹּאת בְּאַמַּת בְּכָל־לִבִּי וּבְכָל־נַפְשִׁי: ^וכִּי־כֹה אָמַר
יְיָ הֵוא כֹּה אֲשֶׁר הִבֵּאתִי אֶל־הָעָם הַזֶּה אֶת כָּל־הָרָעָה
הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת כֵּן אֲנֹכִי מֵבִיא עֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־
הַטּוֹבָה אֲשֶׁר אֲנֹכִי דֹבֵר עֲלֵיהֶם: ^זוַנִּקְנֶה הַשָּׂדֶה
בְּאֶרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר וְאַתֶּם אֹמְרִים שְׁמָמָה הִיא
מֵאִין אָדָם וּבִהְמָה נִתְּנָה בְּיַד הַפְּשָׁדִים: ^חשְׂדוֹת
בַּכֶּסֶף יִקְנוּ וְכֹתוּב בַּכֶּסֶף וְחֲתוּם וְהָעֵד עֲדִים בְּאֶרֶץ
בְּנִימָן וּבִסְבִיבֵי יְרוּשָׁלַם וּבְעָרֵי יְהוּדָה וּבְעָרֵי הַהָר
וּבְעָרֵי הַשְּׁפֵלָה וּבְעָרֵי הַגִּלְגָּל כִּי־אֶשׁיב אֶת־שְׁבוּתָם
נֹאמִי־הֵוא:

לֹא וַיְהִי דְבַר־יְיָ הֵוא אֶל־יִרְמְיָהוּ שֹׁגֵית וְהוּא עוֹדְנוֹ
עֹצוֹר בְּחֶזֶק הַמַּטְרָה לֵאמֹר: ^אכֹּה־אָמַר יְיָ הֵוא עֲשֵׂה
יְיָ הֵוא יוֹצֵר אוֹתָה לְהַכִּינָה יְיָ הֵוא שָׁמוֹ: ^בקִרָא אֵלַי
וְאֶעֱנֶךָ וְאֶגִּידָה לָךְ גְּדֻלוֹת וּבִצְרוֹת לֹא יִדְעֻתָם: ^גכִּי
כֹה אָמַר יְיָ הֵוא אֶ־לֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל־בְּתִל הָעִיר
הַזֹּאת וְעַל־בְּתִי מַלְכֵי יְהוּדָה הַנִּתְּצִים אֶל־הַסַּלְלֹת
וְאֶל־הַחֶרֶב: ^דבָּאִים לְהִלָּחֵם אֶת־הַפֶּשַׁד־דִּים
וּלְמָלָאם אֶת־פְּגָרֵי הָאָדָם אֲשֶׁר־הִכִּיתִי בְּאִפִּי
וּבְחִמָּתִי וְאֲשֶׁר הִסְתַּרְתִּי פָנַי מִהָעִיר הַזֹּאת עַל כָּל־
רָעָתָם: ^ההִגַּנִּי מֵעֵלֶה־לָּהּ אֲרֻכָּה וּמִרְפָּא וּרְפָאִיתִים
וּגְלִיתִי לָהֶם עֲתָרַת שָׁלוֹם וְאַמַּת: ^ווְהַשְׁבַּתִּי אֶת־
שְׁבוּת יְהוּדָה וְאֶת שְׁבוּת יִשְׂרָאֵל וּבְנֵתִים
כְּבָרָאשְׁנָה: ^זוַיִּטְהַרְתִּים מִכָּל־עוֹנָם אֲשֶׁר חָטְאוּ־לִי
וְסִלַּחְתִּי לְכָל־עוֹנוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר חָטְאוּ־לִי וְאֲשֶׁר
פָּשְׁעוּ בִּי: ^חוַהֲיִתָּה לִי לְשֵׁם שְׁשׁוֹן לְתִהְיֶה
וּלְתִפְאֶרֶת לְכָל גּוֹיֵי הָאֶרֶץ אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּ אֶת־כָּל־
הַטּוֹבָה אֲשֶׁר אֲנֹכִי עֹשֶׂה אוֹתָם וּפְחָדוֹ וּרְגֻזוֹ עַל
כָּל־הַטּוֹבָה וְעַל כָּל־הַשָּׁלוֹם אֲשֶׁר אֲנֹכִי עֹשֶׂה לָּהּ:
^טכֹּה וְאָמַר יְיָ הֵוא עוֹד יִשְׁמַע בְּמָקוֹם־הַזֶּה אֲשֶׁר

אַתֶּם אֹמְרִים חֶרֶב הוּא מֵאִין אָדָם וּמֵאִין בְּהֵמָה
בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחִצּוֹת יְרוּשָׁלַם הַנִּשְׁמֹות מֵאִין אָדָם
וּמֵאִין יוֹשֵׁב וּמֵאִין בְּהֵמָה: ^אקוֹל שְׁשׁוֹן וְקוֹל
שְׁמָמָה קוֹל חֲתָן וְקוֹל כָּלָה קוֹל אֹמְרִים הוֹדוּ אֶת־
יְיָ הֵוא צִבְאוֹת כִּי־טוֹב יְיָ הֵוא כִּי־לְעוֹלָם חֲסִדוֹ
מִבָּאִים תּוֹדָה בֵּית יְיָ הֵוא כִּי־אֶשׁיב אֶת־שְׁבוּת־
הָאֶרֶץ כְּבָרָאשְׁנָה אָמַר יְיָ הֵוא: ^בכֹּה־אָמַר יְיָ הֵוא
צִבְאוֹת עוֹד יִהְיֶה וּבְמָקוֹם הַזֶּה הִתְרַב מֵאִין־אָדָם
וְעַד־בְּהֵמָה וּבְכָל־עָרָיו גּוֹה רָעִים מִרְבָּצִים צֹאן:
^גוּבְעָרֵי הַהָר בְּעָרֵי הַשְּׁפֵלָה וּבְעָרֵי הַגִּלְגָּל וּבְאֶרֶץ
בְּנִימָן וּבִסְבִיבֵי יְרוּשָׁלַם וּבְעָרֵי יְהוּדָה עַד תַּעֲבֹרְנָה
הַצֹּאן עַל־יַדִּי מוֹנֶה אָמַר יְיָ הֵוא: ^דהֵנָּה יָמִים בָּאִים
נֹאמִי־הֵוא הֵוא וְהִקְמַתִּי אֶת־הַדָּבָר הַטּוֹב אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי
אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל־בֵּית יְהוּדָה: ^הבְּיָמִים הָהֵם
וּבַעֲת הַהִיא אֶצְמִיחַ לְדָוִד צֶמַח צְדָקָה וְעֲשֵׂה
מִשְׁפָּט וְצְדָקָה בְּאֶרֶץ: ^ובְּיָמִים הָהֵם תִּשְׁשַׁע יְהוּדָה
וִירוּשָׁלַם תִּשְׁכּוֹן לִבְטַח וְזֶה אֲשֶׁר־יִקְרָא־לָהּ יְיָ הֵוא
צְדָקָנוּ: ^זכִּי־כֹה אָמַר יְיָ הֵוא לֹא־יִכָּרֵת לְדָוִד אִישׁ
יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא בֵּית־יִשְׂרָאֵל: ^חוְלִפְתָּהִים הַלּוֹיִם לֹא־
יִכָּרֵת אִישׁ מִלִּפְנֵי מַעֲלָה עוֹלָה וּמִקְטִיר מִנְחָה
וְעֲשֵׂה זֶבַח כְּל־הַיָּמִים: ^טוַיְהִי דְבַר־יְיָ הֵוא אֶל־
יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר: ^אכֹּה אָמַר יְיָ הֵוא אֶת־
בְּרִיתִי הַיּוֹם וְאֶת־בְּרִיתִי הַלַּיְלָה וּלְבִלְתִּי הַיּוֹם
יוֹמָם־וְלַיְלָה בְּעֵתָם: ^בגַּם־בְּרִיתִי תִפָּר אֶת־דָּוִד
עַבְדִּי מִהַיּוֹת־לּוֹ בֶן מֶלֶךְ עַל־כִּסְאוֹ וְאֶת־הַלּוֹיִם
הַכֹּהֲנִים מִשְׁרָתִי: ^גאֲשֶׁר לֹא־יִסְפָּר צָבָא הַשָּׁמַיִם
וְלֹא יִמָּד חוֹל הַיָּם כֵּן אֲרַבָּה אֶת־זֶרַע דָּוִד עַבְדִּי
וְאֶת־הַלּוֹיִם מִשְׁרָתִי אֶתִּי: ^דוַיְהִי דְבַר־יְיָ הֵוא אֶל־
יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר: ^אהֲלֹא רָאִיתָ מִה־הָעַם הַזֶּה דִּבְרוּ
לֵאמֹר שְׁתִּי הַמִּשְׁפָּחוֹת אֲשֶׁר בָּחַר יְיָ הֵוא בָּהֶם
וַיִּמָּאֶסּוּ וְאֶת־עַמִּי יִנְאַצּוּן מִהַיּוֹת עוֹד גּוֹי לִפְנֵיהֶם:
^בכֹּה אָמַר יְיָ הֵוא אֶם־לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת
שָׁמַיִם וָאֶרֶץ לֹא־שָׁמַתִּי: ^גגַּם־זֶרַע יַעֲקֹב וְדָוִד
עַבְדִּי אֲמָאס מִקַּחַת מִזֶּרְעוֹ מִשְׁלִים אֶל־זֶרַע
אַבְרָהָם יִשְׁחָק וַיַּעֲקֹב כִּי־אֶשׁיב אֶת־שְׁבוּתָם
וְרַחֲמָתִים:

לֵד וְהַדָּבָר אֲשֶׁר־הֵנִיחָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְיָ הֵוא
וּנְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וְכָל־חֵילוֹ וְכָל־מַמְלָכוֹת

אֶרֶץ מִמִּשְׁלַת יָדָו וְכָל־הָעַמִּים נִלְחָמִים עָלָי־
יְרוּשָׁלַם וְעַל־כָּל־עָרֶיהָ לֵאמֹר: כֹּה־אָמַר יְיָ־הוֹה
אֶ־לִּהְיִי יִשְׂרָאֵל הָלָךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־צִדְקָתָהּ מִלֶּךְ
יְהוּדָה וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר יְיָ־הוֹה הִנְנִי נֹתֵן אֶת־
הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ־בָּבֶל וְיִשְׂרָפָהּ בָּאֵשׁ: וְאַתָּה
לֹא תִמְלֹט מִיָּדוֹ כִּי תִפֹּשׁ תִּתְּפֹשׁ וּבִגְדוֹ תִתְּנֶנּוּ וְעֵינֶיךָ
אֶת־עֵינֶי מֶלֶךְ־בָּבֶל תִּרְאִינָה וְפִיהוּ אֶת־פִּיךָ יִדְבֹּר
וּבָבֶל תִּבּוֹא: הֲאֵךְ שָׁמַע דְּבַר־יְיָ־הוֹה צִדְקָתָהּ מֶלֶךְ
יְהוּדָה כֹּה־אָמַר יְיָ־הוֹה עָלֶיךָ לֹא תָמוּת בַּחֲרָב:
הַבְּשִׁלּוֹם תָּמוּת וְכַמִּשְׁרָפוֹת אָבוֹתֶיךָ הַמְלָכִים
הָרַאשֻׁנִּים אֲשֶׁר־הָיוּ לִפְנֶיךָ כֹּן יִשְׂרָפוּ־לָךְ וְהָיוּ
אֲדוֹן יִסְפְּדוּ־לָךְ כִּי־יִדְבֹּר אֲנִי־דְבַרְתִּי נְאֻם־יְיָ־הוֹה:
וַיִּדְבֹּר יִרְמְיָהוּ הַנְּבִיא אֶל־צִדְקָתָהּ מֶלֶךְ יְהוּדָה אֵת
כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בִּירוּשָׁלַם: וְחִיל מֶלֶךְ־בָּבֶל
נִלְחָמִים עַל־יְרוּשָׁלַם וְעַל כָּל־עָרֵי יְהוּדָה הַנוֹתְרוֹת
אֶל־לְכִישׁ וְאֶל־עֶזְקָה כִּי הִנֵּה נִשְׁאָרוּ בְּעָרֵי יְהוּדָה
עָרֵי מִבְּצָר: הַדְּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת
יְיָ־הוֹה אַחֲרֵי כִרְתֹּת הַמֶּלֶךְ צִדְקָתָהּ בְּרִית אֶת־כָּל־
הָעָם אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם לֵקְרָא לָהֶם דְּרוֹר: לְשַׁלַּח
אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־שִׁפְתּוֹ הָעֶבְרִי
וְהָעֶבְרִיָּה חֲפָשִׁים לְבִלְתִּי עֲבַד־בָּם בִּיהוּדָי אַחֲיָהוּ
אִישׁ: וַיִּשְׁמְעוּ כָל־הַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־בָּאוּ
בְּבָרִית לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־שִׁפְתּוֹ
חֲפָשִׁים לְבִלְתִּי עֲבַד־בָּם עוֹד וַיִּשְׁמְעוּ וַיִּשְׁלָחוּ:
וַיָּשׁוּבוּ אַחֲרֵי־כֵן וַיָּשׁוּבוּ אֶת־הָעֲבָדִים וְאֶת־
הַשִּׁפְחוֹת אֲשֶׁר שָׁלְחוּ חֲפָשִׁים וַיִּכְבְּשׁוּם לַעֲבָדִים
וּלְשִׁפְחוֹת: וַיְהִי דְבַר־יְיָ־הוֹה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת
יְיָ־הוֹה לֵאמֹר: כֹּה־אָמַר יְיָ־הוֹה אֶ־לִּהְיִי יִשְׂרָאֵל
אֲנֹכִי כְרַתִּי בְרִית אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם בַּיּוֹם הַזֶּה הוֹצֵאִי אוֹתָם
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים לֵאמֹר: הִמָּקֵץ שִׁבַּע
שָׁנִים תִּשְׁלָחוּ אִישׁ אֶת־אֲחִיו הָעֶבְרִי אֲשֶׁר־יִמְכֹּר
לָךְ וְעַבְדְּךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וְשָׁלַחְתּוֹ חֲפָשִׁי מֵעִמָּךְ וְלֹא־
שָׁמְעוּ אֲבוֹתֵיכֶם אֵלָי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם: וַתִּשְׁלָחוּ
אֹתָם הַיּוֹם וַתַּעֲשׂוּ אֶת־הַיִּשְׂרָאֵל בְּעֵינֶי לֵקְרָא דְּרוֹר
אִישׁ לִרְעָהוּ וַתִּכְרְתוּ בְרִית לִפְנֵי בִפְתִּית אֲשֶׁר־נִקְרָא
שָׁמִי עָלָיו: וַתִּשְׁלָחוּ וַתַּחֲלִלּוּ אֶת־שָׁמִי וַתִּשְׁלָחוּ אִישׁ
אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־שִׁפְתּוֹ אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּם
חֲפָשִׁים לִנְפֻשָׁם וַתִּכְבְּשׁוּם אֹתָם לְהָיוֹת לָכֶם לַעֲבָדִים

וּלְשִׁפְחוֹת: לִכְן כֹּה־אָמַר יְיָ־הוֹה אֹתָם לֹא־שָׁמְעֹתָם
אֵלָי לֵקְרָא דְּרוֹר אִישׁ לְאֲחִיו וְאִישׁ לִרְעָהוּ הִנְנִי
קֹרֵא לָכֶם דְּרוֹר נְאֻם־יְיָ־הוֹה אֶל־הַחֲרָב אֶל־הַדְּבָר
וְאֶל־הָרָעָב וְנִתְּתִי אֶתְכֶם לְזַעֲוָה לְכָל מַמְלָכוֹת
הָאָרֶץ: וְנִתְּתִי אֶת־הָאֲנָשִׁים הָעֶבְרִיִּים אֶת־בְּרֹתֵי
אֲשֶׁר לֹא־הִקְלִימוּ אֶת־דְּבָרֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרְתוּ
לִפְנֵי הָעָגֹל אֲשֶׁר כָּרְתוּ לַשָּׁנִים וַיַּעֲבְרוּ בֵּין בְּתָרָיו:
וְשָׂרֵי יְהוּדָה וְשָׂרֵי יְרוּשָׁלַם הַסָּרְסִים וְהַכְּהֻנִּים וְכָל
עַם הָאָרֶץ הָעֶבְרִיִּים בֵּין בְּתָרֵי הָעָגֹל: וְנִתְּתִי אוֹתָם
בְּיַד אֲיִבֵיהֶם וּבְיַד מִבְּקָשֵׁי נַפְשָׁם וְהִיתָה גְּבֻלָּתָם
לְמֵאֲכָל לַעֲוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבַהֲמַת הָאָרֶץ: וְאֶת־
צִדְקָתָהּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־שָׂרָיו אֶתֵּן בְּיַד אֲיִבֵיהֶם
וּבְיַד מִבְּקָשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד חִיל מֶלֶךְ בָּבֶל הָעֲלִים
מֵעֲלֵיכֶם: הִנְנִי מַצִּיָּה נְאֻם־יְיָ־הוֹה וְהַשְׁבֹּתִים אֶל־
הָעִיר הַזֹּאת וְנִלְחָמוּ עָלֶיהָ וּלְכָדוּהָ וְיִשְׂרָפָהּ בָּאֵשׁ
וְאֶת־עָרֵי יְהוּדָה אֶתֵּן שְׁמָמָה מֵאִין יָשׁוּב:

לֵה הַדְּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְיָ־הוֹה
בַּיָּמִי הַהֵינִקִּים בְּוִיִּיאֲשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֵאמֹר:
הַלֹּךְ אֶל־בֵּית הָרִכָּבִים וְדְבַרְתָּ אוֹתָם וְהִבֵּאוּתָם
בֵּית יְיָ־הוֹה אֶל־אֶחָת הַלְשָׁכוֹת וְהַשְׁקִית אוֹתָם יַיִן:
וְאָקַח אֶת־יֶאֱזַנְיָה בֶן־יִרְמְיָהוּ בֶן־חֲבַצְנֵלָה וְאֶת־
אֲחִיו וְאֶת־כָּל־בָּנָיו וְאֶת כָּל־בֵּית הָרִכָּבִים: וְאָבֵא
אֹתָם בֵּית יְיָ־הוֹה אֶל־לְשַׁכַּת בְּנֵי חֲנָן בֶּן־יִגְדָלְיָהוּ
אִישׁ הָאֵל־לֵהִים אֲשֶׁר־אֶצֶּל לְשַׁכַּת הַשָּׂרִים אֲשֶׁר
מִמַּעַל לְלְשַׁכַּת מַעֲשִׂיָּהוּ בֶן־שַׁלּוּם שֹׁמֵר הַסֵּף:
וְאָתָּן לִפְנֵי בְנֵי בֵית־הָרִכָּבִים גְּבַעִים מִלֵּאִים יַיִן
וְכִסּוֹת וְאָמַר אֲלֵיהֶם שְׁתוּ־יַיִן: וַיֵּאמְרוּ לֹא נִשְׁתֵּה־
יַיִן כִּי יוֹנֵדָב בֶּן־רָכָב אֲבִינוּ צִוָּה עָלֵינוּ לֵאמֹר לֹא
תִשְׁתוּ־יַיִן אַתֶּם וּבְנֵיכֶם עַד־עוֹלָם: וּבֵית לֹא־תִבְנוּ
וְזָרַע לֹא־תִזְרְעוּ וְכָרֶם לֹא־תִטְעוּ וְלֹא יִהְיֶה לָכֶם כִּי
בָּאֵהֶלִים תִּשְׁבּוּ כָּל־יְמֵיכֶם לַמַּעַן תַּחֲיֹו יָמִים רַבִּים
עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם גָּרִים שָׁם: וַנִּשְׁמָע
בְּקוֹל יְהוֹנָדָב בֶּן־רָכָב אֲבִינוּ לְכָל אֲשֶׁר צִוָּנוּ לְבִלְתִּי
שְׁתוֹת־יַיִן כָּל־יְמֵינוּ אֲנַחְנוּ נָשִׁינוּ בְּנֵינוּ וּבְנֹתֵינוּ:
וּלְבִלְתִּי בְנוֹת בָּתִּים לְשִׁבְתָּנוּ וְכָרֶם וְשִׂדָּה וְזָרַע לֹא
יִהְיֶה־לָּנוּ: וַנִּשְׁבַּ בָּאֵהֶלִים וַנִּשְׁמָע וְנַעֲשֶׂה כְּכָל
אֲשֶׁר־צִוָּנוּ יוֹנָדָב אֲבִינוּ: וַיְהִי בַּעֲלֹת גְּבוּכַדְרֶאצַּר
מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶל־הָאָרֶץ וַנֵּאמַר בָּאוּ וַנִּבּוֹא יְרוּשָׁלַם

מִפְּנֵי חֵיל הַפֶּשַׁד־דִּים וּמִפְּנֵי חֵיל אָרֶם וַנֵּשֶׁב
 בִּירוּשָׁלַם: וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר:
 כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִלֹךְ
 וְאָמַרְתָּ לְאִישׁ יְהוּדָה וּלְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם הֲלוֹא
 תִּקְחוּ מוֹסָר לְשִׁמְעַע אֶל־דְּבָרֵי נָאֻם־יְהוָה: הֲוֹלָקִם
 אֶת־דְּבָרֵי יְהוֹנָדָב בֶּן־רִכְבָּ אֲשֶׁר־צִוָּה אֶת־בָּנָיו
 לְבַלְתִּי שָׁתוֹת־יַיִן וְלֹא שָׁתוּ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה כִּי
 שָׁמְעוּ אֶת מִצְוַת אֲבִיהֶם וְאֲנֹכִי דִבַּרְתִּי אֲלֵיכֶם
 הַשְׁכֵּם וּדְבַר וְלֹא שָׁמַעְתֶּם אֵלַי: וַיֹּאשְׁלַח אֲלֵיכֶם
 אֶת־כָּל־עַבְדֵי הַנִּבָּאִים הַשְׁכֵּם וְשָׁלַח לֵאמֹר שָׁבוּ־
 נָא אִישׁ מִדְרָכּוֹ הֲרַעָה וְהִיטִיבוּ מַעַלְלֵיכֶם וְאֶל־
 תֵּלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לַעֲבֹדָם וּשְׁבוּ אֶל־
 הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָכֶם וּלְאֲבֹתֵיכֶם וְלֹא הִטִּיתֶם
 אֶת־אָזְנוֹכֶם וְלֹא שָׁמַעְתֶּם אֵלַי: כִּי הִקִּימוּ בְנֵי
 יְהוֹנָדָב בֶּן־רִכְבָּ אֶת־מִצְוַת אֲבִיהֶם אֲשֶׁר צִוָּם וְהָעָם
 הַזֶּה לֹא שָׁמְעוּ אֵלַי: לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
 צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵבִיא אֶל־יְהוּדָה וְאֶל־
 כָּל־יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם אֶת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי
 עֲלֵיהֶם יַעַן דִּבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם וְלֹא שָׁמְעוּ וְאֶקְרָא לָהֶם
 וְלֹא עָנוּ: וְהִלְבִּיתִי הֶרֶקֶבִים אָמַר יְרֵמְיָהוּ כֹה־אָמַר
 יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעַן אֲשֶׁר שָׁמַעְתֶּם
 עַל־מִצְוַת יְהוֹנָדָב אֲבִיכֶם וַתִּשְׁמְרוּ אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי
 וַתַּעֲשׂוּ כָּכָל אֲשֶׁר־צִוָּה אֶתְכֶם: לָכֵן כֹּה אָמַר
 יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֹא־יִכְרַת אִישׁ
 לְיוֹנָדָב בֶּן־רִכְבָּ עַמִּיד לִפְנֵי כָל־הַיָּמִים:

לו וַיְהִי בַשָּׁנָה הָרַב־עִית לִיהוֹנָקִים בֶּן־יִיאֲשִׁיָּהוּ
 מֶלֶךְ יְהוּדָה הָיָה הַדְּבָר הַזֶּה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת
 יְהוָה לֵאמֹר: קַח־לָךְ מַגֶּל־סֵפֶר וְכַתְּבַת אֵלֶיָּה
 אֶת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ עַל־יִשְׂרָאֵל
 וְעַל־יְהוּדָה וְעַל־כָּל־הַגּוֹיִם מִיּוֹם דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ
 מִיָּמַי יֵאשְׁיָהוּ וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה: אֲוִלִּי יִשְׁמְעוּ בֵּית
 יְהוּדָה אֶת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנֹכִי חֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת
 לָהֶם לְמַעַן יָשׁוּבוּ אִישׁ מִדְרָכּוֹ הֲרַעָה וְסָלַחְתִּי
 לַעֲוֹנָם וּלְחַטָּאתָם: וַיִּקְרָא יְרֵמְיָהוּ אֶת־בְּרוּךְ בֶּן־
 גִּרְיָה וַיְכַתֵּב בְּרוּךְ מִפִּי יְרֵמְיָהוּ אֶת כָּל־דְּבָרֵי יְהוָה
 אֲשֶׁר־דִּבַּר אֵלָיו עַל־מַגֶּל־סֵפֶר: וַיִּצְנֶה יְרֵמְיָהוּ
 אֶת־בְּרוּךְ לֵאמֹר אֲנִי עֹצֹר לֹא אוֹכֵל לִבּוֹא בֵּית
 יְהוָה: וַיְבֹאֵת אֹתָהּ וַקְרָאתָ בַּמַּגֶּלָּה אֲשֶׁר־כָּתְבַת־

מִפִּי אֶת־דְּבָרֵי יְהוָה בְּאָזְנֵי הָעָם בֵּית יְהוָה בַּיּוֹם
 צוֹם וְגַם בְּאָזְנֵי כָל־יְהוּדָה הַבָּאִים מֵעָרֵיהֶם
 תִּקְרָאֻם: וְאִלֵּי תִפֹּל תַּחֲנוּנְתֶם לִפְנֵי יְהוָה וַיָּשָׁבוּ
 אִישׁ מִדְרָכּוֹ הֲרַעָה כִּי־גָדוֹל הָאֵף וְהַחֲמָה אֲשֶׁר־
 דִּבַּר יְהוָה אֶל־הָעָם הַזֶּה: וַיַּעַשׂ בְּרוּךְ בֶּן־גִּרְיָה
 כָּכָל אֲשֶׁר־צִוָּהוּ יְרֵמְיָהוּ הִנְבִּיא לִקְרָא בַסֵּפֶר דְּבָרֵי
 יְהוָה בֵּית יְהוָה: וַיְהִי בַשָּׁנָה הַחֲמִשִּׁית
 לִיהוֹנָקִים בֶּן־יִיאֲשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בַּחֹדֶשׁ הַתְּשִׁיעִי
 קָרְאוּ צוֹם לִפְנֵי יְהוָה כָּל־הָעָם בִּירוּשָׁלַם וְכָל־
 הָעָם הַבָּאִים מֵעָרֵי יְהוּדָה בִּירוּשָׁלַם: וַיִּקְרָא בְרוּךְ
 בַסֵּפֶר אֶת־דְּבָרֵי יְרֵמְיָהוּ בֵּית יְהוָה בַּלְשָׁכַת
 גִּמְרִיָּהוּ בֶן־שָׁפָן הַסֹּפֵר בַּחֲצָר הָעֵלְיוֹן פֶּתַח שַׁעַר
 בֵּית־יְהוָה הַחֹדֶשׁ בְּאָזְנֵי כָל־הָעָם: וַיִּשְׁמְעַ
 מְכִיָּהוּ בֶן־גִּמְרִיָּהוּ בֶן־שָׁפָן אֶת־כָּל־דְּבָרֵי יְהוָה
 מֵעַל הַסֵּפֶר: וַיֵּרֶד בֵּית־הַמֶּלֶךְ עַל־לִשְׁכַּת הַסֹּפֵר
 וְהִנֵּה־שָׁם כָּל־הַשָּׂרִים יוֹשְׁבִים אֲלִישְׁמַע הַסֹּפֵר
 וּדְלִיָּהוּ בֶן־שָׁמַעִיָּהוּ וְאַלְנָתָן בֶּן־עַכְבָּוֹר וְגִמְרִיָּהוּ
 בֶן־שָׁפָן וְצַדִּיקְיָהוּ בֶן־חַנַּנְיָהוּ וְכָל־הַשָּׂרִים: וַיִּגֵּד
 לָהֶם מְכִיָּהוּ אֶת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַע בַּקְּרָא
 בְּרוּךְ בַסֵּפֶר בְּאָזְנֵי הָעָם: וַיִּשְׁלַחוּ כָל־הַשָּׂרִים אֶל־
 בְּרוּךְ אֶת־יְהוּדִי בֶן־נְתַנְיָהוּ בֶן־שַׁלּוּמִיָּהוּ בֶן־כּוֹשִׁי
 לֵאמֹר הַמַּגֶּלָּה אֲשֶׁר קָרָאתָ בָּהּ בְּאָזְנֵי הָעָם קָחָנָה
 בְּיָדְךָ וְלָךְ וַיִּקָּח בְּרוּךְ בֶּן־גִּרְיָהוּ אֶת־הַמַּגֶּלָּה בְּיָדוֹ
 וַיָּבֹא אֲלֵיהֶם: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו שָׁב נָא וּקְרָאתָ
 בְּאָזְנֵינוּ וַיִּקְרָא בְרוּךְ בְּאָזְנֵיהֶם: וַיְהִי כְשִׁמְעָם
 אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים פָּחַדוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ וַיֹּאמְרוּ אֶל־
 בְּרוּךְ הַגִּיד נִגִּיד לַמֶּלֶךְ אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה:
 וְאֶת־בְּרוּךְ שָׁאָלוּ לֵאמֹר הַגִּד־נָא לָנוּ אֵיךְ כָּתְבַת
 אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מִפִּי: וַיֹּאמֶר לָהֶם בְּרוּךְ
 מִפִּי יִקְרָא אֵלַי אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְאֲנִי כָתַב
 עַל־הַסֵּפֶר בְּדִין: וַיֹּאמְרוּ הַשָּׂרִים אֶל־בְּרוּךְ לָךְ
 הַסֵּתֵר אֹתָהּ וַיְרַמְיָהוּ וְאִישׁ אֶל־יָדָע אֵיפֹה אֲתָם:
 וַיָּבֹאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ חֲצָרָה וְאֶת־הַמַּגֶּלָּה הַפְּקֻדוֹ
 בַּלְשָׁכַת אֲלִישְׁמַע הַסֹּפֵר וַיִּגִּידוּ בְּאָזְנֵי הַמֶּלֶךְ אֶת
 כָּל־הַדְּבָרִים: וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אֶת־יְהוּדִי לְקַחַת
 אֶת־הַמַּגֶּלָּה וַיִּקְחָהּ מִלְּשַׁכַּת אֲלִישְׁמַע הַסֹּפֵר
 וַיִּקְרָאָהּ יְהוּדִי בְּאָזְנֵי הַמֶּלֶךְ וּבְאָזְנֵי כָל־הַשָּׂרִים
 הַעֲמֻדִים מֵעַל הַמֶּלֶךְ: וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב בֵּית הַחֶרֶף

בחדש השביעי ואת־האח לפגיו מבֹעֶרֶת: וַיְהִי ו
פקדוֹא יְהוּדֵי שְׁלֹשׁ דָּלֹתוֹת וְאַרְבַּעַת יְקָרְעָה בְּתַעַר
הַסִּפֹּר וְהַשְׁלֹךְ אֶל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר אֶל־הָאֵח עַד־תֵּם
כָּל־הַמַּגְלָה עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הָאֵח: וְלֹא פָחַדוּ
וְלֹא קָרְעוּ אֶת־בְּגָדֵיהֶם הַמֶּלֶךְ וְכָל־עַבְדָּיו
הַשְּׂמָעִים אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: וְגַם אֲלִנְתָן
וְדָלְיָהוּ וּגְמַרְיָהוּ הַפָּגָעוּ בַּמֶּלֶךְ לְבַלְתִּי שָׂרֵף אֶת־
הַמַּגְלָה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם: וַיִּצְוֶה הַמֶּלֶךְ אֶת־
יְרֵחֲמֵאל בֶּן־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־שָׂרְיָהוּ בֶן־עֲזַרְיָאֵל וְאֶת־
שְׁלִמְיָהוּ בֶן־עַבְדָּאֵל לְקַחַת אֶת־בְּרוּךְ הַסִּפֹּר וְאֶת
יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא וַיִּסְתָּרֵם יְ-הוָה: וַיְהִי דְּבַר־יְ-הוָה
אֶל־יְרֵמְיָהוּ אַחֲרֵי ו שָׂרֵף הַמֶּלֶךְ אֶת־הַמַּגְלָה וְאֶת־
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר כָּתַב בְּרוּךְ מִפִּי יְרֵמְיָהוּ לֵאמֹר:
שׁוּב קַח־לְךָ מַגְלָה אַחֲרָת וּכְתַב עָלֶיהָ אֶת כָּל־
הַדְּבָרִים הָרִאשׁוֹנִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַמַּגְלָה
הָרִאשׁוֹנָה אֲשֶׁר שָׂרֵף יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה: וַיַּעַל־
יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה תֹּאמֶר כֹּה אָמַר יְ-הוָה אֱלֹהֵי
שָׂרָפָה אֶת־הַמַּגְלָה הַזֹּאת לֵאמֹר מִדּוֹעַ כְּתַבְתָּ עָלֶיהָ
לֵאמֹר בְּאִיבּוֹא מֶלֶךְ־בָּבֶל וְהִשְׁחִית אֶת־הָאָרֶץ
הַזֹּאת וְהִשְׁבִּית מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָּה: יֵלֶכְן כֹּה־אָמַר
יְ-הוָה עַל־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ יְהוּדָה לֹא־יִהְיֶה־לּוֹ יוֹשֵׁב
עַל־פֶּסֶא דָּגֹד וְנִבְלָתוֹ תִּהְיֶה מִשְׁלָכָת לַחֲרָב בַּיּוֹם
וְלִקְרַח בְּלִילָה: וַיַּפְקֵדְתִּי עָלָיו וְעַל־זָרְעוֹ וְעַל־
עַבְדָּיו אֶת־עֲוֹנָם וְהִבֵּאתִי עָלֵיהֶם וְעַל־יֹשְׁבֵי
יְרוּשָׁלַם וְאֶל־אִישׁ יְהוּדָה אֶת כָּל־הַרְעָה אֲשֶׁר־
דִּבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם וְלֹא שָׁמְעוּ: וַיְרַמְּיָהוּ לְקַח וּמַגְלָה
אַחֲרָת וַיִּתְּנָהּ אֶל־בְּרוּךְ בֶּן־נְרִיָּהוּ הַסִּפֹּר וַיִּכְתַּב
עָלֶיהָ מִפִּי יְרַמְיָהוּ אֶת כָּל־דְּבָרֵי הַסִּפֹּר אֲשֶׁר שָׂרֵף
יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה בָּאֵשׁ וְעוֹד נֹסֵף עָלֵיהֶם
דְּבָרִים רַבִּים כֹּהֵמָּה:

לֹא וַיִּמְלֹךְ־מֶלֶךְ צִדְקִיָּהוּ בֶן־יְאֻשָּׁיָהוּ תַּחַת כְּנִיָּהוּ
בֶן־יְהוֹיָקִים אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
בָּאֶרֶץ יְהוּדָה: וְלֹא שָׁמַע הוּא וְעַבְדָּיו וְעַם הָאָרֶץ
אֶל־דְּבָרֵי יְ-הוָה אֲשֶׁר דָּבָר בֶּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא:
וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶת־יְהוֹכָד בֶּן־שְׁלִמְיָה
וְאֶת־צַפְנְיָהוּ בֶן־מַעֲשִׂיָה הַכֹּהֵן אֶל־יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא
לֵאמֹר הִתְפַּלֵּל־נָא בַּעֲדָנוּ אֱלֹהֵי־הוָה אֶל־לִהְיוּ:
וַיְרַמְּיָהוּ בָּא וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעָם וְלֹא־נָתַנוּ אֹתוֹ בֵּית

הַכְּלוּא: וַיַּחֲזִיל פָּרְעָה יֵצֵא מִמִּצְרַיִם וַיִּשְׁמְעוּ
הַכַּשְׂדִּים הַצָּרִים עַל־יְרוּשָׁלַם אֶת־שְׂמֵעָם וַיַּעֲלוּ
מֵעַל יְרוּשָׁלַם: וַיְהִי דְּבַר־יְ-הוָה אֶל־יְרֵמְיָהוּ
הַנָּבִיא לֵאמֹר: כֹּה־אָמַר יְ-הוָה אֶל־לִהְיֵי יְשׁוּרָאֵל כֹּה
תֹאמְרוּ אֶל־מֶלֶךְ יְהוּדָה הַשְׁלַח אֶתְכֶם אֵלַי לְדָרָשְׁנִי
הַנֶּה ו תִּיל פָּרְעָה הַיָּצֵא לָכֶם לַעֲזֹרָה שׁוּב לָאָרֶץ
מִצְרַיִם: וַיָּשֻׁבוּ הַכַּשְׂדִּים וְנִלְחָמוּ עַל־הָעִיר הַזֹּאת
וּלְכָדָהּ וּשְׂרָפָהּ בָּאֵשׁ: כֹּה ו אָמַר יְ-הוָה אֶל־תִּשְׂאוּ
נַפְשֹׁתֵיכֶם לֵאמֹר הֲלֹךְ יִלְכוּ מַעֲלִינוּ הַכַּשְׂדִּים כִּי־
לֹא יִלְכוּ: כִּי אִם־הִפִּיתֶם כָּל־תִּיל כַּשְׂדִּים
הַנִּלְחָמִים אֶתְכֶם וְנִשְׂאָרוֹכֶם אֲנָשִׁים מְדַבְּרִים
אִישׁ בְּאָהֳלוֹ יָקוּמוּ וּשְׂרָפוּ אֶת־הָעִיר הַזֹּאת בָּאֵשׁ:
וַיְהִי בַּהֲעֹלֹת תִּיל הַכַּשְׂדִּים מֵעַל יְרוּשָׁלַם מִפְּנֵי
תִּיל פָּרְעָה: וַיֵּצֵא יְרַמְיָהוּ מִירוּשָׁלַם לָלֶכֶת אֶרֶץ
בְּנִימִן לַחֲלֹק מִשָּׁם בְּתוֹךְ הָעָם: וַיְהִי־הוּא בִּשְׁעַר
בְּנִימִן וְשָׁם בָּעַל פְּקֻדָּת וּשְׁמוֹ יְרֵאֲיָה בֶן־שְׁלִמְיָה
בֶן־חֲנַנְיָה וַיִּתְּפֹשׂ אֶת־יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר אֶל־
הַכַּשְׂדִּים אַתָּה נָפַל: וַיֹּאמֶר יְרַמְיָהוּ שֶׁקֶר אַיִגְנִי
נָפַל עַל־הַכַּשְׂדִּים וְלֹא שָׁמַע אֲלָיו וַיִּתְּפֹשׂ יְרֵאֲיָה
בִּירְמְיָהוּ וַיִּבְאֵהוּ אֶל־הַשָּׂרִים: וַיִּקְצָפוּ הַשָּׂרִים
עַל־יְרַמְיָהוּ וְהָפוּ אֹתוֹ וְנָתְנוּ אוֹתוֹ בֵּית הָאֲסוּר בֵּית
יְהוֹנָתָן הַסִּפֹּר כִּי־אֹתוֹ עָשׂוּ לְבֵית הַכְּלָא: וַיְהִי בָּא
יְרַמְיָהוּ אֶל־בֵּית הַבּוֹר וְאֶל־הַחֲנִיּוֹת וַיִּשְׁב־שָׁם
יְרַמְיָהוּ יָמִים רַבִּים: וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ
וַיִּקְחֵהוּ וַיִּשְׁאַלְהוּ הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ בַּסֶּתֶר וַיֹּאמֶר הִנֵּה
דָּבָר מֵאֵת יְ-הוָה וַיֹּאמֶר יְרַמְיָהוּ יֵשׁ וַיֹּאמֶר בֶּיַד
מֶלֶךְ־בָּבֶל תִּנָּתֵן: וַיֹּאמֶר יְרַמְיָהוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ
צִדְקִיָּהוּ מֶה חֲטָאתִי לָךְ וְלַעֲבָדֶיךָ וְלָעָם הַזֶּה כִּי־
נָתַתָּם אוֹתִי אֶל־בֵּית הַכְּלָא: וַיֹּאמֶר נְבִיאֵיכֶם אֲשֶׁר־
נָבְאוּ לָכֶם לֵאמֹר לֹא־יָבֹא מֶלֶךְ־בָּבֶל עָלֵיכֶם וְעַל
הָאָרֶץ הַזֹּאת: וְעַתָּה שָׁמַע־נָא אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ תַּפְּלִי־
נָא תַחֲנֹתִי לִפְנֵיךְ וְאֶל־תִּשְׁבְּנִי בֵּית יְהוֹנָתָן הַסִּפֹּר
וְלֹא אָמוּת שָׁם: וַיִּצְוֶה הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ וַיַּפְקְדּוּ
אֶת־יְרַמְיָהוּ בַּחֲצָר הַמִּטְרָה וְנָתַן לוֹ כֶּפֶר־לֶחֶם לַיּוֹם
מִחוּץ הָאֵפִים עַד־תֵּם כָּל־הַלֶּחֶם מִן־הָעִיר וַיִּשְׁב
יְרַמְיָהוּ בַּחֲצָר הַמִּטְרָה:

הַלְבוֹת גִּזְלָה וְאַבְדָּה פֶּרֶק ג

ג, א הַגִּזְלָה חֲבִית שְׁלִיין מִחֲבֵרוֹ, וְהָרִי הִיא שׁוֹרָה
דִּינָר בְּשַׁעַת הַגִּזְלָה, וְהוֹקְרָה אֶצְלוֹ וְעַמְדָּה
בְּאַרְבָּעָה אִם שֹׁבֵר אֶת הַחֲבִית אוֹ שֶׁתָּה אוֹתָהּ
אוֹ מִכְרָה אוֹ נִתְּנָה בְּמִתְנָה, אַחֵר שֶׁהוֹקְרָה
מִשְׁלָם אַרְבָּעָה, בְּשַׁעַת הוֹצָאָה מִן הָעוֹלָם:
שְׂאֵלוֹ הַנִּיחָה, הִיתָה חֲזוּרָת בְּעֶצְמָהּ. נִשְׁבְּרָה
מֵאֲלִיָּה אוֹ אֲבָדָה מִשְׁלָם דִּינָר, בְּשַׁעַת הַגִּזְלָה.

ג, ב הִיתָה שׁוֹרָה בְּשַׁעַת הַגִּזְלָה אַרְבָּעָה, וּבְשַׁעַת
הוֹצָאָה מִן הָעוֹלָם דִּינָר מִשְׁלָם אַרְבָּעָה, בְּשַׁעַת
הַגִּזְלָה, בֵּין שֹׁבֵר אוֹתָהּ אוֹ שֶׁתָּאָה, בֵּין
שֶׁנִּשְׁבְּרָה אוֹ אֲבָדָה מֵאֲלִיָּה. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֹה.

ג, ג הַגִּזְלָה חוֹתֵל שֵׁישׁ בּוֹ חֲמִשִּׁים תְּמָרִים,
וּבְשִׁימְכָר חֲחוּתֵל כֹּלּוֹ בְּאַחַת יוֹמָר בְּתַשְׁעָה,
וּבְשִׁימְכָר אַחַת אַחַת יוֹמָר בְּעֶשְׂרָה אֵינּוּ
מִשְׁלָם אֵלָּא תַשְׁעָה, וְאֵין הַגִּזְלָה יָכוֹל לוֹמַר לוֹ
אֲנִי אַחַת אַחַת חִייתִי מוֹכֵר. וְכֵן הָדִין בַּמִּזְיק,
וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֹה בְּנִכְסֵי חַדְיוּט; אֲכַל בְּחֶקְדֵּשׁ,
אֵינּוּ בֵּן אֵלָּא מִשְׁלָם עֶשְׂרָה.

ג, ד גִּזְלָה בְּהִמָּה וְחִזְקִינָה, אוֹ כֹחֶשׁה כֹחֶשׁ שְׂאֵינּוּ
יָכוֹל לַחְזוֹר, גִּזְלָה עֲבָדִים וְחִזְקִינּוּ, אוֹ כֹחֶשׁוֹ כֹחֶשׁ
שְׂאֵינּוּ יָכוֹל לַחְזוֹר, כְּגוֹן חֲלָאִים שְׂאֵין לָהֶם
רְפוּאָת תְּעָלָה, אוֹ שְׁגֹזֵל מִטֶּבַע וְנִסְדֵּק אוֹ פֶּסֶל
הַמִּלָּךְ, אוֹ שְׁגֹזֵל פְּרוֹת וְהִרְקִיבוּ כֶּלֶן, אוֹ יִין
וְחִמְמִין חָרִי זֶה כְּמִי שְׁגֹזֵל כֶּלִי וְשִׁבְרוֹ, וּמִשְׁלָם
בְּשַׁעַת הַגִּזְלָה.

ג, ה אֲכַל אִם גִּזְלָה בְּהִמָּה וְעֲבָדִים, וְכֹחֶשׁוֹ כֹחֶשׁ
שְׂאֵאֲפִשֵּׁר לַחְזוֹר, אוֹ שְׁגֹזֵל מִטֶּבַע וְנִכְסֵל בְּמִדְיָנָה
זוֹ, וְהָרִי הוּא יוֹצֵא בְּמִדְיָנָה אַחֲרָת, אוֹ שְׁגֹזֵל
פְּרוֹת וְהִרְקִיבוּ מִקְצָתוֹ, אוֹ תְרוּמָה וְנִטְמָאָת,
אוֹ שְׁגֹזֵל חֲמִין וְעֵבֶר עָלָיו חֶפְסָה, אוֹ בְּהִמָּה
וְנִעְבְּרָה בָּהּ עֲבָרָה, אוֹ נִפְסָלָה מִלְּקָרֵב, אוֹ
שֶׁחִיתָה יוֹצֵאָה לְהַפְקֵל אוֹמֵר לוֹ חָרִי שְׁלָךְ
לְפָנֶיהָ, וּמִחֲזוֹר אוֹתָהּ בְּעֶצְמָהּ.

ג, ו בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים, בְּשֶׁחֲחִזִּיר הַגִּזְלָה.

אֲכַל אִם נִשְׁרָפָה הַגִּזְלָה, אוֹ אֲבָדָה אַחֵר
שֶׁנִּאֲסָרָה בְּהִנָּאָה חַיִּב לְחַזְזוֹר לוֹ דְּמִיָּה בְּשַׁעַת
הַגִּזְלָה. לְפִיכָךְ אִם כָּפַר בּוֹ אַחֵר שֶׁנִּאֲסָרָה
בְּהִנָּאָה, וְנִשְׁבַּע חַיִּב לְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֲמִשׁ וְאִשָּׁם.

ג, ז הַגִּזְלָה בְּהִמָּה וְנִשְׂאָ עָלֶיהָ מִשְׂאָ, אוֹ רֶכֶב
עָלֶיהָ, אוֹ חֶרֶשׁ בָּהּ אוֹ דָשׁ בָּהּ וְכִיּוּצָא בְּזֹה,
וְחֲחִזְרָה לְבַעֲלֶיהָ אִם עַל פִּי שֶׁעֵבֶר כֹּלָּא תַעֲשֶׂה,
אֵינּוּ חַיִּב לְשַׁלֵּם כְּלוּם: שְׁחָרִי לֹא הִפְסִידָהּ, וְלֹא
הִכְחִישָׁהּ. וְאִם חֲחֹזֵק אָדָם זֶה לְגֹזֵל אוֹ לַעֲשׂוֹת
מַעֲשִׂים אֵלּוּ, פָּעַם אַחֵר פָּעַם קוֹנְסִין אוֹתוֹ,
וְאֶפְּלוֹ בְּחוּצָה לְאָרֶץ, וְשָׁמִין הַשֹּׁכֵר אוֹ הַשֹּׁכֵחַ
שֶׁחֲשַׁבִּיה בְּבִחְמָהּ, וּמִשְׁלָם לְגִזְלָה.

ג, ח הַתּוֹקֵף עֲבָדוֹ שֶׁלַּחֲבֵרוֹ, וְעָשָׂה בּוֹ מְלָאכָה,
וְלֹא בָטְלוֹ מִמְּלָאכָה אַחֲרָת פְּטוּר, שְׁנוּחַ לוֹ
לְאָדָם שֶׁלֹּא יִבְטֹל עֲבָדוֹ; וְאִם בָּטְלוֹ מִמְּלָאכָה
אַחֲרָת, מִשְׁלָם לוֹ כְּפוּעֵל.

ג, ט הַתּוֹקֵף סְפִינָתוֹ שֶׁלַּחֲבֵרוֹ, וְעָשָׂה בָּהּ מְלָאכָה
אִם אֵינָה עֲשׂוּיָה לְשֹׁכֵר שָׁמִין כְּמָה פְּחָתָהּ,
וּמִשְׁלָם. וְאִם הִיא עֲשׂוּיָה לְשֹׁכֵר אִם יָרַד לָהּ
בְּתוֹרַת שְׂכִירוֹת, הוּאִיל וְיָרַד שֶׁלֹּא בְּרִשׁוֹת אִם
רָצָה הַפֹּעֵל לִטֹּל שְׂכָרָהּ, נוֹטֵל; רָצָה לִטֹּל פְּחָתָהּ,
נוֹטֵל. וְאִם יָרַד לָהּ בְּתוֹרַת גִּזְלָה, נוֹתֵן הַפְּחָת.
וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֹה.

ג, י הָדָר בְּחֶצֶר חֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ אִם אוֹתָהּ
חֶצֶר אֵינָה עֲשׂוּיָה לְשֹׁכֵר אֵינּוּ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת לוֹ
שֹׁכֵר, אִם עַל פִּי שְׁדִּירָה זֶה הָדָר לְשֹׁכֵר מְקוֹם
לְעֶצְמוֹ: שֶׁזֶה נִהְיָה, וְזֶה לֹא חֶסֶר. וְאִם הַחֶצֶר
עֲשׂוּיָה לְשֹׁכֵר אִם עַל פִּי שְׂאֵין דֶּרֶךְ זֶה לְשֹׁכֵר,
צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת לוֹ שֹׁכֵר: שְׁחָרִי חֶסֶר מִמּוֹן.

ג, יא מִי שֶׁחִיָּה לוֹ צֶמֶר וְסַמְנִין שְׂרוּיִין, וּבֹא
אַחֵד וְצָבַע הַצֶּמֶר בְּסַמְנִין שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ חֲבֵרוֹ
מִשְׁלָם לוֹ דְּמִי מַה שֶׁהִפְסִיד בַּצֶּמֶר, וְאֵינּוּ
מִחֲשָׁב לוֹ שֶׁכַּח סַמְנִין שֶׁעַל גִּבִּי הַצֶּמֶר. וְאִם
תָּפַס חֲחֹזֵק דְּמִי מַה שֶׁחֶסְרוֹ מִן חֶסְמִנִין, אֵין
מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ.

ג,יב השולח יד בפקדון בין ששלח יד בעצמו, או על יד בנו ועבדו ושלחו חרי זה גזלן, ונתחייב באנסיו, ונעשה הגזלה ברשותו, כדון כל הגזלנים.

ג,יג חשב לשלח יד בפקדון אינו חייב באחריותו, עד שישלח יד. ומששלח יד, נתחייב בו: אף על פי שלא חסר ממנו כלום, אלא נטל הפקדון ממקום למקום ברשותו כדי לשלח בו יד חרי זה חייב, ששליחות יד אינה צריכה חסרון.

ג,יד הגביה את החבית לטל ממנה רביעית נתחייב באנסיה, אף על פי שלא נטל. אבל אם הגביה את חבים לטל ממנו דינר, וכיוצא בבים מדברים שאינן גוף אחד חרי זה ספק אם נתחייב בכל חבים, או לא נתחייב אלא בדינר בלבד.

ג,טו חיו פרות מפקדין אצלו, ונטל מקצתן אינו חייב אלא באחריות הפרות שנטל; ושאר הפקדון המנח במקומו, חרי הוא ברשות בעליו. ואם נפסד השאר מחמת זה שנטל, חייב בכל.

ג,טז כיצד: הטח את החבית במקומה, ונטל ממנה רביעית או יתר אם נשברה אחר שנטל, והיא במקומה אינו חייב אלא במה שנטל, שחרי לא הגביה החבית; ואם החמיצה, משלם את דמי בלה בשעת הגזלה. וכן כל כיוצא בזה.

ג,יז הפוסק בפקדון בבית דין אם היה ברשותו בעת שפסד נעשה עליו גזלן, וחייב באנסיו.

ג,יח השואל שלא מדעת הבעלים, חרי זה גזלן. היה בלי ביד בנו שלבעל הבית, או ביד עבדו, ולקחו אחד מהן ונשתמש בו חרי זה שואל שלא מדעת, ונעשה ברשותו, ונתחייב באנסיו, עד שיחזירונו לבעלים; לפיכך אם החזירו לקטן שחיה בידו, או לעבד, ואבד מהן או נשבר

חייב לשלם. וכן כל כיוצא בזה.

ג,יט החוטף משכון מיד הלוחה שלא ברשות בית דין חרי זה גזלן, אף על פי שהוא חייב לו. ואין צריך לומר אם נכנס לתוך בית חברו ומשכנו שהוא גזלן, שנאמר "בחוץ, תעמד".

הלכות גזלה ואבדה פרק ד

ד,א קנס קנסו חכמים לגזלנין, שיהיה הגזל נשבע על כל מה שיטען, ונוטל מן הגזלן; והוא, שיהיה זה מחזק שגזלו בשני עדים.

ד,ב כיצד: חרי שנכנס לתוך בית חברו למשכנו בפני עדים, ולא היה תחת בנפיו כלום, ויצא וכלים מטלין לו תחת בנפיו, ולא ידעו העדים מה חן. בעל הבית אומר כן וכך גזלתני בין שאמר הגזלן מעולם לא נכנסתי ולא נטלתי כלום, בין שאמר נכנסתי למשכון כמזו שאמרו העדים אבל לא נטלתי ולא היה תחת בנפיו אלא כלים שלי, בין שאמר נטלתי בלי זה ובעל הבית טוען שנטל זה וכלי אחר חרי בעל הבית נשבע בנקיטת חפץ, ונוטל כל מה שיטען.

ד,ג במה דברים אמורים, בשטען דברים שהוא אמור בקון, או שהוא אמור שמפקדין אצלו אותן הדברים שטען, וטען בדברים שאפשר שינטלו תחת הכנפים כמו שהעידו העדים.

ד,ד ראוהו עדים שנכנס למשכון את חברו, ולא ראוהו בעת שיצא או שיצא ואין נראה תחת בנפיו כלום, ובעל הבית טוען ואומר כן וכך נטל אפלו אמר מעולם לא נכנסתי, שחרי מבחיש את העדים חרי זה פטור: שאם אמר נכנסתי ולא נטלתי, נשבע שביעת הפת שלא נטל כלום והולך שאפשר שיפנס לגזל, ולא גזל.

ד,ה היה עד אחד מעידו שנכנס ונטל כלים תחת בנפיו, ואינו יודע מה חן, והוא אומר לא גזלתני כלום, או שאמר בחובי נטלתי הואיל ואין העד יודע מה היה תחת בנפיו, חרי זה

נשבע בנקיטת חפץ שלא גזל: שאינו מחזק בגזלנות, אלא בשני עדים.

ד, ו כשם שבעל הבית נשבע ונוטל מן הגזלן כך שומר שלבעל הבית, אפלו אשתו שלשומר נשבעת שזה נטל כך וכך, ומשלם הגזלן.

ד, ז היה שם שכירו או לקיטו שלבעל הבית, אינן נשבעין ונוטלין. ואין הגזל יכול לשבע, שחרי לא היה בביתו בשעה שנגזל; ואין העדים יודעים מה נטל תחת בנפיו, כדי לחיב הגזלן להחזיר. ואין משביעין את הגזלן, מפני שהוא חשוד על השבועה.

ד, ח וכיצד עושים בדין זה מחרים בעל הבית חרם סתם על מי שנטל מביתו כלום, ואינו מודה בבית דין. ואפלו הודה הגזלן שגזל מקצת מחזיר המקצת שהודה בה בלבד, שחרי אין בעל הבית טוענו טענת ודאי.

ד, ט הגזל אחד מאחד, ואינו יודע מי הוא הגזל, וכל אחד ואחד מהן תובעו ואומר, לי גזלת אף על פי שאין שם עדים שגזל חרי כל אחד מהן נשבע שזה גזלו, ומשלם גזלה לכל אחד ואחד. אף דבר זה, קנס הוא שקנסו אותו חכמים מפני שעבר עברה וגזל; אבל דין תורה, אינו חייב לשלם מספק.

ד, י אמר לשנים גזלתי אחד מהם, או אביו שלאחד מהם, ואיני יודע איזה הוא אם בא לצאת ידי שמים, חייב לשלם גזלה לכל אחד ואחד. אבל בדין, אינו נותן אלא גזלה אחת, והן חולקין אותה ביניהן: שחרי אין אחד מהן יודע שנגזל, אלא זה בא והודיעם; ולא קנסו חכמים בדבר זה, מפני שאין לו תובע.

ד, יא הטוען את חברו, ואמר לו גזלתי מאי אם אמר לא גזלתי, נשבע שבועת הסת בדין כל נתבע. ואם הודה שגזלו חמשים, משלם חמשים; ונשבע שבועת התורה על השאר בדין כל מודה במקצת, שחרי לא החזק גזלן בעדים.

ד, יב וכן הטוען את חברו שנכנס לביתו וגזלו פלים, והוא אומר דרך משפון לקחתים בחוב שיש לי אצלך, ובעל הבית אומר אין לך בידי כלום אף על פי שהודה שמשפנו שלא ברשות, הואיל ואין שם עדים שמעידים שגזל, חרי זה נשבע וגובה חובו מן המשפון, שהפה שאמר הוא הפה שהתיר; והואיל והוא נשבע ונוטל, חרי זה נשבע בנקיטת חפץ כמו שיתבאר בהלכות טוען ונטען.

ד, יג ראויחו עדים שנכנס לתוך ביתו שלחברו שלא בפני בעל הבית, ונטל משם פלים: אף על פי שהוציאן מגליו, ואף על פי שבעל הבית הזה עשוי למפר את פליו אם טען ואמר דרך גזל לקחו, והלה אומר ברשותך באתי ואתה מברתם לי, או נתתם לי, או בחוב שיש לי אצלך תפסתיים אינו נאמן: שכל הנכנס לבית חברו שלא בפניו, ונטל פלים משם והוציאן בפני עדים חרי זה בחזקת גזלן. לפיכך מחזיר הפלים לבעל הבית; ואין כאן שבועה, שחרי העדים ראו מה גזל. ואחר שיחזיר, חוזר ותובע את בעל הבית בכל מה שיטען, וחדין ביניהן.

ד, יד וכן אם היה שם עד אחד בלבד, ובעל הבית טוען שגזול הוא פלי זה בידו, והלה אומר לקוח הוא בידי, או בחובי גביתיו, או שלי היה ופקדון הוא אצלך חרי זה חייב להחזיר הפלי לבעליו, בלא שבועה: שאלו היו שם שני עדים, היה חייב לשלם. ועכשו שאין שם אלא עד אחד, חייב שבועה, ואינו יכול לשבע, שחרי אינו מבחיש את העד; וכל המחייב שבועה ואינו יכול לשבע, משלם.

ד, טו לפיכך אם פפר, ואמר לא נכנסתי לביתו ולא נטלתי כלום הואיל ואין שם אלא עד אחד, והוא מבחישו חרי זה נשבע שבועת התורה שלא לקח מביתו כלום, ונפטר.

ד, טז מעשה באחד שחטף לשון שלכסס מיד

חִבְרוּ בַּפְּנֵי עַד אֶחָד, וּבָא תְּחִלָּתָא וְאָמַר חֲטַפְתִּי, וְשָׁלִי חֲטַפְתִּי; וְחִיבוּ אוֹתוֹ חֻבִּים לְהַחְזִיר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְחִיב שְׁבוּעָה בְּעַד זֶה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְשַׁבַּע, שֶׁחֲרֵי הוֹדָה בָּמוֹ שֶׁאָמַר הָעֵד. וְאִלּוּ לֹא הָיָה שָׁם עַד כָּלֵל, הָיָה נִשְׁבָּע שְׁבוּעַת הַסֵּת שֶׁשָּׁלוֹ חֲטָא; וְאִלּוּ הִכְחִישׁ הָעֵד וְאָמַר מְעוּלָם לֹא חֲטַפְתִּי, הָיָה נִשְׁבָּע שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא חֲטָא. וּכְדִין זֶה דִּנּוֹ בְּכָל פְּיוּצָא בְּזָה, בְּכָל מְקוֹם.

ד, יז חֲטָא מִמֶּנּוּ זְחִיבִים בַּפְּנֵי עַד אֶחָד, וְהוּא אָמַר שְׁלִי חֲטַפְתִּי וְעֲשִׂים חַיּוֹ אִם עַל פִּי שְׂאִין הָעֵד יוֹדֵעַ כִּמְהָ חֲטָא, חֲרִי זֶה מִשְׁלָם הָעֲשָׂרִים; שֶׁחֲרֵי יוֹדֵעַ בּוֹדָאי שְׁזָחִיבִים חֲטָא. וְאִלּוּ חַיּוֹ שְׁנִים, הָיָה חֵיב לְשָׁלֵם; וְנִמְצָא בְּעַד אֶחָד מְחִיב שְׁבוּעָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְשַׁבַּע, כִּמּוֹ שְׂבִאֲרָנוּ.

ד, יח אָמַר תְּחִלָּתָא עֲשִׂים חֲטַפְתִּי, וְעֲשִׂים שְׁלִי חָן, וְהַגְזִיל אָמַר מֵאֵה חֲטָא הוֹאִיל וְאִין הָעֵד יוֹדֵעַ מִנִּינּוֹ, חֲרִי מִשְׁלָם הָעֲשָׂרִים שֶׁהוֹדָה בְּחָן שֶׁחֲטָא; וְנִשְׁבָּע שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה עַל הַשָּׂאָר, שֶׁחֲרֵי נִתְּחִיב בְּמִקְצָת. וְדַעְתִּי נוֹטָה בְּזָה שִׁישְׁבָּע הַסֵּת, שֶׁחֲרֵי לֹא הוֹדָה בְּכָלּוֹם אֲלֹא אָמַר שְׁלִי חֲטַפְתִּי.

ד, יט נִכְנָס לְבֵיתוֹ שֶׁלְּחִבְרוּ שֶׁלֹּא בַּפְּנֵיו, וְנָטַל מִשָּׁם כֵּלִים בַּפְּנֵי עַד אֶחָד, וְאִין הָעֵד יוֹדֵעַ כִּמְהָ נָטַל חֲרִי בַּעַל הַבֵּית אָמַר עֲשִׂים כֵּלִים חַיּוֹ בְּבֵיתִי, וְהַגְזִיל אָמַר לֹא נָטַלְתִּי אֲלֹא עֲשָׂרָה וְחָם שְׁלִי חֵיב לְהַחְזִיר הָעֲשָׂרָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְחִיב שְׁבוּעָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְשַׁבַּע; וְאֵינוֹ נִשְׁבָּע עַל הַשָּׂאָר אֲפִלּוּ שְׁבוּעַת הַסֵּת, מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְטַעַן עַל הַגְזִיל טַעֲנַת וִדָּאי.

הַלְבוֹת גְּזִילָה וְאַבְדָּה פֶּרֶק ה'

ה, א אָסוּר לְקַנּוֹת דְּבַר הַגְּזוּל מִן הַגְּזוּל, וְאָסוּר לְסַעֲדוֹ עַל שְׁנֵיוֹ בְּדִי שִׁיקָנָהוּ; שֶׁכָּל הָעוֹשֶׂה דְּבָרִים אֵלּוּ וְכִיּוּצָא בְּחָן מִחִזְק יָדֵי עוֹבְרֵי עֲבָרָה, וְעוֹבֵר עַל "וּלְפָנַי עֹזֵר, לֹא תִתֵּן מִכְּשָׁל". ה, ב אָסוּר לְהַנּוֹת בְּדַבָּר הַגְּזוּל, וְאֲפִלּוּ לְאַחַר

יְאוּשׁ: וְהוּא, שֶׁיֹּדֵעַ בּוֹדָאי שֶׁדְּבַר זֶה הוּא הַגְּזִילָה עֲצָמָה. פִּיּוּצָא: יוֹדֵעַ בּוֹדָאי שֶׁבַּחְמָה זֶה גְּזוּלָה, אָסוּר לְרַכֵּב עָלֶיהָ אוֹ לְחַרֵּשׁ בָּהּ. גְּזִיל בֵּית אוֹ שְׂדֵה אָסוּר לְעֵבֶר בְּתוֹכָהּ, אוֹ לְהַפְּנֵם לָהּ בַּחֲמָה מִפְּנֵי הַחֲמָה וּבִגְשָׁמִים מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים; וְאִם דָּר בְּתוֹכָהּ חֵיב לְהַעֲלוֹת שָׂכָר לְבַעָלִים, בְּדִין הָדָר בַּחֲצֵר חִבְרוּ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ. גְּזִיל דְּקָלִים, וְעִשָּׂה מִחוּץ גִּשְׁרֵי אָסוּר לְעֵבֶר עָלָיו. וְכֵן כָּל פְּיוּצָא בְּזָה.

ה, ג מִי שֶׁעֲבָר, וְאֲכָל הַגְּזִילָה אַחֵר יְאוּשׁ פָּטוּר מִלְּשָׁלֵם. וְאִם אֲכָל קִדָּם יְאוּשׁ, וְרָצוּ הַבַּעָלִים לְגַבּוֹת מִן הָאוֹכֵל גּוֹבִין, שֶׁעֲדִין בְּרִשּׁוֹתָן הִיא; וְאִם רָצוּ, גּוֹבִין מִן הַגְּזִילָה.

ה, ד הַגְּזוּל וּמָת, בֵּין שֶׁהָאָכִיל אֶת הַגְּזִילָה לְבָנִים אַחֵר יְאוּשׁ, בֵּין שֶׁלֹּא הָאָכִילִם אֲלֹא מִכְרָה אוֹ אֲבָדָה אִם הָיָה מְרַקֵּעַ, חֵיבִין לְשָׁלֵם; אֲבָל מִן הַמַּטְלָטְלִין, אֵינָן חֵיבִין לְשָׁלֵם שֶׁדָּמִי הַגְּזִילָה חוּב חָן עַל הַגְּזִילָה, וְאִין הַמַּטְלָטְלִין מִשְׁתַּעְבְּדִין לְבַעַל חוּב.

ה, ה כָּבֵר תִּקְנֵנוּ הַגְּזָאוֹנִים לְגַבּוֹת בַּעַל חוּב מִן הַמַּטְלָטְלִין, וְאֲפִלּוּ בְּמִלּוֹה עַל פָּה; לְפִיכָּה חֵיבִין לְשָׁלֵם בֵּין אֲכָלוּ בֵּין לֹא אֲכָלוּ, בֵּין נִתְּיָאֲשׁוּ הַבַּעָלִים בֵּין לֹא נִתְּיָאֲשׁוּ, בֵּין מִן הַמְרַקֵּעַ בֵּין מִן הַמַּטְלָטְלִין שֶׁהָיָה.

ה, ו דִּין חִלּוּקָה מַטְלָטְלִין מִן הַגְּזִילָה, כְּלֻקָּח מִן הַגָּנֵב: אִם גְּזִיל מִפְּרָסָם הוּא, לֹא עָשׂוּ בּוֹ תִּקְנַת הַשּׂוּקָה. וְאִם אֵינוֹ מִפְּרָסָם, עָשׂוּ בּוֹ תִּקְנַת הַשּׂוּקָה, וְנוֹתֵן הַגְּזִיל לְלֻקָּח דָּמִים שְׁנֵתָן, וְלֻקָּח גְּזִילָתוֹ; וְחִזְזֵר וְתוֹבֵעַ הַגְּזִיל בְּדָמֵי הַגְּזִילָה. וְאִם כָּבֵר נִתְּיָאֲשׁוּ הַבַּעָלִים קָנָה לֻקָּח עֲצָמָה שֶׁלְּגְזִילָה, וְאֵינוֹ מִחִזְזִירָה.

ה, ז אָסוּר לְהַנּוֹת מִן הַגְּזִילָה; וְאִם הָיָה מוֹעֵט שֶׁלֹּא אִם עַל פִּי שָׂרֵב מִמֶּנּוּ גְּזוּל, מִתֵּר לְהַנּוֹת מִמֶּנּוּ עַד שֶׁיֹּדֵעַ בּוֹדָאי שֶׁדְּבַר זֶה גְּזוּל בִּידוֹ.

ה, ח בְּנֵי אָדָם שֶׁחִזְקָתָן גְּזִילָנִין, וְחִזְקָתָם כָּל מִמּוֹנָן מִן הַגְּזִיל מִפְּנֵי שֶׁמִּלְאָכְתָּן גְּזִילָנוֹת, כְּגוֹן

הַמוֹכְסִין וְהַלֹּסְטִין אֲסוּר לְהַנּוֹת מֵהֶן, שְׁחֻזְקָת מֵאֲכָל זֶה שֶׁהוּא גִזְלוֹ; וְאִין מְצַרְפִּין דִּינָרִים מִן הַתְּבַח שְׁלֵהֶן, שֶׁהֵבֵל בְּחֻזְקָת גִּזְלוֹתָהּ.

הֵט נָטְלוּ מוֹכְסִין בְּסוּתוֹ, וְהַחֲזִירוּ לוֹ בְּסוּת אַחֲרָתָהּ, נָטְלוּ חֲמוּרוֹ, וְהַחֲזִירוּ לוֹ חֲמוּר אַחֵר חֲרִי אֵלּוּ שְׁלֹו: מִפְּנֵי שֶׁזֶּה בְּמִכְרָהּ הִיא; וְחֻזְקָתָן שְׁנֵתִיאֲשׁוּ הַבְּעָלִים מֵהֶן, וְאִינוּ יוֹדְעֵי בִידָאִי שֶׁזֶּה גִזְלוֹ. וְאִם הָיָה וְתִיק וּמַחֲמִיר עַל עֲצָמוֹ, מַחֲזִירָן לַבְּעָלִים הָרָאשׁוֹנִים.

הִי בְּמַח דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁהַמוֹכֵם פְּלִסְטִים, בְּזִמְן שֶׁהַמוֹכֵם גּוֹי, אוֹ מוֹכֵם הָעוֹמֵד מֵאֲלִיו, אוֹ מוֹכֵם הָעוֹמֵד מִחֻמַּת הַמֶּלֶךְ וְאִין לוֹ קֶצֶף אֶלָּא לִזְקָח מִחֶ שְׁיִרְצָה וּמִנִּיחַ מִחֶ שְׁיִרְצָה. אֲבָל מִכֵּם שֶׁפִּסְקוּ הַמֶּלֶךְ, וְאָמַר שְׁיִלְקַח שְׁלִישׁ אוֹ רְבִיעַ אוֹ דָּבָר קָצוֹב, וְהָעוֹמֵד מוֹכֵם יִשְׂרָאֵל לְגִבּוֹת חֶלֶק זֶה לַמֶּלֶךְ, וְנוֹדַע שֶׁאָדָם זֶה נֶאֱמָן וְאִינוּ מוֹסִיף כְּלוּם עַל מִחֶ שֶׁגִּזַּר הַמֶּלֶךְ אִינוּ בְּחֻזְקָת גִּזְלוֹ, לְפִי שְׁדִין הַמֶּלֶךְ דִּין הוּא. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁהוּא עוֹבֵר הַמְּבָרִיחַ מִן הַמוֹכֵם זֶה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא גִזְלוֹ מִנֵּת הַמֶּלֶךְ, בֵּין שֶׁהָיָה הַמֶּלֶךְ גּוֹי, בֵּין שֶׁהָיָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל.

הִיא וְכֵן מֶלֶךְ שֶׁחֹשִׁים מִסָּעֵל בְּנֵי הָעִיר, אוֹ עַל כָּל אִישׁ וְאִישׁ, דָּבָר קָצוֹב מִשְׁנָה לְשָׁנָה, אוֹ עַל כָּל שָׂדֶה וְשָׂדֶה דָּבָר קָצוֹב, אוֹ שְׁגִזַּר שְׁכָל מִי שִׁיעֵבֵר עַל דָּבָר זֶה יִלְקַחוּ כָּל נִכְסָיו לְבֵית הַמֶּלֶךְ, אוֹ כָּל מִי שִׁימָצָא בְּשָׂדֶה בְּשָׁעַת הַגֶּרֶן הוּא יִתֵּן הַמֶּס שֶׁעָלֶיהָ בֵּין שֶׁהָיָה הוּא בַּעַל הַשָּׂדֶה בֵּין שֶׁאִינוּ בַּעַל הַשָּׂדֶה, וְכָל כִּיּוּצָא בְּדָבָרִים אֵלּוּ אִינוּ גִזְלוֹ, וְיִשְׂרָאֵל שֶׁגִּבָּה אוֹתָן לַמֶּלֶךְ אִינוּ בְּחֻזְקָת גִּזְלוֹ, וְחֲרִי הוּא כָּשֵׁר: וְהוּא שֶׁלֹּא יוֹסִיף וְלֹא יִשְׁנֶה כְּלוּם, וְלֹא יִקַּח לְעֲצָמוֹ כְּלוּם.

הִיב וְכֵן מֶלֶךְ שֶׁפִּעַם עַל אֶחָד מִעֲבָדָיו וְשִׁמְשׁוֹ מִפְּנֵי הַמְּדִינָה, וְלִקַּח שְׂדֵהוּ אוֹ חֲצֵרוֹ אִינָה גִזְלוֹ, וּמִתֵּר לְהַנּוֹת בָּהּ. וְהַלּוּקָה אוֹתָהּ מִן הַמֶּלֶךְ חֲרִי

הִיא שְׁלֹו, וְאִין הַבְּעָלִים מוֹצִיאִין אוֹתָהּ מִיָּדוֹ: שְׂדֵה דִין הַמְּלָכִים כָּלָם לִקַּח כָּל מִמּוֹן שִׁמְשִׁיהֶם כְּשִׁבּוּעֵסִין עֲלֵיהֶם, וְחֲרִי הַמֶּלֶךְ הַפְּקִיעַ שְׁעִבּוּדָן; וְנַעֲשֶׂת חֲצֵר זֶה אוֹ שְׂדֵה זֶה בְּחֻזְקָה, וְכָל הַקּוֹנֶה אוֹתָהּ מִן הַמֶּלֶךְ זָכָה בָּהּ.

הִיב אֲבָל מֶלֶךְ שֶׁלִּקַּח חֲצֵר אוֹ שְׂדֵה שְׁלֹאֲחָהּ מִפְּנֵי הַמְּדִינָה דְּרָךְ הַמֶּס, שְׁלֹא כְּדִינָן שֶׁחֲקַק חֲרִי זֶה גִזְלוֹ, וְהַלּוּקָה מִמֶּנּוּ מוֹצִיאִין הַבְּעָלִים מִיָּדוֹ. כָּלָל שְׁלֹדְבָר: כָּל דִּין שֶׁיִּחְקַק אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ לְכָל, וְלֹא יִהְיֶה לְאָדָם אֶחָד בְּפִנֵּי עֲצָמוֹ אִינוּ גִזְלוֹ; וְכָל שִׁינְקָה מֵאִישׁ זֶה בְּלִבָּד, שְׁלֹא כְּדֵת חֲדִיעָה לְכָל אֶלָּא חֲמֵס אֵת זֶה חֲרִי זֶה גִזְלוֹ.

הִיב לְפִיכָה גִבָּאִי הַמֶּלֶךְ וְשׁוֹטְרִיו שֶׁמוֹכְרִים חֲשָׁדוֹת בְּמֵס חֲקָצוֹב עַל חֲשָׁדוֹת, מִמְּכָרָן מִמְּכָר. אֲבָל מִסָּעֵל כָּל אִישׁ וְאִישׁ, אִינוּ גִזְלוֹ אֶלָּא מִן הָאָדָם עֲצָמוֹ; וְאִם מְכָרוּ חֲשָׁדָה בְּמֵס שְׁעַל הָאִישׁ חֲרִי זֶה אִינוּ מִמְּכָר, אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה דִּין הַמֶּלֶךְ כֵּךְ.

הֵטוּ מֶלֶךְ שֶׁהָיוּ דִּינָיו שְׁכָל מִי שְׁלֹא יִתֵּן הַמֶּס שְׁעַל חֲשָׁדָה, תִּהְיֶה חֲשָׁדָה לְנוֹתֵן הַמֶּס, וּבְרַח בַּעַל חֲשָׁדָה מִפְּנֵי הַמֶּס, וּבֹא זֶה וְנָתַן מִסָּעֵלֶיהָ לַמֶּלֶךְ וְאֲבָל פְּרוֹתֶיהָ אִין זֶה גִזְלוֹ, אֶלָּא אוֹכַל פְּרוֹת וְנוֹתֵן הַמֶּס עַד שֶׁיִּחְזְרוּ הַבְּעָלִים: שְׁדִין הַמֶּלֶךְ דִּין הוּא, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ.

הֵטוּ וְכֵן מֶלֶךְ שֶׁגִּזַּר שְׁכָל מִי שִׁיתֵּן מִסָּעֵל עַל הָאִישׁ, יִשְׁתַּעֲבֵד בְּזֶה שְׁלֹא נָתַן, וּבֹא יִשְׂרָאֵל וְנָתַן הַמֶּס שְׁעַל יִשְׂרָאֵל זֶה הָעֲנִי חֲרִי זֶה עוֹבֵד בּוֹ יֵתֵר מִדִּי, שְׁדִין הַמֶּלֶךְ דִּין; אֲבָל אִינוּ עוֹבֵד בּוֹ כְּעֵבֵד.

הִיז מֶלֶךְ שֶׁפָּרַת אֵילָנוֹת שְׁלִבְעָלִי בְּתִים, וְעָשָׂה מֵהֶן גֶּשֶׁר מִתֵּר לְעֵבֵר עֲלָיו; וְכֵן אִם חָרַס בְּתִים, וְעָשָׂה אוֹתָן דְּרָךְ אוֹ חוֹמָה מִתֵּר לְהַנּוֹת בָּהּ. וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בְּזֶה, שְׁדִין הַמֶּלֶךְ דִּין.

הִיב בְּמַח דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּמֶלֶךְ שֶׁמְטַבְּעוּ יוּצָא בְּאוֹתָן הָאֲרָצוֹת, שֶׁחֲרִי הַסְּכִימוֹ עֲלָיו בְּנֵי

אוֹתָהּ הָאָרֶץ, וְסִמְכָה דַּעְתָּן שֶׁהוּא אֲדוֹנֵיהֶם וְהֵם לֹא עֲבָדִים. אָבֵל אִם אֵין מִטְבְּעוֹ יוֹצֵא, הָרִי הוּא כְּגֻזְלָן בַּעַל זְרוּעַ, וּכְמוֹ חֲבוּרַת לְסֻטִּים הַמְזִינִין, שְׂאִין דִּינִיחָן דִּיז; וְכֵן מִלֵּךְ זֶה וְכָל עֲבָדָיו, כְּגֻזְלָן לְכָל דָּבָר.

הַלְבוֹת גִּזְלָה וְאַבְדָּה פֶּרֶק ו

ו,א קוֹרֹת וְאַבְנִים וְעֲצִים וְכִיּוֹצֵא בָהֶן שְׁשֻׁטְפָם הִנָּהָר אִם נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים מִחֵן הָרִי אֵלָיו מִתְרִין, וְחֵן שְׁלֻמְצִילָן. וְאִם אֵינּוּ יוֹדַע אִם נִתְיָאֲשׁוּ, אוֹ לֹא נִתְיָאֲשׁוּ חֵיב לְהַחְזִיר; וְאֵין צָרִיד לֵאמֹר, אִם הָיוּ הַבְּעָלִים מְרַדְּפִין אַחֲרֵיהֶן.

ו,ב לְפִיכָךְ הַמְצִיל מִיַּד הִנָּהָר, וּמִזֹּוטוֹ שְׁלִיָם, וּמִשְׁלוּלִיתוֹ שְׁלֻמְצִילָן, וּמִן חֲגִים, וּמִן הִדְלָקָה, וּמִן הָאָרֶץ, וּמִן חֲדָב, וּמִן הַנֶּמֶר, וּמִן הַבְּרַדְלָם אִם יֹדַע בּוֹדָאֵי שְׁנִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים, הָרִי אֵלָיו שְׁלֹא; וְאִם לֹא יוֹדַע, יַחְזִיר.

ו,ג הַמְצִיל מִיַּד לְסֻטִּים יִשְׂרָאֵל הָרִי אֵלָיו שְׁלֹא, מִפְּנֵי שְׁפָתָם הִדְבָּר שְׁנִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים; וְאִם יֹדַע שְׁלֹא נִתְיָאֲשׁוּ, חֵיב לְהַחְזִיר. אָבֵל הַמְצִיל מִיַּד לְסֻטִּים גּוֹי אוֹ מִזְבֵּחַ גּוֹי חֵיב לְהַחְזִיר, שְׁפָתָם הִדְבָּר שְׁלֹא נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים; וְאִם יֹדַע בּוֹדָאֵי שְׁנִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים, הָרִי אֵלָיו שְׁלֹא.

ו,ד וּמִפְּנֵי מַה סֵּתֵם לְסֻטִּים יִשְׂרָאֵל שְׁנִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים, וּסֵתֵם גּוֹי שְׁלֹא נִתְיָאֲשׁוּ מִפְּנֵי שְׁחַבְעָלִים יוֹדְעִים שְׁחַגְזִיִּים מִחֲזִירִין מִיַּד הַגִּזְלָן, אִם עַל פִּי שְׂאִין שֵׁם עֲדִים שְׁגִזְלָן, אֵלָא בְּרִאיוֹת רַעוּעוֹת, וּבִאֲמִדָּן דַּעְתָּן.

ו,ה שְׁחָלִים חֲצוּמָחִים בְּתוֹךְ חִפְשָׁתָן הַמִּלְקֻט אוֹתָן כְּשֶׁחֵן לַחִין אֵין בָּהֶן מִשּׁוֹם גִּזְלָן, מִפְּנֵי שֶׁחֵן מִפְּסִידִין חִפְשָׁתָן עַל בַּעַל הַשְּׂדֶה; וְאִם יִבְשׁוּ אֲסוּרִין מִשּׁוֹם גִּזְלָן, שְׁפָכָר הַפְּסִידוֹ מַה שְׁחַפְּסִידוֹ. וְאִם הָיוּ עַל הַגְּבוּל אֲסוּרִין, אִפְּלוּ כְּשֶׁחֵן לַחִין.

ו,ו כָּכָר בְּאֶרְצוֹ בְּגִזְקֵי מִמּוֹן שְׁחַמּוּצִיא תִּבְנֶנּוּ וְקִשּׁוֹ לְרִשּׁוֹת חֲרָבִים, אֵין בָּהֶם מִשּׁוֹם גִּזְלָן; אָבֵל

חַמּוּצִיא אֶת הַגִּלְל לְרִשּׁוֹת חֲרָבִים, בֵּין כְּשֶׁעַת הוֹצֵאת זְכָלִים בֵּין שְׁלֹא כְּשֶׁעַת הוֹצֵאת זְכָלִים חֵיבִין עָלֵיהֶם מִשּׁוֹם גִּזְלָן.

ו,ז מִי שְׁנִתְחַלְפוּ לֹא כָּלִיו בְּכָלִים אַחֲרִים בְּבֵית הָאָבֵל אוֹ בְּבֵית הַמִּשְׁתָּה הָרִי זֶה לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן, עַד שְׁיָבוֹא הָלָה וְיִטַּל אֶת שְׁלֹו. נִתְחַלְפוּ לֹא בְּבֵית הָאֱמֹן אִם אֲשֶׁתוֹ וּבָנָיו שְׁלֻאֲמֹן נִתְּנוּ לֹא, אוֹ שְׁנִתְּנוּ לֹא הָאֱמֹן וְאָמַר לֹא טַל כָּלִיד הָרִי זֶה לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן, עַד שְׁיָבוֹא הָלָה וְיִטַּל אֶת שְׁלֹו.

ו,ח אָמַר לֹא הָאֱמֹן טַל כָּלִי זֶה הָרִי זֶה יִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, עַד שְׁיָבוֹא הָלָה וְיַחְזִיר אֶת שְׁלֹו: שְׁמָא כָּלִיו שְׁלֻאֲמֹן הוּא, אוֹ בַּעַל הַכָּלִי צִוָּה אֶת הָאֱמֹן לְמַכְרוֹ לֹא. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בָּזָה.

ו,ט דְּבָרִים חֲרִיבָה אָסְרוּ חֲכָמִים מִשּׁוֹם גִּזְלָן; וְהַעוֹבֵר עָלֵיהֶן, הָרִי זֶה גִּזְלָן מִדְּבָרֵיהֶם: כְּגֻזְלָן מִפְּרִיחֵי יוֹנִים וְחַמְשִׁשְׁחִין בְּקִבְיָה.

ו,י מִפְּרִיחֵי יוֹנִים פִּיּוּצָד: לֹא יִפְרִיחַ אָדָם יוֹנִים בְּתוֹךְ חֵישׁוֹב, שְׁחָרִי לִזְקָה מִמּוֹן אַחֲרִים שְׁלֹא כְּדִין, מִפְּנֵי שְׁמִשְׁלַח זָכָר וְיָבִיא נִקְבָּה מִשּׁוֹכָךְ אַחֵר, אוֹ נִקְבָּה וְתָבִיא זָכָר. וְלֹא יוֹנִים בְּלִבָּד, אֵלָא כָּל הַעוֹשֶׂה כֵּזָה בְּשָׂאָר עוֹפוֹת אוֹ חִיָּה וּבְחִמָּה חָרִי זֶה גִּזְלָן מִדְּבָרֵיהֶם.

ו,יא וְכֵן אָסְרוּ חֲכָמִים לְצוּד יוֹנִים בְּתוֹךְ חֵישׁוֹב, מִפְּנֵי שֶׁחֵן שְׁלֻאֲחִירִים. וְאֵין פּוֹרְסִין נִשְׁבִּין לַיוֹנִים, אֵלָא אִם כֵּן הִרְחִיק מִן חֵישׁוֹב אֲרִבְעָה מִילִין; וְאִם חָיָה יָשׁוּב בְּרָמִים, אִפְּלוּ מֵאֵה מִיל לֹא יִפְרֹם, שְׁחֵיזְנִים שְׁלֻבְעָלִי בְּרָמִים הֵם. וְכֵן לֹא יִפְרֹם בְּתוֹךְ חֵישׁוֹבִין, אִם עַל פִּי שֶׁחֵן שְׁלֹו אוֹ שְׁלֻגָּי אוֹ שְׁלֻחָפְקָר, וְאִם עַל פִּי שְׁחִרְחִיק מִן חֵישׁוֹב מֵאֵה מִיל, מִפְּנֵי שְׁחֵיזְנִים בְּאֹת לִישׁוֹב חֵישׁוֹבִין.

ו,יב מִרְחִיקִין אֶת חֵישׁוֹבָךְ מִן הָעִיר חֲמִשִּׁים אַמָּה. וְלֹא יַעֲשֶׂה אָדָם שׁוֹכָךְ בְּתוֹךְ שְׂדֵהוּ, אֵלָא אִם כֵּן יֵשׁ לֹא חֲמִשִּׁים אַמָּה לְכָל רוּחַ, כִּדִּי שְׁלֹא

וּמִשְׁכּוֹ הַגּוֹזֵלֹת, וַיִּפְסְדוּ בַּשָּׂדוֹת וַיֹּאכְלוּ מִשְׁלָאֲחֵרִים. וְאִם לָקַח מֵאַחֵר אֶפְלוּ הָיָה בֵּינוֹ וּבֵין תַּחֲלַת שָׂדֶה חִבְרוּ בֵּית רִבַּע בַּלְבָּד, הָרִי הוּא בְּחֻזְקָתוֹ וְאִין מְחִיבִין אוֹתוֹ לְהַרְחִיק.

וְיָג הַמִּשְׁחָקִין בַּקִּבְיָה בִּיצַד: אֵלּוּ שְׁמִשְׁחָקִין בְּעֵצִים אוֹ בְּצִרְרוֹת אוֹ בְּעֵצְמוֹת וּכְיוֹצֵא בָהֶן, וְעוֹשִׂים תְּנָאִי בִּינֵיהֶם שְׁכָל הַנוֹצֵחַ אֶת חִבְרוּ בְּאוֹתוֹ הַשְּׁחֹק, וְקַח מִמֶּנּוּ כֶּךָ וְכֶךָ הָרִי זֶה גִּזְל מִדְּבָרֵיהֶם. אַף עַל פִּי שֶׁבְּרִצּוֹן הַבְּעָלִים לָקַח, הוֹאִיל וְלָקַח מִמּוֹן חִבְרוּ בַּחֲנָם דֶּרֶךְ שְׁחֹק וַחֲתַל, הָרִי זֶה גִּזְל.

וְיָד וְכֵן הַמִּשְׁחָקִין בַּבְּחֻמָּה אוֹ בַּחֲיָה אוֹ בְּעוֹפּוֹת וְעוֹשִׂים תְּנָאִי, שְׁכָל שֶׁתִּנְצַח בַּחֲמַתּוֹ אוֹ תַרְוִיץ יוֹתֵר, וְקַח מִחִבְרוּ כֶּךָ וְכֶךָ, וְכָל כִּיּוֹצֵא בְּדָבָרִים אֵלּוּ חֵבֵל אֶסּוּר, וְגִזְל מִדְּבָרֵיהֶם. וְהַמִּשְׁחָק בַּקִּבְיָה עִם הַגּוֹי אִין בּוֹ אֶסּוּר גִּזְל, אֲבָל יֵשׁ בּוֹ אֶסּוּר עוֹסֵק בְּדָבָרִים בְּטָלִים: שְׂאִין רְאוּי לְאָדָם שִׁיעֶסֶק כָּל יָמָיו אֲלֵא בְּדָבָרִי תוֹרָה, וּבִישׁוּבּוֹ שְׁלֵעוּלָם.

וְטוּ מַצִּידוֹת חֲיָה וְעוֹפּוֹת וְדָגִים, שֶׁנִּפְלּוּ מִיָּדִי חֲחִיָּה לְתוֹךְ הַמַּצִּידָה, וּבָא אַחֵר וְנִטְלָן הָרִי זֶה גִּזְל מִדְּבָרֵיהֶם, מִפְּנֵי שֶׁעֲדִין לֹא הִגִּיעוּ לְיָד הַזּוֹכֶה בָּהֶן. נָהָר הַמּוֹשֵׁף וּמַעֲיָנוֹת הַנּוֹבְעִין, הָרִי הֵן שְׁלֵכֵל אָדָם.

וְטוּ עָנִי הַמִּנְקָה בְּרֹאשׁ חַיִּית זֵיתִים שֶׁלִּשְׂכַּחַה, וּבָא עָנִי אַחֵר וְנִטְלָן מֵעַל הָאָרֶץ הָרִי זֶה גִּזְל מִדְּבָרֵיהֶם, מִפְּנֵי שֶׁעֲדִין לֹא הִגִּיעוּ לְיָד הַזּוֹכֶה בָּהֶן; וְאִם הָיָה הָעָנִי מִקִּבֵּץ בִּידוֹ בְּרֹאשׁ חַיִּית, וּמִשְׁלִיף לְאָרֶץ הָרִי זֶה גִּזְל גָּמוּר, שֶׁחֲרִי הִגִּיעוּ לְיָד הַזּוֹכֶה בָּהֶן.

וְיִז הַדְּבָרִים אֵינָן בְּרִשּׁוֹתָו שֶׁלְּאָדָם כְּמוֹ תַרְנַגּוּלִים וְאַזּוּיִם, וְאַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ בָּהֶן קִנְיָן מִדְּבָרֵיהֶם; וְהַגּוֹזֵל נֶחֱלִיל דְּבָרִים, אוֹ שֶׁמִּנְעוּ מִבְּעָלָיו אִם בָּא לְרִשּׁוֹתוֹ הָרִי זֶה גִּזְל מִדְּבָרֵיהֶם. וְיָח לְפִיכָךְ מִי שֶׁיּוֹצֵא נֶחֱלִיל שְׁלֵדְבָרִים

מִרִּשּׁוֹתָו, וְשָׂכַן בְּרִשּׁוֹת חִבְרוּ יֵשׁ לְבַעַל הַנֶּחֱלִיל לְחַלֵּף בְּתוֹךְ שָׂדֶה חִבְרוּ, עַד שֶׁיִּטַּל אֶת נֶחֱלִילוֹ. וְאִם חֲזִיק, מִשְׁלֵם מִזֶּה שְׁחֲזִיק; אֲבָל לֹא יִקַּץ אֶת הַסּוֹכֶה, עַל מִנַּת לְתַן דָּמִים.

וְיָט נִאֲמַנְתָּ אִשָּׁה אוֹ קָטָן לוֹמֵר, מִכָּאֵן יֵצֵא נֶחֱלִיל זֶה: וְהוּא, שֶׁיִּחְיוּ מִשִּׁיחִין לְפִי תַמּוֹן, וְיִחְיוּ הַבְּעָלִים מִרְדָּפִין אַחֵר הַנֶּחֱלִיל, וְשׁוֹאֲלִים הֵיכָן חָנָה: אַף עַל פִּי שְׂאִין אִשָּׁה אוֹ קָטָן בְּנֵי עֲדוּת, הוֹאִיל וְקִנְיָן דְּבָרִים מִדְּבָרֵיהֶם, הַאֲמִינוּ אוֹתָם בּוֹ.

וְכָל כִּי שִׁישׁ בִּידוֹ גִּזְל שְׁלֵדְבָרֵיהֶם, אֵינּוּ יוֹצֵא מִיָּדוֹ בְּדִינָיו. וְכֵן אִם כָּפַר בּוֹ וְנִשְׁפַּע, אֵינּוּ מוֹסִיף חֲמוֹשׁ כְּמוֹ שֶׁמוֹסִיף עַל הַגִּזְל הַגָּמוּר.

הַלְכוֹת גִּזְלָה וְאַבְדָּה פֶּרֶק ז

זֶה כָּל מִי שֶׁנִּתְחַיֵּב מִמּוֹן לְחִבְרוּ חֵי שְׂרָאֵלִי, וְכָפַר בּוֹ וְנִשְׁפַּע עַל שְׁקַר הָרִי זֶה חַיֵּב לְהַחֲזִיר לוֹ הַקֶּרֶן שְׁכָפַר בּוֹ, וְהוֹסֶפֶת חֲמוֹשׁ; וְחַיֵּב בְּקֶרֶבוֹ, וְהוּא הַנִּקְרָא אֲשֶׁם גִּזְלָת.

זֶה אֶחָד הַגּוֹזֵל, אוֹ הָעוֹשֵׂק, אוֹ הַגּוֹנֵב, אוֹ שֶׁחֲלוּהוּ, אוֹ שֶׁהִפְקִיד אֶצְלוֹ, אוֹ מָצָא אַבְדָּה וְכַחֵשׁ בָּהּ, אוֹ שֶׁחִיתָה בִּינֵיהֶן שְׁתַּפּוֹת וְנִשְׁאָר לוֹ אֶצְלוֹ מִמּוֹן, אוֹ שֶׁעָשָׂה לוֹ מְלָאכָה וְלֹא נָתַן לוֹ שְׂכָרוֹ. כָּלֵל שְׁלֵדְבָר: כָּל שֶׁאֵלּוּ הוֹדָה חַיֵּב לְשַׁלֵּם בְּדִין, וְכָפַר וְנִשְׁפַּע מִשְׁלֵם קֶרֶן וְחֲמוֹשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר "וְכַחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ בִּפְקֻדוֹ..."

זֶה בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֶׁחִיָּה חַיֵּב לְשַׁלֵּם מִחֲמַת עֲצָמוֹ; אֲבָל אִם הָיָה חַיֵּב לְשַׁלֵּם מִחֲמַת אָבִיו, אֵינּוּ מִשְׁלֵם חֲמוֹשׁ. בִּיצַד: כְּגוֹן שֶׁגִּזְל אָבִיו אוֹ גָּנֵב אוֹ שֶׁחִיָּה חַיֵּב לְאַחֲרִים, וְהֵבִין יוֹדֵעַ, וְכָפַר הֵבִין וְנִשְׁפַּע, וְאַחֵר כֶּךָ הוֹדָה מִשְׁלֵם הַקֶּרֶן בַּלְבָּד: שֶׁנֶּאֱמַר "אֲשֶׁר גִּזְל" עַל גִּזְלוֹ הוּא מוֹסִיף חֲמוֹשׁ, וְאֵינּוּ מוֹסִיף חֲמוֹשׁ עַל גִּזְל אָבִיו.

זֶה בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֶׁאִין הַגִּזְלָה קִיּוּמָה; אֲבָל אִם גִּזְל אָבִיו וּמֵת, וְחֲרִי הַגִּזְלָה קִיּוּמָה, וְכָפַר חִיּוּרֵשׁ וְנִשְׁפַּע, וְאַחֵר כֶּךָ הוֹדָה מִשְׁלֵם

קָרָן וְחֶמֶשׁ.

זֶה גִּזְלָה הָאֵב וְנִשְׁבַּע וְהוֹדָה, וְאַחֵר כֶּךָ מֵת חָרִי
הַיּוֹרֵשׁ מִשְׁלָם קָרָן וְחֶמֶשׁ; גִּזְלָה וְנִשְׁבַּע וּמֵת,
וְהוֹדָה הַיּוֹרֵשׁ מִשְׁלָם הַקָּרָן בְּלֶכֶד. וּבֵין כֶּךָ וּבֵין
כֶּךָ, הַיּוֹרֵשׁ פָּטוּר מִן הָאֲשָׁם.

זוּ הַנִּשְׁבַּע לְגוֹי מִשְׁלָם אֶת הַקָּרָן, וְאִינוּ חַיֵּב
בַּחֲמֹשׁ: שֶׁנֶּאֱמַר "וּבְחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ". וְכֵן הַגִּזְלָה
פָּחוּת מִשְׁוֹה פְּרוּטָה, וְכִפּוּר וְנִשְׁבַּע אִינוּ חַיֵּב
בַּחֲמֹשׁ, שְׂאִין פָּחוּת מִשְׁוֹה פְּרוּטָה מִמּוֹן.

זוּ כִּמְהָ הוּא הַחֲמֹשׁ, אֶחָד מֵאַרְבָּעָה בַּקָּרָן;
שְׂאֵם גִּזְלָה שְׁוֹה אַרְבָּעָה וְנִשְׁבַּע, מִשְׁלָם חֲמִשָּׁה;
וְאֵם הֵיטָה הַגִּזְלָה קִיּוּמָה, מַחְזִיר אוֹתָהּ וְנוֹתֵן
דְּמֵי רִבִּיעַ שְׁלָהּ.

זֶה אֵין הַנִּשְׁבַּע עַל כְּפִירַת מִמּוֹן מִשְׁלָם חֲמֹשׁ,
עַד שִׁיּוּדָה מֵעֲצָמוֹ; אֲבָל אִם בָּאוּ עֵדִים, וְהוּא
עוֹמֵד בְּכַפִּירָתוֹ מִשְׁלָם הַקָּרָן בְּלֶכֶד עַל פִּי עֵדִים,
וְאִינוּ מִשְׁלָם אֶת הַחֲמֹשׁ: שֶׁהַחֲמֹשׁ עִם הַקָּרָן
לְכַפְּרָה הֵם בָּאִים, וְאִינוּ מֵבִיא אוֹתָן אֲלָא עַל
פִּי עֲצָמוֹ.

זֶה הַגִּזְלָה אֶת חֲבֵרוֹ אֵף עַל פִּי שְׂכָפָר בּוֹ, הוּאִיל
וְלֹא נִשְׁבַּע, אִם חֲזַר וְהוֹדָה, אִינוּ חַיֵּב לְרִדָּה
אַחֵר הַבְּעָלִים עַד שִׁיַּחְזִיר לָהֶם מִמּוֹן שְׂכִירוֹ;
אֲלָא יְחִי בִּיד הַגִּזְלָה, עַד שִׁיָּבֹאוּ הַבְּעָלִים וַיִּטְלוּ
שְׁלָהּ.

זוּ אֲבָל אִם נִשְׁבַּע עַל שְׁוֹה פְּרוּטָה וּמַעֲלָה חַיֵּב
לְרִדָּה אַחֵר הַבְּעָלִים עַד שִׁיַּחְזִיר לָהֶם, אֲפִלּוּ הֵם
בָּאִי חַיִּים, מִפְּנֵי שְׂכָפָר נִתְיָאֲשׁוּ מֵאַחֵר
שֶׁנִּשְׁבַּע, וְאִינוּן בָּאִין עוֹד לְתַבְעוֹ.

זֶה אֲפִלּוּ הַחֲזִיר הַגִּזְלָה כִּלָּה חוּץ מִשְׁוֹה
פְּרוּטָה, חַיֵּב לְהוֹלִיכָה אַחֵר הַגִּזְלָה; וְלֹא יִתֵּן לֹא
לְבָנוֹ שְׁלֵמָה, וְלֹא לְשִׁלּוּחוֹ, אֲלָא אִם כֵּן עָשָׂה
הַגִּזְלָה חֲשִׁלִּית בְּעֵדִים. וְאִם הֵבִיא אֶת הַגִּזְלָה
וְאֶת הַחֲמֹשׁ לְבֵית דִּין שְׂבָעִירוֹ חָרִי זֶה מֵבִיא
אֲשָׁמוֹ, וּמִתְכַּפֵּר לוֹ; וּבֵית דִּין מִטְפִּילִין בָּהּ, עַד
שֶׁתִּגִּיעַ לְבַעֲלָהּ. וְכֵן נֹתֵן הוּא לְשִׁלּוּחַ בֵּית דִּין.

וְכָל הַנּוֹתֵן הַגִּזְלָה וְכִיּוֹצֵא בּוֹ לְבֵית דִּין, יִצָּא.

זֶיב נָתַן לוֹ אֶת הַקָּרָן, וְלֹא נָתַן לוֹ אֶת הַחֲמֹשׁ,
אוֹ שֶׁמָּחַל לוֹ עַל הַקָּרָן, וְלֹא מָחַל לוֹ עַל הַחֲמֹשׁ,
אוֹ שֶׁמָּחַל לוֹ עַל זֶה וְעַל זֶה, חוּץ מִפָּחוּת מִשְׁוֹה
פְּרוּטָה בַּקָּרָן אִינוּ צָרִיךְ לְהוֹלִיכָה אַחֲרָיו, אֲלָא
יְבֹא הַגִּזְלָה וַיִּטַּל אֶת הַשָּׂאָר. וְאֵף עַל פִּי
שֶׁהַגִּזְלָה עֲצָמָה קִיּוּמָה, אֵין חוֹשְׁשִׁין שְׂמָא
תַּתִּיקָר וְנִמְצָא הַנִּשְׂאָר שְׁוֹה פְּרוּטָה.

זֶיב אֲבָל אִם נָתַן לוֹ אֶת הַחֲמֹשׁ, וְלֹא נָתַן לוֹ
אֶת הַקָּרָן, אוֹ שֶׁמָּחַל לוֹ עַל הַחֲמֹשׁ, וְלֹא מָחַל
לוֹ עַל הַקָּרָן, אוֹ שֶׁמָּחַל לוֹ עַל זֶה וְעַל זֶה, חוּץ
מִשְׁוֹה פְּרוּטָה בַּקָּרָן חַיֵּב לְהוֹלִיכּוֹ אַחֲרָיו, אוֹ
יִתֵּן לְבֵית דִּין שְׂבָעִירוֹ כִּמּוֹ שְׂבָאֲרָנוֹ.

זֶיב הַמַּחְזִיר אֶת הַקָּרָן לְבְּעָלִים, וְכִפּוּר פַּעַם
שְׁנִיָּה בַּחֲמֹשׁ וְנִשְׁבַּע עָלָיו נַעֲשֶׂה הַחֲמֹשׁ בַּקָּרָן
לְכָל דָּבָר, וּמִשְׁלָם עָלָיו חֲמֹשׁ אַחֵר: שֶׁנֶּאֱמַר
"וְחִמְשָׁתָיו יִסֹּף עָלָיו" מִלְּמַד שֶׁהוּא מוֹסִיף חֲמֹשׁ
עַל חֲמֹשׁ, עַד שִׁיִּתְּמַעַט הַחֲמֹשׁ שִׁיִּכְפֹּר בּוֹ
וַיִּשְׁבַּע עָלָיו מִשְׁוֹה פְּרוּטָה.

זֶהוּ מִי שֶׁהָיָה אֲצִלּוֹ פְּקֻדוֹן, וְטָעַן שְׂאֵבֵד
וְנִשְׁבַּע, וְחֲזַר וְהוֹדָה שֶׁהוּא אֲצִלּוֹ, וְחֲזַר וְטָעַן
שְׂאֵבֵד וְנִשְׁבַּע, וְחֲזַר וְהוֹדָה שֶׁהוּא אֲצִלּוֹ מִשְׁלָם
חֲמֹשׁ לְכָל שְׁבוּעָה וּשְׁבוּעָה עִם הַקָּרָן הָאֶחָד:
שֶׁנֶּאֱמַר "וְחִמְשָׁתָיו יִסֹּף עָלָיו", מִלְּמַד שֶׁהוּא
מִשְׁלָם כִּמְהָ חֲמִשָּׁין עַל קָרָן אֶחָד.

הַלְכוֹת גִּזְלָה וְאַבְדָּה פֶּרֶק ח

הֵא הַגִּזְלָה אֶת חֲבֵרוֹ, וּמֵת הַגִּזְלָה יַחְזִיר הַגִּזְלָה
לְיוֹרְשִׁים; וְאִם אֲבָדָה אוֹ נִשְׁתַּנְּתָה, נֹתֵן לָהֶם
דְּמִיָּה. וְאִם נִשְׁבַּע לוֹ, וְאַחֵר כֶּךָ מֵת נֹתֵן הַקָּרָן
וְהַחֲמֹשׁ לְיוֹרְשִׁין.

חֵב הַגִּזְלָה אֶת אֲבִיו וְנִשְׁבַּע לוֹ, וּמֵת הָאֵב אִם
אֵין הַגִּזְלָה קִיּוּמָה אוֹ נִשְׁתַּנְּתָה, עוֹשֶׂה חֲשָׁבוֹן עִם
אֲחָיו עַל הַקָּרָן וְעַל הַחֲמֹשׁ; וְאִם הַגִּזְלָה קִיּוּמָה,
חַיֵּב לְהוֹצִיא הַגִּזְלָה עֲצָמָה מִתַּחַת יָדוֹ. לְפִיכֶךָ
נֹתֵן אֶת הַגִּזְלָה וְאֶת הַחֲמֹשׁ לְאֲחָיו, וְעוֹשֶׂה

עֲמָהֶן חֲשָׁבוּ.

הִגֹּאֵם אֵין לוֹ אַחִי, שְׁנִמְצָא זֶה הַגִּזְלָן לְבִדּוֹ
הוּא הַיּוֹרֵשׁ מוֹצִיא הַגִּזְלָה מִתַּחַת יָדוֹ לְבָנָיו;
וְאִם אֵין בָּנִים לְזֶה הַבֶּן הַגִּזְלָן נֹתֶנָה לְבַעַל
חֹבּוֹ, אוֹ בַּחֲלוּתוֹ, אוֹ לְצִדְקָה. הוֹאִיל וַיֵּצֵאת
הַגִּזְלָה עֲצָמָה מִתַּחַת יָדוֹ נִפְטָר, אַף עַל פִּי
שְׁנֵתֶנָה מִתֵּנָה אוֹ פֶּרְעָה בַּחֲבֹב: וְהוּא, שִׁיּוּדִיעַם
וַיֹּאמֶר זֶה גִּזְלָן אָבִא.

חֵד, וְכֵן הַגִּזְלָן אֶת הַגֵּר וְנִשְׁפַּע לוֹ, וַחֲזֹר וַהֲוֹדָה
לוֹ, וְזָקַף עָלָיו חֶבֶל מְלוּחַ, וְאַחֲרַיִם מֵת הַגֵּר אַף
עַל פִּי שְׂזֻכָּה בַּגִּזְלָה, חֵיב לְהוֹצִיאָהּ מִתַּחַת יָדוֹ.
בְּמַה דְּבָרִים אֲמֹרִים, בְּשִׁהְיֻתָּהּ בְּנִתִּים. אֲבָל
אִם גִּזְלָן אֶת הַגֵּר שְׂאִין לוֹ יוֹרְשִׁים, וְנִשְׁפַּע לוֹ,
וּמֵת הַגֵּר הָרִי זֶה חֵיב לְשַׁלֵּם חֶקְרָן וְחֶחֱמִשׁ
לְבוֹהָנִים שְׁלֹאֹתוֹ מִשְׁמֶר, וּמִבִּיא אֲשָׁמוֹ; וְאַחֲרַיִם
כֶּדֶר יִתְכַּפֵּר לוֹ.

חֵה מִפִּי חֲשִׁמוּעָה לְמַדּוֹ שְׁזֶה שְׁנִמְצָא בַּתּוֹרָה
”וְאִם—אֵין לְאִישׁ גָּאֵל” בְּגֵר שְׂמֵת וְאֵין לוֹ
יּוֹרְשִׁים, הַפְּתוּב מִדְּבָר. וְאֲשֶׁם זֶה הָאֲמֹר פָּאן,
הוּא הַגִּזְלָן אוֹ דְּמִי הַגִּזְלָה.

חֵה לְפִיכָד הַמַּחֲזִיר גִּזְלָן הַגֵּר בְּלִילָה, לֹא יֵצֵא,
שְׁחָרִי אֲשֶׁם קָרָא הַפְּתוּב, וְאֵין מִקְרִיבִין
בְּלִילָה. וְאֵין הַבוֹהָנִים חוֹלְקִין גִּזְלָן הַגֵּר בְּנֶגֶד גִּזְלָן
הַגֵּר, בְּדֶרֶךְ שְׂאִין חוֹלְקִין בְּשֶׁר אֲשֶׁם זֶה בְּנֶגֶד
בְּשֶׁר אֲשֶׁם אַחֵר.

חֵה כָּל גִּזְלָן הַגֵּר שְׂאִין בּוֹ שְׁזֶה פְּרוּטָה לְכָל
בוֹהֵן וְבוֹהֵן מֵאֲנָשִׁי מִשְׁמֶר, לֹא יֵצֵא הַמַּחֲזִיר
יָדֵי הַשֶּׁבַע שְׁנִמְצָא ”הַמּוֹשֵׁב לַח, לְבַחֵן”, עַד
שֶׁתִּהְיֶה הַשֶּׁבַע לְכָל בוֹהֵן.

חֵה וְלָמָּה נִמְצָא בַּגִּזְלָן הַגֵּר ”אִישׁ” שֶׁהָאִישׁ אֶתָּה
צָרִיךְ לְחַקֵּר וּלְחַזֵּר עָלָיו, אִם יֵשׁ לוֹ יוֹרְשִׁים אוֹ
אִם אֵין לוֹ; אֲבָל אִם הָיָה הַגֵּר קָטָן אִי אֶתָּה
צָרִיךְ לְחַזֵּר עָלָיו, אֲלֹא חֲזַקְתּוֹ שְׂאִין לוֹ יוֹרְשִׁים.

חֵה הַבוֹהָנִים בַּגִּזְלָן הַגֵּר, בְּמִקְבְּלֵי מִתְּנוּת הֵן.
לְפִיכָד הַגִּזְלָן חֲמִין מִן הַגֵּר שְׂאִין לוֹ יוֹרְשִׁים,

וְעַבְרָ עָלָיו הַפֶּסַח חֵיב לְתַן לְבוֹהָנִים אֶת דְּמִיו,
כְּשֶׁעַת הַגִּזְלָה: שְׂאִם יִתְּנֵנוּ לָהֶן עֲכָשׁוּ, אֵינָה
מִתֵּנָה שְׁחָרִי הוּא אֲסוּר בַּחֲנִיחַ. וְאִלּוּ הָיָה הַגֵּר
קָטָן, הָיָה אוֹמֵר לוֹ חָרִי שְׁלָךְ לְפָנֶיךָ כְּמוֹ
שְׂבִאֲרָנוּ.

חֵה בוֹהֵן שְׁגִזְלָן גֵּר שְׂאִין לוֹ יוֹרְשִׁים, וְנִשְׁפַּע לוֹ,
וּמֵת הַגֵּר לֹא זָכָה זֶה בַּגִּזְלָה שֶׁתַּחַת יָדוֹ, אֲלֹא
יּוֹצִיא מִתַּחַת יָדוֹ לְכָל אַחֵיו הַבוֹהָנִים בְּנֵי
הַמִּשְׁמֶרָה.

חֵה, הוּא הַגִּזְלָן אֶת הַגֵּר וְנִשְׁפַּע לוֹ, וּמֵת הַגֵּר,
וְהַפְּרִישׁ אֲשָׁמוֹ וְגִזְלָתוֹ לְהַעֲלוֹתָן לְבוֹהָנִים, וּמֵת
הַגִּזְלָן קָדָם כְּפָרָה חָרִי בְּנֵי הַגִּזְלָן יוֹרְשִׁים אֶת
כְּסָף הַגִּזְלָה אוֹ הַגִּזְלָה עֲצָמָה; וְהָאֲשֶׁם יִרְעָה עַד
שִׁיפֹל בּוֹ מוֹם, כְּמוֹ שְׂבִאֲרָנוּ בְּמִקְוָמוֹ.

חֵה, חֵיב נָתַן הַגִּזְלָן אֶת הַכְּסָף לְאֲנָשִׁי מִשְׁמֶר, וּמֵת
קָדָם כְּפָרָה אֵין יוֹרְשֵׁי הַגִּזְלָן יְכוּלִין לְהוֹצִיא מִיַּד
הַבוֹהָנִים, שְׁנִמְצָא ”אִישׁ אֲשֶׁר—יִתֵּן לְבַחֵן, לוֹ
יִהְיֶה”; וְאִלּוּ הָיָה הַגִּזְלָן קָטָן, שְׂאִין מִתְּנוּתוֹ
מִתֵּנָה אֵין יוֹרְשֵׁיו מוֹצִיאִין מִיַּד הַבוֹהָנִים.

חֵה, נָתַן אֶת הַכְּסָף לְאַחַת מִן הַמִּשְׁמֶרוֹת, וְאֶת
הָאֲשֶׁם לְמִשְׁמֶרָה זוֹ שֶׁהָיָה שְׁבִתָּה יַחֲזֹר הַכְּסָף
אֲצֵל הָאֲשֶׁם, לְאֲנָשִׁי הַמִּשְׁמֶרָה הַקְּבוּעָה:
שֶׁהַמִּשְׁמֶרָה שֶׁלְקַחָה כְּסָף בְּלֹא שְׁבִתָּה לֹא זָכָה,
וּמוֹצִיאִין מִיַּדָּהּ.

חֵה, אֵין מִקְרִיבִין אֶת הָאֲשֶׁם עַד שִׁיִּחְזֹר הַגִּזְלָן
חֶקְרָן לְבַעֲלִים, אוֹ לְבוֹהָנִים אִם הָיָה גִּזְלָן גֵּר
שְׂאִין לוֹ יוֹרְשִׁים. נָתַן אֶת חֶקְרָן, וְהַקְּרִיב אֲשָׁמוֹ
נִתְכַּפֵּר לוֹ, וְאֵין חֶחֱמִשׁ מְעַכֵּב הַכְּפָרָה; וְחֵיב
לְתַן אֶת חֶחֱמִשׁ אַחֵר כְּפָרָה.

חֵה, חֵיב הַעֲבָדִים וְהַשְּׁטֵרוֹת וְחֶקְרָקְעוֹת, אֵין בָּהֶן
תּוֹסַפֶּת חֲמִשׁ: שְׁנִמְצָא ”וְכִחֹשׁ בְּעַמִּיתוֹ
בְּכֶקְדוֹן”, כָּל הָאֲמֹר בְּעֵינֵן מִטְּלִטְלִין הוּא וְגוֹפֵן
מִמּוֹן יֵצֵאוּ קְרָקְעוֹת וְעַבְדִּים שֶׁהִקְשׁוּ לְקְרָקְעוֹת,
וַיֵּצֵאוּ שְׁטֵרוֹת שְׂאִין גּוֹפֵן מִמּוֹן. וְכֵן אִם הָיָה
גִּזְלָן גֵּר שְׂאִין לוֹ יוֹרְשִׁים, אֵינָן חוֹזְרִים לְבוֹהָנִים.

ח,טז וכן הקרקע אינה נקנית לגזלן לעולם, אלא ברשות בעליה תימנת; ואפלו נמכרה לאלף זה אחר זה, ונתיאשו הבעלים הרי זו חוזרת לגזל בלא דמים. וכל מי שיצאה מתחת ידו חוזר על זה שמכרה לו, וחוזר המוכר השני על המוכר הראשון, עד שיחזר חלוקת מן הגזלן על הגזלן, ויטל ממנו כמזו שיתבאר.

הלכות גזלה ואבדה פרק ט

ט,א הגזלן קרקע מחברו והפסידה, כגון שחפר בה בורות שיחין ומערות, או שקצץ את האילנות, ושחת המעינות, והרס הבנין חייב להעמיד לו בית או שדה כשהיו בשעת הגזלה, או ישלם דמי מה שהפסיד.

ט,ב אבל אם נשחתה מאליה, כגון ששטפה נהר או נשרפה באש שירדה מן השמים אומר לו הרי שלך לפניך: שהקרקע בחזקת בעליה תימנת; ואין אחריות הפסדה עליו, אלא אם כן הפסיד בידו מה שאין הדין כן במטלטלין או בעבדים, כמזו שבארנו.

ט,ג גזל שדה, ונגזלה ממנו, ונטלה מציקים בכוח המלך אם מפת מדינה היא, כגון שלקח המלך שדות או בתים שלכל אנשי המדינה אומר לו הרי שלך לפניך; ואם מחמת הגזלן נלקחה, חייב להעמיד לו שדה אחרת.

ט,ד אגם המלך את הגזלן, ואמר לו הראה לנו כל מה שיש לך, והראה שדה זו שגזל בכלל שדותיו, ונטלה המלך חייב להעמיד לו שדה אחרת כמותה, או נותן דמיה.

ט,ה גזל שדה, והפסידה בידו כשבעל השדה גובה את דמי מה שהפסיד הגזלן, גובה אותו מנכסים בני חורין: מפני שהוא כמלוה על פה; ואם עמד הגזלן בדין, ונתחייב לשלם, ואחר כך מוכר גובה מנכסים משעבדין.

ט,ו גזל שדה, ואכל פרותיה משלם כל הפרות שאכל מנכסים בני חורין. גזל, והשביח שמין

לו, וידו על התחתונה: אם השבח יתר על ההוצאה, נוטל ההוצאה בלבד מן הגזלן; ואם ההוצאה יתרה על השבח, אין לו מן ההוצאה אלא שעור השבח.

ט,ז גזל שדה ומכרה, והשביחה חלוקת אם השבח יתר על ההוצאה נוטל ההוצאה מבעל השדה, ונוטל הקרן עם שאר השבח מן הגזלן: הקרן מנכסים משעבדים, ושאר השבח מבני חורין. ואם הפיר בה שחיא גזולה בשלקחה אינו נוטל מן הגזלן אלא הקרן בלבד, ומפסיד שאר השבח היתר על ההוצאה.

ט,ח היתה ההוצאה יתרה על השבח בין שהפיר בה שחיא גזולה, בין שלא הפיר בה אין לו מן ההוצאה אלא שעור השבח: נוטלו מבעל השדה; ונוטל הקרן מן הגזלן, מנכסים משעבדין.

ט,ט הגזלן שדה ומכרה, ואכל חלוקת פרותיה מחשבין עליו כל הפרות שאכל, ומשלם לבעל השדה; וחוזר וגובה אותן מן הגזלן, מנכסים בני חורין. ואם הפיר בה שחיא גזולה אין לו פרות, ואינו גובה מן הגזלן אלא הקרן בלבד.

ט,י המוכר שדה שאינה שלו אין ממכרו ממכר, ולא קנה לוקח כלום כמזו שבארנו. חזר הגזלן אחר שמכרה, ולקחה מבעליה נתקימה ביד חלוקת מן הגזלן. ואפלו נתנה לו הגזלן מתנה כשהיתה גזולה בידו כיון שחזר ולקחה, נתקימה ביד זה שקבל המתנה: שמפני זה טרח הגזלן, עד שקניה פדי לעמוד בנאמנותו.

ט,יא לפיכך אם תבע חלוקת את הגזלן מפני שמכר לו שדה שאינה שלו, ונתחייב לשלם, והתחילו בית דין להכריז על נכסי הגזלן פדי להגבות מהן לחלוקת, ואחר שהתחילו החכירות לקחה הגזלן מן הבעלים לא נתקימה ביד חלוקת: שמאחר שהכריזו על נכסיו, נתגלה שאינו נאמן, ולא לקחה מן הבעלים, פדי

לְהַעֲמִידָהּ בְּיַד הַלֹּקֶת.

ט, יב לְקַחְהָ הַגִּזְלָן מִן הַבְּעָלִים, אַחֲרֵי שֶׁמָּכְרָהּ בַּשָּׂחִיא גִּזְלָהּ, וְחָזַר וּמָכְרָהּ לְאַחֵר, אוֹ נִתְּנָה בַּמִּתְנָה, אוֹ הוֹרִישָׁהּ חָרִי גִלָּה דַּעְתּוֹ שְׂאִינוֹ רוֹצֶה לְהַעֲמִידָהּ בְּיַד זֶה שֶׁלְקַחְהָ מִמֶּנּוּ בַּשָּׂחִיתָה גִּזְלָהּ.

ט, יג וְכֵן אִם נִפְלָה לַגִּזְלָן בִּירֵשָׁה, לֹא נִתְקַיְמָה בְּיַד הַלֹּקֶת.

ט, יד גָּבַהּ אוֹתָהּ הַגִּזְלָן בְּחוּבוֹ אִם יֵשׁ לַגִּזְלָן קֶרֶקַע אַחֲרָתָה, וְאָמַר לוֹ הַגִּזְלָן זֶה אֲנִי גֹבֶה בְּחוּבֵי חָרִי זֶה נִתְּכֹן לְהַעֲמִידָהּ בְּיַד הַלֹּקֶת; וְאִם אֵין לַגִּזְלָן קֶרֶקַע אֵלֶּא זֶה, לְגִבּוֹת חוּבוֹ הוּא שְׂנֵת־כּוֹן.

ט, טו נִתְּנוּהָ הַבְּעָלִים לַגִּזְלָן מִתְּנָה, קָנָה אוֹתָהּ הַלֹּקֶת: שְׂאֵלוֹ לֹא טָרַח לַבְּעָלִים, לֹא חָיו נִוְתָנִים לוֹ מִתְּנָה, וּבִמְכָרָהּ זֶה טָרַח, כִּדִּי שְׂוִיזָכָה בָּהּ בְּדִין וַיַּעֲמֹד בְּנֶאֱמָנוּתוֹ וְתִתְקַן בְּיַד הַלֹּקֶת.

ט, טז הַגִּזְלָן שָׂדָה, וְאַחֲרֵי שֶׁגִּזְלָהּ וְהִחֲזֹק גִּזְלָן עָלֶיהָ חָזַר וּלְקַחְהָ מִבְּעָלִים הָרָאשׁוֹנִים, וְטָעַן הַגִּזְלָן וְאָמַר אֲנִים חֵייתִי בַּשָּׂעָה שֶׁמָּכְרָתִי לוֹ,

וְשֵׁלָא לְדַעְתִּי מָכְרָתִי מִחֲמַת גִּזְלָנוּתוֹ לֹא זָכָה הַגִּזְלָן, אִם עַל פִּי שֵׁישׁ לוֹ עֵדִים שֶׁלְקַחְהָ בַּפְּנִיָּהם; וְתִחֲזֹר הַשָּׂדָה לַבְּעָלֶיהָ, וּמִחֲזִירֶיךָ לַגִּזְלָן הַדְּמִים שְׂנֵתָן.

ט, יז בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בַּשָּׂחִיעִידוֹ הַעֲדִים שְׂמָנָה בַּפְּנִיָּהם אֶת הַמַּעֲוֹת. אֲבָל אִם הַעֲדִים שֶׁבַּעַל הַקֶּרֶקַע מָכַר לַגִּזְלָן, וְהוֹדָה לוֹ בַּפְּנִיָּהם שְׂנֵתָן לוֹ דְּמִים כָּךְ וְכָךְ, וְהַגִּזְלָן טָעַן שֵׁלָא נָתַן לוֹ כְּלוּם, וּמִחֲמַת יִרְאַה הוֹדָה לוֹ אֵין לַגִּזְלָן כְּלוּם, אֵלֶּא מוֹצִיאֵין מִמֶּנּוּ הַשָּׂדָה בְּלֹא דְּמִים, מִכְּנִי שֵׁלָא הוֹדָה לוֹ אֵלֶּא מִן הַפֶּחַד בַּשְּׁטָעַן, הוֹאִיל וְהִחֲזֹק גִּזְלָן עָלֶיהָ.

ט, יח אֵין בַּעַל הַשָּׂדָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מוֹדָעָה עַל מָכַר זֶה: הוֹאִיל וְהִחֲזֹק זֶה גִּזְלָן עַל שָׂדָה זֶה וְאֵין רָאִיתוֹ בָּהּ רָאִיָּה, אֵינוֹ צָרִיךְ לְמַסֵּר מוֹדָעָה. וְאֵין דִּין גִּזְלָן, כְּדִין הָאוֹנֵם חִבְרוֹ וְתָלָה אוֹתוֹ עַד שְׂוִימְכָר לוֹ: שָׂדָה הָאוֹנֵם אֵינוֹ רוֹצֶה לְגִזְלָהּ, וְלֹא גִזְלוֹ עָדִין כְּלוּם; לְפִיכָךְ אִם לֹא מָסַר הַמּוֹכֵר הָאוֹנֵם מוֹדָעָה, מִמְּכָרוֹ קָיָם.

דער טאג ל"ג בעומר ווערט אנגערופן די "יומא דהילולא" פון רבי שמעון בן יוחאי, דער טאג איז רבי שמעון'ס פערזענליכע שמחה. ער טיילט דעמאלט אויס טייערע מתנות פאר יעדן איינעם, אזוי ווי רייכע מחותנים פירן זיך צו טיילן ביי א שמחה טייערע מתנות, און אזוי טיילט רבי שמעון אויך. די גמרא זאגט (ברכות ט.) "כדאי הוא רבי שמעון לסמך עליו בשעת הדחק". צדיקים האבן דאס געטייטשט אז ווען א איד געפינט זיך אין א שעת הדחק, עס איז אים ענג, ער איז אין א צרה, קען ער געהאלפן ווערן אין די זכות פון דעם גרויסן תנא רבי שמעון בן יוחאי.

אפילו ווער עס איז נישט זוכה צו פארן אויף מירון צו זיין ביי רבי שמעון אין דעם טאג פון ל"ג בעומר, קען זיך אבער באהעפטן צום צדיק פון וואו ער איז. דאס ווערט גערעכנט ממש אזוי ווי מען איז דארט, ווייל וואו דער מענטש טראכט דארט איז דער גאנצער מענטש.

ספעציעל ווען מען עפנט אויף א ספר הזהר, מען זיצט אויפ'ן ספר, און מען רעדט צום אייבערשטן, ווערט דאס גערעכנט אזוי ווי מען איז ביים ציון. אזוי ווערט געברענגט אין ספר "מאור עינים" (ישמח לב, מסכת שבת) אז דער צדיק איז באהאלטן אין זיין ספר. און אזוי זאגט דער רבי (ליקוטי מוה"רן חלק א' סימן קצ"ב) אז דער פנים, שכל און נשמה פונעם צדיק ליגט אין זיין ספר, און דערפאר ווען מען זיצט ביים ספר פונעם צדיק ווערט עס גערעכנט אזוי ווי מען איז ביי זיין ציון.

אנדאי ווער עס איז נא זוכה צו פארן אויף מירון צו זיין ממש ביים ציון איז נישט דא קיין גרעסערע זאך פון דעם. אפילו א גאנץ יאר איז אויך זייער א גרויסע זאך צו גיין צו קבר פון א צדיק, און זיכער ווען עס איז אין די יומא דהילולא פון דעם צדיק. און נאכדערצו ביי רבי שמעון אין מירון ל"ג בעומר, קען מען זיכער פועל'ן גרויסע ישועות און רפואות און אלעס גוטס.

כח לעומר			בבלי: שבועות י ירושלמי: יבמות לט תוספתא: חזיר ד נ"ך: ירמיה כד-כה רמב"ם: גולה ואבדה ג		
11	ראשון Sunday	יג 13		עלות השחר... 4:30	נץ החמה... 5:43
May				סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:41	סו"ז קר"ש - גר"א... 9:17
				סו"ז תפלה - מג"א. 10:05	סו"ז תפלה - גר"א.. 10:29
				שקיעה..... 8:02	צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:15
פסח שני, תענית שני בתרא, כט לעומר Pesach Sheini			בבלי: שמעות יא ירושלמי: יבמות מ תוספתא: חזיר ה נ"ך: ירמיה כז-כח רמב"ם: גולה ואבדה ד		
12	שני Monday	יד 14		עלות השחר... 4:29	נץ החמה... 5:42
May				סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:41	סו"ז קר"ש - גר"א... 9:17
				סו"ז תפלה - מג"א. 10:04	סו"ז תפלה - גר"א.. 10:28
				שקיעה..... 8:03	צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:16
ל לעומר			בבלי: שבועות יב ירושלמי: יבמות מא תוספתא: חזיר ו נ"ך: ירמיה כח-כט רמב"ם: גולה ואבדה ה		
13	שלישי Tuesday	טו 15		עלות השחר... 4:28	נץ החמה... 5:41
May				סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:40	סו"ז קר"ש - גר"א... 9:16
				סו"ז תפלה - מג"א. 10:04	סו"ז תפלה - גר"א.. 10:28
				שקיעה..... 8:04	צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:17
לא לעומר			בבלי: שבועות יג ירושלמי: יבמות מג תוספתא: סוטה א נ"ך: ירמיה ל-לא רמב"ם: גולה ואבדה ו		
14	רביעי Wednesday	טז 16		עלות השחר... 4:27	נץ החמה... 5:40
May				סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:40	סו"ז קר"ש - גר"א... 9:16
				סו"ז תפלה - מג"א. 10:04	סו"ז תפלה - גר"א.. 10:28
				שקיעה..... 8:05	צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:18
לב לעומר			בבלי: שבועות יד ירושלמי: יבמות מד תוספתא: סוטה ב נ"ך: ירמיה לב-לג רמב"ם: גולה ואבדה ז		
15	המישי Thursday	יז 17		עלות השחר... 4:26	נץ החמה... 5:39
May				סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:39	סו"ז קר"ש - גר"א... 9:15
				סו"ז תפלה - מג"א. 10:03	סו"ז תפלה - גר"א.. 10:27
				שקיעה..... 8:06	צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:19
ל"ג בעומר Lag B'Omer			בבלי: שבועות טו ירושלמי: יבמות מד תוספתא: סוטה ג נ"ך: ירמיה לד-לה רמב"ם: גולה ואבדה ח		
16	ששי Friday	יח 18		עלות השחר... 4:25	נץ החמה... 5:38
May				סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:39	סו"ז קר"ש - גר"א... 9:15
				סו"ז תפלה - מג"א. 10:03	סו"ז תפלה - גר"א.. 10:27
				שקיעה..... 8:07	צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:20
אמור, לד לעומר, פרק ד			בבלי: שבועות טז ירושלמי: יבמות מה תוספתא: סוטה ד נ"ך: ירמיה לו-לז רמב"ם: גולה ואבדה ט		
17	שב"ק Shabbos	יט 19		עלות השחר... 4:24	נץ החמה... 5:37
May				סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:38	סו"ז קר"ש - גר"א... 9:14
				סו"ז תפלה - מג"א. 10:03	סו"ז תפלה - גר"א.. 10:27
				שקיעה..... 8:08	צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:21

צו שִׁסֵּן מִיט א פִּייל און בוֹיגן אום ל"ג בעומר, איז א סגולה פאר קינדער. אויף דאס דאווענען שײן פאר'ן עמוד, איז א סגולה פאר קינדער. (ספר המדות אות בנים סימן ס"ג)